

**ЛОРЪЛ КОРОНА
ЧЕТИРИТЕ ГОДИШНИ
ВРЕМЕНА
РОМАН ЗА ВЕНЕЦИЯ ПО
ВРЕМЕТО НА ВИВАЛДИ**

Превод от английски: Мария Чайлд, 2013

chitanka.info

ПРОЛОГ

1695 година

Докато изтичаше часът, през който плачът на бебето премина от страданието през яростта към изтощението, никой не мислеше за нищо друго, освен че Бог бе предпочел Венеция пред всички други градове. Сиянието на благословената Дева и всички светци струеше от едно място — балкона над олтара на малката църква на „Пиета“. Песнопението се лееше над седналите на издрасканите дървени пейки благородници, загърнати в черни мантии, носеше се към дрипавите работници, скучени отзад. Проникваше изпод вратата към хората, изпълнили алеята на Рива^[1] дели Скиавони и към онези, които напрягаха слух от малките лодки, клатушкащи се в лагуната.

Именно през този час небесата се отвориха и Бог заговори. Две дузини жени, облечени в червено-бели рокли, бяха неговите пратеници. Нямаше контрапункт, колкото и безумен или синхронизиран да беше, който да се опре на музикантките от „Пиета“, скрити зад металната решетка, драпирана с черен газ. Не беше пропусната нито една фина хармония, нито една бавна музикална линия не беше изпълнена прибързано. Ако музиката беше тъкан, тази на *фили ди коро*^[2], хорът на повереничките на „Пиета“, щеше да бъде брокат, дантела, воал.

А певицата беше златният конец, който свързваше всичко. „Qui habitat“ който пребъдва, пееше Микиелина, „in adjutorio altissimi“ ще получи Божията помощ. Всякаnota се носеше над слушателите като перце, поддържано във въздуха от дъха на ангели. Мнозина от слушащите не можеха да разберат думите, но от благородниците, чиито поръбени с хермелин мантии издаваха особено високо положение, се очакваше да знайт латински и вероятно забелязаха колко уместен беше псалмът. И наистина, ако на земята имаше място, от което да се надзърне към жилището на Всевишния, то със сигурност това бе балконът на „Пиета“.

Когато и последните ноти замряха, *фили ди коро* изчезна в тайните обятия на „Пиета“ през врата в дъното на балкона. Небесата се затвориха и хората започнаха да се изливат навън в октомврийския здрач.

— Микиелина е по-добра от Паола от „Мендиканти“, не мислиш ли? — Млад благородник отвори страничната врата на църквицата. — След теб — каза той, махвайки на облечения досущ като него свой придружител.

— Предпочитам хора на „Мендиканти“ — призна приятелят му. — Но Микиелина — рязко пое дъх, за да покаже одобрението си, — тя е много добра. Може би от време на време допуска малко придихания, докато пее, но...

— Чух, че била грозна като попова лъжичка и накуцвала.

— Ах — въздъхна първият младеж, — каква трагедия. Може би трябва да сме благодарни, задето не ги виждаме.

Преди събеседникът му да е отвърнал, вниманието му бе привлечено от нещо, което би могло да бъде взето за вързоп парцали, метнат върху малкия кашон пред една врата. От кутията се разнесе шумно поемане на въздух, последвано от задавена кашлица и дрезгав уморен плач.

Единият от двамата мъже приближи да погледне отблизо и ботушът му докосна крайчеца на вързопа. Той помръдна и изпод една от гънките му се показа ръчичка.

Младежът се наведе и побутна рамото на момиченцето.

— Хей, дребосьче — изрече той, — добре ли си?

Когато го обърна, детето не се стресна, нито се събуди; беше толкова отпуснато, все едно бе мъртво. Извърнатото нагоре лице принадлежеше на тригодишно момиченце. Очите му трепкаха иззад спускащите се клепачи, устата му се отвори, разкривайки редица от перфектни бели зъбки над отпуснатия език.

— Лауданум — отбеляза младежът. — Мисля, че са й дали една доза. — Опита да повдигне детето, но откри, че е вързано за кашона с дебела копринена връв от пеньоар. — Някой не е искал да я оставя да ходи наоколо, за да не падне във водата и да се удави.

Имаше още едно момиченце, бебе, изпотено от продължителния плач, но сега пресипнало и унасящо се в сън. Под главичката му бе

подпъхнат плик, на който с добросъвестна ръка беше написана думата „Пиета“.

— Състезавате се с Микиелина за привличане на внимание ли? — попита вторият младеж. — Нищо чудно, че никой не ви е чул. — Изправи се и задумка по вратата.

В ъгъла на стаичката за прегледи към амбулаторията на Оспедале^[3] дела Пиета момиченцето беше съблечено по бельо и настанено върху обърната щайга.

Междувременно затърсиха дойка за бебето от някоя от околните къщи. Когато бебето най-сетне доволно извърна главица от гърдата на жената, го сложиха върху дълга дървена маса, изкъпаха го и го оставиха да заспи.

Нощта вече беше паднала, но дори на слабата светлина на газените лампи пелените на бебето разказваха историята, която без съмнение се описваше и в неотвореното писмо. Шалът, в който бе обвito мъничето, бе от мека вълна с цвят на мед с избродирано с пурпурна и златиста коприна сияещо слънце.

— Скъпо нещо — отбеляза една от сестрите, повдигайки шала пред очите си да го огледа по-добре. После го сгъна и го остави в края на масата. — Донеси книгата — обърна се към момиченце на около дванайсет години, което стоеше наблизо.

То отиде до шкафа, извади голям регистър с кожена подвързия и го постави до шала, после се върна при шкафа да вземе перо и мастило.

— И сложи желязото в огъня — нареди сестрата.

Тя отвори плика и докато измъкваше писмото, от гънките му изпаднаха три златни монети. Жената приближи до лампата да ги огледа хубаво, преди да ги върне обратно в плика.

Извърна се и изгледа момичето.

— Казах ти да сложиш желязото в огъня.

Момичето стрелна с поглед настаненото върху щайгата детенце, преди да свали маша от куката на стената. Докато сестрата четеше наум, момичето разрови огъня с машата и я остави в самия край на въглените.

— Точно както предполагах — наруши мълчанието сестрата и зачете на глас: — „Бог да ми е на помощ, изоставена съм от моя покровител, който твърди, че бебето не е от него“, казваше се в

писмoto. „Раждането ме повреди по начин, непристоен за обяснение. Дори не се осмелявам да се покажа пред онези, които навремето мечтаеха единствено за възможността да го изместят от сърцето ми. В продължение на три години успях да държа дъщеря си скрита от погледите на хората, оставяйки я на грижите на слугите ми, за да поддърjam образа на безгрижна младост, толкова важен за всяка жена от моя занаят. Възнамерявах да сторя същото и с бебето, което родих преди три месеца, но вече нямам представа къде ще живея, нито дали ще живея още дълго, разполагайки с малко средства и лишена от привлекателност за всички други, освен за най-долнопробните мъже.“

„Изпаднала съм в дълбока скръб заради решението, което трябва да взема и се моля да разберете, че ви поверьвам децата си единствено защото не мога да се грижа сама за тях. Нарекла съм по-голямата Мадалена, в чест на светицата, на която се моля за о прощение и за съхранение на душата ми. Мадалена вече е кръстена. Бебето по никакъв начин носи светлина в сърцето ми и почти от мига на раждането му очите му са с цвета на чисто небе. Тълкувам това като поличба за щастието, което очаква по-малката ми дъщеря в живота и ви умолявам по тази причина да я кръстите на Девата и да я наречете Киарета.“

Сестрата взе перото и вписа датата в лявата колонка на регистъра.

— Мадалена — каза на глас тя, докато пишеше. — И Мария Киарета.

После продължи да чете:

„Прилагам всички пари, които мога да отделя, за да ви помогна да намерите дойка за бебето, която да се грижи и за Мадалена, та двете да останат заедно. Доверявам се на Божията милост, Бог прави всичко възможно и чува молитвите на падналите и макар да не заслужавам и дори да не се осмелявам да се надявам, че отново ще видя децата си, оставям отличителен знак — разделен на три предмет — така че ако Бог милостиво реши да се върна за тях, да мога да ги позная, а също и те да могат да се разпознаят, ако обстоятелствата ги разделят.“

— Донеси ми знаците — обърна се сестрата към момичето. — Трябва да ги опиша в регистъра. — Взе двете парчета слонова кост и напрегна очи да различи детайлите на светлината на газената лампа. — Гребен от слонова кост — произнесе се, — счупен на три. Всяко

момиче получава по един край с гравирано цвете. Майката е оставила за себе си средното парче, краищата, на което ще съвпаднат с парчетата на дъщерите и така тя ще докаже коя е, ако някога се върне за тях.

— Дали ще го направи? — попита момичето.

— Не — отвърна сестрата, — но някои от тях изпитват необходимостта да се надяват, че един ден ще го сторят. — Тя върна писмото в плика, описа шала и парчетата от гребен в книгата и подаде перото на момичето, за да го почисти. — Ако не желаеш, да помагаш, отиди да намериш кутия, в която да сложим тези неща. И докато се занимаваш с това, можеш да отскочиш до трапезарията и да й донесеш хляб и малко сирене. — Сестрата погледна през рамо към Мадалена. — Гладна ли си?

Ефектът от малката доза лауданум вече беше започнал да отшумява. Мадалена беше успяла да се надигне и да седне върху щайгата и сега разтъркваше очи, твърде замаяна, за да отговори.

Веднага щом момичето изхвърча от стаята, сестрата стана и измъкна желязната пръчка от огъня. Когато издуха пепелта от края на ръжена, той проблесна в червено. Сестрата рязко хвана крака на Мадалена и малкото момиченце падна по гръб върху щайгата. Жената присви силно устни, приближи края на нагорещената маша към петата на Мадалена и го задържа там за момент.

Вече беше пуснала крачето на детето и връщащо ръжена в огъня, когато шокът прерасна в писъци на болка и разочарование.

— Стига, стига — каза сестрата, връщайки се с капка мехлем на пръста. — Ще оздравее.

Хвана отново крака на Мадалена. Момиченцето се загърчи и заопъва в опит да се измъкне от хватката, но сестрата задържа глезена му с такава сила, че кокалчетата на пръстите й побеляха. За момент спря поглед върху почернелия правоъгълник, ограждащ буквата „П“, преди да намаже раната с мехлема и да отиде да намери превръзка. Докато търсеше, писъците на Мадалена постепенно утихнаха и преминаха в тихи задавени ридания. Момиченцето наблюдаваше с удивление и объркване как сестрата увива чиста памучна ивица плат около стъпалото му.

— Тук приемаме само бебета — изрече сестрата с тон, който не беше нито оствър, нито нежен, а по-скоро прозаичен, сякаш обясняваше

колкото на момиченцето, толкова и на стените наоколо. — Бебетата не помнят повече от минута. Страхувам се, че при теб не е толкова просто, но не можахме да го избегнем.

Тя избърса ръце в грубата си престилка, сякаш да изтрие участието си в този акт.

— След няколко дни вече няма да си тук и така няма да ти загубим следите. — Сестрата отново извади машата от огъня. — Така ще можем да те върнем.

— Не искам да се връщам! — Макар болката да беше отслабила последните остатъци от ефекта на лауданума, думите на Мадалена прозвучаха приглушено и завалено, все едно момиченцето плачеше насън. — Искам да си отида у дома.

— Ще забравиш. — Докато сестрата оглеждаше искрящия връх на машата за втори път, Мадалена задиша тежко, твърде уплашена, за да изпиши, но този път жената приближи към масата, където Киарета вече се беше размърдала. Тя хвана бебето за глазена и го провеси с главата надолу.

— Недей! — изкрешя Мадалена и се опита да слезе от щайгата.

Сестрата притисна желязото до петичката на бебето и стаята отново се изпълни с писъците на двете момиченца и с миризмата на обгорена плът.

---

[1] Riva — широка улица покрай Канале Гранде и лагуната. — Бел.прев. ↑

[2] Coro — хор, но в „Пиета“ терминът се отнася както до певиците, така и до оркестъра. — Бел.прев. ↑

[3] Ospedale, мн.ч. ospedali — институция, в която се отглеждат сираци и подхвърлени деца. Името, което означава „болница“, произхожда от времето, когато тези институции са били крила на болници. — Бел.прев. ↑

**ПЪРВА ЧАСТ
ЗНАКЪТ НА „ПИЕТА“
1701–1703 Г.**

ПЪРВА ГЛАВА

Сребристочерният нос на гондолата изчезна в мъгла, толкова гъста, та чак просъска, докато се разцепваше покрай корпуса. С всеки удар на веслото долиташе далечна, неуловима мелодия, извисяваща се и загълхваща във водата.

Гондолиерът се движеше изключително бавно и не беше сигурен дали е стигнал до устието на Канале Гранде. Въздухът сякаш бе притиснат от фасадите на внушителните домове, в които благородните семейства на Венеция довършваха вечерята си, но когато лодката навлезе в широката лагуна, се отвори като паст пред нея.

Гондолиерът се наведе напред и присви очи, наклони глава и наостри слух да различи виковете на колегите си. Над водата откъм базиликата „Санта Мария дела Салюте“ долетя песен и докато се вслушваше в нея, мъжът установи, че става все по-силна и по-силна. Накрая вече можеше да различи думите ѝ:

*„Преди година, в деня на Вси Светии,
съзрях група благородни дами.“*

Мъглата погълна отговора на гондолиера:

*„Тази в челото се движеше особено грациозно,
изглежда, вдясно от нея крачеше любовта.“*

Другата лодка беше приближила толкова, че вече се чуваше промяната в плисъка на водата още преди двете лодки да са се разминали в противоположни посоки.

*„От лицето ѝ струеше такава чиста светлина,
че тя със сигурност бе дух сияен и пламтящ.“*

Лодките се отдалечиха една от друга и думите загълхнаха. Но във Венеция песента беше в дъха. Двамата гондолиери запяха заедно през мъглата, докато се отдалечиха толкова много, че бе невъзможно да продължат.

„Събрах смелост да погледна и видях в лицето ѝ духа на ангел, искрено...“

Когато гласът на гондолиера съвсем замря, завесата на кабинката се разтвори и отвътре се показа решителна жена на средна възраст с широко тъмно наметало и спуснат пред лицето воал.

— Едва ви виждам — каза тя. — Къде сме?

— При БROLИО^[1]. Тук ще вържа гондолата.

— При БROLИО? — Гласът ѝ се извиси неодобрително. — Трябваше да ни закарате до дока на „Пиета“.

— Дяволска нощ — рече гондолиерът, с което сякаш обясняваше всичко, после се изкашля и изплю голяма гъста храчка в лагуната.

Лодката се бълсна в дока и гондолиерът тихо изруга, докато скочише от нея. Жената загуби равновесие от рязкото движение и със сумтене седна на мястото си.

— Вижте — каза гондолиерът, когато се върна на борда, за да ѝ помогне да се изправи. — Ще извървите пеша петте минути разстояние до „Пиета“ по-бързо, отколкото ако пътуваме по вода. Тази вечер приключи с работата.

Преди да се обърне обратно към кабината, жената изръмжа, сякаш искаше да му подскаже, че няма да остави нещата така. След няколко минути отново се появи и остави на пода голяма чанта и покрита сламена кошница.

Обърна глава назад.

— Стига сте се туткали — извика тя към кабината.

Гола ръчичка дръпна завесата и лице на надникна навън. Бе на момиченце на не повече от шест години. Остана неподвижно, докато някой не го побутна отзад.

— Тръгвай! — нареди гласът зад детето.

След няколко минути две момиченца, второто — на около девет години, застанаха на дока.

Жената вдигна чантата и кошницата.

— Елате — извика ги и тръгна, без да погледне назад, за да види дали я следват.

Прекоси малката пiaца невероятно бързо и момиченцата едва не я изгубиха в мъглата, преди да спре там, където островърхата боядисана в червено и кремаво тухлена фасада на Двореца на дожите запрозира сред мъглата. Щом се ориентира, жената зави надясно и ускори ход. Момиченцата се опитваха да не изостават на повече от стъпка-две зад нея, докато подминаваха една каменна колона след друга. Цветът на колоните беше толкова близък до този на мъглата, че децата по-скоро ги усещаха, отколкото виждаха.

Жената измърмори нещо, когато се спъна в празната щайга, оставена край една от пръснатите из Рива дели Скиавони сергии. Беше времето на фестивала, точно преди Коледа. От насьбралия се през деня боклук се разнасяше едва доловима миризма на мокра слама и съдържанието на кошниците, в които се излагаха на показ сущени цветя и билки, миди, суджуци от дивеч, лютиви мехлеми и тоници.

Пред очите им се мярна каменен мост, после още един, преди жената рязко да свърне в една алея. Тя удари с голямото бронзово чукче по една от вратите и капачето зад решетката на прозорчето се плъзна настрана.

— Кой е? — попита женски глас.

— Анина. С двете момичета.

Чу се дръпване на резе и скрибуцане на панти, вратата се отвори. Жена с бяло боне и наметка като на Анина, ги пусна вътре.

— Побързайте. Студено е — подкани ги и гласът ѝ отекна в пасажа на двора, в който момиченцата се озоваха. — Тази вечер ще спите тук долу. Анина ще бъде с вас. Няма смисъл да притесняваме другите толкова късно.

Стаята, в която ги настани жената, беше гола, с изключение на малкия дървен олтар до стената и леглото, на което момиченцата седнаха сковано. Двете жени останаха за малко отвън и проведоха тих разговор.

— Киарета, по-малката, може да пее — каза Анина. — И е доста хубава.

— А по-голямата?

— Мадалена. Едва продумва. Казаха ми, че е много сръчна и е по-покорна от сестра си, но не я смятам за нещо особено.

Пожелаха си лека нощ и Анина се обърна да влезе в стаята, докато другата жена изчезна в мъглата, без да каже нито дума повече.

Киарета плака, докато не заспа. Русата ѝ сплъстена коса бе разпръсната върху неравната импровизирана възглавница. Роклята и палтото ѝ служеха за завивка на голите ѝ ръце и крака. До нея, върху сламеника, който Анина им беше опънала върху пода, дремеше сестра ѝ Мадалена и подскачаше стреснато при всеки непознат звук.

Мадалена чуваше хъркането на Анина, различаваше формата на тялото ѝ върху нара. За момент беше зърнала Анина без тежкото ѝ наметало и качулка и сега лежеше в тъмното и се опитваше да си спомни как изглеждаше. Анина беше толкова страшна, че Мадалена беше прекарала по-голямата част от последните два дни забила поглед в краката си.

Няколко дни преди Анина да пристигне в селото, в което живееха двете сестри, ежедневието в живота на семейството бе така силно нарушено, сякаш самият дож^[2] щеше да им идва на гости. Кокошарникът трябваше да бъде изстръган от курешките и перушина и дори кучето беше изкъпано и вчесано. Приемният им баща също не успя да се измъкне — сдоби се с подстрижка, която му придаваше вид на окълцано шиле.

Мадалена и Киарета нямаха време да погонят пилетата из двора, когато събраха яйцата, нито да си поприказват с козата, която зарови муцуна в джобовете на престилките им с надежда да намери храна. Беше им забранено да напуснат дома и да хукнат да търсят пеперуди, които да се осмелят да кацнат на пръстите им, или пък мравуняци, в които да сипят вода, за да видят как мравките бързо излизат навън, понесли лъскавите си бели яйца. Вместо това двете трябваше да изтъркат каменния под на къщата и с дълъг прът с парцал на върха да оберат паяжините от ниския таван, докато едно по-голямо момиче, дъщерята на приемните родители на Киарета и Мадалена, хубавичко изтри петната от всички рокли на сестрите и закърпи дупките по панталоните на двете си братчета.

Приемният им баща и момчетата нацепиха голяма купчина дърва за огрев, а майката поддържаше огъня през целия ден, като сготви не само обичайните качамак и боб, но и медни кексчета, и опече агнето, което мъжът ѝ беше заклал далеч от погледите на двете момиченца.

Киарета и Мадалена не бяха виждали подобни приготовления — с изключение на един или два пъти годишно, когато всички в селото се подготвяха за фестивал или някой се женеше. Киарета не беше на себе си от вълнение и си мислеше, че гостът трябва да е някой ужасно важен човек. Мадалена бе почти парализирана от тревога. От децата в къщата само тя и Киарета имаха белези на петите. Само те двете не бяха от семейството, не принадлежаха към него и нямаше да останат. Бяха ѝ казали, че един ден някой ще дойде за тях.

В деня, в който посетителката трябваше да пристигне, майката изкъпа Мадалена и Киарета, изми им косите и им помогна да си облекат най-хубавите дрехи. В продължение на няколко часа двете седяха със събути обувки, докато гостенката най-сетне не пристигна.

— Това ли са момичетата? — Анина не изчака отговор. — Накарайте ги да си събуят чорапите да погледна.

— Покажи ми петата си — нареди на едното момиченце, после на другото. Сетне доволна, че наистина бяха онези, които търсеше, нямаше какво повече да им каже.

Вниманието, което гостенката бе проявила към тях, бе достатъчно, за да накара Киарета да повярва, че всичките приготовления бяха, с цел да се даде празненство в нейна чест. Цялата вечер дърпаше момчетата, за да танцува с тях, и не спираше да пее, макар никой друг да не беше в празнично настроение.

— Това тук не е празненство — сопна ѝ се едно от момичетата.
— Защо не мълкнеш?

— Празненство е и още как. — Киарета се нацупи, провеси глава и описа със стъпалото си полукръг върху пода. — Не сме яли месо от много време.

При тези думи майката стана и заплашително приближи към Киарета.

— Сядай и мълчи. Храним се така веднъж седмично.

Удивлението, изписало се върху лицето на момиченцето при лъжата, бе изключително явно и му спечели издърпване на ухото и

място на пода в ъгъла, където то плака, докато не видя, че никой нямаше намерение да му обърне внимание, при което мълкна и заспа.

Мадалена знаеше какво точно означава интересът към петите им, проявен от Анина, и едва преглъща храната си. Беше чувала истории за това как някой ден щяла да живее на едно място, където имало много момиченца, място, където хората били толкова щастливи, че пеели през цялото време, на нея й се искаше да остане тук, където всичко й беше познато. Беше си измислила тайно име за всеки от жителите на селото — от момчетата до гъските, които с клатушкане вървяха по пътя, отвеждащ към брега на реката. Различаваше одеялото на Киарета от своето само по миризмата на вълната, а в градината й беше известно всяко местенце, на което можеше да стъпи, за да достигне ябълките, висящи от по-горните клони. Но не тя решаваше къде да живее, освен това си даваше сметка, че нищо няма да е в състояние да убеди семейството да задържи двете допълнителни гърла, за изхранването, на които повече нямаше да им се плаща.

И ето, тази вечер беше в онова място с момиченца и песни, което й бяха обещали. Киарета се размърда и се обърна на една страна, издърпвайки палтото на Мадалена заедно със своето. Мадалена потръпна и когато не успя да изтегли обратно палтото си, се притисна по-близо до сестра си, за да се предпази от студа. Зарови лице в рамото на Киарета и почувства как сълзите, които бе възпирала през целия ден, напираха да се излеят навън. Затвори очи и въпреки че клепачите й бяха подпухнали, този път ги задържа, без да ги вдига.

Мадалена беше спала съвсем малко, когато усети Анина да я разтърсва.

— Ставай — извика жената. — Не чуваш ли камбаната?

Анина смушка Киарета в гърба. Момиченцето се дръпна настрани и каза „Недей!“ с тон, който беше нещо средно между въздишка и ръмжене, преди да се изправи. Огледа се из стаичката, опитвайки се да си спомни къде се намира. Мадалена също седеше и търкаше очи.

— Обличайте се! — заповяда Анина.

Отиде до малкия олтар, коленичи, прекръсти се, затвори очи и тихо заговори.

— Aperi, Domine, os meum — чуха я да казва, а гласът й се снижаваше все повече и повече, докато не премина в беззвучно

мърдане на устните.

Момиченцата гледаха, а Анина продължаваше да се моли. Накрая пак се прекръсти и стана от ниската пейка.

— Не се ли молите? — попита ги жената и когато Мадалена кимна утвърдително, добави: — Ами, направете го тогава! „Отче наш...“

Мадалена се прекръсти, Киарета последва примера ѝ.

— *Qui es in caelis^[3]* — продължиха децата, — *sanctificetur nomen tuum^[4]*.

Измърмориха остатъка от молитвата в прослава на Отца и изкараха една „Слава на Светата Дева“, преди Анина да им нареди да станат.

— Ще трябва да научите как правим нещата тук — каза им тя.

— Не ги ли правим както трябва? — попита Киарета. С Мадалена бяха казвали тези молитви, откакто се помнеха.

— Не го правите достатъчно бързо, за да успеете да стигнете в параклиса навреме за сутрешните молитви — отвърна Анина. — Остави роклята си развързана и си сложи наметката.

Когато свършиха с обуването на обувките, все още влажни от предишната нощ, Анина измери с поглед момиченцата. Мадалена беше много по-висока от Киарета, повече, отколкото предполагаше тригодишната им разлика. Косата ѝ беше кестенява, с червеникави и златисти отблъсъци, подобно на есенни листа. Сериозните ѝ лешникови очи бяха кръгли, заострената брадичка придаваше на лицето ѝ сърцевидна форма. Лице, лишено от забележими дефекти, но и без особена привлекателност.

Косата на Киарета беше светла, с цвета на белите лози на Венето. Къдиците оформяха ореол около страните, все още зачервени от студа по време на пътуването. Дори на светлината на свещите очите ѝ, обрамчени с гъсти мигли, блестяха сини като лapis лазули. Но в момента цялостното впечатление, което момиченцето създаваше, бе, че е ужасно раздърпано. Косата представляваше кече, което не можеше да бъде приведено в прилична форма навреме за службата^[5], освен ако не се затъкнеше зад ушите, роклята беше изцапана от нещо, което Киарета бе разляла върху нея, докато се е хранила предния ден.

— Стой мирно — каза ѝ Мадалена и посегна да изчисти гурелите от крайчетата на очите ѝ. Малката ѝ сестра замръзна,

покорно вирнала брадичка напред, разкривайки ред дребни зъби, перфектни като перлен наниз сред розовите листенца на устните.

Анина отвори вратата и им направи знак да излязат в коридора. Озоваха се сред поток от няколкостотин момичета и жени, които мълчаливо пресичаха двора, облечени в дрехи, които на слабата светлина все едно бяха кални.

Светлината вече бе започнала да се процежда през млечнобялото стъкло над главния вход на църквата, но страничните прозорци, затулени от околните сгради, все още тъмнееха. Дрехите на жените, които палеха свещи, за да осветят олтара, бяха станали тъмночервени под престилките и качулките с цвят на прясна сметана.

Мадалена и Киарета влязоха в църквата и Анина ги поведе към мраморна колона.

— Стойте тук — нареди им.

Двекките се хванаха за ръце и наблюдаваха как църквата се изпълва с народ. Когато и последните хора влязоха, сестрите се озоваха притиснати към колоната. Не виждаха нищо друго, освен дрехите на скуччените наоколо жени.

— Domine, labia mea tuam^[6] — запя една жена, увещавайки Бог да отвори устните ѝ за молитва.

Събраните наоколо богомолки изпяха в отговор:

— Et os meum annuntiabit laudem tuam.^[7]

Киарета се опита да се повдигне, опряла гръб на колоната, за да види кой пее с такъв чист и неземен глас само на няколко стъпки от нея и Анина я сръга с лакът да мирува.

— Кой е това? — прошепна Киарета.

Анина се намръщи и сложи пръст пред устните си:

— A figla di coro.

Дъщеря на хора? Киарета не можа да попита какво означава — поне не в момента — затова извърна глава настрани и усети хладния допир на мрамора върху лицето си, докато наоколо ставаше все по-топло и задушно от скуччените тела. Жените отново запяха, но вместо да се опита да ги види, Киарета впери поглед във въздуха пред гласа и се помъчи да разбере как нещо невидимо може да е толкова красиво.

Върху решетката на огромното огнище до металната вана къкряха няколко големи съда с вода. Млада жена завърза широка престилка на кръста си и започна да налива топла вода във ваната.

Каза на момиченцата да се съблекат и да седнат, и когато Мадалена се подчини, друга жена събра косата ѝ в шепа, повдигна я и без предупреждение я отряза ниско до врата с две жестоки щраквания на голямата ножица.

Киарета изпищя така, все едно бяха прерязали гърлото на сестра ѝ. Хукна към вратата и понеже не успя да я отвори, притисна гръб към нея и зарида, поемайки дъх между всеки две ридания. Пъrvата жена се отдели от ваната и клекна пред Киарета.

— Ела, кара, не боли. — Гласът ѝ беше нежен, също и ръката ѝ, която хвана брадичката на Киарета и я извърна по посока на Мадалена.

— Виждаш ли?

Мадалена докосваше накълцаните краища на косата си и гледаше втренчено, изпаднала в шок, а кракът ѝ си играеше с кестеневите кичури на пода.

Киарета продължи да притиска гръб към вратата, но коленичилата пред нея жена беше мила, а Мадалена, макар и малко зашеметена, очевидно не изпитваше болка. Най-сетне Киарета се остави да я примамят към стола.

След като ги подстригаха, двечките получиха по-малки версии на дрехите, в които бяха облечени жените. Когато роклите бяха вече на мястото си, около талиите им вързаха малки бели престилки. След като прекараха няколко минути пред огъня, играейки си с остатъците от косите си, Мадалена и Киарета покриха глави с обточени с дантела качулки, които се спускаха чак до раменете им. Жените поставиха по една бяла шапчица на главите им и трансформацията на двете сестри в подопечни на „Пиета“ приключи.

През мръсните прозорци на детското отделение се процеждаха няколко анемични снопа сивкава зимна светлина. Въглените в двете огнища в двата края на стаята бяха намокрени и щяха да бъдат запалени чак вечерта, а лампите не светеха, когато момичетата си проправиха път сред редицата прилежно оправени нарове.

— Къде са децата? — попита Киарета.

— На работа. — Анзолета, една от матроните, отговарящи за отделението, махна по посока на два от наровете. — Тези ще са вашите — обясни тя.

Мадалена приседна и усети твърдата рамка под тънкия матрак. Погледна към Киарета, която беше седнала на съседното легло и потъркваше грубо вълнено одеяло, все едно се опитваше да се сприятели с него.

Някъде сред стените на „Пиета“ проече камбана.

— Време е за обедната молитва — подканни ги Анзолета, коленичи и се прекръсти. — Aperi, Domine, os meum — започна тя, но преди Киарета и Мадалена да успеят да паднат на колене, жената отново се изправи и продължи с произнасянето на латинските думи.

— Скоро ще научите ежедневните си задължения — спря тя, за да им обясни. — Засега казвайте „Отче наш“ и „Слава на Светата Дева“, докато свърша, после ще отидем да се нахраним.

Киарета и Мадалена побързаха да се прекръстят, а Анзолета продължи с молитвата.

Трапезарията в манастира беше пълна със звука от шумолящите роби и стъргането на пейките, избутвани назад по каменния под, за да се отвори място за сядане. Няколко момичета донесоха супници от кухнята, сложиха ги на всяка маса, а онези, които бяха най-близо до тях, станаха и започнаха да сипват в купите гъста супа от ориз и грах. Други донесоха панери с хляб и сложиха по едно парче на всяко място. Казаха се молитвите и обядът започна.

Мадалена и Киарета приключиха с яденето за секунди и дори обраха трохите от масата с върховете на наплюнчените си пръсти. Когато разпределиха остатъците от супата по купите, стара жена в кадифена роба напусна главната маса и отиде до един аналой^[8]. Прекръсти се, преди да отвори книгата на поставката пред нея.

— „Престанете да се тревожите за себе си, защото Той носи вашата тревога и вечно ще я носи“ — прочете тя.

Мадалена се огледа и забеляза, че някои от по-възрастните жени от другите маси бяха престанали да се хранят и слушаха, свели очи, докато други, предимно младите, изтребваха последните остатъци от

ориз и грах от купите си и се взираха дали в панерите не е останал хляб.

След минута-две почувства как тялото на Киарета се накланя и бързо протегна ръка, за да попречи на сестра си да забие глава в купата си. Очите на Киарета бяха червени от умора, момиченцето беше на път да избухне в сълзи. Мадалена обгърна ръка около нея и Киарета отпусна глава върху рамото ѝ.

Само след секунда Мадалена чу почузване на кокалчетата на нечии пръсти по масата.

— Не! — беззвучно изрече жената, седнала начело на масата, и Мадалена разтърси сестра си, за да я събуди.

Жената до аналоя затвори книгата. При този знак всички се надигнаха от местата си, произнесоха едновременно благодарствена молитва и отново потънаха в мълчание, докато излизаха от трапезарията и се насочваха към стълбите, водещи към отделенията.

Мадалена и Киарета стигнаха до спалното помещение, когато дузина момичета в червени рокли вече сваляха престиilkите и качулките си и развързваха обувките си. Киарета седна на леглото си и се загледа в момичетата, които едно по едно коленичеха, прекръстваха се, казваха по една кратка молитва и си лягаха.

„Предполагам и аз трябва да се помоля — помисли си, — но днес вече го правих.“

Никога през живота си не беше ставала свидетелка на толкова много молитви. Освен може би в случаите, когато някое момче от селото паднеше на главата си и не се свестеше в продължение на две седмици или когато някоя жена умреше по време на раждане, или когато приемният ѝ баща бе попаднал наследи внезапно наводнение и не се беше приbral толкова дълго, че всички вече бяха започнали да го смятат за удавник. В подобни случаи жените от селото се кръстеха толкова често, че тя се притесняваше да не изтъркат върховете на пръстите си.

Зашо хората на това място винаги се молеха, зачуди се. Дали не смятаяха, че ще се случи нещо ужасно? Обърна се да попита Мадалена, но забеляза, че сестра ѝ е заспала.

Следобедните сенки падаха на тъмни триъгълници в ъглите на спалното помещение, когато момичетата отново обуха обувките си, сложиха обратно качулките на главите си и се запътиха към стаите за два часа работа или уроци. Киарета бе отведена в класна стая, а Мадалена — в стаята, където няколко дузини жени и момичета седяха на ниски столчета и плетяха дантели.

Мадалена цял час упражнява възлите и извивките, които Дзенобия, майсторката на дантели, ѝ беше показвала. Мръсните конци бяха нашарени тук-там с кръвта от убожданията с иглата, а очите на момичето вече смъдяха от слабото осветление.

Винаги ли щеше да е така? Как можеха да стоят вътре по цял ден? Никога ли не виждаха небето?

Накрая първият ден на Мадалена и Киарета привърши. Сестрите се поздравиха само с поглед, щом спряха пред леглата си, твърде уплашени и изтощени, за да си предложат дори докосване с ръка за успокоение. Сложиха горните си дрехи върху дървеното казоне^[9] в краката на Мадалениното легло и застанаха до постелките си сред бледите момичета с тесни рамене, привели глави и предаващи душите си в ръцете на Бог, преди да заспят.

---

[1] Broglio — площад, свързващ Пиаца Сан Марко с венецианската лагуна, днес известен като Пиацета. — Бел.прев. ↑

[2] Doge — титла, давана на главата на Венецианската република. — Бел.прев. ↑

[3] Който си на небесата (лат.). — Бел.прев. ↑

[4] Да се свети Твоето име (лат.) — Бел.прев. ↑

[5] Дневна службите се извършват по предписан ред от молитви в рамките на един ден. В текста са споменати като молитви в шест, девет, дванайсет часа на обяд, така и вечерна, нощна и молитва около изгрев-слънце. — Бел.прев. ↑

[6] О, Господи, отвори устните ми (лат.). — Бел.прев. ↑

[7] И устата ми ще разнесат Твоята възхвала (лат.). — Бел.прев. ↑

[8] Специална поставка за книги или икони в църквата. — Бел.прев. ↑

[9] Cassone — сандък, използван за съхранение на дрехи и домакински принадлежности. — Бел.прев. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Плетенето на дантели изглеждаше като алхимия в очите на Мадалена, когато плетивото бе в ръцете на Дзенобия и другите жени. Те превръщаха обикновения конец в сцени, където ангели или митични зверове стояха между древногръцки колони и вази, свързани с изпипани до съвършенство свитъци, ветрила и арабески. И после, без нещо повече от бегъл поглед, плетачките разкачаха някоя завършена работа, поставяха я в кошница и започваха нова.

През първите няколко месеца от престоя на Мадалена в „Пиета“, нейните сивкави и окървавени произведения биваха хвърляни в огъня, където изчезваха само с едно леко проблясвате, но накрая тя изработи първата си дантела, която беше точно толкова бяла, колкото и в началото. Обикновеният бордюр, предназначен за фустата на някое момиче, бе запратен в кошницата заедно с други завършени дантели в края на деня.

— Какво ще стане с него? — попита тя Дзенобия.

— Какво искаш да кажеш? Утре започваш нещо ново. Сега, след като спечели малко пари, ще ти отворят сметка в банката. — Жената сви рамене, сякаш нещо толкова очевидно и незначително не заслужаваше по-подробен отговор.

— Само се чудех кой ще вземе дантелата ми.

— Беше съвсем малка. Може би ще я купи някой турист.

Докато се мъчеше да разбере казаното, Мадалена усети как мозъкът ѝ забавя оборотите си, подобно на сметана в бутало, която трябваше да се превърне в масло.

— Не знам какво е банка — изрече тя, — нито турист.

— Посетител. Някой, който идва в града ни да чуе нашия коро.

Същата вечер, докато лежеше на леглото си, Мадалена се сети, че бе твърде объркана, за да попита Дзенобия за другото нещо, което беше споменала.

„Защо ми плащат — чудеше се. — И щом ни плащат, къде са парите?“

Знаеше, че някои от другите момичета слизаха в стаята за дантели преди биенето на звънела, за да си поприказват, когато нямаше кой да им прави забележки да мълчат. Заспа с намерението самата тя да отиде по-рано на следващия ден, за да получи отговор на въпроса си.

— Трябва да имаш работа, нали така? — каза една от плетачките на дантели Франческа. — По-добре тук, отколкото да сменяш превръзки в болницата или да миеш чинии. — Другите фили измърмориха съгласието си.

— И ако се налага да седим тук с часове, по-добре да спечелим колкото се може повече пари, така че колкото по-modерна е една дантела, толкова по-добре — добави друго момиче, Алегреца.

— Но какво значение има, когато няма какво да се купува?

— Разбира се, че има — отвърна Франческа. — Може би не сега, освен дребни неща като молитвена броеница с красиви зърна или по-хубави обувки, да речем. Или пък дори молитвенник с картички и красива подвързия. Виждала си Дзенобия, нали?

— Но онова, което изработвате, е толкова красиво. Не ви ли е жал?

— Всъщност, вече не — призна Франческа. — Или може би само за секунда. И между другото, ще ти наложат покаяние, ако се гордееш с онова, което си изработила.

— Но ще трябва да направиш много повече от онзи малък бордюр, за да спечелиш достатъчно пари да си купиш каквото и да било — добави друга плетачка, Вероника. — Когато ти възложат да изплетеш фустата на нощицата на някоя младоженка или корсаж на рокля... — Другите измърмориха съгласието си. — Ето тогава започват да се трупат парите.

— По-късно те се превръщат в част от зестрата ти — поясни Алегреца, — а ако не се омъжиш, със спестяванията си можеш да си купиш по-хубава килия в някой манастир.

Тонът на Алегреца беше напълно прозаичен и на Мадалена ѝ се стори, че момичето вижда в двете възможности отлични и практични цели, за осъществяването, на които да работи, но на Мадалена не ѝ

беше ясно как мисълта да станеш монахиня или съпруга можеше да накара пръстите на някого да летят по-бързо или по-добре.

— Аз пък — намеси се Франческа — нямам намерение да правя нито едно от двете. Искам да остана тук и един ден да стана приора. — Тя изимитира начина, по който приората присвиваше очи, когато четеше след хранене в столовата и другите се присъединиха към смеши. — Тогава ще командвам всички. Ще нося каквото си искам и ще живея в собствен дом.

— Тя нали живее тук? — недоумяваше Мадалена.

— Глупачка! Не и в отделението. Нито пък другите, които седят на масата ѝ. Ако все още си тук, когато станеш на четирийсет, ще се пенсионираш и ще получиш собствена стая. Ако някога влезеш в кабинета на приората, ще видиш колко е хубаво вътре. И дрехите ѝ не са груби, като нашите.

— Значи, могат да си купуват всичко, когато останеят?

— Е, не всичко, предполагам.

— Не можаха да си купят маймунка от органиста от Рива — отвърна Алегреца. — С космато малко... нещо. — Всички момичета се изкипотиха, скрили с длани устите си и Мадалена почуства как червенината плъзва по лицето ѝ, сякаш ѝ се бяха присмели.

— О, стига де — каза Алегреца. — Не се смеехме на теб.

— След известно време могат да си похарчат парите, за каквото си искат — добави Вероника. — Или поне онова, което остава, след като човек си плати стаята и храната за всичките тези години.

Няколко от момичетата въздъхнаха и станаха да изровят възглавничките си от един шкаф. Като видя озадачената физиономия на Мадалена, Франческа продължи:

— Конгрегационе^[1] вземат повечето от спечеленото от всички фили и го задържат като такса, покриваща храната и леглото, които ти осигуряват, но оставят малко и на теб.

— Ами онези, които не изкарват пари?

Франческа се обърка, сякаш никога преди не ѝ беше хрумвал подобен вариант.

— Не знам. Предполагам, не плащат.

— Казват, че трябва да знаем за парите, понеже един ден тези знания сигурно ще ни потрябват. — Алегреца се върна с възглавницата си и седна. — Дзенобия ми каза, че това влиза в задълженията на всяка

добра съпруга. Ако искаш да се омъжиш, да плетеш дантели е почти толкова добре, колкото и да си част от коро.

— Но не и ако искаш да печелиш — възрази Вероника. — На фили ди коро им плащат при всяко представление. — Тя обърна очи към тавана, после стана и притисна длан към гърдите си. Пое драматично дъх и с глас, не толкова силен, че да се чуе в залата, запя дрезгаво и фалшиво. После се поклони под всеобщите аплодисменти, приглади полите си и седна да продължи работа.

— Така и трябва — отбеляза Франческа с леден сарказъм. — Фили ди коро са по-добре от всички нас. Дори на Бог му е ясно. Особено на Бог.

Неудобството на Мадалена от разговора я връхлетя неочеквано като главоболие, но отшумя при влизането на Дзенобия в стаята и до края на следобеда момичето вече беше напълно забравило за него. Приведена над плетивото си, чуваше собственото си тихо дишане и в един момент престана да обръща внимание на студа, проникващ през прозорците и изтъркания килим върху каменния под. После Дзенобия затананика и когато останалите момичета се присъединиха към тихото й пеене, нещо дълбоко в душата на Мадалена трепна.

Каквото и да се случваше в „Пиета“ или в града навън, или дори в селото, вече твърде надалече, то изобщо нямаше значение. Миниатюрното начало на новата дантела, която щеше да порасне в ръцете й и гласът на Дзенобия, така топъл, та пресичаше студа от умиращия огън — ето това беше центърът на всичко. Другите момичета можеха да се шегуват колкото си щат, но от този момент нататък Мадалена щеше да идва в работната стая едновременно с Дзенобия и нито минута по-рано.

* * *

По времето, когато Мадалена навърши единайсет, а Киарета — осем години, животът им беше еднообразен, стабилен и предсказуем като всеки възел от дантелените яки на Мадалена. Ставаха при зазоряване, молеха се, докато се обличаха и тръгваха към църквата,

изслушваха сутрешните молитви, няколко часа учеха или работеха, спираха за молитвите в шест, в девет и после в дванайсет, преди да отидат на обяд.

Следобед почиваха до молитвата в ранния следобед, сетне работеха или учеха до вечерната молитва. Вечерята бе към залезът, последвана от последната молитва за деня, нощната, и сън.

Що се отнасяше до заниманията, звуците придаваха форма на всеки ден. Камбаните ечаха, по-малките момиченца се кикотеха и пееха, докато играеха с обръчи и топки на двора в почивките. Лекомисленото бъбрене беше онова, което дългите часове на наложена тишина искаше да държи под контрол, а задълженията и благочестивостта бяха основните причини за нарушаване на мълчанието. Мадалена беше обикнала тихия тон, с който жените четяха от свети Августин или Катерина Сиенска, или Франциск Асизки в манастирската трапезария, и напевното повторение на уроците, които момичетата рецитираха в класните стаи. Звуците успокояваха болката в убодените ѝ от игли пръсти, празния стомах и тракащите в зимните утрини зъби по-добре от упражняваната перфектност на коро.

За Киарета никой друг звук, освен този на хора, нямаше значение. Опитите ѝ да пее с огромен ентузиазъм в църквата не ѝ бяха спечелили нищо повече от одобрителни кимвания заради нейния религиозен плам, но често ѝ спечелваха мръщене и хокане задето не я свърташе на едно място през останалата част от службата. Мечтата на Киарета танцуваше в дъха между разтворените ѝ устни, когато всеки неделен следобед и през празниците слушаше изпълненията на коро от нишата в църквата, запазена за фили ди комун. Всеки ден приближаваше на пръсти до затворената врата към галерията на хора, сякаш внимаваше да не счупи нещо.

„Не докосвай, все едно ѝ казваше вратата. Не се осмелявай!“

Един ден вратата се отвори. Тъкмо започваше почивката и фили ди коро се бяха пръснали надолу по стълбите и коридорите, докато Киарета минаваше. Тя отстъпи встрани да им направи път и зачака за възможност само за миг да погледне горе.

И тогава го чу — богат алт, сякаш зрял нар, паднал върху земята в овощна градина, ухаещ на кръв и скъпоценности.

„Filiae maestae Jerusalem“^[2], пееше гласът, зовеще жалеещите дъщери на Йерусалим да погледнат към техния разпнат Бог.

Хипнотизирана от звука, Киарета направи първо една, после още една стъпка нагоре. Без сама да разбере как, се озова при входа на галерията. Стаята бе придобила цвет на тъмен кехлибар от отразените тонове на стенописите в църквата. Зърнести ивици сребрист светлина изминаваха разстоянието между тесните прозорци на централния църковен кораб до клавиатурата на малък орган. Погледът на Киарета подмина няколкото стойки с отворени нотни листа и се спря на решетката от ковано желязо на балкона, през която момиченцето често се беше опитвало да надникне отдолу. До решетката се виждаше силует на жена, обвila ръце около тялото си. Жената се поклаща, докато пееше.

Киарета приближи и се спъна в купчинка книги, оставени на пода. Жената спря да пее и се извърна.

— Коя си ти? — попита тя.

— Аз... съжалявам. Моля ви, не се ядосвайте. Чух ви отдолу и...

— Не бива да си тук — предупреди жената и въпреки че Киарета не я виждаше добре, от тона ѝ разбра, че певицата е по-скоро изненадана, отколкото ядосана.

— Как се казваш? — попита я жената.

— Мария Киарета — заекна момиченцето, — но никой не ми вика така. Казват ми само Киарета.

— Знаеш ли коя съм аз?

Киарета кимна. Микиелина беше маестра^[3] и макар че бе надхвърлила трийсетте и беше пяла почти две десетилетия, все още бе една от най-известните солистки на „Пиета“. Винаги когато се разминаваше с нея в трапезарията, Киарета свеждаше очи към земята, за да не срещне погледа на жената, която притежаваше някъде в тялото си огромно тайно място, способно да приютява такъв глас.

Микиелина приближи към Киарета. Куцаше, беше се родила с деформирано бедро.

— Ела до лампата да видя дали те познавам — привика я. — Огледа онова, което се виждаше изпод шапката и качулката. — Виждала съм те в трапезарията — усмихна се Микиелина. — Много красиво момиченце със сини очи и добър апетит.

Лицето на Микиелина изглеждаше плоско, като парче глина, върху което някой беше стъпил, преди да е изсъхнало напълно. Но очите ѝ бяха мили, а усмивката ѝ — достатъчно широка, за да разкрие липсващия от едната страна зъб.

— Пееш ли? — попита тя неканената си посетителка.

— Не... Искам да кажа да. Искам да кажа... — Киарета си пое дъх. — Не знам. Не като вас.

Микиелина докуцука обратно до решетката на балкона.

— Искаш ли да видиш как звучи, когато пееш оттук?

Киарета кимна и Микиелина ѝ направи знак да се присъедини към нея.

— Хайде — насърчи я. — „Agnus Dei“^[4] — запя. — „Qui tollis peccata mundi“^[5]. — Песента ѝ звучеше като шепот, но изпълни църквата, а гласът на Киарета замря още преди да е стигнал решетката на балкона.

— Поеми дълбоко дъх, оттук — рече Микиелина и обгърна талията на Киарета с ръце. Пусна я, отстъпи назад и направи знак на момиченцето да запее. — „Божий агнец, който пое греховете на света“ — повтори.

Киарета опъна тяло, за да поеме дъх, почувства как дробовете ѝ се оправзат, докато изпяваше нотите.

— „Имай милост към нас“.

Гласът ѝ ставаше все по-сilen, произнасяше всяка следваща фраза с нарастваща самоувереност, докато не чу звуците да се връщат обратно към нея, отразени от стените на църквата.

— Брава — изръкопляска Микиелина. — Когато следващия път някой те попита дали можеш да пееш, кажи „да“.

Странното дишане беше замаяло главата на Киарета.

— Да, маестра — отвърна тя.

— А сега можеш да ми помогнеш да пренеса тези стойки обратно в учебната зала. Ако някой се зачуди къде си била, ще кажа, че съм те помолила да ми помогнеш. Но — тя се извърна към Киарета — сега трябва да ти се скарам. Не бива ей така да решаваш да се разхождаш наоколо, да се качваш по разни стълби и да надничаш, където ти се прииска. Непослушните момичета могат да бъдат много нещастни тук. Разбиращ ли какво се опитвам да ти кажа?

— Да, маестра — отвърна Киарета, чудейки се как е възможно онова, което Микиелина й разправя, да е вярно.

„Откакто съм тук, не съм била по-щастлива“, помисли си, докато забързано се спускаше надолу по стълбите да потърси сестра си.

---

[1] Congregazione — управителният съвет на „Пиета“. — Бел.прев. ↑

[2] Наскърбените дъщери на Йерусалим (лат.). — Бел.прев. ↑

[3] Maestra, мн.ч. maestre — музикална ръководителка, най-високото ниво на учителка и възпитателка на фили ди коро. Сото маестра е с една степен по-надолу. — Бел.прев. ↑

[4] Божият Агнец (лат.). — Бел.прев. ↑

[5] Може да отнеме греховете на света (лат.). — Бел.прев. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

Гласът на Киарета прокънтяваше първи, когато бъренето и смехът бяха разрешени и пак тя беше онази, на която най-често нареждаха да мълкне, когато времето за волности приключваше. Ако не беше известно, че с Мадалена са сестри, коментираха от време на време матроните, двете момичета щяха да са най-невероятните кандидатки за такива от обитателките на отделението.

Ако не беше влиянието на Киарета, Мадалена можеше да прекара дни наред, без да проговори на някого. Тя съществуваща в нереален свят, изпълнен с измислени от нея истории. Уединението и самотата в „Пиета“ я устроиваха. Обичаше начина, по който прашинките прелитаха през златистата светлина в стаята за плетене на дантели, перфектно изтъканата паяжина в ъгъла на детското отделение, подскачането на пламъка на свещите в църквата, последвано от дълги извиващи се във въздуха струйки дим, когато някой свещеник минаваше наблизо. Знаеше къде се намира всяко гнездо на стрехите в двора и дори без да гледа, можеше да каже кога някое от голишарчетата е направило първия си полет.

Дори да искаше да се впише в общия живот в „Пиета“, налаганото мълчание означаваше, че през по-голямата част от времето животът на послушничките е насочен навътре. Много по-добре беше, реши за себе си, да си изгради собствен задоволителен свят. В „Пиета“ не беше разумно да се нуждаеш твърде много от другите, особено когато, без хубав глас или музикален инструмент, на който да свириш, е малко вероятно да привлечеш вниманието.

Всъщност Мадалена свиреше. Подобно на останалите момичета, малка част от седмицата беше посветена на уроци по музика. На деветгодишна възраст, постъпила в „Пиета“ доста по-късно от повечето момичета, тя бе доста назад от останалите, но само за месец-два вече проявяваща музикалните си способности. Анина се беше оказала права, заключи маestrата. Мадалена не беше нищо особено. Ръцете ѝ бяха сръчни, поради часовете, прекарани в плетене на дантели, беше научила позициите на пръстите върху грифа на лютнята

без особени затруднения, но свиреше така, сякаш изпълняваше поредната работа.

Възрастните бяха единодушни, че Мадалена се развива много добре. Един ден от нея щеше да стане добра съпруга. Бе достатъчно хубава и здрава, но не и неуравновесена като сестра си, твърде своенравна, за да свърши добре. Наистина твърде своенравна, за да свърши добре.

През последните няколко месеца Киарета бе разпределена в работилницата за дантели. Работата й се бе сторила приятна за кратко, особено щом зърна витиеватите мотиви в златисто на фона на блестяща коприна в тъмночервен, изумруден или син цвят, която един ден щеше да украсява бюстиета и жилетки. Когато установи, че не е в състояние да изработи повече от четири-пет сантиметра за един следобед и плетивото й не е достатъчно чисто и фино, за да й спечели похвала, стаята започна да й изглежда като затвор.

Няколко дни след срещата й с Микиелина, Киарета бе помилвана. Асистентите на Микиелина се грижеха за партитурите и организираха репетициите, но тя бе пожелала да й изпратят момиче, което да покрива клавиатурите, за да се предпазват от прах, да подрежда нотните листа на прилежни купчини за картотекиране и да поддържа ставите чисти. „Пиета“ беше пълна с момиченца, годни да вършат тази работа, но Микиелина имаше едно конкретно предвид — едно, което и без това не се очертаваше като изкусна плетачка.

От този момент насетне на Киарета й беше позволено да излиза от стаята за дантели по-рано, за да помага в залата за репетиции и в галерията на хора. Наблизаваше време Микиелина да се пенсионира, зрението й отслабваше след годините преписване на партитури на слаба светлина. Дали защото зрението на маестрата внезапно се беше влошило значително или просто защото харесваше компанията на Киарета, след няколко месеца момиченцето бе напълно освободено от дантелите и през по-голямата част от деня не се откъсваше от Микиелина. След още няколко месеца можеше да чете партитурите достатъчно добре, за да обръща страниците на репетиции, като същевременно пригласяше тихичко под одобрителното кимане на маестрата.

„Кутрето на маестрата“, така тайно я наричаха някои от момичетата. Но всички обичаха Микиелина и знаеха, че не е добре. Във всеки случай, фили ди коро умееха да държат най-непристойните си мисли само за себе си.

* * *

Когато рязкото израстване предизвести началото на встъпването й в пубертета, на Мадалена ѝ бе наредено да събере нещата си и да се премести в друго отделение.

— Ако не те виждам тук, значи изобщо няма да те виждам — проплака Киарета.

Опитващ се да говори шепнешком, но думите излязоха от устата ѝ под формата на дрезгави ридания, достатъчно високи, за да накарат матроната да я заплаши с изолация, ако незабавно не мълкне.

Лицето на Мадалена се сгърчи от отчаяние, когато взе вещите си в една ръка и ги пренесе в отделението за по-големи момичета. Събуди се в новото легло след първата си обедна почивка и съгледа как момичето на съседното легло вече е седнало и я гледа.

— Исках да видя дали мога да те накарам да се събудиш само като те гледам — прошепна то. — Как се казваш?

— Мадалена. Ти кояси?

— Анна Мария. С какво се занимаваш?

— Изработвам дантели.

— Аз съм в коро и съм феномен.

Мадалена нямаше представа какво значи феномен, но не ѝ беше трудно да се досети. Като поклащаща стъпала, Анна Мария изброя на пръсти инструментите, на които вече можеше да свири и онези, които възнамеряваше да овладее.

— Ти на какво свириш? — попита тя Мадалена.

— Изучавам лютня.

— О, моля те, питай дали не може аз да съм ти учителка! Скоро ще си взема нова ученичка, така ми казаха. — Анна Мария опря ръце на леглото и започна да се подруска надолу-нагоре.

„Притежава повече енергия дори от Киарета“, помисли си Мадалена. Мислите за сестра ѝ окупираха съзнанието ѝ с такава сила,

че за момент дъхът ѝ секна. Прозвуча камбана и отделението притихна, чуващ се само шумоленето на дрехите на момичетата, които се навеждаха да завържат обувките си и се изправяха, за да пригладят полите на роклите си. Мадалена си сложи качулката, дръпна ѝ за подгъва и я задържа така, притворила очи, но не знаеше дали се опитваше да задържи нещо в себе си, или да извади нещо на повърхността. Изпусна дъха си, отвори очи и сложи шапчицата на главата си. Анна Мария вървеше на стъпка зад нея на излизане от отделението.

Скрити зад своите качулки и шапки, повечето от момичетата в „Пиета“ трудно биха могли да бъдат идентифициирани по име. Анна Мария беше изключение не поради необикновената си красота или грозота, а заради енергичния поглед в очите ѝ, които винаги бяха така широко отворени, че ѝ придаваха вид наечно удивена или озадачена. Когато примигваше — нещо, което правеше често и енергично — впечатлението, че Анна Мария гори, захранвана от скрита звезда, се подсилваше.

Изглежда, Анна Мария нямаше нито една приятелка. Докато живееше заедно с Киарета в детското отделение, Мадалена беше наблюдавала с безстрастен интерес как останалите момичета се събират на групички. Сестра ѝ беше единствената приятелка, от която имаше нужда, а „Пиета“ предлагаше малко време да си търсиш други. Сега, като гледаше как Анна Мария отчаяно копнее да стане нейна приятелка, как сяда на леглото си така, че да може да я види в момента, в който пресече прага, Мадалена изпитваше съжаление към момичето. Съжаляваше и себе си, защото Киарета вече не се събуждаше до нея. Но след няколко месеца въображаемите разговори, които Мадалена водеше със сестра си, докато лежеше в леглото си, отстъпиха място на истинските с новата приятелка.

Две бяха любимите теми на Анна Мария: музиката и бъдещето си, а за нея това бе едно и също.

— Ще стана... — замъркна тя, мъчейки се да открие най-точната дума, — незаменима.

— Незаменима? — смъмри я Мадалена. — Това не е работа. Трябва да кажеш, че ще станеш монахиня или нещо подобно.

— Е, аз пък просто ще стана незаменима. Ще казват: „Трябва ни свирачка на теорбо^[1] и клавесин“ и аз ще съм на разположение. Вече мога да свиря на цигулка и виола, а когато стана малко по-висока, ще науча чело и бас. И орган, но сега още не достигам педалите.

Двете подхванаха нова обиколка на двора, където прекарваха почивката си, и Анна Мария продължи:

— Ще стана *сotto маестра*^[2], а може би дори *маестра di коро*. Надявам се да се случи, преди да започна да мириша толкова лошо, колкото мирише тя. — Анна Мария опита да спре смеха си в дланите, но както обикновено той прерасна във високо грухтене, което се бълсна в тавана и стените на отворения коридор и им спечели смръщен поглед на матроната.

На Анна Мария бе възложено да даде на Мадалена първите уроци по лютня, но след няколко месеца момичетата стигнаха до заключението, че мечтата на Анна Мария да види Мадалена в хора няма да се сбъдне. Мадалена можеше да акомпанира, ако мелодията не бе твърде сложна, но свиренето ѝ, изглежда, нямаше да излезе от тези рамки.

— Вероятно скоро ще ти назначат учител по флажолет^[3] — каза Анна Мария един следобед. — Трябва да научиш два инструмента, преди... — Лицето ѝ стана сериозно и не довърши мисълта си. Момичетата замълчаха и отместиха погледи в страни, докато Мадалена не чу подсмърчането на Анна Мария.

— Какво има? — попита я.

— Първо, няма да прекарвам толкова много време с теб, когато престанеш да вземаш уроци по лютня. — Гласът на Анна Мария заседна в гърлото ѝ. — После пък изобщо няма да те виждам, когато си тръгнеш.

— Кой казва, че ще си тръгна?

— Един ден ще те накарат да напуснеш, ще ти кажат да станеш монахиня или нещо от този род. Не знам! — Анна Мария зарови лице в дланите си.

Перспективата така притесни и двете, че започнаха да изчезват по време на почивките, за да се упражняват в празната зала.

Въпреки това пак не беше достатъчно.

— Не знам къде е проблемът — въздъхна Анна Мария. — Не си като Анетина, която ме кара да си мечтая да умра преди края на всеки

урок. — Взе лютнята от ръцете на Мадалена и засвири все едно някое магаре ринеше с копита земята наблизо, като от време на време добавяше по някоя фалшиваnota, за да допълни ефекта.

— Не знам защо не съм по-добра — рече Мадалена. — Много се старая. Може би я държа твърде далече от главата? — Вдигна лютнята и наведе глава така, че страната ѝ да допре ръба на инструмента и дръпна струните. — Ще ми се да можех да я чуя.

Анна Мария сбърчи лице.

— Какво искаш да кажеш? Да не си глуха?

Мадалена не знаеше как да обясни.

— Искам да кажа да я чуя по-добре. Може би просто не е точният звук. — Замисли се за момент, без да е сигурна какво точно имаше предвид.

Анна Мария сви рамене и ѝ подаде обратно лютнята.

— Изсвири отново онази част с арпеджиото. Толкова силно, колкото искаш. Тук няма никого.

— Знаеш ли какво би ми харесало повече? — попита Мадалена и продължи, преди да е изчакала отговор. — Да чуя как свириш ти, но не на лютня.

Анна Мария стана.

— На какво, тогава? На мандолина? Цигулка?

Мадалена беше чувала мандолина само веднъж или два пъти и не беше сигурна, че звукът ѝ харесва, но цигулките винаги звучаха приятно в църквата.

— На цигулка — рече.

— И без това ми писна от тъпата стара лютня. Да вървим.

Анна Мария отведе Мадалена в друг кът за упражнения, взе оттам кальф и го отнесе в стаичка, стените, на която бяха облицовани с дърво.

— Тук протичат частните уроци на най-добрите цигуларки — обясни тя. — Никога не съм свирила на това място, но всъщност никой никога не е казвал, че не можем да го правим. — Затвори вратата зад гърбовете им. — Може да си докараме неприятности, но не мисля, че някой ще ни чуе, а и съм любопитна да разбера как ще звучи.

От мига, в който Анна Мария засвири, нещо в Мадалена започна да се предава. Настани се на стар стол и дори когато нямаше накъде повече да поддаде под тежестта ѝ, продължаваше да има усещането, че

потъва — толкова дълбоко, та би могла да се сгъне, докато стане съвсем малка и се превърне в миниатюрен пакет от перфектно задоволство. Стаята се изпълни със звуци, проблясващи като полирани месинг, разтапяха се като карамел в устата и караха косъмчетата на ръцете ѝ да настръхват.

Анна Мария спря.

— По-добре си затвори устата, иначе ще ти потекат лигите.

Мадалена се стресна и изправи гръб.

— Посвири още — изрече тихо, почти шепнешком.

Анна Мария отново засвири. Мадалена си помисли, че може да чуе как всеки косъм от лъка докосва струните. Музиката се извиваше, флиртуваше с въздуха, въртеше се като снежинки в тесен пасаж.

— Тази харесва ли ти? — попита я Анна Мария. — Просто си я измислям. — Погледна към приятелката си. — Устата ти пак е отворена.

Мадалена изгледа втренчено Анна Мария, преди да осъзнае казаното от нея, после затвори уста и прехапа устни, за да не се отвори отново. Накрая рече:

— Повече не искам да свиря на лютня.

Анна Мария сви рамене.

— Харесвам всички инструменти еднакво. — Подаде ѝ цигулката. — Сложи я под брадичката си. Не, не така, отдръпни си леко бузата. — Сви пръстите на Мадалена около грифа на инструмента и ги постави на определени места. — Дръж ги тук — каза, — и просто прокарай лъка по струните.

Мадалена трепна при резкия звук, който излезе изпод пръстите ѝ.

— Не стискай лъка толкова и дръж китката права.

Мадалена отпусна захватата и се опита да дръпне лъка със същата деликатност, с която привършваше последните бодове на някоя яка. Резултатът беше твърде далече от тоновете, които можеше да възпроизвежда Анна Мария, богати ноти, напомнящи за лъч светлина по повърхността на вода, ябълков цвят, смях. В ръцете на Мадалена цигулката звучеше като скърцаща ръждясала панта, но не я беше грижа.

Отвори очи и видя, че Анна Мария я гледа втренчено.

— На теб наистина ти харесва — отбеляза Анна Мария. —
Мисля, че ти харесва повече, отколкото на мен.

Мадалена не знаеше какво да отговори. Не смееше да погледне към приятелката си от страх да не издаде нещо, преди дори да е разбрала какво. Сведе очи към ръцете си. Ноктите ѝ бяха грапави, върховете на пръстите ѝ — покрити с мазоли, но през последната година пръстите ѝ се бяха източили дълги и тънки. Може би бяха създадени за това. Мадалена затвори очи. Главата ѝ се изпълни с музика, копнееща да бъде изсвирена.

* * *

— *Sicut erat in principio, et nunc, et simper, et in saecula saeculorum.* [4]

Гласът на свещеника отекна в църквата „Сан Себастиано“, но Мадалена и Киарета почти не го слушаха. Застанали в края на групичката момичета, доведени тук да чуят литургията, двете отметнаха глави толкова назад, че когато се опитаха да се присъединят към общия хор, произнасящ „Амин“, мускулите на вратовете им изпъкнаха и устите им жадно се отвориха да си поемат въздух.

— Гледай! — прошепна Киарета на Мадалена и посочи към тавана. — Почти виждам какво има под ризата на онзи мъж.

— Мръднете. — Придружителката на момичетата леко побутна сестрите по гърбовете.

По изключение тонът ѝ не беше оствър, защото в края на краищата фреските на Веронезе по тавана на църквата, изобразяващи историята на Великден, бяха онова, заради което на момичетата им беше разрешено да напуснат „Пиета“.

— *Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.* [5]

Мадалена и Киарета се присъединиха към останалите момичета, които се удряха в гърдите в знак на покаяние за греховете си, докато вървяха към олтара.

Киарета отново вдигна поглед към тавана и от устните ѝ неволно се откъсна хленч. Мадалена поsegна да хване ръката ѝ, докато двете гледаха към двата коня — единият бял, другият черен — които от мястото, на което момичетата се намираха, изглеждаха така, сякаш

галопират от покрива право към тях. Жените от фреската гледаха с уплашени очи от балкона на дворец, а три мъжки фигури се напрягаха да удържат зверовете с подивели погледи, за да не допуснат животните да сгазят всички в църквата, ако случайно се откъснат от мазилката и се сгромоляят върху пода. Сцената над главите им се въртеше заплашително и Мадалена сведе поглед надолу. Киарета продължи да гледа изключително напрегнато и се наложи да се вкопчи в сестра си, за да не загуби равновесие. Изкаскаха се, когато Киарета се спъна и изимитираха олюляването ѝ, докато придружителката не им изসъска да престанат. Стиснали ръце, двете си наложиха да се съсредоточат в литургията.

После всички момичета се събраха на площадчето пред църквата.

— Сега ще тръгнем към манастира „Санта Мария деи Кармини“ — обясни една от придружителките. — Там монахините са ни подготвили специално угощение, а после ще се върнем в „Пиета“.

Момичетата поеха в редица по *фондаментото*^[6] — тясната пътека край малкия канал, докато не завиха по по-широка алея покрай по-голям канал. Вдясно от тях се издигаха тухлените стени на „Санта Мария деи Кармини“, а във водата вляво плуваха няколко патици; на един стълб беше кацнала чайка. За скупчените момичета от „Пиета“, пачите пера бяха редки като скъпоценности и придружителките им спряха, за да дадат възможност на поверениците си да погледат за момент.

По едно време Гелтруда, по-възрастната от двете матрони, плесна с ръце.

— Хайде — подкани ги. — Сестрите ни чакат.

Пред очите им изникна мостът към Кампо деи Кармини. Момичетата бяха почти сами на фундаменто, но мостът беше пълен с групички хора, повечето млади мъже, които разговаряха развлнувано и достатъчно високо, за да ги чуят послушничките.

Едната от придружителките, застанала начело на групата, напрегна тяло и забави стъпка. Гелтруда напусна опашката на редицата и отиде отпред, за да си размени няколко думи с нея.

— Видя ли това? — чу я да казва Мадалена. — Мислиш ли... — Гласът ѝ трепна и замъкна, и Гелтруда довърши мисълта си с многозначителна гримаса.

Двете жени хвърлиха разтревожени погледи към моста.

— Казах на приората, че идеята да ги изведем по това време на годината е лоша — отбеляза Гелтруда, — и виж сега...

— Дали да не се върнем? Можем да помолим готвачките от „Пиета“ да дадат някаква храна на момичетата.

— С какво? Гондолата, която трябва да ни вземе, ще дойде чак следобед.

Двете жени се огледаха и задържаха момичетата, докато тълпите продължаваха да пресичат моста и да се изливат на Кампо деи Кармини.

— Ще останем в манастира и там ще изчакаме гондолата — чу отново Мадалена гласа на Гелтруда. — Невъзможно е да се върнем в „Пиета“ пеша. Не знаем пътя, освен по вода. Не виждам какъв избор имаме.

Набързо се прекръсти, преди да се обърне към групичката.

— Вървете бързо и не се отделяйте една от друга — нареди им и махна да я последват.

Тълпата не обръщаше никакво внимание на момичетата. Киарета гледаше как хората пресичат площада пред църквата и изчезват в странична уличка.

— Закъде бързате толкова? — извика тя, но никой не спря да ѝ отговори.

Край нея мина гол до кръста мъж, наобиколен от младежи, които крещяха името му. Един от младежите носеше нагръдник от ламиниран картон, декориран с цветни мотиви.

— Николоти! Николоти! — скандираше младежът.

— Хей, внимавайте какво правите! — извика някой, когато две деца, понесли дълги самуни хляб, си запробиваха път сред навалицата.

Щом хлапетата стигнаха до края на Кампо деи Кармини, затичаха, размахали самуните като победни знамена. Зад тях някакъв мъжки глас крещеше:

— Спрете ги! Крадци!

Киарета наблюдаваше суматохата и не усети как е изостанала от групата. Гелтруда здраво я сграбчи за рамото и я бутна напред.

— Малка глупачка! — рече жената. — Прояви здрав разум. Влизай вътре!

Дори в сумрака, царящ в църквата, където насядаха момичетата, тревогата по лицата на придружителките беше очевидна.

— Да се помолим на благословената Божия майка да се измъкнем живи и здрави от това изпитание — каза една от монахините, които ги посрещнаха.

Киарета и Мадалена се прекръстиха и сведоха глави.

Монахинята повтори молитвата в прослава на Божията майка, преди да се обърне към момичетата.

— Понякога светът може да е твърде плашещо място — рече и кимна към вратата и хаоса навън. — Но не сте ли щастливи, че имате някой, който ви обича и ви предпазва? Само си помислете — за благословената Дева вие сте нейни деца точно толкова, колкото й собственият Й Син! Каква по-голяма чест от това? — Сбърчи вежди и потърка чело, сякаш се опитваше да измисли какво още да каже.

Мадалена извърна глава и се удари в дърворезбата на църковния трон, на който седеше. Вдигна очи нагоре и на фона на слабата светлина на свещите зърна странните създания, изрязани в тъмното дърво, толкова близко, че всеки момент май щяха да зашепнат в ухото й. Гола до кръста русалка втренчено я гледаше с празния си поглед, опасен звяр все едно току-що бе изскочил от страничната облегалка и си проправяше път нагоре по облегалката на трона. Мадалена седеше, без да помръдва, сякаш ако внимателно слушаше монахинята, чудовищата щяха да се оттеглят. С крайчеца на окото си забеляза игуменката, пристигнала преди миг, и сега разговаряше с придружителките.

Игуменката застана пред момичетата. Лицето й бе образец на спокойствието, с изключение на две играещи бръчици между веждите й, които се опитваше да изглади.

— Момичета — започна игуменката. — Навън цари тревожна суматоха и съжалявам, че трябваше да станете свидетелки на всичко това.

Пое дълбоко дъх, все едно се канеше да продължи, после затвори уста и сведе поглед надолу.

— Това е всичко — рече тя. — Ще се отправим към трапезарията, където за вас е сервиран обяд. — После се извърна и излезе от църквата.

Момичетата влязоха в залата, където млади послушнички сервираха плата с печено месо и зеленчуци, и купи с качамак. Игуменката подхвани благодарствена молитва за храната и момичетата я последваха, но точно когато седна, в трапезарията влетя монахиня със заплетео в краката ѝ расо. Приведе се над игуменката и ѝ каза нещо, което накара по-възрастната жена да стане и да направи знак на Гелтруда и другата придружителка да я последват навън. След няколко минути двете жени се върнаха.

— Гондолиерът е тук — съобщи Гелтруда на момичетата — и е дал да се разбере, че е най-добре да потеглим незабавно. Ще се наложи да оставите яденето, но можете да си вземете по парче хляб.

Едно от момичетата, които седяха срещу Мадалена и Киарета, посегна да грабне голямо парче месо, но мрачните лица на придружителките накара стомаха на Мадалена да се свие и тя се дръпна от масата.

Киарета гледаше как момичето дъвче месото и протегна ръка към платото, но Мадалена я спря.

— Вземи хляб и ела!

В двора Мадалена забеляза гондолиера да кръстосва напред-назад и от време на време да поглежда през шпионката на входната врата.

— Чуй — каза Киарета и стисна още по-силно ръката на сестра си. Високите стени и покритите пасажи не можеха да заглушат напълно въздоржените викове и дюдюкането, съскането и крясъците, клетвите и дрезгавите освирквания, долитащи отвън.

Придружителките бързо поведоха момичетата към гондолиера. Без да си дава сметка, че девойките могат да го чуят, мъжът се обрна към едната от двете жени.

— На Понте деи Пуни^[7] имаше бой, но полицайите дойдоха и го прекратиха, затова побойниците решиха да се прехвърлят тук. Биеха се на мястото, откъдето трябваше да ви взема.

— Гондолата отвън ли е? — попита жената, а в гласа ѝ прозвучава невероятна тревога и едно от момичетата до Мадалена се разциви.

— Не. Оставил я при „Сан Себастиано“. Мисля, че ако тръгнем по този път, ще успеем да стигнем дотам — и пак надзърна през шпионката. — Тълпата все още не е чак толкова огромна, а пред портата няма никого. Но трябва да тръгнем веднага! — Без да дочака

отговора на жената, гондолиерът отвори външната врата и каза на момичетата да го последват.

Мадалена и Киарета вървяха на опашката на групата, забързала към „Сан Себастиано“. Киарета се спъна в камък и здравата се изтърси върху тротоара, като охлузи коленете си и си изкълчи лакътя. Мадалена я хвани за едната ръка и я подкрепяше, докато сестричката ѝ правеше малки и болезнени стъпки.

Гелтруда хвани Киарета за другата ръка.

— Побързай — подканни я. — Другите са много напред, едва ги виждам.

Точно в този момент дузина мъже се появиха тичешком покрай канала. Гелтруда загуби равновесие и здраво хвани момичетата, да не би тичащите да ги избутат във водата.

Преди да са успели да подновят ход, се появи нова лавина от тичащи, този път смесица от мъже и жени от различни възрасти; те се блъскаха и се обиждаха.

Киарета изписка, когато почувства как някакви ръце обгръщат кръста ѝ, повдигат я и я свалят в малка плоскодънна лодка. Друг чифт ръце стори същото с Мадалена и след миг Гелтруда и двете момичета седяха в пеотата^[8] до мъж и една жена с двете им деца, момче и момиче на възраст колкото двете сестрички.

Гелтруда поемаше огромни глътки въздух, докато се обръщаше към небесата да им изпратят закрилата на светците. Мъжът изръси серия ругатни, докато обръща лодката в канала, който вече беше задръстен. Киарета и Мадалена скриха лица една в друга и само от време на време надничаха, за да се огледат наоколо.

— Добре ли сте? — попита ги жената.

Момичетата кимнаха, без да продумат.

— За Николоти ли сте, или за Кастелани? — полюбопитства момчето.

Мадалена го изгледа втренчено.

— Николоти или Кастелани? — повтори момчето.

— Не знам какво имаш предвид.

— На чия страна сте? — намеси се момичето, раздразнено от невежеството на Мадалена.

— Не съм на ничия страна.

— О, оставете ги на мира — каза бащата. — Те не принадлежат на нашия свят.

— Просто не можехме да ви оставим на онова място — обърна се жената към Гелтруда. — Ще ви свалим някъде, където е безопасно и когато е възможно.

Гелтруда кимна. Стисна броеницата, която бе извадила от джоба си, устните ѝ замърдаха, а погледът ѝ се заби в дъното на лодката.

На тротоара се завихряха нови битки. Хората, наблюдаващи от горните прозорци на сградите покрай канала, започнаха да хвърлят боклуци и счупени съдове върху тълпата долу. Мадалена забеляза как някакъв тип пропълзя по покрива на една от къщите и откърти керемида. Захвърли я към канала и тя падна само на няколко сантиметра от лодката пред тях.

— Защо правят така? — изпищя Киарета.

— Кое, това ли? — попита жената. — Не си ли чувала за пулите?

Войните с юмуруци?

— Не — изрида Киарета. — И ги мразя! Накарайте ги да спрат!

Децата се изсмяха.

— Да спрат? Та те едва сега започват!

Майка им посегна да ги плесне.

— Малки грубияни!

— Но аз искам да видя истинска бъркотия! — рече момчето и изкреша с пълно гърло: — Фрота^[9]! Фрота!

— И аз! — подкрепи го момичето. Изплези се на Мадалена и се изкиска.

Мъжът бе успял да промуши лодката сред останалите и да стигне до място, откъдето имаше по-добър изглед. Вдясно двама младежи скочиха от едно фундаменто и започнаха да пълзят по лодките, за да стигнат до отсрещната страна на канала.

— Николоти! Николоти! — завика ухилено семейството, размахвайки юмуруци във въздуха, когато двамата скочиха в тяхната лодка.

Единият събори момичето с коляното си и въпреки че лицето му се сгърчи, то се съвзе, без да заплаче, изправи се и продължи да скандира с брат си.

За няколко минути мостът до манастира се изпълни с мъже, които напредваха към средата му — фракцията на Николоти от едната

страна, тази на Кастелани — от другата. Юмручни удари запратиха някои от тях обратно към фундаменто, а върху раменете на останалите се застоварваха удари с пръчки. Някъде около средата на моста мъжете се вкопчваха един в друг и започваха да се бият, докато някой от тях или и двамата не се озовяха в канала. Един мъж падна във водата и остана неподвижен на повърхността ѝ, а от раната в главата му се процеждаха струи кръв. Измъкнаха го в лодка и няколко души се надвесиха над него.

— Мъртъв ли е? — извика жената от лодката на Мадалена и Киарета.

— В безсъзнание е — отвърнаха отсреща, — но диша.

Двете деца изръмжаха разочаровано.

После всичко свърши така внезапно, както бе започнало. Едната от групите си проби път до центъра на моста и дори и най-яростните усилия на противниците им не успяха да я избутат обратно. От далечния бряг на канала се разнесоха диви одобрителни възгласи, а победените се събраха на купчини, поклащайки разочаровано глави. Тълпата започна да се разпръсва и скоро беше възможно лодката, в която бяха Киарета и Мадалена, пак да потегли.

Когато опасността премина, Гелтруда се върна към живот и отново започна да се кръсти.

— Хей вие, в червеното — обърна се към нея мъжът. — От „Пиета“ сте, нали? — Гелтруда кимна, а лицето на мъжа разцъфна в усмивка. — А! Вашите певици са най-добрите в цяла Венеция! — и затананика мелодия, която хорът бе изпълнявал предишната седмица.

Киарета и Мадалена го изгледаха изненадани.

— Ходите в нашата църква? — попита Киарета.

— Когато мога. — Продължи да пее, но в неговата версия Светата Дева бе заменена от красива девица с устни като рубини, а езикът, на който звучеше песента, не бе латински, а венециански диалект. Жена му се присъедини към него и скоро към пеенето им се включи друг глас, от брега на канала, последва друг — от някакъв прозорец.

Плъзгаха се надолу по Рио^[10] ди Санта Маргерита и пееха песен след песен, а към тях се присъединяваха гондолиери и хора от брега. Киарета се включваше на латински там, където си спомняше текста, без да обръща внимание на мръщенето на Гелтруда.

Мадалена гледаше как в канала покрай тях подскачат изгубени шапки, парчета картонени ризници, обувка. Боклуците, хвърлени от прозорците, се бяха насъбрали покрай брега, заобиколени от ивица мазнина, която, прихванала светлината, проблясваше във всичките цветове на дъгата. Патиците се върнаха, Киарета отпусна пръсти във водата и започна да подвиква на птиците да дойдат по-близо.

Наблизиха Канале Гранде и завиха към „Пиета“, а залязващото слънце превърна фасадите на богаташките къщи в ярки квадрати от охра, червеникавокафяво и розово. Гласовете на гондолиерите се смесиха с писъците на чайките, поели на последния си за деня полет, хор на доволните и изпълнените с надежда, отправящ призив към света да забрави всичко, освен възвишеното.

Лодкарят ги оставил пред „Пиета“, когато останалите момичета вече бяха получили храна и бяха отпратени в отделенията им да си починат. Гелтруда и двете сестри бяха посрещнати на входа от жена с пепеливо лице, която се прекръсти, щом ги видя.

— Чухме, че били убити шестима — съобщи жената и от гърдите ѝ се откъсна ридание на облекчение. Пак се прекръсти. — Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum...^[11] — занарежда тихо, докато ги водеше към кабинета на приората.

Приората се втурна към тях, броеницата й падна на пода.

— Какво стана? — обърна се тя към Гелтруда.

Нито Мадалена, нито Киарета си спомняха придружителката им да е била толкова смела, колкото се изкарваше в историята, която поднесе. Може би, помислиха си и двете, просто не бяха забелязали колко самоотвержено ги е защитавала.

— Ами ти — погледна приората към Мадалена, — страх ли те беше?

Образите изпълниха съзнанието на Мадалена. Копитата на конете от тавана на църквата кънтяха над главата й, хората се натискаха от всички страни, бълската се с изкривени лица, в канала се лееше кръв. Тя потръпна и когато приората обгърна рамене й с ръка, заплака.

Киарета оглеждаше стаята, огромния килим с неговите пурпурни, сини и златисти шарки; зелените завеси от кадифе на

прозорците, прихванати със златисти въжета с дебели пискуоли накрая. В камината пламтеше огън и сиянието му озаряваше скъпата кожа на креслата пред него.

— А ти? — попита я приората за втори път. — И ти ли се уплаши?

Киарета се изненада от въпроса.

— Малко ме беше страх — отвърна, — но не през цялото време.

Приората се усмихна.

— Бог е бдял над вас.

Киарета бе имала предвид нещо друго.

„Бях навън, помисли си тя. Видях патиците, хората, изрисувани по таваните, возих се по Канале Гранде, и то не в кабина, а в открита лодка. И пях с хората в лодката. През по-голямата част от времето не ме беше страх, бях щастлива.“

Пое дълбоко дъх, сякаш да обясни, но сетне съгледа мрачните физиономии на Гелтруда и приората и реши, че няма да я разберат.

— Да — кимна в знак на съгласие. — Бог, а също и Светата Дева.

---

[1] Теорбо е музикален инструмент с много дълъг двоен гриф, който позволява на басовите струни да се свързват в специален ключ на върха на грифа, а другите струни се свързват по-надолу. — Бел.прев. ↑

[2] Sotto maestra — асистентка на маестрата. — Бел.прев. ↑

[3] Флажолетът е старинна флейта. — Бел.прев. ↑

[4] Слава на Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги и във вечни векове. Амин! (лат.) — Бел.прев. ↑

[5] Моя вина, моя вина, моята най-тежка вина. (лат.) — Бел.прев.

↑

[6] Fondamento, мн.ч. fondamenti — тясна пътека покрай по-малките канали. — Бел.прев. ↑

[7] Pugni — буквально юмруци, но тук се използва за традиционните териториални сбивания (фрота) между фракциите на Николоти и Кастелани във Венеция. — Бел.прев. ↑

[8] Peota, мн.ч. peote — малка лодка, характерна за каналите на Венеция. — Бел.прев. ↑

[9] Frotta — териториална битка (вж. пуни). — Бел.прев. ↑

[10] Rio — малък канал. — Бел.прев. ↑

[11] Радвай се, благодатна Марио! Господ е с тебе, благословена си ти между жените... (лат.). — Бел.прев. ↑

**ВТОРА ЧАСТ
ЛЪК ЗА МАДАЛЕНА РОСА
1703–1709 Г.**

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Силвия Плъха бе прекарала детството в дъвчене на долната си устна, в резултат на което предните ѝ зъби бяха изхвръкнали напред и сега почиваха спокойно единствено когато се намираха извън устата. Това, в съчетание с кръглите кафяви очи и скучната кестенява коса, придаваха на учителката на Мадалена по цигулка вид на гризач — отдавна спечелен неласкав прякор.

Силвия се луташе из стаята за уроци по цигулка, като се усмихваше превзето, докато вършеше едно друго, за да спечели одобрението на Лучана, маестра дал виолино. Лучана правеше безцеремонни забележки на висок глас за другите ученички, а Силвия се подсмихваше самодоволно, докато другите момичета извръщаха глави с отвращение.

Предпочитанията на Лучана към Силвия нямаха нищо общо с таланта ѝ — дори за нова ученичка като Мадалена беше очевидно, че способностите на Силвия бяха посредствени. Въпреки това за затворения свят на „Пиета“ беше от жизненоважно значение да се съобразяваш с околните, макар за Лучана това да означаваше останалите да се съобразяват с нея.

Анна Мария беше упражнявала Мадалена няколко месеца, преди да помоли Лучана да я прослуша. Дори маestrата трябваше да признае, че Мадалена вече е по-добра от някои от новопостъпилите при нея инициате^[1], но беше раздразнена, задето Анна Мария е узурпирала правата ѝ, започвайки подготовката на Мадалена на своя глава. По правило Лучана изразяваше яростта си, като изливаше вълни от критики върху главата на провинилото се момиче, докато бедното създание не избухнеше в плач, но Анна Мария изглеждаше имунизирана срещу подобна тактика.

— Чух я да разправя, че съм започнала даставам прекалено известна, за да ми донесе това нещо добро — прошепна една сутрин Анна Мария на Мадалена. — Не е ли чудесно?

Единственото редовно наказание, на което Лучана подлагаше Анна Мария, бе заради нейната гордост.

— Мислиш ли, че Светата Дева одобрява, когато едно момиче не спира да се хвали? — беше я попитала веднъж Лучана, на което Анна Мария бе отвърнала:

— Не, но мисля, че сигурно ѝ доставя удоволствие да ме слуша как свири.

Лицето на Лучана беше почервено при отявленото нахалство и Мадалена се беше разтреперила за съдбата на своята приятелка. Лучана обаче забеляза сериозното изражение на Анна Мария и се задоволи само да помърмори известно време и я бе наказала да стои права в ъгъла и да свири нотната стълбица във всеки ключ,nota по нота, в продължение на един час. В края на краищата, всички в стаята, в това число и Лучана, подозираха, че Анна Мария е казала истината.

Вместо това Лучана пренесе раздразнението си върху протежето на Анна Мария, като напълно я игнорира и я прехвърли на Силвия. Силвия обучаваше Мадалена по начина, по който бяха обучавали няя самата, но когато свиреха най-добрите цигуларки, Мадалена виждаше как тяло, инструмент ѝ музика се сливат в нещо интимно и цялостно, което явно не бе постигнато единствено с уроци. Мадалена прекарваше лъка по струните и тонът, който излизаше, беше толкова сладък и богат, че понякога забравяше да диша. Дълго след края на уроците си спомняше как пръстите ѝ бяха летели и трепкали по струните, част от нещо загадъчно и свещено.

Удоволствието, че е станала инициата в хора малко след като бе навършила единайсет, през последната година беше заглушавано от факта, че учителка ѝ е Силвия. Въпреки това копнееше дори за най-малката възможност да извади цигулката от облеченната ѝ в сатен кутия, да натърка лъка с колофон и да се пренесе в свят, където не съществуваше нищо друго, освен звук.

За пореден път обаче нахлуха грубо в този свят.

— Не, не, не! Ето така! — Силвия сграбчи китката на Мадалена и рязко я извърна навън.

Мадалена изгледа втренчено Силвия, опря лъка до струните и отново изсвири серията арпеджио. Притвори очи, унесена в мудната мелодия, напълно забравила за Силвия. Гърбът ѝ се заклати в такт с музиката, намръщеното ѝ изражение омекна.

Силвия плесна два пъти с ръце.

— Защо правиш така?

— Как?

— Затваряш си очите и започваш да се движиш наоколо.

Мадалена я изгледа за миг, без да е сигурна какво имаше предвид учителката ѝ.

— Така ли правя?

— Да, и по-добре да престанеш. Трябва да внимаваш и да спреш да правиш каквото ти скимне. Това е урок.

Мадалена затвори очи.

— Знам.

— И, между другото, като правиш така ме изнервяш. От теб се иска да свириш, не да... мечтаеш.

Камбаната за обяд още не беше прозвучала, за да сложи край на урока им, но Мадалена отпусна лъка.

— Боли ме главата — извини се. — Ще се упражнявам в свободното ни време, ако маестра Лучана разреши.

Горната устна на Силвия се извърна презрително и разкри изцяло зъбите ѝ. Поклати глава.

— Никога няма да станеш по-добра, ако не слушаш.

„На петнайсет години си, а вече звучиш като дърта коза. Помисли си Мадалена. Единствената причина за главоболието си ти.“

Мадалена тръгна сред двойките момичета, надвесени над цигулките и виолите си, към мястото, където седяха Лучана и едно поголямо момиче. Мадалена и другите момичета знаеха, че въпреки настоящия си вид и държание навремето Лучана е била най-известната цигуларка от четирите ospedale, и на момичетата често им се напомняше, че трябва да са благодарни, задето именно тя им е учителка. Сега подаграта беше засегнала краката на Лучана до такава степен, че не можеше да обуе нищо друго, освен пантофи. Ако някога се бе отличавала с нежност и доброта, то те напълно бяха изчезнали през годините, изпълнени с болка.

Подобно на Микиелина, и Лучана скоро щеше да получи разрешение да се пенсионира и да остане в „Пиета“ до смъртта си, в специалната група от пенсионирани музикантки, известна като джубилате^[2], но тъй като никой не знаеше по-добре от нея как да изтръгне звук от цигулка, бяха я накарали да продължи да работи, независимо от немощта ѝ. Продължаваше да се появява в залата всеки ден, често в невероятно лошо настроение и на Мадалена ѝ се

струваше, че температурите падаха, а дори и малкото светлина, успяла да се процеди през мръсните прозорци, изчезваше в мига, в който Лучана прекрачеше прага.

Когато Мадалена приближи маестрата, Лучана направи знак на момичето да спре свиренето за момент.

— Да? — вдигна вежди тя. — Какво искаш?

— Днес не се чувствам добре, маестра. Боли ме главата и искам да прекъсна урока си.

Лучана шумно пое въздух, давайки израз на раздразнението си.

— Конгрегационе наеха учител по цигулка, който да поеме част от задълженията ми. Днес ще е тук за среща с маestro^[3] Гаспарини. Планират да ни посетят. Той иска да види колко сме и колко упорито се трудим. — Ъгълчетата на тънките ѝ устни увиснаха. — Няма място за капризи, Мадалена. Виждаш как страдам аз, но предпочиташ да се размекваш от някакво незначително главоболие? Намири си някой ъгъл и се упражнявай там, докато той се появи.

Беше облачно и макар до прозореца да беше по-светло, течението на нетипично студения септемврийски ден бе причина всички да избягват този ъгъл. Мадалена потръпна, докато настройваше струните и пристягаше лъка. Вече се чувстваше по-добре, тъй като единственото нещо, от което имаше нужда, бе да избяга от Силвия, да свири сама така, както иска, далеч от втренчения поглед на Лучана, извън залата, дори някъде извън „Пиета“, където идеалната музика дразнеше и предизвикваше мълчаливи знаци.

Пръстите ѝ вече се бяха вдървили от студа, но скоро забрави за това неудобство, унесена в любимата си мелодия, нежна приспивна песен, която ѝ напомняше за люлеещите се пред къщата, в която беше израснала, дървета. Докато свиреше, очите ѝ оставаха затворени, нямаше я Силвия с нейното пляскане. Към края стигна до пасаж, който все още беше прекалено сложен за нея и изискваше силна концентрация. Със затворени очи, го свиреше отново и отново.

— Синьорина? — Отвори очи, стресната от гласа, който, макар и писклив и носов, без съмнение принадлежеше на мъж.

Първо забеляза косата му. Светлината, която проникваше през прозореца, осветяваше мъжа изтазад и косата му изглеждаше ярка като

залез, разпилияна като пламък по раменете, скрити под черно свещеническо расо.

Учителят по цигулка. Мадалена рязко се изправи. Лучана стоеше наблизо заедно с един от членовете на Конгрегационе, облечен в черната роба на венециански благородник.

Червенокосият свещеник взе цигулката от ръцете на Мадалена.

— Может ли? — попита и протегна ръка за лъка.

Сложи цигулката под брадичката си и импровизира въстъпителната част, водеща към трудния пасаж. Замисли се за момент, после отново опита и накрая ѝ подаде обратно цигулката.

— Не е толкова трудно, колкото изглежда — рече. — Опитайте така. — Хвана пръстите ѝ и ги раздвижи по различен начин.

Тя засвири и не спря, докато не почувства пръстите си на място, после повтори целия мотив заради самото удоволствие.

— Много добре — отбеляза свещеникът. — Может ли да ми изсвирите останалата част от мелодията?

Мадалена почувства как лицето ѝ пламва.

— Сега ли?

— Разбира се, стига да желаете.

Сърцето ѝ подскочи. Искаше да свири по възможно най-добрния начин пред Лучана, но не спираше да изтръгва фалшиви ноти от цигулката. По някакъв начин към края успя да възвърне контрола си над инструмента, но когато прецени цялото си представяне, единственото, което си спомняше, бяха грешките. Лицето на Лучана изрази неодобрение, преди да възприеме обичайното си безстрастно изражение.

Свещеникът я гледаше озадачен. Младото му лице беше овално, брадичката му — изпъкнала напред, все едно с дългия тънък нос се опитваха да се срецинат в окръжност. Огнената му коса и крехката фигура напомняха на Мадалена за приказните гноми, които излизаха от горите, за да пакостят на селяните. За разлика от тях обаче той не беше нито грозен, нито отблъскващ, а изльчващ огромна енергия, която сякаш привличаше цялата стая към него.

Преди да е успяла да се извини за свиренето си, той заговори.

— Не се страхувате от трудностите — отбеляза. — А музиката — потупа се по челото — е в състояние да държи в подчинение всички ни. Как се назвате?

— Мадалена. — Гласът ѝ прозвуча като шепот.

— Мадалена. Мадалена Роса — повтори учителят, като подръпна косата си. — Червена. Като моята. — Кимна бързо и се отдалечи, за да се присъедини към Лучана и останалите в другата част на стаята.

Мадалена седна и зачака гостите да си заминат, за да получи поредната доза конско от маестрата. Когато мъжете излязоха, Лучана приближи към нея. Докосна я по рамото и неочекваният нежен жест отслаби твърдото намерение на Мадалена да не плаче.

— Бях ужасна — въздъхна и зарови лице в дланите си. — Толкова много исках да ви впечатля и сега... — Не довърши. „Сега ще си остана вързана със Силвия до края на живота си.“

— Свиренето ти наистина беше ужасно — съгласи се Лучана, — но той видя нещо в теб и иска да ти се обръща специално внимание. От утре ще ти преподавам аз. Подчертавам, че не е повишение, а специален ангажимент — веднъж седмично.

Мадалена поразено я изгледа.

— С вас?

— С кой друг? Да не очакваш частни уроци от самия дон Антонио Вивалди? Най-добрият цигулар във Венеция.

— Не, маестра — промълви Мадалена.

Беше се надявала на някой мъничко по-добър от Силвия и засрамена, че думите ѝ бяха разбрани погрешно, отмести поглед встрани. Всички момичета в залата, хванали инструментите си, ги гледаха. Мадалена заби очи в пода, уплашена от непроницаемите им погледи.

Ако Мадалена си бе въобразява, че моментът ѝ с дон Вивалди ще свърши чудеса с Лучана, скоро осъзна, че е грешала. Още преди първия им урок, маестрата получи оствър пристъп на подагра и трябваше да се лекува в болницата на „Пиета“. Върна се в началото на ноември в още по-гадно настроение от обичайното и извика Мадалена. Със сумтене подпретна полите на робата си над коленете. Вените чертаеха пурпурни линии по провисналата пъlt. Пръстите на краката ѝ, скрити в пантофите, бяха подпухнали ужасно и имаха цвят на залязващо слънце.

— Ще трябва да се примириш с моята недискретност — каза ѝ Лучана. — Дори допира на подгъва на робата ми ме кара да се чувствам така, сякаш се пека на огън.

Мадалена бе ужасена не само от вида на краката на маестрата, но и от излагането на голите до коленете ѝ крака на показ.

— Престани да се звериш — тросна се Лучана. — Ако искаш да станеш медицинска сестра, върви в болницата. Желаеш ли да станеш цигуларка, свири! — Направи знак на момичето да вземе цигулката.

— Не знам какво вижда дон Вивалди в теб — рече тя, приключвайки с урока по-рано.

Каза на Мадалена да отиде да се упражнява сама и отхвърли предложението за помощ, след като момичето я подкрепи да се изправи. После се облегна тежко на бастуна си и с пухтене и куцукане се запъти навън.

Маестрата е достатъчно ужасна и без тези крака, помисли си Мадалена. Върна се в отделението, като се чудеше дали тези уроци щяха да са по-добри от уроците на Силвия.

* * *

Веднъж годишно, по време на фестивала в чест на представянето на Девата в храма, *буркиели и неоте*, плитки лодки с различни размери и форма, се нареждаха една до друга по ширината на целия канал, оформяйки понтони, върху които се полагаше временен мост. Водена от дожа процесия тръгна от двореца и прекоси моста, за да отправи благодарствени молитви в базиликата „Санта Мария дела Салуте“. През целия ден и част от вечерта хиляди венецианци също преминаха по моста, за да запалят свещи в храма за здравето на любимите им хора, а гондолиерите носеха греблата си до стъпалата на църквата, за да бъдат благословени от свещеник.

Мадалена и Киарета бяха в групата, тръгнала от „Пиета“. Мъгливата сутрин донесе едваоловимия мирис на изгорели от сушата стърнища, а въздухът беше толкова свеж и студен, че момичетата духаха в шепите си да ги стоплят.

Докато вървяха по главната улица между площад „Сан Марко“ и църквата „Санта Мария дел Джилио“, момичетата пееха религиозни

песни. Мостът пред тях подскачаше и се извиваше във водата, поради дузините лодки, навъртащи се наоколо. Някои бяха пълни с хора, които викаха и махаха на минаващите по моста, други чакаха реда си да минат под извития сегмент по средата, широк и висок, колкото да пропусне малка лодка. Когато всеки лодкар лягаше по корем на дъното на лодката си, за да се промуши под моста, гласовете на тълпата се снишаваха и надигаха, имитирайки движенията му.

Някои от момичетата трябваше да бъдат хванати за ръка и преведени по люлеещия се мост. Мадалена вървеше пред Киарета, правеше стъпка след стъпка с такава решителност, че нито за миг не погледна нагоре, докато не стигна до другия край. Когато го стори, с изненада установи, че сестра й не е зад нея.

— Хайде, ела, не се страхувай — насырчи я една от придружителките на Киарета, застанала неподвижно на кея.

В една от лодките, сред колекция от скъпи възглавници, седеше жена, облечена в бледожълто. Косата ѝ беше почти толкова руса, колкото на Киарета, кожата ѝ — почти толкова бяла. Мъжът до нея наметна черна пелерина на раменете ѝ, а тя се облегна на него, като се смееше.

Киарета не чу думите на придружителката.

„Това съм аз, в онази лодка — помисли си. — Мен прегръщат. Аз съм тази, която се смее.“

— Какво става с теб? — попита я придружителката. — Престани да се хилиш като маймуна. — Хвана Киарета за ръката и я задърпа по моста. Щом стигна до другия бряг, момиченцето се извърна назад, но жената до нея я дръпна за ръката и я накара да продължи пътя си.

В църквата раздадоха свещи на всяко от момичетата и ги отведоха до мястото за молитви в страничен параклис, където вече пламтяха дузина свещи.

— Запалете свещите си — нареди една от придружителките — за здравето на дожа и всички в „Пиета“.

Мадалена запали своята свещ, затвори очи и прошепна:

— Моля те, благословена Божия Майко, помогни ми да свиря много, много по-добре на цигулка. — Отвори очи и тръгна обратно към възрастните придружителки. Спомни си за нареждането им, обърна се назад и се прекръсти. — Също така благослови дожа и „Пиета“. — Замисли се за момент, загледана в черния пушек, който се

виеше от свещта й към тавана на параклиса. — И, моля те, благослови Киарета и й дай здраве. — Прекръсти се отново и се присъедини към останалите.

Киарета коленичи пред олтара.

— Моля те, Боже — рече тя, — направи така, че аз да съм дамата от лодката.

---

[1] Iniziata, мн.ч. iniziate — момиче на първо ниво от музикалното си обучение, преди да бъде провъзгласено за атива. — Бел.прев. ↑

[2] Giubilata, мн.ч. giubilate — почетно име, под което била известна всяка пенсионирала се възпитаница на коро. — Бел.прев. ↑

[3] Maestro — музикален преподавател, в „Пиета“ терминът се е използвал по различни начини. Маестро ди коро е служител като изпълнителен директор на коро. Под него били останалите, назовани според ролята им (Вивалди например е първи маестро на виолино, а по-късно — маестро деи кончерти). — Бел.прев. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Киарета трепна, когато Мадалена се опита да прекара гребена през косата ѝ. За последно я бяха подстригали къса преди близо година, когато Киарета бе на девет и тъй като рядко биваше излагана на показ, сутрин Киарета просто буташе изскочилите кичури обратно под качулката.

— Ако плача, няма да съм красива — простена тя.

— Ако не те среша, ще бъдеш единствената, която ще носи качулка и шапка. — Мадалена спря и погледна сестра си. — Това ли предпочиташ?

Киарета нищо не отвърна, но се прегърби на стола в съблекалнята в близост до балкона на църквата, напрегна рамене и мълчаливо понесе услугите на сестра си, докато косата ѝ не заблестя като бледозлатиста мед, посипала се по гърба ѝ.

— Така — въздъхна Мадалена. — Седни и ми подай фибите.

Сестра ѝ се надвеси над нея, а Киарета се заслуша в тихото ѝ дишане и почувства топлината на дъха ѝ върху бузата си. Вдигна очи към Мадалена и почувства как я залива огромна любов към сестра ѝ, която беше толкова близко, но нямаше представа, че е наблюдавана.

Доволна от свършеното, Мадалена напъха собствената си коса под качулката, готова да започне деня. За разлика от този на Киарета, нейният щеше да е напълно обикновен.

— Дай да ти облечем роклята — каза тя, — а после трябва да сляза долу. — Прокара пръсти по копринените поли на роклята, оправи меките ѝ дипли и я подаде на Киарета.

По-големите момичета от хора, с непокрити глави и навити на ниско скромно руло коси, се втурнаха в съблекалнята, понесли концертните си униформи — скромни черни или тъмночервени рокли, които някои от тях бяха украсили с остра бяла дантелена яичка. Роклята на Киарета беше в различен стил, набързо купена от магазин за дрехи втора употреба в еврейското гето, когато още една от певиците се беше разболяла от инфлуенца и на някои от инициатите им беше казано, че трябва да запълнят свободните места за неделната

литургия. Киарета се радваше на роклята си, ушита за някое богато момиченце и напълно подходяща за празник. Корсажът в цвят на слонова кост разкриваше ключиците ѝ над няколко реда изящни дантелени къдри. Полата беше в същия цвят и изшумоля, когато момичето се завъртя на обутите си в чорапи крака.

После лицето на Киарета помръкна.

— Съжалявам, че няма да си там — каза на Мадалена. — Мислех, че ти ще си първа.

Последната година беше трудна за Мадалена. Свирише на цигулка вече от няколко години, когато Лучана ѝ каза, че часовете ѝ ще бъдат намалени, за да се заеме с овладяването на друг инструмент.

— Свиренето ти на цигулка е достатъчно добро, макар малко недисциплинирано, но разполагаме с достатъчно момичета на струнните инструменти. — Лучана бе отместила поглед встрани, когато съобщаваше новината на момичето, сякаш да избегне несправедливата си оценка. — Можеш да слизаш в залата и да свириш в свободното си време, ако желаеш. Това ще ти помогне да запазиш уменията си, в случай че имаме нужда от теб за някое *ритуено*^[1], но няма да бъдеш избрана за *атива*^[2].

— Но аз разполагам едва с няколко свободни минути на ден... — започна Мадалена.

Лучана вдигна ръка, за да я накара да замълчи.

— Направих щедро предложение с ценен инструмент и чувам оплаквания? Може би трябва да размисля.

— Извинявайте, маестра.

— Трябва още по-упорито да се опитваш да бъдеш полезна. Като приятелката ти Анна Мария. Разбиращ, че не става дума за онова, което ти искаш. Коро е гръбнакът на „Пиета“. Всяко момиче, получило музикално образование, ще бъде използвано както маestro Гаспарини сметне за нужно.

— Разбирам, маестра — отвърна Мадалена, свеждайки поглед надолу.

— И кой знае? — Тонът на Лучана омекна така неочеквано, че Мадалена изненадано вдигна очи към нея. Челото на маестрата се събрчи от престорена загриженост и тя потупа ръката на момичето с

такъв престорен майчински жест, че Мадалена се сви. — Может би всичките тези умения един ден ще ти донесат предложение за женитба.

Мадалена трябваше да положи върховно усилие на волята си, за да не избяга от стаята при тези думи на Лучана. Във всеки един момент би предпочела цигулката пред брака, пред храната, пред наметало за зимата.

„Бих я избрала дори пред Бог“ — каза си, сетне пропъди мисълта от съзнанието си, уплашена от последствията.

— Нямах това предвид — прошепна тя на следващата сутрин, докато се молеше пред статуята на Дева Мария. — Но те моля да не ме изоставяш. Ако чуваш молитвите, чуй моята.

Лучана я беше насочила към едно от момичетата, които свиреха на флаголет и Мадалена се озова обратно там, където беше със Силвия. Сега се чувствуваше дори по-ужасно, защото тогава поне имаше цигулката, с която да се разтоварва, когато Силвия се заяждаше с нея.

Може би Силвия също е имала мечти и е станала толкова злобна и кисела, понеже са й се изпълзвали, мислеше си Мадалена, докато пръстите ѝ се местеха по флаголета. Да свириш ноти, не беше същото като да свириш музика. Силвия не го разбираше, смяташе Мадалена, или може би просто вече не я беше грижа за разликата. Нямаше значение. Трябваше да се опита да свири на флаголета възможно най-добре. Но през цялото време си представяше цигулка и лък, ухаещ на колофон, полегнали на тъмно в някой кальф в очакване на музиката.

Единственото предимство бе, че Лучана беше маестра само на струнните инструменти, така че сега Мадалена я виждаше единствено докато се разминаваха. Мадалена знаеше, че на Лучана ѝ е ужасно неприятно да дава уроци на някакво момиче на първо ниво от обучението си само защото Червеният свещеник, както го наричаха мнозина, един ден бе минал през стаята и случайно бе проявил мимолетен интерес към него. Мадалена наблюдаваше как се отнасяха с Лучана другите момичета, как я възхваляваха и ласкаеха, и не виждаше как тя самата би могла да произнесе подобни думи. Мадалена никога не бе създавала проблеми, никога не бе проявявала неподчинение и рядко отнемаше повече от минута от времето на маестрата. Единственото, за което си бе мечтала, бе да спечели маестрата с доброто си държание, но вместо това беше станала невидима. Скучно

момиче, както бе чула веднъж да я нарича Лучана. Не като Анна Мария. Съвсем не като нея.

Благодарение на уроците на Микиелина, гласът на Киарета бе започнал да звуци толкова добре, та всеки, който я чуваше, не можеше да повярва, че такова малко момиченце е в състояние да произведе такъв звук. Преди да се пенсионира, Микиелина се бе погрижила Киарета да бъде приета в хора, но макар че наближаваше десетият ѝ рожден ден, тя още не беше почнала да расте усилено. Лицето ѝ още не бе придобило черти на пораснalo момиче, но хористките бяха приели за сигурно, че един ден Киарета щеше да хване окото на някой богаташ и щеше да напусне „Пиета“, за да стане негова съпруга. Е, имаше време, все пак трябваше да порасне. Момичето вземаше уроци по пеене и репетираше с хора, но до днес още не беше излизало пред публика.

На масичка до вратата на балкона бе поставена купичка с цветове на нар. Една солистка затъкна няколко деликатни цвята над ухото си, а другите момичета си ги забождаха в корсажите.

Агата, хористка с достатъчно плътен глас, за да бъде окачествена като баритон, избра клонка и я закрепи в косата на Киарета.

— Страх ли те е?

— Не — отвърна Киарета, но гласът ѝ прозвуча като грак. Някои от момичетата се подсмихнаха.

— Изкашляй се няколко пъти и опитай пак — посъветва я Агата. Киарета трябваше насила да накара гласа си да излезе от гърлото ѝ, сякаш се бореше с настинка, но като се изключеше това, звучеше почти нормално. — Често се случва, когато си нова. — Агата накара Киарета да направи едно от ежедневните им упражнения по солфеж^[3], а тя самата пееше две октави по-ниско от момичето, като сменяше тоналността и добавяше импровизации при всяко следващо изпълнение.

Маестрата плесна с ръце и Киарета последва Агата и останалите момичета през вратичка, отвеждаща към тесния балкон, където преди две години за пръв път беше пяла е Микиелина. Наведе се напред, за да надникне през воала, спуснат пред желязната решетка. Църквата бе

пълна с народ и когато стана ясно, че хорът заема мястото си, се разнесе нетърпеливо шъткане.

— In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti^[4] — запя свещеникът, докато вървеше към олтара. — Ad Deum qui laetificat juventutem meam.^[5]

— „В името на Бог, радостта на моята младост“ — отвърна хорът. Киарета бе изпяла първите си ноти. Хвърли поглед към Агата, която одобрително кимна.

След изповедта дойде ред на „Господи помилуй“, първата истинска музика за хора. Засвириха две цигулки и едно чело. Киарета дълбоко си пое дъх и се присъедини към хора в експлозивното „Господи помилуй!“. Повториха думите, като разтягаха всяка сричка толкова, колкото им бе възможно да го сторят, без да си поемат дъх, преди да преминат към следващите думи. Пееха в стакато^[6], после гласовете им загълхнаха.

Солистката застана в края на балкона. Направи малка стъпка напред, докато акомпаниментът утихваше и накрая останаха само една цигулка и челото. Гласът ѝ прониза въздуха с една-единствена нота, която девойката задържа, подобно на скъпоценен камък, преди да продължи с мелодията.

Когато оркестърът пак се включи, Киарета впери поглед към другия край на църквата, в изображението на Дева Мария и се опита да си представи какво би било да има такова меко закръглено тяло. После хорът отново издигна глас и тя потъна в чистия звук.

— Kyrie eleison, „Господи, имай милост“ — повториха те. Киарета накара гласа си да полети през църквата към благословената Дева, която чуваше молитвите на вярващите дори когато бяха скрити зад пеенето на хор.

Без цигулката мислите на Мадалена помръкнаха. Единственото, което искаше, бе да се сгуши в леглото и да не прави нищо. Следващата неделя, когато редовният състав фили ди коро се беше съвзел достатъчно, за да се върне към задълженията си, настроението на Киарета бе също толкова мрачно, докато двете сестри се разхождаха из двора по време на почивката.

— Мразя това място — рече Киарета.

— Не го мразиш. Просто си отегчена — отвърна Мадалена. — Пък и можеш ли да ми кажеш къде другаде би предпочела да бъдеш?

За секунда от мрачното настроение на Киарета не остана и следа и тя се завъртя пред сестра си.

— Бих предпочела да съм на сцена! Да съм оперна певица!

Мадалена избухна в смях.

— Откъде знаеш за това? И каква роля може да има в операта за момиче, ненавършило дори десет години?

— Не исках да кажа сега — отвърна Киарета. — Когато порасна. Има едно момиче, Антония Морозини, което идва на уроци, а после се прибира у дома. Познаваш ли я?

Мадалена поклати глава.

— Баща ѝ е член на Конгрегационе, живеят на Канале Гранде. Казва, че във Венеция има много жени, които притежават дузини прекрасни рокли. Някои от тях пеят в операта, а други... Ами, предполагам, работата им е просто да бъдат красиви така, че да накарат мъжете да пожелаят да се грижат за тях. Не съм сигурна как точно става.

— Само да бъдат красиви? Това не е работа.

— В операта има хора, облечени като богове, които се спускат от облаци — продължи Киарета, без да обръща внимание на коментара на Мадалена. — Антония ходи там през цялото време. Разправя, че е прекрасно! — Отново направи пирут, докато пропяваше последната дума.

— Киарета, успокой се, ако не искаш да получиш само хляб и вода за вечеря.

— Добре — простена тя, — но ако не мога да пея в операта, тогава ще се омъжа за някой богаташ.

— Ако щеш се омъжи за самия дож — не ми пука, но, моля те, не ни създавай проблеми!

Киарета въздъхна и се върна към нормалния си ход.

— Мадалена? — рече тя след няколко секунди. — Мислиш ли, че ще стане? Не искам да оставам тук завинаги.

Мадалена отмести поглед, но нищо не каза.

„Ако не мога да свиря на цигулка, наистина не знам какво искам“ — помисли си и затвори очи, за да се опита да изпразни съзнанието си.

Киарета я изгледа втренчено, очаквайки отговор на своя въпрос, но такъв не последва.

Скоро Киарета бе прехвърлена в отделението на девойките и отново започна да спи до сестра си. Беше спечелила малко пари от представленията на хора; добавени към мизерната сума, изкарана в резултат на неумелото ѝ представяне в работилницата за дантели, те бяха достатъчни да се сдобие с малък скицник и молив, подобни на онези, които сестра ѝ си беше купила преди няколко месеца. Колкото и малко да бяха личните вещи на Мадалена, те сякаш ѝ бяха помогнали да си създаде живот, отделен от този на сестра ѝ. Скицникът, вече наполовина пълен с рисунки на ангели с красиви крила и цветя, растящи в пукнатините между камъните в двора, бе най-ценното ѝ притежание.

— Как ще ги различаваме? — попита Киарета, когато разопакова покупката си и видя, че скицникът, купен от същата книжарница, е идентичен с този на сестра ѝ.

Мадалена сложи копринен книгоразделител в своя, за да го различава от пръв поглед, но на следващия ден пак измъкна погрешния скицник от сандъка, който делеше с Киарета. Седна на крайчеца на леглото си и набързо нахвърли лицето на спящата Киарета в нейния скицник, после написа под рисунката: „Имам идея“, оформяйки всяка от буквите бавно и внимателно, понеже не беше имала много възможности да усъвършенства писането.

Киарета бе омагьосана от скицата. Забравяйки за правилата, отвори уста, но Мадалена опря пръст на устните ѝ. Посегна към скицника на сестра си, погледна я въпросително, имитирайки писане. Киарета кимна.

Виждала съм момичетата да си разменят бележки,
когато не ни е разрешено да говорим. Можем да правим
същото.

Мадалена върна скицника на сестра си.

Прехапала език от усърдие, Киарета написа в отговор: „Ти си най-“, задраска една дума и отново се опита да я напише правилно, „старахотната сестра. Сега няма да иксплодирам, преди да успея да ти кажа тайнити си“.

Киарета беше влизала в кабинета на приората само веднъж, в деня на битката по моста. Този път я доведе една *филя*^[7] ди комун, извикала я на среда урока ѝ. В стаята седеше мъж на средна възраст и разговаряше с приората и маестрата на вокалистките на коро.

— Пленителна — отбеляза той, когато Киарета влезе. — Дори по-красива, отколкото ми бяха казали. Фино венецианско лице с широко чело с оствър ум зад него и очи, създадени да разбиват мъжките сърца. — Той замълча. — Знаеш ли кой съм?

Приората побърза да отвърне вместо нея.

— Това е един от *нобиле уомини депутатите*^[8] — обясни тя. — Част от Конгрегационе. Онези, за които се молим по време на вечеря. — Вдигна вежди, за да подскаже, че очаква Киарета да съобрази какво да каже.

— Много сме ви благодарни — изрече момичето и наведе глава.

Какво беше казал мъжът? Нещо за ума ѝ и за разбиването на мъжки сърца?

„Аз съм само на десет — помисли си. Сигурно не съм разбрала правилно.“

— Чух те да пееш в църквата и се запитах кое ли е дребното момиченце, което едва виждам... онова, в бялата рокля, което вдига всички този шум?

Момичетата биваха наказвани, когато вдигаха шум. Очите на Киарета тревожно се стрелнаха към приората.

— Прекрасен шум, трябва да отбележа — добави мъжът, забелязал страхът ѝ.

Маестрата не одобряваше главите на младите девойки да бъдат замайвани с подобни приказки.

— Дошъл е да те чуе как пееш — намръщено рече тя. — Изпей „Амин“, песента, която упражняваме тази седмица.

Киарета ѝ хвърли кръвнишки поглед. Подобно на другите момичета на нейното ниво на обучение, от нея се искаше да се

превърне в сянка на по-напредналите хористки, да учи музиката, която учеха те и да репетира с тях. Маестрата обясни на Киарета, че въпреки чудесното си вписване в коро скоро няма да участва в представление и Киарета бе изпаднала в мрачно настроение, не я свърташе по време на репетициите и не си беше дала много зор да научи добре, която и да е от новите песни. Заплахата, че ще й отрежат косата и ще я затворят за няколко дни в изолатора я върна в правия път, но изражението на маестрата подсказваше, че има добра памет за това къде точно бяха оставили нещата.

— Брава! — Мъжът изръкопляска, когато Киарета свърши.
Извади няколко нотни листа от сакото си. — Можеш ли да четеш ноти?

Маестрата настръхна.

— Всичките ни момичета могат. Сигурно ви е известно, че е един от редовните им уроци.

— Разбира се, но тя е толкова малка и си помислих... — Той подаде листите на Киарета. — Ще опиташ ли това?

Маестрата грабна листите и прочете заглавието.

— Това е оперна ария — установи тя. — Ваше Превъзходителство, крайно неуместно е. И между другото е на италиански. — Погледна към приората с надеждата да получи подкрепа. — Фили ди коро пеят само на латински.

— Маестра, не е нужно момичето да пее думите. Бих бил доволен просто да чуя как изпява нотите.

— Но въпреки това, източникът...

— Доставете ми това удоволствие.

Маестрата присви устни и подаде листите на Киарета.

— Повтори го — искаше мъжът, когато тя стигна до края. — Бих желал да го чуя в акомпанимент на лютня. — Приората плесна с ръце и каза на младото момиче, което веднага се появи, да доведе някого от залата.

Киарета разбираше кога маестрата е ядосана по петната, които избиваха върху шията ѝ. Сега червенината се плъзгаше нагоре към страните ѝ. Щом донесоха лютнята, тя я взе и засвири, без да каже дума, а Киарета запя.

— Превъзходно — отбеляза мъжът, когато свършиха и пак изръкопляска. — А сега, маестра, ми кажете от какво имате нужда, за да ви компенсирам заради неудобствата, на които ви подложих.

— Въглища за огрев — отвърна тя, още преди гостът да е свършил, сякаш в главата ѝ имаше цял списък с искания за подобни случаи. — Никога нямаме достатъчно, за да пеят момичетата спокойно. И още масло за лампите — за преписване на партитурите. Винаги молим за едно и също, но никога не получаваме достатъчно.

Дори и да беше доловил намека за скъперничеството на Конгрегационе, мъжът не даде да се разбере.

— Лично ще предам молбата ви — рече той. После се обърна към Киарета. — Хубаво е да видиш, че бъдещето на „Пиета“ е така добре подсигурено.

Преди вечеря маестрата уведоми Киарета, че след две седмици ще отиде на пикник на остров Торчело заедно с останалите *фили ди коро*. Щяло да е по-добре, ако честта се беше паднала на момиче, което повече я заслужавало, момиче, което се е държало добре и учело песните си, подчerta маестрата, но Конгрегационе очевидно не разбирали позицията ѝ. Киарета щеше да облече своята копринена рокля с цвят на слонова кост по-скоро отколкото се беше надявала.

---

[1] Ripieno — увеличаване на оркестър и хор над обичайния му размер. — Бел.прев. ↑

[2] Attiva, в мн.ч. attive — музикантка или певица на второ или по-високо ниво на обучение, която влиза в хора или оркестъра. — Бел.прев. ↑

[3] Solfeggio — солфеж. Италиански термин за упражненията, използвани при тренировка на гласа. — Бел.прев. ↑

[4] В името на Отца и Сина, и Светия Дух (лат.). — Бел.прев. ↑

[5] Към Бога, който дава радост на моята младост (лат.). — Бел.прев. ↑

[6] Staccato — метод на свирене, при който всяка нота звучи отделно, а не слята със съседните ѝ. — Бел.прев. ↑

[7] Figla, мн.ч. figle — буквально дъщеря, в „Пиета“ се е използвало в смисъл на повереница — Бел.прев. ↑

[8] Nobili Uomini Deputati — група от трима членове на Конгрегационе — отговорни за определяне музикалната програма на „Пиета“. — Бел.прев. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

За *фили ди комун* Конгрегационе беше призрачна група от хора, които момичетата не можеха да назоват и чиито лица не познаваха. В манастира не влизаха мъже, освен при изключителни обстоятелства. Въпреки това, Конгрегационе бяха само на стъпка след светците по важност.

Познаваха ги само *фили ди коро*. Няколко пъти месечно гондоли вземаха групички момичета от доковете пред „Пиета“ и ги откарваша на празненствата в домовете на благородните фамилии на Венеция, за да пеят и свирят. Киарета със завист и копнеж беше наблюдавала как по-големите *фили ди коро* се връщаха с истории за красотата на посетените домове и очарованието на домакините и се оплакваха как ги боли стомахът от изядената храна.

Най-хубавите истории включваха флиртове с гостите. Киарета вече знаеше за няколко женитби на *фили* с мъже, които първо чуха гласовете на избраничките си в църквата, а после откриваха, че красотата и чарът напълно им съответстват. Но това не бяха единствените истории: счупените зъби, надупчената от шарка кожа, вроденото накуцване свеждаха шансовете на много момичета до нулата. Мнозина никога не получаваха покани за празненства.

В началото Киарета си мислеше, че *филите* по всяка вероятност щяха да бъдат наказани за флиртовете, но вместо това установи как онези, които умееха да доставят удоволствие по този начин, получаваха повече покани от останалите. Не беше сигурна защо ставаше така, макар че от време на време по-големите момичета разказваха за случайте, в които, когато една или друга от тях оставяше дълбоко впечатление у домакините, *коро* се сдобиваше с огромни суми под формата на дарения.

На своята възраст Киарета се интересуваше най-вече от храната. Понякога, когато никой не я гледаше, притискаше длан към корема си, както бе виждала да прави Катерина, и прошепваше:

— Никога през живота си не съм яла толкова много. — И се опитваше да си представи чувството на ситост.

А сега, много по-скоро, отколкото бе очаквала, получи първата си покана и имаше възможност да провери доколко фантазиите ѝ отговарят на действителността.

В залата, където протичаха уроците на певиците, Киарета се беше сприятелила с Антония Морозини, венецианско момиче на нейните години. Баща ѝ беше един от тримата най-важни за коро мъже, член на Нобили Уомини Депутати, натоварени със задачата да се грижат за музикалната програма на „Пиета“.

— Баща ми цяла седмица не спря да говори за теб! — каза Антония, щом видя Киарета при следващия им урок. Забеляза озадаченото изражение на приятелката си и продължи: — Нали се сещаш — човекът, който поискава да чуе как пееш.

— Баща ти ли беше?

— Глупачка! Разбира се, че е баща ми! Като го слушах как говори за теб, си помислих, че ако вече нямаше две дъщери, щеше да те докара у дома. Или просто ще ни изхвърли в канала и ще вземе теб на наше място.

Антония се изкиска, но Киарета не разбра шагата ѝ. Повече от всичко на света ѝ се щеше да е на мястото на Антония, искаше да има нейните копринени рокли, изящната ѝ сребърна диадема, придържаща косата ѝ назад, самоуверения ѝ смях, свободата да се движи волно из външния свят.

— Заради него ще дойдеш с нас в Торчело другата седмица — продължи Антония.

— И ти ли ще си там? — Киарета си мислеше, че пикникът ще е незначително събитие, на което щяха да присъстват само неколцина членове на Конгрегационе, *фили ди коро* и техните придружителки.

— Разбира се! — Антония започна да бъбри за маси, отрупани с месо, плодове, кейкове и сладки вина; музиканти и игри; и шансове за разходки покрай канала, и гонене на пеперуди, и прелестни птичи песни.

Описаното от Антония далеч надхвърляше опита на Киарета и тя почти не съумяваше да осмисли думите на приятелката си. През петте години, прекарани в „Пиета“, Киарета бе излизала навън може би около десетина пъти. Обичаше да се вози в гондола, да наднича през процепите на завесите и да наблюдава натоварените с риба, зеленчуци или дори мебели лодки, които се плъзгаха нагоре-надолу по

каналите. Веднъж бе видяла сватбена гондола, украсена с гирлянди от цветя, а друг път — специална гондола за погребения, с драпирана в черно кабина с ковчег в нея. Канале Гранде беше свят, в който непрестанно кипеше активност, докато животът в „Пиета“ приличаше по-скоро на сцена от резбован църковен олтар, на който в едно замръзнато пространство векови бяха натъпкани дузина фигури.

Последният път, когато излиза, беше да посети катедралата „Санта Мария деи Фари“ и да види Тициановото „Успение Богородично“. По пътя се беше спряла да погледа цветовете на щанд за зеленчуци. Артишокът беше пурпурночервен като натъртена кожа, граховите шушулки бяха покрити с мъх като гъсеници. Придружителката я беше дръпнала, преди продавачът от сергията да срещне погледа на Киарета.

— Ако ги гледаш, те също те гледат — беше я предупредила жената. — Не е порядъчно. — Дръж се прилично, Киарета — размаха пръст пред лицето й, — или повече няма да излезеш!

Разходката беше преди няколко месеца. Щом *филите* наблизеха пубертета, излизаха все по-рядко, а след като навлезеха в него — освен ако не пееха в *коро* — кракът им почти не стъпваше вън от „Пиета“. Все по-скучен и по-скучен й се струваше животът й, след като за кратко бе опитала вкуса на пеенето в *коро*, а миналата седмица бе дори още по-зле, защото Анна Мария бе приета в лазарета със stomashни болки и Киарета силно усещаше липсата й.

По време на почивката Киарета влезе в отделението и видя, че Мадалена лежи на леглото си, обърната гръб. Изглежда спеше. Киарета също си легна, но стана веднага щом й позволиха и започна да пише бележка до сестра си.

Днес видях Антония, тя също ще бъде на празненството. Каза, че щяло да има игри и повече храна, отколкото някога съм виждала. Ще донисе мрежа да ловим пиперуди. Ако мога, ще ти дониса една.

Мадалена се размърда и се претърколи по гръб. Лицето й беше на розови петна, косата й — влажна и залепнала за страните й.

— Какво става? — прошепна Киарета и се огледа наоколо, да види дали някой не я е чул.

Мадалена поклати глава, очите ѝ се напълниха със сълзи. Киарета подаде скицника и молива на сестра си. Сърцето ѝ се свиваше, докато Мадалена пише бързо.

Сузана си счупи лъка и Лучана ѝ даде онзи, който използвам аз. Каза ѝ да го оставя в шкафа, за да мога и аз да го вземам, но, изглежда, не ѝ пuka дали Сузана ще я послуша.

„Лучана е изчадие адово“, написа Киарета, показва изречението на Мадалена, после зачеркна думите с такова усърдие, че оставил следи на долните две страници.

Мадалена се усмихна, когато Киарета облече роклята си с цвят на слонова кост в деня на пикника. Недоловимото с просто око израстване на сестричката ѝ сега стана видно по качилата се по-високо талия и окъселия подгъв. Мадалена трябваше здраво да дръпне дантелите, за да закопче роклята на гърба, но Киарета бе прекалено развлнувана, за да я е грижа за тези подробности.

В тишината, последвала оттеглянето на сестра ѝ, Мадалена обгърна ръце около тялото си, за да не се разтвори в пустотата. Малкото допълнително свободно време, което им се отпускаше в неделя, се простираше пред нея по-скоро като благословия, отколкото като изпитание. До този момент животът ѝ сякаш бе едно цяло с този на Киарета, но сега не можеше да отрече, че сестра ѝ поема по свой път, който невинаги щеше да включва и нея.

А нейният път? По-добре бе да не мисли твърде много за него. Сънцето още не се беше вдигнало достатъчно високо в небето, за да освети добре *сала*^[1] дал виолино, затова Мадалена опипа с пръсти вътрешността на шкафа, където Сузана трябваше да е оставила лъка. Отново попипа. Усети как от гърдите ѝ се надига топлина и плъзва по шията и лицето ѝ.

Какво смятам да правя? Да свиря пициката^[2] ли?

Представи си злобното лице на Лучана и си спомни изречението, което Киарета беше задраскала. „Лучана е изчадие адово“, помисли си сега тя. И въпреки всичките ѝ молитви, изчадието от ада печелеше.

В другия край на стаята се откряхна врата и Мадалена се скри в сянката на ъгъла, за да не я видят. Ако беше Лучана, може би щеше да ѝ каже какво се е случило и да я помоли да ѝ върне лъка. Вместо това до слуха ѝ достигна мъжки глас.

— Domine, ad adjuvandum^[3] — измърмори той. — Само трийсет зекини^[4] за хартия? И пет за колофон за лъковете? Какво разбираят те от тези неща? Deus in adjutorium!^[5]

Чу как ритнатият от тежка обувка стол полетя по каменния под. Мадалена притай дъх, не беше сигурна дали трябва да разкрие присъствието си, или да се надява мъжът да излезе, преди да е разбрал, че го е чула. Тя разпозна пискливия носов тембър и макар човекът, на когото гласът принадлежеше, да бе свещеник, той също така беше и мъж и двамата не биваше да остават насаме в една стая.

Мърморенето продължи. Мадалена чу как маестрото отваря калъф за цигулка, после се разнесе звукът от прокаран по струните лък. Вивалди спря за секунда да настрои инструмента, после засвири. Лъкът му притичваше по струните като морски ястреб, който се издига и спуска надолу с теченията над лагуната. Скоростта се усили, докато цигуларят не се нахвърли върху цигулката с яростта на уловено в капан ранено животно. Нотите се надигнаха подобно на семена от магарешки бодил, понесени от летен вятър, преди лъкът да ухапе струните като куче, нападнало непознат. Понякога цигуларят бе във война със струните, друг път ги целуваше с лъка си така, както ѝ се струваше, че майка ѝ трябва да я бе целувала някога — деликатно, едва докосвайки кожата ѝ, а после, заравяйки лице в малкото ѝ телце, започваше да я гъделичка по корема и под мишниците, докато Мадалена не се задъхаше от смях.

Слънцето вече осветяваше стаята много добре. Пъrvите лъчи проникнаха през прозореца и Мадалена забеляза гърба на свещеника, обърнат към нея. Червената му коса отразяваше нахлулата светлина. После го чу да простенва и го видя да се хваша за гърдите с ръката, в която държеше лъка. Приведе се на две и издаде странен задавен звук,

все едно някой го душеше. Дотъри се до един стол, пусна цигулката и лъка, хвана се за облегалката и пое дълбоко дъх.

Тя се спусна през стаята да му помогна да седне. Очите му се бяха изцъклили.

— Ще отида за помощ — рече Мадалена.

— Не. — Махна ѝ с ръка да я спре. — След няколко минути ще се оправя.

Сърцето ѝ препускаше лудо, докато гледаше как Вивалди се мъчи, но скоро болката му запоотслабва и макар да седеше блед и потен, маестрото бе започнал да се съвзема.

— Познавам те — каза той, когато дишането му се нормализира.

— Ти си момичето с цигулката. Мадалена. Мадалена Роса. — Той подръпна кичурите на косата си. — Какво правиш тук?

— Аз... дойдох да се упражнявам, господине.

— Да се упражняваш? — В ъгълчетата на очите му заигра усмивка. — Не те ли товари достатъчно твоята маестра?

Мадалена сведе очи надолу и се опита да измисли какво да отвърне.

— Добре тогава — наруши мълчанието той. — Дай да чуя какъв напредък си постигнала.

— Аз... аз не мога, господине. — Не беше имала намерение да казва нищо повече, но преди да се е усетила, от устата ѝ се откъсна цялата история със Сузана и счупения лък.

— Тая няма да я бъде. — Челото на Вивалди се сбърчи, докато слушаше. — Ето — рече той. — Свири на моята цигулка.

— О, не, господине — отвърна Мадалена. — Не мога. Твърде ценна е. А и аз изобщо не би трябвало да съм тук.

— Глупости. — Той ѝ намигна. — Аз съм свещеник. — Подаде ѝ инструмента. — Свири.

Мадалена спря да свири, а Вивалди продължаваше да я гледа втренчено.

— Първо чуваш музиката със сърцето си — рече той. — Това е важно. Повечето хора свирят единствено с ръце. Или, още по-лошо — само с глава. — Направи пауза. — Защо плачеш?

Едва сега Мадалена осъзна, че страните ѝ са мокри.

— Плача, защото тази цигулка е толкова прекрасна — отвърна тя и макар че цигулката на маestrото беше далеч по-топла и резонантна от нейната, съвсем не беше единствената причина за сълзите ѝ. — Напоследък рядко ми се случва да свиря. Нямат такава нужда от цигуларки, колкото от някой за флаголета.

— Той също е хубав инструмент — отбеляза маestrото, макар и не с истински ентузиазъм. — Значи те карат да свириш на него, вместо на цигулка?

Мадалена кимна.

— Харесва ли ти?

Мадалена знаеше, че отговорът ѝ би трябвало да е положителен, но не можа да се насили да изльже.

Лицето на Вивалди започна да се зачервява и за момент момичето си помисли, че ще получи нов пристъп.

— За тях всичко е само бизнес — измърмори той и погледна през прозореца. — Не ги интересува слухът. Не ги интересува душата. — После се обърна към Мадалена и смени темата. — Най-добре и за двама ни сега ще бъде да си тръгнем оттук, без да ни се налага да даваме обяснения.

Мадалена кимна и му върна цигулката.

— Вече добре ли сте, господине?

— О, това ли? Случва ми се от време на време. Спасява ме от задължението да отслужвам литургия. — Отново ѝ намигна и Мадалена сложи длан пред устата си, за да скрие усмивката.

Киарета се върна от Торчело тъкмо преди часа за лягане, но строгите погледи от дежурната матрона сигнализираха, че днешните истории ще трябва да почакат до следващия ден. Киарета съблече роклята и приседна на леглото на сестра си. Мадалена я целуна по челото. Косата на Киарета миришеше на прах, вкусът на кожата ѝ бе солен от засъхнала пот и морски изпарения. Тя докосна рамото на сестричката си и ѝ направи знак с очи да се завърти, за да ѝ развърже косата.

На следващия ден единственото желание на Киарета бе да рисува цветя и морски кончета, за да покаже на Мадалена какво е видяла.

— Вървях по-надалеч от всяко — разправяше, когато двете седнаха в двора със скици на ръце. — Трябва да съм видяла поне хиляда птици.

Вдигна поглед към сестра си.

— Защо никога не виждаме малките птички? Те винаги са едни такива мършави малки бебета, когато са в гнездото, а всички, които виждаш да летят наоколо, са пораснали.

— Не знам. — Мадалена слушаше с половин ухо, докато се опитваше да си спомни звукът на цигулката на Вивалди и неговото намигване. — Братята и сестрата на Антония бяха ли там?

— Беше брат ѝ Клаудио — отвърна Киарета. — Сестра ѝ вече е в манастир. Имат възможност само за една зестра и родителите ѝ са решили, че ще омъжат Антония. Мислят, че тя е по-умната и поздравата, заради това.

— А какво е мнението на сестра ѝ?

— Не знам. Антония не ми спомена. Родителите ѝ решават вместо нея.

Мадалена усети да се смразява до мозъка на костите си, когато забеляза как Киарета равнодушно свива рамене пред съдбата на друг човек.

„Какво ще стане с нас — зачуди се Мадалена. — Монахините дали свирят на цигулка?“

— Студено ли ти е? — попита я сестричката ѝ.

— Не.

— Стори ми се, че те видях да потръпваш. Както и да е, повечето семейства не могат да си позволяят да омъжат дори всичките си синове и поради тази причина момчетата остават да живеят в апартаменти в домовете на родителите си. Както е с Клаудио. Антония има друг брат, който вече е женен и се е установил далече оттук, в някакъв град със смешно име, което не си спомням.

— Ако никой не се жени, как тогава се раждат деца?

— Не знам! — Киарета, раздразнена от въпроса на сестра си, повиши глас и Мадалена бързо сложи пръсти върху устните ѝ. Звънна камбана и жестът ѝ се оказа излишен, тъй като „Пиета“ отново потъна в мълчание.

През седмицата след пикника дъждът валя почти без прекъсване, наводни двора и задържа момичетата вътре. Страниците от скицника на Киарета започнаха да се изпълват с рисунки на палатки, маси, отрупани с плодове, вина, месо и сладкиши, ливади с пасящи овце и кестенови дървета. Момичето се опитваше да си припомни дори най-дребния детайл.

„Не знаех какво представляват някои от храните“, написа под една от рисунките. Под други пък обясняваше: „Ходих по пътечка, пресичаща това поле“ и „Вървях покрай този канал и видях рибари“.

В казонето Киарета беше скрила нещо малко, увito в салфетка, което бе донесла със себе си от Торчело. На следващия ден го извади.

— Антония каза, че трябва да го взема за теб, като изненада за през някой мрачен ден — обясни на сестра си. — Нарича се кървав портокал. — Киарета извади кръглия набръчкан плод и го поднесе под носа си, вдишвайки жадно аромата му, преди да го подаде на сестра си.
— Помириши.

Мадалена завъртя странната червениковоранжева топка из ръката си, опипа твърдата му кора с върховете на пръстите си, преди да го поднесе към носа си. Когато надзирателката се обърна с гръб към тях, по настояване на Киарета Мадалена заби зъби в плода и откъсна малко парче от кората му.

Сърцевината на портокала блесна с всички нюанси на залез, на жътва, на ореолите около главите на светците по витражите. По пръстите ѝ потече струйка сок, тънка и червена. Тя пъхна пръсти в устата си и се наслади на сладостта на плода.

Лучана очакваше пристигането на Мадалена за поредния ѝ урок по флаголет със сбърчено чело, крайчетата на устните ѝ бяха увиснали.

— Има пакет за теб от дон Вивалди — осведоми я. Подаде ѝ дълъг тънък цилиндър, увит в прости хартия. — Позволих си да погледна вътре. Как така е останал с впечатлението, че имаш нужда от лък за цигулка?

Мадалена почувства кръвта да обагря страните ѝ.

— Аз... аз дойдох тук миналата неделя да се упражнявам и не успях да намеря лъка.

— Трябаше да дойдеш при мен. Но въпреки това, Мадалена, думите ти не обясняват как така той е разбрал за проблема ти.

Мадалена стоеше изправена и гледаше към вратата. За нищо на света не можеше да опише как се е случило да проведе разговор на четири очи с учителя по цигулка, без да излезе, че е нарушила всички правила на порядъчното поведение. Но все нещо трябаше да каже.

— Стана в деня, в който хорът отиде в Торчело.

Лучана й махна да мълчи.

— Знам. Когато донесе пакета, дон Вивалди ми обясни, че му е станало зле и ти си чула виковете му за помощ, докато си минавала по коридора.

„Променил е историята“, помисли си Мадалена с удивление.

— Поиска да ме чуе как свиря, а аз не можах, понеже нямах лък. За няколко минути ми позволи да свиря на неговата цигулка. Това е всичко.

— Значи не си се възползвала от възможността да се оплачеш от отношението към теб?

— Не, маестра. Знам, че съм голяма късметлийка, задето съм тук и с мен се отнасят добре — отвърна тя. — Съжалявам, ако съм станала причина да се срамувате.

Лучана почервяна.

— Да се срамувам? Едва ли. Наистина, как е възможно да функционира „Пиета“, ако момичетата действат през главата на учителите си?

— Маестра, нищо не съм му казала.

Лучана задържа погледа си върху Мадалена, сякаш се чудеше дали да ѝ вярва, или не. Мадалена не трепна и накрая маестрата отвърна очи встрани.

— Е — отбеляза тя, — аз и не мислех, че ще постъпиш толкова глупаво.

— Маестра, това е самата истина. Беше му толкова зле, че се уплаших да не умре, а после, когато се почувства по-добре, ме помоли да посвиря... — Лицето на Мадалена помръкна. — Знаете ли какво му е?

Лучана многозначително се прокашля.

— Дон Вивалди се слави с репутация на кръшкач. Твойт любим Червен свещеник е отслужвал литургия едва няколко пъти, откакто е

ръкоположен, и твърди, че повече не може да го прави, тъй като му е прекалено трудно да диша. — Тя изсумтя. — Ако питаш мен, е просто извинение, за да прекарва всичкото си време в свирене. Затова, изглежда, е достатъчно добре!

„Спасява ме от задължението да отслужвам литургия“, беше обяснил и й беше намигнал. Но въпреки това кризата му беше истинска. Мадалена не можеше да си представи как някой би искал да се измъкне от досадно задължение, ако в замяна на това му се налага да изтърпи нещо още по-ужасно.

— Слушаш ли ме? — Лучана я гледаше навъсено.

— Извинявайте, маестра. Той се държеше за сърцето и се бореше да си поеме дъх, и аз не знаех какво да сторя. Съжалявам, ако съм постъпила не както трябва.

Лучана не обърна внимание на обясненията ѝ.

— Очевидно — поне според него — съм допуснала грешка, като съм те накарала да оставиш цигулката.

Сърцето на Мадалена подскочи.

„Ако само мога отново да свиря, ще работя толкова упорито, че всички светци на небето ще се бият за мен.“

— Иска лично да ти дава уроци — продължи Лучана. — Ще започнете утре, веднъж седмично по един час. Аз ще наблюдавам ежедневната ти работа и ще обсъждам напредъка ти с него.

Маестрата я освободи с махване на ръка и се зае да подрежда партитури. После отново вдигна очи към момичето.

— Затвори си устата. Отблъскващо е, когато някой зяпа така.

Мадалена стисна устни. Протегна дългия тънък пакет и попита:

— Къде да го държа?

— Какво, да не мислиш, че ще спиш с него? Сложи го в калъфа и го прибери при останалите. — Лучана забеляза колебанието на Мадалена. — Никой няма да го вземе, ако от това се притесняваш. — Изсумтя. — Не и щом е купен специално за теб от самия маestro.

Мадалена приближи до шкафа с инструментите и извади познатия калъф на цигулката, която ползваше. Разгъна хартията, в която бе лъкът, прокара пръсти по лъскавото дърво, изви пръст да погали отпуснатите косми. Вдигна лъка към устните си и го целуна, огледа се наоколо, за да се увери, че никой не я е видял. Излезе на

пръсти от стаята. Стигна до коридора, усмихна се широко и подскочи, преди да се овладее и да завие към стаята за дантели.

---

[1] Sala — стая. — Бел.прев. ↑

[2] Pizzicato — използване по-скоро на пръстите, отколкото на лъка при свиренето на цигулка или друг струнен инструмент. — Бел.прев. ↑

[3] Господи, помогни ни! (лат.). — Бел.прев. ↑

[4] Zecconi — малки златни монети, използвани във Венецианската република. — Бел.прев. ↑

[5] Господ да ни е на помощ! (лат.). — Бел.прев. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Таволетата^[1], която обявяваше началото на концерта, бе опърпана и замазана от суграшицата, която покри Венеция през последните два дни. Тя бе свалена и захвърлена в един ъгъл на *сала ди коро* в очакване времето да се оправи, за да се постави нова.

— Видя ли таволетата? — попита една от *филите*, подавайки плаката на Киарета.

Киарета се втренчи в него, зачете имената на солистките и накрая стигна до последното.

— Киарета — сопрано. — Сърцето й силно затупка, докато пръстите й минаваха върху двете думи и изглаждаха гънките на хартията.

— Поздравления. Първата ти е, нали?

— Какво? — Киарета не чу въпроса.

— Първата ти таволета. Няма значение. Виждам, че е така.

До момента Киарета бе изпълнявала няколко малки солови партии, но никоя от тях не бе достатъчно важна, за да си заслужава да бъде спомената в таволета. Едва преди седмица, когато замести болна свирачка на флашолет, Мадалена има възможност да чуе гласа на сестра си да се носи из църквата в изпълнение на химна *санктус*, завършващото соло на неделната литургия. Бе слушала гласа й много пъти и несъмнено знаеше, че е по-красив от останалите, но от начина, по който кожата й настръхна, Мадалена разбра, че е свидетел на някаква магия.

Не само гласът на Киарета бе претърпял трансформация. Тя самата бе пораснала с няколко сантиметра, косата й се стелеше на дълги вълни по раменете и почти незабележимите първи промени свързани с пубертета я бяха накарали да се фокусира върху пеенето. В резултат няколко години по-рано от очакваното премина на второ ниво на подготовка и на дванайсет стана *атива* в хора. Дори правописът й

се подобри, защото подхождаше към уроците си със страстта на човек, нетърпелив да постигне възможно по-голям и по-бърз напредък.

Загрявайки гласа си, Киарета опъваше небцето си нагоре, докато костите на черепа ѝ не започнеха да вибрират и от синусите ѝ не потичаше слуз, която засядаше в гърлото ѝ. Киарета трябваше да я изплюва в кърпичката си. Изкарваше въздуха от диафрагмата си с такава свирепост, че понякога се давеше и трябваше да се бори с напъните си за повръщане. Друг път, без предупреждение, по време на урок ѝ се случваше да се оригне гръмовно или да изпусне шумно газ.

Гласът ѝ вече не изскачаше от гърлото, а извираше от дълбоко. Оставаха ѝ година-две, докато спре да расте, и беше очевидно, че винаги щеше да е дребна, но соловите ѝ изпълнения изпъльваха църквата. Слушателите вече не можеха да я разпознават по кремавата ѝ рокля, заменена с униформата на коро, но тонът ѝ бе ясен и мек като песента на славей, нежен и чист като капчици роса след дъжд по бузите на девойка.

Случи се постепенно и тъкмо поради това — незабележимо, но в един момент Киарета престана да е по-малката сестричка на Мадалена и се превърна просто в нейна сестра. Жivotът им бе твърде подобен и омаловажаваше тригодишната разлика във възрастта им. Що се отнасяше до характерите им — това беше друг въпрос. Понякога на Мадалена ѝ се струваше, че ако непознат наблюдава тройката им, щеше да реши, че Киарета и Анна Мария са с кръвната връзка помежду си — толкова много си приличаха двете по ентузиазма, с който не спираха да бъбрят. Никога нямаше достатъчно време, за да може и Мадалена да изкаже мислите си, повечето от които и без това бяха твърде лични, за да ги споделя.

В стаята за упражнения с дон Вивалди Мадалена беше напълно различен човек. Свирише с кураж, който в други случаи не можеше да събере, а когато говореше, думите се изливаха като порой от устните ѝ.

— Направи го отново! — казваше той в разгара на урока им. — Отново! Свири така, както го чувстваш! — Друг път подхвърляше някоя дума. „Дъжд“, или „ястреб“, или „въглени“, или „зора“ и тя се опитваше да съживи образа със свиренето си.

Веднъж, когато плъзна живо лъка по струните, той я попита:

— За какво ти напомня това?

— За птици, пеещи в короната на дърво.

Той кимна.

— А това? — Последва по-мрачна и развълнувана поредица от ноти.

— Нещо е подплашило птиците и те отлитат.

С течение на времето започна да изпълнява пред него своите фантазии.

— Сняг се сипе по лицето ми — казваше, или — сама съм в тъмното.

Когато живееха в селото, обичаше да тича, докато не се превиеше на две от умора, задъхана и замаяна, после се изправяше и впиваше взор в хоризонта, който също преставаше да се движи. Да завърши някое музикално изпълнение с Вивалди беше същото. В тези моменти мълчанието беше идеално, толкова различно от насила наложената тишина в „Пиета“, която заявяваше какво е забранено, а не — какво е възможно.

— Ние сме сродни души, Мадалена Роса — каза й Вивалди един следобед, наричайки я с името, което сам й беше измислил. — И двамата разбираме, че музиката е поезия. — Мадалена усети как страните ѝ пламват.

— Но... — Той се облегна на стола си и затвори очи, докато размишляваше. Когато отново ги отвори, върху лицето му се четеше озадачено изражение.

Взе цигулката си.

— Не мога да изразя с думи онova, което искам да кажа.

Стана и засвири *жига*^[2], като едновременно си тактуваше с крак и поклащаше глава. После, без да спира да свири, се понесе из стаята, затанцува със ситни стълки, започна да приклеква и да движи бедра, да извива кръст и рамене, а върху устните му грееше дива усмивка.

— Опитай — каза той, след като спря.

Мадалена бе толкова изненадана, че не можеше да направи нищо друго, освен да стои и да гледа.

— Да опитам? — Усещаше се като закована за стола си. — Не искам. Искам да кажа, не мога.

— Не можеш? Защо не?

— Аз... Аз не знам. — Защото нямам представа как да използвам тялото си. Защото фриволното поведение не е разрешено. Защото не харесвам неща, на които не съм свикнала. Защото ме плашите.

Вивалди приближи и седна на стола срещу нея. Гърдите му хриптяха, но страните му розовееха, а очите му блестяха.

— Мадалена, знаеш ли какво е да си щастлива? — попита я. — Когато ти иде да станеш и да закрешиш? Когато ти се ще да повдигнеш полите си и да се завъртиш в кръг просто защото усещането е толкова хубаво?

— Аз...

— Не мисля. Подобно щастие не се допуска в „Пиета“. — Вивалди взе ръката ѝ в своята. — Чуй ме сега. Свиренето ти е прекрасно. Слушам най-добрите музиканти във Венеция, в цяла Италия, и някои от тях не могат да придават на музиката и половината от това, което ѝ придаваш ти, въпреки че техниката им е по-добра. Така и трябва да бъде. В края на краишата, повечето от тях свирят още от времето, преди да си била родена.

Забеляза, че продължава да държи ръката ѝ, но вместо да я пусне, я стисна.

— Никога не съм те чувал да изsvириш една щастлива нота. Поезията в твоята глава е... Каква е? Тъжна? Самотна?

Той дръпна ръката си. Мадалена сплете пръсти, закърши ги.

— Не зная как да разговарям по този начин.

— Ами опитай! Намери дума, за да опишеш значението на представите си. Птица в небето? Падащ лист? Трепкащо пламъче на свещ? Какво казват тези неща за теб?

Сякаш сграбчваше шепа пепел. Мислите ѝ се изплъзваха, отказваха да се оформят. После прошепна нещо.

— Не те чух — каза ѝ той.

— Незначителна — промълви Мадалена. — Чувствам се незначителна.

— Така е по-добре. Сега ще започнем да работим върху това — да те накараме да се почувствува значима. — Маестрото се изправи. — Ще ми подариш ли този танц?

Стомахът на Мадалена сякаш се превърна в съд с вода, наближаваща точката на кипене.

— Не зная как.

— Нито пък аз. Установил съм, че така е много по-добре.

Той я дръпна да стане и взе ръцете ѝ в своите. После затананика и тя осъзна, че краката ѝ се движат, малко недодялано, наистина, но

все пак следваха стъпките на учителя й. При третото изпълнение на мелодията се надигна на пръсти и се включи в тананикането. Той бе толкова близо, че виждаше как струйките пот превръщат червената му коса на слепоочията в кафеника; виждаше зелените точки в сивите му очи — очи, които настоятелно гледаха нейните, предизвикваха я, настояваха за нещо — какво, тя не разбираше напълно. После маестрото се дръпна.

— Господи — въздъхна и изтри чело.

Мадалена задъхано се отпусна на един стол и затвори очи.

„Цял живот съм искала да ми се случи нещо подобно. Цял живот съм копняла някой да погледне през стая, пълна с момичета в червени рокли и бели шапки, и да види мен. Ти... Не, ти, ей там, в ъгъла. Ти, с кестеневата коса. Ела тук. Зная коя си. Зная от какво имаш нужда.“

Когато кръвта престана да кънти в ушите ѝ, Мадалена чу някакъв шепот откъм коридора, смях, проникнал иззад притиснати към устните длани, шумолене на рокли, изчезващо в далечината.

— Чухте ли това? — попита тя Вивалди.

— Следващия път трябва да ги поканим да се присъединят към нас. — Той все така се усмихваше.

Моментът бе отлетял. „Имам проблем“, помисли си тя, силно надявайки се, че греши.

— Танцуvala си с него? — Анна Мария се намръщи. — Какво общо има това с музиката?

Мадалена я изгледа втрещена.

— Хората танцуват на музика.

— Не и онези, които трябва да я свирят.

Киарета не ги слушаше.

— Ще ми се да танцува с мен — рече тя. — Е, може би не той, но някой друг. Някой хубав мъж. — Извърна се настрани и направи няколко ситни подскачащи стъпчици, докато вървяха към стаите за упражнения сутринта след урока на Мадалена. — Така ли беше?

— Киарета, не мога да ти покажа. Всички ме гледат.

Мадалена се ужасяваше от всяка своя стъпка към *ала дал виолино*, където знаеше, че я очаква Лучана, разгневена, но същевременно ликуваща. Маестрата вероятно беше разбрала, защото

лючката се разнесе за нула време по стълбища и коридори, от стая в стая, докато не стигна до всяко крило на „Пиета“. Няколко часа след урока с Вивалди, *филите* в стаята за изработка на дантели мълкнаха, когато Мадалена влезе, и през целия следобед я гледаха самодоволно. Анна Мария и Киарета също бяха чули историята за танцуващите цигулари, преди Мадалена да е успяла да им разкаже за случилото се същата тази вечер. За нейно облекчение онova, което сестра й и приятелката ѝ бяха чули, не беше разкрасена версия, но истината си бе достатъчно срамна.

Когато влезе в залата, Лучана се престори, че не я забелязва и Мадалена започна бавно да отваря кальфа на цигулката си, прехапала устни, сякаш и най-слабото проскърцване щеше да я издаде. Изваждаше лъка си, когато чу маestrата да удря с длан по масата.

— Преди да започнем за днес — рече тя, — трябва да се погрижа за едно нещо.

Лучана гледаше към Мадалена така многозначително, че другите *фили* също се извърнаха към нея.

— Очевидно е — каза маestrата на момичетата, — че някои от вас не разбират: тук ние работим.

Мадалена усети пулсиране в слепоочията си. Анна Мария се премести достатъчно близо до нея, за да я докосне незабележимо, а Лучана продължи:

— Това не е стая, пълна със солистки. Вие сте членове на оркестър. Работата ви е да свирите музиката, сложена пред вас, да упражнявате мелодиите, които са ви дадени.

Лучана отново гледаше към Мадалена.

— Сото маестре са наясно как по най-добрия начин да подпомогнат развитието ви, познават методите ни. Затова винаги съм смятала, че трябва да наемаме възможно най-малко външни учители. Всички сте тук от достатъчно дълго време, за да разпознавате онova, което е в разрез с обичайното, но, изглежда, някои не съумяват, а когато преценката по тези въпроси липсва както у ученичката, така и у учителя ѝ... — гласът ѝ се снижи до ръмжене, докато се обръща пак към цялата група — така нанасяте вреда на коро. На „Пиета“. И кой знае какво може да излезе от това?

Не изрече нищо повече, остави останалото на въображението на момичетата, приближи до стола си и седна. Направи знак на

ученичката си да заеме мястото ѝ, обръщайки гръб към Мадалена. Останалите фили се насочиха към определените им места възможно най-бързо, прекалено засрамени дори да си разменят по някой и друг поглед.

— По-добре да отидеш да поговориш с нея — прошепна Анна Мария.

— Знам. — Мадалена седеше неподвижно.

— Сега, преди да е започнала. — Приятелката ѝ я побутна по гърба и Мадалена се затътри към маестрата.

— Да? — вдигна поглед Лучана.

— Само исках да ви кажа, че съжалявам. Той се опитваше да ме научи... — Той се опитваше да ме научи как да не се чувствам незначителна.

— Не ме интересува. Наясно си, никога не съм одобрявала специалната малка уговорка. — Сумтенето на Лучана проехтя из цялата зала, силно като пръхтенето на кон. — Между другото, сигурна съм, че ще си доволна да разбереш, че маestro Вивалди твърде успешно съумя да се оправдае пред приората и Конгрегационе. Според тяхната височайша преценка не е необходимо да го уволняват или пък да спират уроците му. Освен това решиха, че няма за какво да те обвиняват и в случая два дни на хляб и вода са достатъчно наказание.

Мадалена почувства как потръпва от облекчение.

— Но го порицаха най-строго — продължи Лучана, — а ти, Мадалена, трябва също да се смяташ за такава. — Маестрата поклати глава и изви устни. — Танци! — Отвратена се извърна настрани. — А сега ме остави, ако обичаш.

Филите чуха всяка дума на Лучана, каквото бе и намерението на маестрата. Мадалена се обърна да се отправи към мястото си и всички внимателно се съсредоточиха върху музиката, измервайки я скришно с поглед, докато минаваше покрай тях. Тя почти не ги забелязваше. Наказанието на хляб и вода не беше нищо. В края на краищата, животът ѝ не беше свършил.

Следващата седмица я посрещна един потиснат Вивалди.

— Сигурно съм ти причинил голям срам — рече ѝ.

Мадалена отмести поглед встрани, прокара пръст по лъка си.

— Конгрегационе не бяха радостни от моя — ексцентричен, мисля, го нарекоха — стил на преподаване — обясни той. — Уверих ги, че това не ми е стилът като цяло, а просто моментно хрумване.

— Съжалявате ли, че ви е споходило? — Гласът на Мадалена едва се чуваше, пръстите ѝ продължаваха да си играят с лъка.

— Уверявах ги отново и отново, че ужасно съжалявам, но изобщо не го мислех. — Вивалди потисна смеха си. — Казаха ми да не си позволявам повече волности, що се отнася до теб... до фили ди коро.

„Съжалявате ли, че танцувахте с мен?“ Мадалена толкова се страхуваше от отговора, та не смееше да зададе въпроса си на глас. Вивалди вече бе извадил цигулката от кальфа и сега наведе глава над струните, за да провери една от тях. Въздъхна и, връщайки инструмента в кальфа, приближи до печката и застана с гръб към ученичката си.

— Коро е... многокомпонентен. Но къде е искрицата съвършенство? Заявих им, че ако те не се интересуват от това, то тогава и аз нямам интерес да бъда тук. — Засмя се на себе си и се обърна. — Разбира се, бълфирах. Не мога да си позволя да загубя тази работа.

Върна се при Мадалена, която продължаваше да прокарва пръсти по отпуснатите косми на лъка.

— Толкова си мълчалива — отбеляза той. — Какво има?

„Съжалявате ли, че танцувахте с мен?“

Момичето не отвърна и маестрото продължи:

— Те не спираха да ми обясняват колко много уважават преценката ми за потенциала на филите и какво свободомислие били проявили, когато ми позволили да прекарвам известно време с теб. Все пак подчертаха, че трябвало да те подгответ за трета цигулка. Изглежда аз съм единственият, който вижда непоследователност в действията и мислите им, но как е възможно толкова много велики граждани на Венеция да грешат?

Той изсумтя.

— От мен се очаква да направя идеални първите цигулки... независимо дали притежават необходимите качества, или не. И да правя трети цигулки от момичета като теб. — Маестрото взе цигулката

си и отново започна да я настройва. — Затова ще възприемем различен подход — в случай че все пак решиш да ме погледнеш.

Мадалена вдигна очи.

— „Различен“ „нищо специално“ ли означава?

— Какво? Толкова тъжно? Разбира се, че ще бъде специален. Няма да допусна да изпадаме в мрачни настроения. И няма да допусна да станеш най-обикновена, не и ако зависи от мен. Дори ако се налага да открадвам по някоя минута от време на време, за да го правя.

— Съжалявате ли, че танцувахте с мен? — Изрече го накрая.

— Само съжалявам, задето не мога да го сторя отново. — Той сви рамене. — Между другото, мислех по въпроса и стигнах до извода, че са прави. Въображението ти не ти позволява да станеш атива. Ти свириш, за да доставяш удоволствие на самата себе си, а това няма особена тежест на подобно място.

— Искам да доставям удоволствие на вас — рече Мадалена и очите ѝ се наляха със сълзи.

Вивалди бавно изпусна въздух през стиснатите си устни, кичурът коса на челото му леко се повдигна.

— Не разбиращ. Ако не беше възпитаница на „Пиета“, а аз — свещеник, и ако живеехме някъде другаде във Венеция, бихме могли да извадим цигулките си и да свирим така, че да доставим удоволствие на душите си. — Докато говореше, гласът му се стегна. — Но действителността е друга. „Пиета“ не отглежда теб и не плаща на мен да си доставяме взаимно удоволствие.

„Ако живеехме във Венеция?“ В главата ѝ се завъртяха множество образи: всекидневна, огън, цигулки, танци.

Вивалди я гледаше въпросително.

— Разбиращ ли?

Виденията изчезнаха и тя отново се озова в стаята за упражнения. Усети студа и потърпна.

— Да.

— А ако скоро не седнеш на стола на третата цигулка... — Нямаше нужда да завърши. Конгрегационе нямаше вечно да поддържат една провалила се цигуларка.

Мадалена заби поглед в пода.

— Мисля, че ако нямах музиката... — Дори не можеше да довърши мисълта си.

— Щеше да умреш? Не мисля, че ти е ясно колко добре те разбирам. — Той замълча. — Бих желал да повдигна лицето ти, но ми е забранено. Искам да ти кажа една тайна, но ще трябва да ме погледнеш в очите.

Тя се подчини и забеляза напрежението в погледа му.

— Не си спомням никога да съм избирал свещеническия сан — започна Вивалди. — Баща ми е бръснар, който свири на цигулка в оркестъра на „Сан Марко“. Притесняваше се за бъдещето ми... — Гласът му замря, очите му се зарияха в далечината. — Никога не съм бил здрав, никога не съм можел да дишам достатъчно добре и имам сърдечни проблеми. Родителите ми са смятали, че ще умра още преди да съм навършил месец. Когато навърших петнайсет, ме подтикнаха да стана свещеник. Не бих казал, че силно съм се съпротивлявал — в края на краищата, винаги щях да имам работа. А и всички мислехме, че ще ми подхожда. От детските си години не съм се разделял с молитвеника си. Молитвите ме успокояват и през повечето дни присъствам на светите служби толкова често, колкото ми е възможно.

Той беше възрастен човек, свещеник, мъж, и колкото и да ѝ се искаше да научи историята на живота му, колкото и да ѝ се искаше тя да е тази, на която той да я разказва, Мадалена изпитваше неудобство, като я слушаше. Но го остави да продължи.

Той силно поклати глава, сякаш да се отърве от нежелана мисъл.

— След като приех монашеския сан, бях много нещастен. Водех литургията, изслушвах признанията на вярващите, стоях до леглата на болните, погребвах мъртвите, но не обръщах истинско внимание на всичко това. Моля те, не ме разбирай погрешно, не го правех заради липса от любов към Бог, нито защото смятах, че работата е маловажна, просто всичките тези мелодии се въртяха неспирно в главата ми... Все едно се опитвах да хвана ято птици с голи ръце. Докато дойдеше ред да ги запиша, те вече бяха изчезнали.

Един ден по време на литургията, точно преди въздигането на ангела, в главата ми прозвуча най-прекрасната музика, която бях чувал в живота си. Кълна се, изпитах усещането, че животът ми зависи от това да я запиша, преди да е изчезнала като другите. Задъхах се толкова силно, че щях да припадна, затова предадох купичката с нафората на другия свещеник и изтичах зад олтара. Седнах в ризницата и записах мелодията.

— Какво стана после? Създадоха ли ви проблеми?

— Разбира се. — Тихо се засмя. — Странно е да се смяташ за късметлия, задето страдаш от болест, която ти причинява толкова болка — ти сама видя за какво става дума, страхувам се, — но поне можех да използвам пристъпите си като извинение и после осъзнах, че това е начинът изобщо да се измъкна от свещеническите задължения. Нека Бог ме накаже, но не мога да не вярвам, че Той по-скоро би предпочел да слуша моята музика, отколкото мърморенето ми пред олтара.

Вивалди забеляза въпросителното изражение върху лицето й.

— Да не засегнах чувствата ти, Мадалена Роса? Не допускам, че някога си чувала свещеник да ти говори така.

Тя поклати глава.

— Не е това. Никой, поне нито един възрастен, никога не ми е говорил по този начин. Казват ми много неща, като например да престана да си мечтая и да се съсредоточа или да обера конците от полите си. — Мадалена сведе поглед надолу и прокара длани по роклята си, макар по нея да нямаше нищо. — Не искам да се оплаквам, но тук, когато хората те поглеждат в очите или се обръщат към теб по име, обикновено го правят, или защото са ядосани, или за да ти наредят да свършиш нещо.

— Можеш да се оплакваш колкото си искаш. Няма да кажа на никого. — Намигна й. — Трябва да започваме урока. Ще е много лоша идея да не те науча на нищо точно днес.

Скоро Вивалди бе погълнат от предварителните упражнения за загряване и престана да й обръща внимание, но седеше толкова близо до нея, че Мадалена чуваше тихото свистене в гърлото му, където спираше дъхът му и виждаше кичурите червена коса, разпръснати по раменете му. Не смееше да посегне да приглади косата му така, както правеше с Киарета, но за секунда ръцете й изгаряха от желание да го сторят. После светът на „Пиета“ се затвори около нея и тя взе цигулката си.

По време на следобедната почивка Мадалена усети болки в корема и вниманието й се съсредоточи върху тази точка от тялото й, където се срещаха бедрата и коремът й. Цял живот й бяха повтаряли да

не допуска пръстите ѝ да се отклоняват към това място, но чувството беше толкова чуждо, че противно на волята ѝ ръката ѝ сама слезе натам. Усети нещо лепкаво по пръстите си и когато ги вдигна към очите си, видя, че са покрити с кръв.

Да се запази подобно нещо в тайна в общото отделение бе невъзможно и Киарета се уплаши да не би сестра ѝ да е получила рана дълбоко в тялото си. Но когато другите момичета заприказваха, Киарета разбра, че ако не кърви, гърдите ѝ нямало да пораснат. Зърната ѝ бяха станали големи и подути, но това беше всичко и на нея ѝ беше омръзно да не вижда нищо, когато погледне към тях, докато останалите *фили ди коро* имаха такива красиви, меки хълмчета, напиращи над корсетите на роклите им. Киарета искаше и тя да може да се похвали с нещо, пък било то и с цената на ежемесечно кървене.

— Можеш да се преструваш, че имаш — беше ѝ казало едно от момичетата, когато половин дузина от *коро* се подготвяха да потеглят към първото частно парти във венециански дом, на което Киарета също щеше да присъства. — Вземаш две кърпички и ги пъхаш ето така. — Момичето напъха дълбоко пръсти в корсета си. Гърдите ѝ бяха толкова големи, че зърното на едната изхвръкна навън. Засрамена, девойката го напъха обратно.

Киарета сведе поглед към собствените си плоски гърди.

— Няма какво да повдигна — отбеляза тя.

— И аз нямах — успокои я момичето и опъна корсета си, за да го оправи. — Просто опитай. Ще се изненадаш.

Киарета излезе от влажния здрав на алеята покрай „Пиета“ и погледна към малките издутини, повдигнати току до ръба на корсета ѝ. Слънчевата светлина се отразяваше от камъните на Рива дели Скиавони, проблясваше по повърхността на лагуната. Забравила за момент за смущението си, Киарета примигна при вида на ярките дрехи и маски на минаващите покрай нея, празнуващи един от множеството фестивали, изпъстрящи венецианската година. На дока бе завързана голяма черна гондола, полирана до блъсък като обсидиан. Кабината бе с небесносини кадифени завеси, върху които се виждаше бродиран фамилният герб на семейство Морозини. Гондолиерът беше облечен в брокатен жакет в същия син цвят, а на главата си носеше черна

тривърха шапка. Забеляза момичетата да излизат от „Пиета“ и скокна да им помогне да се качат на борда.

Киарета се наслаждаваше на всяка стъпка, представяше си, че се качва на собствена гондола, за да се прибере в двореца си след гостуване. Фантазиите ѝ бяха прекъснати от настъпилото на кея вълнение. Някой викаше към една от солистките:

— Агостина! Агостина! Брависима!

После друг поде рефrena, но този път за Сесилия.

И тогава чу вика.

— Киарета!

Обърна се да погледне към групичката хора, които, изглежда, я познаваха. Бяха свалили маските си, усмихваха ѝ се и ѝ махаха. Някой бе развалил букета си, за да хвърля цветя на момичетата и едно от тях падна в краката на Киарета. Последва го синьо-розова маска във формата на птица. Киарета се наведе да я вдигне, но придружителката на филите я сграбчи за ръката и я задърпа да побърза, като кудкудякаше като някоя квачка.

Киарета се качи на гондолата и се почувства замаяна. Не беше сигурна дали е от клатушкането на лодката, или от неочекваното признание от страна на публиката. Трябваше да се хване за гондолиера, за да не залитне. Отдалечиха се от дока и тя се извърна към кея. Една двойка ѝ махна, макар да не можеха да я видят в кабината, и макар едва да се чуваше, Киарета беше сигурна, че викаха нейното име.

Пристигнаха и фили ди коро изкачиха голямото стълбище в дома на Морозини. Въведоха ги в *пиано нобилето*^[3]. Мраморният под на *портегото*^[4] — приемната, която се простираше по цялата дължина на къщата — отразяваше слънчевите лъчи от двете страни на вестибиюла, от лоджията^[5] с гледка към Канале Гранде до прозорците, които се отваряха към вътрешен двор в другия край. Огромни позлатени огледала по стените разпръскваха светлината напред-назад така, че залата сякаш бе окъпана в перлен блясък. В единия край бяха опънати банкетни маси, покрай стените се виждаха пръснати столове, тапицирани със златиста дамаска.

Нанизаните на златни нишки дребни скъпоценни камъни в косата на Антония проблясваха, докато момичето стоеше по средата на залата заедно с майка си. Роклята ѝ беше с корсаж от бродирана дамаска и копринена пола в лавандулов цвят, която зашумоля и заблестя, когато Антония се втурна към момичетата.

Дръпна Киарета настрана. Дъхът ѝ ухаеше на джинджифилови бонбони.

— Има един мъж, чието семейство обсъжда с моето евентуалния ни брак — прошепна в ухото на приятелката си.

— Брак с теб? Та ти си само на триайсет години!

— Шшшш! — Антония се огледа, за да се увери, че никой не ги е чул. — Не сега, след няколко години. Моите родители смятат, че е най-добре да го уредят отсега.

Тя помръдна рамо.

— Виж там, в ъгъла — мъжът с червената жилетка.

Киарета не видя никакви младежи, затова продължи да обхожда тълпата с поглед.

— Не го прави така очебийно — предупреди я Антония. — Онзи с черната, поръбена със златно кесия, който говори с брат ми Клаудио.

— Но той е толкова стар! — изстреля на един дъх Киарета. — Искаш ли да се омъжиш за него?

Лицето на Антония не изразяваше нищо.

— Предполагам. Родителите ми мислят, че е добра партия. Можеше да е и по-лошо. Доста е симпатичен, не мислиш ли?

Киарета трябваше да признае, че идеята за брак бе вълнуваща, понеже омъжените жени живееха в къщи като тази и даваха празненства, на които носеха бижута. Отново огледа мъжа и се опита да си представи Антония като негова съпруга.

— Предполагам — рече накрая тя.

Бернардо Морозини се отдели от гостите и приближи да ги поздрави.

— Киарета, кара, толкова е хубаво, че те виждам отново. Добре дошла в моя дом. Гласът ти в добра форма ли е тази вечер?

— Да, господине — отвърна тя, — освен това упражнявахме специална изненада за вас.

— Ах, какъв срам, че трябва да чакам, докато се нахраним. Но перспективата, която ми очерта, е толкова привлекателна, та няма да

отлагам нито минута повече! — Той повиши глас и призова гостите към тишина. — Моля ви, дами и господа, тези красиви млади жени ми казаха, че няма да пеят, докато не ги нахраня.

Гостите се засмяха и се насочиха към масата, като разговаряха помежду си. Киарета остана назад, не беше сигурна какво трябва да прави, но Антония я хвани за ръката.

— Ще седнеш до мен. Така каза майка ми.

Антония я поведе към единия край на голяма маса, блестяща от годините усърдно изльскване и полиране. По средата горяха свещи и пламъците им се отразяваха в трите сребърни блюда, отрупани с плодове и разпръснати по дължината на масата.

— Първо ще сервират стриди, след това — супа — обяви Антония.

Сърцето на Киарета се сви. „Нямам представа какво е стриди — помисли си мрачно, — но супа ям всеки ден. Ако това е всичко, което ще ядем, значи са ме лъгали.“

Появиха се слуги, понесли кани с вино, което изсипваха в бокали, изработени от муранско стъкло. Киарета забеляза, че пълнеха дори чашите на филите и побутна Антония.

— Дават ли вино?

— Половин чаша — отвърна приятелката ѝ и сбърчи нос. — И без това не ми харесва. Ще ти го разредят с малко вода, ако пожелаеш.

Влязоха още слуги, понесли табли с морски дарове.

— За синьорините? — попита с усмивка един от тях и сложи по две стриди в чиниите им. Съдържанието на черупките беше с цвета на курешките, които големите крайбрежни птици оставяха по Рива и изглеждаше също толкова слузесто.

— Ще ядем това? — обърна се Киарета към Антония.

— Стрида е! Вкусна е. — Антония вдигна черупката към устните си. — Вкусът е свеж, като на самия океан.

Ако океанът поне малко приличаше на каналите, то със сигурност не беше свеж. Киарета побутна сивкавата субстанция в черупката, видя я как се разтресе, а Антония вече изваждаше месото на втората си стрида.

— Не дъвчи, направо гълтай — прозвуча глас от другата ѝ страна.

Тя сложи стридата в устата си, задържа я за момент, после затвори очи и я преглътна. Задави се. Имаше чувството, че по гърлото ѝ се пълзга слуз, също както когато загряваше за пеене. Очите ѝ се наляха със сълзи, усети слюнката да се събира в устата ѝ.

— Вземи — обади се пак гласът и тя усети някаква салфетка да докосва устата ѝ. Вдигна очи към брата на Антония, Клаудио. — Предполагам, доста е шокиращо как хората могат да ядат нещо толкова противно на вид — рече той.

— И вкусът му е противен — отвърна Киарета. — Извинете. Май не е особено учтиво от моя страна.

— Но искрено — отбеляза Клаудио като я гледаше така, все едно желаеше да добави още нещо. Жената от другата му страна го заговори, той се извини и се обърна към съседката си.

Сервираха супата и макар че беше вкусна и в нея имаше дребни късчета месо и зеленчуци, настроението на Киарета стана още по-мрачно. Купа бульон и отвратителната буца в стомаха ѝ не покриваха очакванията ѝ.

После разчистиха купите и слугите започнаха да внасят ястие след ястие — печен фазан, телешки дроб, говеждо месо. Връщаха се отново и отново и я питаха дали не иска още от това или онова, слагаха разноцветни купчини зеленчуци в чинията ѝ, сипваха един сос върху едно ястие и друг — върху друго.

Яде, докато не престанаха да внасят храна. Довършваше хапката си, когато Бернардо Морозини се изправи.

— Имаме и сладкиши за вас — започна той, — но предлагам да ги запазим за по-късно, а сега да се оттеглим в другия край на портегото. Аз лично чаках прекалено дълго, за да се насладя на изпълнението на нашите гостенки. Приемливо ли е за вас? — Обходи масата с изпитателен поглед, но гостите вече отместваха столовете си назад.

Клаудио бе сред първите, които станаха от местата си.

— Синьорина — рече той и дръпна стола на Киарета. Искаше ѝ се да се почувства изискана, когато става и му благодари, но стомахът ѝ сякаш беше станал голям колкото главата ѝ. Усети, че всеки момент ще се оригне, но за щастие Клаудио вече бе тръгнал да кавалерства на друга дама и никой не я чу.

Филите се събираха и двете с Антония се присъединиха към тях. Да пееш с препълнен стомах не беше толкова приятно, колкото Киарета си беше въобразявала. Чувстваше се сънлива и се страхуваше да си поеме дълбоко въздух, да не би после той да излезе от нея шумно като експлозия. Но отразената от мраморните подове музика звучеше невероятно богата и различна в сравнение с онова, което чуваше от балкона на църквата, а по лицата на гостите бе изписано такова одобрение, че след няколко минути почувства как гласът ѝ струи от нея, подобно на топлина от въглени.

Дойде време за изненадата. Антония беше казала на маестрата кои са любимите песни на баща ѝ и маестрата бе избрала една, не твърде неприлична за момичетата.

След кратката интродукция на лютня, Киарета подхвани солото си:

*Видях гълъб да се спуска от небето
и да каца в моята градина,
Върху гърдите си сгъна двете си крила,
а в човката си държеше цветя...*

Антония и останалите фили се присъединиха към пеенето, гласовете им изпълниха портегото.

*Искаш ли да усетиш аромата на любовта?
Мирисът е твърде великолепен за такова малко
цвете.*

Момичетата завършиха песента, а бащата на Антония избърса очите си. Киарета се огледа, замаяна от бурните аплодисменти. Опита да види дали Клаудио също ръкопляска, но не го откри. Вместо това погледът ѝ се спря върху избранника на Антония. Забеляза в очите му нещо по-различно, някакво скрито изражение, което не разбра. Без да знае защо, изведнъж усети кърпичките, притиснати към ребрата ѝ.

Извърна взор и повече не го вдигна, докато аплодисментите не стихнаха.

Нощта се спускаше, когато фили ди коро слязоха по стълбите и започнаха да се качват на гондолата, която щеше да ги откара обратно у дома. Неколцина от гостите щяха да ги придружат до „Пиета“, сред тях — Клаудио и кандидатът за ръката на Антония. Мъжете седяха на чист въздух, докато момичетата се скучаваха в кабината, треперещи от влажния въздух.

Киарета бе твърде изморена, за да приказва, затова отпусна глава на рамото на момичето до нея и се заслуша в бъбренето наоколо. Затвори очи и се върна към мечтите си да бъде кралица в къща като тази, да има съпруг, който да е по-млада версия на бащата на Антония, но също толкова мил и щедър. Щеше да носи перли в косите си и цветя, затъкнати в деколтето...

Трябва да се беше унесла в сън, защото следващото нещо, което усети, бе удрянето на гондолата в дока. Излезе от кабината и забеляза, че мъжете, които ги изпращаха, си бяха сложили черни шапки и наметала, а лицата им бяха скрити зад бели маски. Клаудио стоеше на дока и все още държеше маската си в ръка, докато даваше наредждания на гондолиера да се върне без тях.

Когато Киарета се прехвърляше през релсите на гондолата, един от маскираните мъже я хвана за ръката. Повдигна я и ръцете му се плъзнаха под долната ѝ фуста, докоснаха краката ѝ зад коленете, а пръстите пропълзяха нагоре по бедрата ѝ, почти до самия им край. Поразена, тя се отскубна и не се обърна, докато не стъпи на дока. Тогава погледна назад и съгледа червената жилетка изпод гънките на наметалото му, както и златния ръб на черната кесия, отразил светлината на факлите.

---

[1] Tavoletta, мн.ч. tavolette — плакат, обявяващ концерт. — Бел.прев. ↑

[2] Бърз бароков танц. — Бел.прев. ↑

[3] Piano nobile — първи етаж над входното ниво на венецианска каза, използван за посрещане и развлечане на гости. — Бел.прев. ↑

[4] Portego — голяма стая с разнообразно предназначение, простираща се по цялата дължина на венецианска каза. — Бел.прев. ↑

[5] Loggia — покрит балкон на открито. — Бел.прев. ↑

ОСМА ГЛАВА

Киарета не сподели с никого, дори с Мадалена, какво бе направил мъжът. Следващите няколко пъти, когато Антония идваше на урок, тя я избягваше, защото до известна степен имаше чувството, че по някакъв начин вината за случилото се е нейна. След няколко месеца случката избледня в съзнанието ѝ. И тогава обсъждането на женитбата на Антония бе рязко прекратено. Баща ѝ се бил ядосал, майка ѝ била разстроена, но на Антония ѝ казали само, че детайлите не са подходящи за ушите на младо момиче.

Киарета разбра, че приятелката ѝ няма да се омъжи за него и си отдъхна с облекчение. Подигравателната замръзнала усмивка върху бялата маска се връщаше в паметта ѝ от време на време, без да я е викала, сякаш за да каже, че с подобно прикритие никой никога не може да е виновен за нищо и мълчанието е цената за запазване на собственото ѝ благоприлиchie.

Скоро Киарета бе погълната от подготовката на оратория^[1], която, както обясниха на момичетата, можела да е последната, написана от Франческо Гаспарини за „Пиета“.

— Той умира ли? — обърна се Киарета към момичето до нея.

Беше спирала поглед върху маestro ди коро само един или два пъти, защото славата му бе невероятно огромна и обикновено се появяваше само когато трябваше да се репетира и дирижира премиерата на негова нова творба. Все пак, нещо в начина, по който гласовете на всички се променяха, когато се споменаваше името му, го правеше да изглежда толкова важен, колкото и самия дож.

— Не, разправят, че щял да се пенсионира — отвърна момичето.

— Отново — изсумтя друга хористка зад гърба ѝ.

Киарета не беше запозната с шегата, за разлика от Анна Мария.

— Вече никой не е доволен от него — обясни по-късно тя на Мадалена и Киарета. — Твърдят, че трябало да е тук по-често, а

музиката, която изпраща, е просто нови аранжименти, нищо оригинално.

— Откъде знаеш толкова много? — учуди се Мадалена.

— Просто стоя близко до маестрата и чувам разни неща.

Киарета се замисли за миг.

— Чух една от маестрите да казва нещо от рода на „не пак същото“, когато гледаше към някакви партитури, но реших, че не съм я разбрала добре.

— Коя маестра?

— Фиоруча.

— Разбира се — кимна Анна Мария. — Тя мрази Гаспарини. Е, може би не изпитва чак омраза. Винаги когато я виждам извън залата, тя се моли, та предполагам, не е в състояние да мрази, когото и да било. Чух я обаче да разправя на една от другите маестре как вземал музиката на курвите...

— Какво? — извикаха Киарета и Мадалена в един глас.

— Слагал латински текст на мелодиите, които пишел за оперните певици и после ние сме ги пеели. Твърди, че хората от публиката разпознавали музиката и си представляли любовни сцени, докато ние сме пеели за Бог. Като онзи дует „Во вишних Богу“ от миналата седмица...

— Толкова ми хареса! — извика Киарета. — Иска ми се солото да беше мое.

— Разбира се. — Анна Мария посегна и дръпна шапката на момичето ниско над очите ѝ. — Малката, „жадна за внимание“! Предполагам, това е имала предвид маестрата. Музиката му е достатъчно модерна, за да ни направи горделиви. Нали се сещате — от онзи тип музика, която Светата Дева не би искала да чуе.

Как беше възможно Светата Дева да не иска да я чуе да пее възможно най-добре, зачуди се Киарета. Но смяташе, че след като толкова много се молеше Фиоруча, по-добре би трябало да знае какво прави хората на небето нещастни. Киарета започна да се моли малко по-пламенно пред статуята на Светата Дева в алкова край една от алейте. Наблюдаваше лицето на Дева Мария, за да открие някакъв знак на неодобрение, но след няколко седмици стигна до извода, че

каменният ѝ поглед бе омекнал. Киарета го изтълкува като знак, че Девата може би ще ѝ позволи да изпълнява високите си тонове и извивки, стига после да не забравя да се помоли. Въпреки това след всяко свое изпълнение момичето хвърляше изпитателен поглед наоколо, за да се увери, че няма да мине твърде близо до Фиоруча.

Мадалена, от своя страна, повече не се сети за Фиоруча, особено след като Конгрегационе наеха Вивалди за композитор, който да компенсира пропуските в музиката на Гаспарини. Мадалена се притесняваше от изтощеното изражение на лицето му и постоянното свистене в гърдите му по време на уроците, които ѝ даваше, но той я уверяваше, че никога през живота си не се е чувствал толкова добре.

— Може би ще се превърнете във втори Гаспарини — отбеляза тя един следобед.

Вивалди поклати глава.

— Това никога няма да се случи. В никое от ospедалите не е имало маestro di коро, който да не свири на орган. А и не съм сигурен, че искам тази служба.

— Защо не?

— Поради същата причина, поради която, изглежда, и Гаспарини е загубил интерес. Трудно е да изразходваш толкова много енергия покрай ученички без бъдеще.

— Без бъдеще? Какво искате да кажете? „Пиета“ винаги ще бъде тук.

— Но не и ти, нито пък сестра ти и Анна Мария. — Той въздъхна. — Мадалена, помисли малко. Едно момиче се научава да пее или свири толкова хубаво, че целият град е в краката му. Участва в представления няколко години, после се отказва, за да може онези, които самата тя е обучила, също да се покажат. Или пък влиза в манастир, където църковната управа не спира да предъвква темата дали музиката е корумпираща или облагородяваща за женското ухо. Затова в някои години тя свири, в други — не, а най-вероятно се спотайва някъде, за да свири тайно и да се чувства като грешница.

Мадалена помисли за момент.

— Киарета иска да стане оперна певица. Какво ще кажете?

Вивалди се засмя.

— Може да забрави за това.

— Защо? Не е ли достатъчно добра?

Погледът му стана дистанциран, сякаш маестрото се опитваше да си спомни гласа на сестра й.

— Не — отвърна й. — Причината не е в това. Сестра ти е родена да пее опера. — Стана и приближи до прозореца, замислен за минута, преди да се обърне към нея. — Знаеш ли, в операта има пари, а аз съм свещеник без енория. Не мога да живея само с парите, които изкарвам от даването на уроци по цигулка. Това място — той махна с ръка във всички посоки, за да покаже, че има предвид „Пиета“ — обича музиката си и обрича на глад своите композитори.

Вивалди отново седна и потърка чело, после затвори очи.

— Да не би да ви... боли? Искате ли да направя нещо?

— Не. Просто се сетих за оперните певици, с които работя. Бих дал всичко да разполагам с някоя като Киарета. Не става дума само за гласа и красотата ѝ. Тя има изключително чувство за драма, такъв дух...

Мадалена се обърка.

— Ами тогава?

— „Пиета“ никога няма да го допусне. — Разсече с длан въздуха пред себе си. — Никога. Певиците от хора са ангели. Девствени ангели. Без този ореол те са просто музикантки. Балконът говори: „Тук стоят жени, които се радват на специалното покровителство на Бог“. Нима мислиш, че Конгрегационе някога ще допуснат схващането, че филите се упражняват, за да станат изрисувани жени, които се разхождат с гондоли и играят хазарт в Ридото^[2]?

Мадалена сведе поглед към сплетените пръсти на отпуснатите си в ската ръце и нищо не каза.

— За повечето мъже онова, което не можете да бъдете, е повълнуващо от онова, което можете. — Гласът му бе преминал в шепот.

Сърцето на Мадалена бе така натежало, че дори не се опита да помисли върху думите му.

— Тя може да се омъжи — изстреля с тон, който признаваше поражението ѝ.

— Да, вярно е. Но знаеш ли, съпрузите трябва да подпишат клетва, че всяка булка, излязла, от което и да е ospедале, никога няма да пее или свири извън стените на дома си? И също мъжът ѝ ще трябва да плати огромна сума, ако тя все пак го стори? Някое извадило късмет дете е приспивано от най-прекрасния глас във Венеция, а някой съпруг

се наслаждава на божествено свирене на лютня или клавесин в своя салон, това е всичко, което идва след годините обучение.

Мадалена седеше притихнала и се опитваше да асимилира посланието.

Вивалди прекъсна мрачните ѝ мисли.

— Не вярвам да си мислиш, че музикалното образование, което получаваш, е единствено, с цел да славиш Бог.

— Не — отвърна тя, изненадана от треперенето на гласа си.

— Именно това ни втълпяват, но ние сме наясно, че то е също и за да станем по-примамливи партни за брак.

— Така е. Но повечето от вас не се задомяват, не е ли вярно?

През годините, прекарани в „Пиета“, Мадалена бе видяла повече момичета да свършват в манастирите, отколкото където и да е другаде.

— Е, не е ли? — повтори настоятелно той. Тя кимна.

— *Кара*, може би съм прекалено циничен и може би не би трябвало да казвам нищо повече, но мисля, че не разбиращ напълно какви са функциите на „Пиета“.

„*Кара?*“ Мадалена се опита да се съсредоточи върху думите му, но сърцето ѝ заби лудо, задето я бяха нарекли „скъпа“.

— Колко момичета има в момента в „Пиета“ — осемстотин, хиляда, без да броим пациентките в болницата? Можеш ли да си представиш колко струва да се запали дори съвсем слаб огън в колко... може би сто стаи? Хляб и малко супа за всеки стомах? Конгрегационе не са съвсем без печалба, но не означава, че не се опитват да спечелят пари при всяка възможност. Не са глупаци. Поязвавате се зад решетка, за да разпалите въображението на публиката. Не сте монахини и следователно можете да бъдете купени чрез брак или най-малкото — наети да ги развличате на техните празненства. Във Венеция няма по-примамлива фантазия от тази да се притежава някоя от вас, а онези, които могат да си го позволят, плащат скъпо за привилегията да се порадват на вашата компания дори само за час. Без вас „Пиета“ би банкротирадала. Няма съмнение.

— Звучи толкова пресметливо, сякаш ние не сме нищо повече от... — тя затърси отчаяно думата — добитък.

— Не, не, не е така. Мисля, че взаимно се използвате. — Той се усмихна. — Къде щеше да е Мадалена Роса без „Пиета“?

„Къде щях да съм?“ Мадалена не беше в състояние да оформи дори една-единствена ясна мисъл в главата си.

Вивалди наруши мълчанието.

— Ужасно е да си роден за онова, което никога няма да ти разрешат да правиш. Особено когато животът ти минава във вършене на нещо друго. — Замълча, после почти шепнешком добави: — Знам. Появрай ми, знам.

* * *

Новата титла на Вивалди, *маестро деи кончерти*, не донесе особено власт над пътно изтъкания свят на маестрото и коро. Филите си проправяха път нагоре чрез прослушвания, от трети към втори към първи стол и не можеха да се правят изключения за когото и да било, просто защото някакъв дошъл отвън човек — особено такъв, който можеше да се окаже, че просто минава за малко — е пожелал така.

Вивалди имаше друга идея. На един от уроците подаде на Мадалена партитура. Подскачаше от нетърпение, докато девойката я разлистваше.

— Концерт във фа мажор — прочете тя, — но в пет части, вместо в три?

— Три са, с мостове между тях — обясни той. — Изsvири втория мост. Този, който съм маркирал като „адажио“.

Мадалена заби поглед в нотите. Все още не осъзнаваше напълно какво виждаха очите ѝ. Първата и втората цигулка свиреха остинато^[3], нищо по-различно от една проста повтаряща се фраза.

— Изsvири темата на третата цигулка — каза ѝ Вивалди. — Аз ще свиря първа. — В началото нотите ѝ следваха неговите, но в края на всяка фраза партията ѝ се издигаше нагоре и се спускаше надолу в грациозни иззвивки и трептене.

Траеше по-малко дори от минута и двамата изsvириха мелодията отново, после пак. Мадалена се спираше с наслада на всяка нота, преди да я свърже със следващата, не вдигаше пръсти от грифа от страх да не би музиката да се изпълзне от ръцете ѝ.

— Прилича на падащи листа — каза тя, когато свърши.

— Или снежинки. — Той се усмихна. — Написах партията на третата цигулка специално за теб, Мадалена Роса. За моята малка поетеса. Днес се бориш за място в коро, но когато пораснеш, ти ще бъдеш тази, която ще молят да остане в него до края на живота си, ако това е, което искаш.

— Искам, ако и вие сте тук. — Музиката все още звучеше в главата й, гласът ѝ прозвуча далечен и замечтан.

Вивалди отмести поглед встрани и лицето му помръкна.

— Не мога да ти го обещая, а и, между другото, ти самата ще станеш учителка и няма да имаш нужда от мен.

— Не мога да си го представя.

Той изпитателно я погледна.

— Малка моя, няма да си тръгвам утре. Но знаеш, че възгледите на Конгрегационе са твърде користни и ако решат, че могат да имат добър резерв от музика и добре тренирани за нея цигуларки, вероятно ще сметнат, че ще минат и без мен, поне за известно време.

Чувството на блаженство, което ѝ бе донесло музиката, мигновено изчезна. Мадалена се заигра с пръстите си, опитвайки се да накара внезапният страх, който караше сърцето ѝ да подскача лудо, да отстъпи.

Конгрегационе може и да са в състояние да минат без него, но не и аз.

— За какво мислиш? — Гласът на Вивалди бе преминал в шепот.

— За това, че не знам какво бих правила, ако си тръгнете — изстреля на един дъх. „Не казвай нищо повече — заповяда си. Недей да постъпваш, като глупаво момиченце.“ — Но сега вие сте *маestro dei concerti* — завърши тя. — Това нищо ли не означава?

— Просто титла и още по-голяма причина да се отърват от мен, защото заради нея трябва да ми плащат повече. И, разбира се, ако и когато Гаспарини се върне, аз сигурно ще изглеждам като истинска екстравагантност.

Той посегна и хвана ръката ѝ.

— Разстроих те.

Мадалена кимна и прехапа устни, за да спре треперенето им. Чуваше дишането му, но той не каза нищо, а тя нямаше смелост да го погледне в очите.

— Трябва да ме чуеш, Мадалена Роса — каза той, нарушавайки мълчанието. — Не контролирам действията на Конгрегационе, но докато съм тук, ти винаги ще бъдеш защитена.

Вивалди продължаваше да държи едната ѝ ръка. Мадалена наведе глава и опря чело на другата си ръка, за да скрие сълзите си от него.

— Никой, освен Киарета и Анна Мария не го е грижа за мен — рече тя. — Искам да кажа, освен вас.

— Мен наистина ме е грижа — отвърна маестрото. — Може би повече, отколкото си даваш сметка.

Беше преместил стола си по-близо и протегна ръка да привлече девойката към себе си. Тя зарови лице в гърдите му и колкото ѝ да се искаше да контролира шумното поемане на дъх и потръпването на раменете, които щяха да я издадат, че плаче, не успяваше. Усети устните му, притиснати към задната част на шията ѝ, веднъж, после още веднъж.

От шока сълзите ѝ секнаха. Единствено влажните кръгове, които дъхът ѝ бе оставил върху ризата му, показваха, че не е спряла да диша напълно. Искаше ѝ се да вдигне лице, но се ужасяваше от мисълта, че ще се озове съвсем близо до неговото, затова остана напрегната до гърдите му.

— Наплака ли се? — попита я той и се дръпна назад.

— Така мисля — отвърна Мадалена.

Сега го гледаше, виждаше как очите му леко се плъзгат по лицето ѝ и поглъщат всяка извивка от него. Засрамена, тя изтри с пръсти мокрите си страни.

Устните му доближиха на няколко сантиметра от нейните и тя почувства сладост, която се събра в стомаха ѝ и потегли нагоре към гърлото.

Вивалди се отдръпна.

— Не — изрече той. — Съжалявам. — Стана, и като се прекръсти бързо, измърмори нещо под носа си.

Мадалена имаше чувството, че нещо в нея се беше разкъсало и по някакъв начин вътрешностите ѝ бяха станали част от него, а тя не можеше пак да си ги получи, ако той не я прегърнеше отново и не я целунеше.

Той е свещеник, напомни си и също се прекръсти.

— Света Дево, изпълнена с милост — прошепна. — Бог е с теб...

Внезапно усети тялото си под униформата.

„Аз съм жена — помисли си — не момиченце.“

— Божия майко, моли се за нас, грешниците — прошепна тя с жар, каквато не бе изпитвала никога преди. — Грях е, да искам да го целуна, но е факт. — Сега и в часа на нашата смърт. Амин.

Когато свърши молитвата си, Мадалена вдигна поглед нагоре, но маестрото я гледаше изключително напрегнато и тя трябваше да извърне очи настрани и отново да започне молитва, този път без глас, наум, само, за да не се зареят отново мислите ѝ.

Вивалди взе цигулката си и я сложи в кальфа. За момент Мадалена си представи как двамата с него бягат от „Пиета“, от Венеция, как живеят заедно като мъж и жена. Отпусна глава в ръце, за да възпре идеите, от които ѝ се завиваше свят.

Той затвори кальфа.

— Моля те, прости ми, но не бива да оставам нито миг повече.

Мадалена почувства как тялото ѝ отново се затваря.

— Моля ви, останете — промълви, а умът ѝ трескаво търсеше причина, която да прозвучи разумно. — Не сме репетирали кончертото^[4] достатъчно. — Като зърна объркания израз на лицето му, добави: — Онзи, който написахте за мен.

Свистенето в дъха му стана още по-осезаемо.

— Може би беше грешка. — Гласът му почти не се чуваше, очите му бяха извърнати настрана и Мадалена не беше сигурна дали е искал думите му да бъдат чути. — Упражнявай се без мен — отвърна маестрото и бързо излезе от стаята.

Мадалена остана на мястото си и прекара през съзнанието си случилото се преди малко, спираше вниманието си първо на един, после на друг детайл, докато стигна до момент, в който вече не беше сигурна какво точно се е случило.

Първата ѝ целувка щеше да е много кратка, но понеже не се беше състояла, не беше наясно какво да си мисли.

— Нищо не е станало — произнесе, но сама не вярваше на думите си.

Дори мебелите в залата изглеждаха различни. И ако за Вивалди бе просто обикновен момент, защо тогава гърдите му внезапно бяха започнали да свистят и той избяга от стаята?

Щеше ѝ се да вярва, че той я искаше така, както бе чувала, че мъжете желаят жените. Може би бе почувствуval нещо подобно на краткото усещане, което бе разтърсило нейното собствено тяло и знаеше по-добре от нея как да го изтълкува и как да реагира на него. Мадалена не беше сигурна, че жадува нещо подобно да ѝ се случи отново, толкова я беше объркало. Но като си спомни чувството на сладост, изригващо от нещо, което дори не бе подозирала, че живее дълбоко в нея, разбра как не би се отказала от шанса да го изпита повторно.

Стигна до извода, че се е случило нещо голямо, макар да не я бяха целунали. А когато нещо се случваше, първата ѝ реакция бе да го сподели със сестра си. Мадалена върна цигулката в шкафа. Нямаше да види Киарета още няколко часа и това щеше да ѝ даде време да измисли какво точно да ѝ каже.

На връщане към стаята за дантели за момент се спря при олтара в ъгъла на един от коридорите. Изрисуваният образ на Дева Мария, прегърнала малкия Иисус, я гледаше оттам. Мадалена задържа поглед върху очите на Богородица, надявайки се да прочете някакво послание в тях. Мадоната отвърна на погледа ѝ.

Дали ми е сърдита? Дали си мисли, че съм сторила нещо, което само лошите жени правят? Идеята беше толкова странна, че би я разсмяла, ако грехът не беше толкова сериозен.

— Съжалявам — промълви девойката. — През главата ми минаха мисли, които не би трябвало да са там. Повече няма да го допусна.

Преди да стигне до стаята за дантели, обаче се спря в коридора, за да призове обратно усещането за устните на Вивалди върху шията си и топлината на дъха му върху лицето си.

Докато дойде ред да се срещне със сестра си, бе взела решение да не ѝ казва нищо. Статуята на Девата не ѝ беше предложила успокоение и Мадалена се страхуваше, че реакцията на Киарета щеше да я накара да се почувства още по-зле и още по-объркана.

„Винаги съм споделяла с Киарета всичко наистина важно — помисли си Мадалена. — Ако двете не знаехме тайните си, щяхме да

сме като останалите.“ През целия път към отделението Мадалена осмисляше решението си да запази своята първа голяма тайна само за себе си. В края на краищата, какво толкова имаше да се казва? Каква история беше това — да не те целунат?

Мадалена скоро разбра колко трудно е да запазиш каквото и да било в тайна от Киарета. Може би бе споменавала името на Вивалди прекалено често през следващите дни, или обратното — прекалено рядко, но сестра й усети разлика.

Един следобед, когато Мадалена и Анна Мария отидоха в сала дал виолино, за да се поупражняват през свободното си време, Киарета се присъедини към тях. Когато Мадалена спомена, че Вивалди диша по-тежко, когато прозорците са затворени и огънят в камината — запален, си въобрази, че тонът ѝ е нормален, дори безразличен, но Киарета се хвани за думите ѝ.

— Все едно си му майка! — възклика тя. — Не... не — все едно си му жена!

— Не е така! — отвърна Мадалена малко по-остро, отколкото би трябвало. Киарета събра устни и започна да раздава целувки във въздуха.

— Държиш се отвратително! — сказа я Мадалена.

Киарета вдигна вежди, понеже разбра, че се е натъкнала на интересно обстоятелство.

— Е? — въпросително изви тя глас.

— Какво „е“? — изръмжа Мадалена. — Направих най-обикновен коментар, а ти го превръщаш в ужасен въпрос, все едно съм... — Не можа да довърши.

— Сякаш си се целувала в стаята за упражнения? — Киарета рядко продължаваше да дразни сестра си, когато усетеше, че е засегнала някой нерв, но по необяснима причина не можеше да се спре.

Мадалена почervея.

— Откъде... — започна. — Откъде знаеш? — Зърна широко отворените очи на Анна Мария и Киарета, длани им, притиснати към устните им и осъзна, че не са имали ни най-малка представа за случилото се.

— Божичко — възклика Киарета. — Нещо лошо ли казах?

— Не. Просто ми се ще да си малко по-наясно кога да си затваряш устата. — Гласът на Мадалена беше оствър като бръснач и макар остротата на тона ѝ да засегна сестра ѝ, не се втурна да ѝ се извинява.

— Съжалявам — рече Киарета. — Не исках...

Цветът на лицето на Мадалена се беше нормализирал, но Киарета видя, че сестра ѝ отбягва да гледа към нея. Нещо се беше случило и Киарета на всяка цена трябваше да разбере какво е.

— Не го е направил, нали? — попита тя.

Очите на Мадалена блеснаха гневно.

— Не! — изсъска, доволна, че изрича истината.

* * *

— Какво е това? — вдигна вежди Пелегрина, първата цигулка, и посочи към партитурата. — Защо не вземете някоя начинаеща да го изsviri?

Лучана сви рамене.

— Маestro Вивалди го е написал по този начин и така ще го свирим.

Мадалена вдигна очи от пода, доловила остротата в тона на маestrата, която нареджаше на Пелегрина да престане да се оплаква и да свири. Пелегрина обаче бе още по-нещастна в края на първото изsvирване. Започна да стърже по струните на цигулката си със затворени очи.

— Трябва да има някаква грешка — проплака тя. — Кога се връща маestro Гаспарини?

Пелегрина проявяваше своенравност и суета — две неща, които можеха да бъдат най-добре контролирани, като допусналият ги се превръщаше в пример за назидание на останалите участнички в коро. Лицето на момичето пребледня, когато Лучана се насочи към нея. Всички замръзнаха на място. Маestrата щеше да се пенсионира след около седмица и може би искаше на раздяла да остави своя завет. Рязко дръпна дантеленото боне и качулката от главата на Пелегрина и я сграбчи за косата. Филите познаваха жеста и притаиха дъх.

Преди Лучана да е успяла да направи следващото си движение, Пелегрина избухна в плач и започна да ръси извинения. Тогава откъм вратата се разнесе мъжко покашляне.

— Маестро Вивалди! — възклика едно от момичетата.

— Звучи така — рече той и измъкна инструмента от ръцете на Пелегрина. Прокара лъка по струните така, че всяка нота литна свободно, изпълнена с копнеж и съжаление — чувства, които Пелегрина не си бе дала труда да долови. Беше застанал в профил към мястото, на което седеше Мадалена и тя не можеше да откъсне поглед от него. Маестрото затвори очи, наслаждавайки се на явление, скрито дълбоко в музиката, и Мадалена се почувства като единственият друг човек на света, който също го чува.

Вивалди беше отменил последния ѝ урок и тя не го беше виждала от следобеда, в който почти я беше целувал. С влизането очите му бяха насочени единствено към Пелегрина и Мадалена не беше сигурна дали маестрото е забелязал, че и тя е там. Но как е възможно да не усети присъствието ѝ, когато разстоянието помежду им бе насищено с електричество така, както се насищаше въздухът точно преди да се разцепи от светкавица?

Цигулката ѝ сякаш залепна в скута, но останалите фили взеха инструментите си и засвириха заедно с маестрото. Най-накрая и нейната зае мястото си сякаш от само себе си и лъкът ѝ се плъзна по струните. Наближаваха момента, в който щеше да започне първото ѝ соло и Мадалена усети как пулсът ѝ се ускорява. Първите ѝ ноти щяха да са поздрав за него, помисли си тя, и той щеше да се обърне и да ѝ се усмихне, докато я гледаше как свири. Но Вивалди внезапно отмести лъка си от струните и след няколко ноти залата отново притихна.

— Мислиш ли, че можеш да се справиш? — изръмжа той, подавайки цигулката обратно на Пелегрина, без да поглежда към Мадалена.

— Да, господине — отвърна Пелегрина и макар че очите ѝ блестяха от гняв, бледите ѝ страни изразяваха облекчение, че този път срамът и ножиците ѝ бяха спестени.

— Добре — отвърна маестрото и излезе.

Мадалена и Киарета наблюдаваха през един прозорец как снегът бавно се сипе между покривите на сградата, върху алеята покрай „Пиета“. Коледата беше ясна и топла, но през последните няколко дни бе задухал студен вятър, донесъл снега със себе си.

Маестрата пlesна с ръце — знак за филите да заемат местата си на балкона. Под тях хората тропаха с крака, за да отърсят мръсната киша от обувките си, наместваха взетите под наем малки табуретки по каменния под и шумоляха с програмите си.

Мадалена застана до перилата и обходи с поглед сцената, преди да седне на новата си позиция като трета цигулка. Настъпи вълнение, когато в църквата влезе човек с карнавална маска. Слуга изтупа снега от наметалото му. Набързо освободиха едно от най-добрите места в църквата, за да седне новодошлият.

Вивалди не беше на балкона, тъй като соловото му изпълнение беше чак в концерта след литургията и когато се появи неочеквано горе, целият трепереше.

— Знаете ли кой е? — обрна се той към сотова маестрата, която стоеше далече и Мадалена едва успя да долови въпроса му. — Кралят на Дания. Пътува инкогнито и е дошъл да ни чуе.

Вивалди напусна балкона толкова бързо, колкото се бе появил и след няколко минути Мадалена го забеляза да приближава към антураж на краля. Вече знаеше, че днешният ден няма да е обикновен, защото щеше да изпълнява първото в живота си соло, но изведенъж значението на факта бе нараснало повече, отколкото си беше представяла. Гледаше към краля на Дания и към своя ментор, който кимаше и се покланяше до него.

Мадалена се усмихна. Определено маестрото беше радостно развлнуван, но тя без проблем прочете и останалите мисли, които се въртяха в главата му. Дори когато Вивалди поздравяваше краля, със сигурност пресмяташе колко мелодии ще успее да композира за няколко дни, за да са му под ръка, в случай че кралят пожелае да купи нещо. Мадалена се зачуди дали тя също е в мислите му. Без да откъсва очи от него, се опитваше да му внуши да погледне към нея, но вместо да го стори, Вивалди се премести така, че се озова с гръб към балкона и към нея. Почувства се отхвърлена, точно както в деня на наказанието на Пелегрина, когато бе изхвърчал от стаята, без да даде знак, че я е забелязал.

Постъпката му я нарани невероятно дълбоко и тя дори не искаше да се появи на следващия си урок. Когато влезе в стаята, той бе нервен и му отне няколко минути да разбере, че тя също не е на себе си. После свириха малко и загубиха представа за времето, унесени в разговор. Маестрото не искал да нарани чувствата ѝ. Всъщност смятал, че проявява чувствителност към нея, като я игнорирал, опитвал се да ѝ покаже, че от сега нататък ще се държи строго професионално и тя не бивало да се притеснява от евентуалните му действия. Обясни ѝ, че спрял точно пред солото ѝ, защото, когато осъзнал, че нейната партия наближава, си помислил, че тя може да не иска да я изsviri след всичко, случило се помежду им.

„Знаех, че си там — беше ѝ казал. — Повярвай ми, няма как да не усетя, когато си в една стая с мен.“

Беше го грижа за нея — Мадалена бе сигурна — и държанието му беше в неин интерес. Маестрото беше свещеник, а тя — затворена в манастир млада жена. За да запазят случилото се помежду им, трябваше да накарат другите да повярват, че между тях няма нищо. Той със сигурност щеше да загуби работата си, ако някой разбереше, че е целувал филя ди коро. А ако загубеше работата си, двамата щяха да загубят не само възможността да свирят заедно, но и да разговарят, което беше също толкова важно. Оттогава Мадалена промени мисленето си, реши, че когато Вивалди не се отнасяше с нея като със специален човек, всъщност ѝ показваше, че тя наистина е много специална за него.

Тя беше неговата муз — беше ѝ го намекнал — но въпреки това връзката между двамата никога не биваше да излиза наяве и трябваше да бъде ограничена единствено до моментите, в които оставаха насаме и да се свежда до едва забележими намеци — нежност в гласа, усмивка, докосване, което продължаваше малко по-дълго от необходимото, докато той поправяше техниката ѝ на свирене. Тези моменти бяха наститени с мъчителна деликатност и дълбочина за Мадалена, защото бяха всичко, което имаше.

— Ето ме — прошепна тя от балкона, докато Вивалди разговаряше с краля. — Погледни нагоре.

Той иззвърна тяло и махна към балкона. Посочваше различни места, май описваше на краля подредбата на хора, и Мадалена си

помисли, макар да не бе сигурна, че пръстът му се спря, дори и за миг, директно върху нея.

Аз ли го накарах да го направи?

Вивалди продължаваше да разговаря с краля, но сега бе обърнат с гръб към балкона и тя вече не виждаше лицето му.

Хорът беше излязъл и Мадалена се отмести от перилата, за да заеме мястото си. Опита да се отпусне в хода на музиката, но наблизаващото соло се мержелееше пред нея и я накара да навлезе няколко такта по-рано, което накара Пелегрина да се намръщи и да ѝ се изплези, когато цигулките замълкнаха.

И тогава моментът настъпи. Всичките ѹ страхове бяха напразни. Ръката ѹ като хипнотизирана погали лъка, докосна струните и въпреки че третата цигулка вероятно щеше да остане незабелязана от публиката, тя свиреше адажиото, което Вивалди бе написал за нея така, сякаш в него се съдържаше цялата болка на човечеството. После с останалите навлезе във финалния радостен момент — защото скръбта можеше да бъде отхвърлена, понеже в крайна сметка животът бе толкова хубав.

И наистина беше хубав. Тя хвана ръката на Киарета и силно я стисна, докато двете слизаха от балкона.

Филите бръмчаха от радостно оживление, когато приората^[5] ги поведе по тесния коридор през отворената врата, свързваща парлаториото^[6] и манастира.

— Ще се срещна с крал! — прошепна невярващо на себе си Киарета.

От страната на решетката, където щяха да седят момичетата, имаше редица пейки, а от другата, върху столове край огъня, седяха кралят и антуражът му. Хорът се забави, докато наблюдаваше как Негово Величество става да поздрави приората при решетката.

— Какъв странен обичай — отбеляза той и махна с ръка към бариерата от ковано желязо. — Можем да ги виждаме, но не и да се движим сред тях?

— Не, Ваше Величество — отвърна тя. — Не и в момента. Такива са ни обичайте. Но ако желаете нещо по-интимно, разполагаме с малка зала за частни концерти и съм сигурна, че можем да уредим един за вас.

Вивалди влезе в парлаториото от страната на посетителите. Кралят се извърна към него и го аплодира.

— Браво! Репутацията на „Пиета“ със сигурност е напълно заслужена. Истинско угощение за ушите и очите — добави и погледна обратно към филите.

Тонът на краля беше скован и бе невъзможно да се определи дали наистина е харесал музиката, но нямаше значение. Той си оставаше крал и стоеше достатъчно близо да бъде докоснат. Вивалди покани първо певиците, а после и оркестъра да приближат до решетката. Кралят протегна ръка и широко махна, очите му последователно обходиха лицата на момичетата.

— *Брависима* — каза той. — Мисля, че това е думата, която използвате?

Вивалди кимна и погледна към изпълнителките. За момент очите му се спряха върху Мадалена и ѝ кимна едва забележимо, преди пак да се обърне към краля. Тя извърна поглед встрани, но Киарета, застанала зад сестра си, я докосна по рамото, за да ѝ покаже, че е забелязала краткия жест.

Прибързаното уверение на приората, че кралят би могъл да се порадва на частен концерт, се оказа истинска дилема за Нобили Уомини Депутати, които бяха уредили филите да изпълняват репертоара си на парти в дома на потенциален нов спонсор в същата вечер, когато кралят беше свободен. Дания беше далече и кралят не беше споменал нищо за заплащане, затова Конгрегационе единодушно решиха, че е неблагоразумно да променят плана.

Но за да представят ситуацията възможно най-изгодно, Нобили Уомини Депутати осведомиха краля, че той ще има удоволствието да чуе специално изпълнение на голямото чудо на „Пиета“, Анна Мария заедно с известните сестри Мадалена и Киарета, които на шестнайсет и тринайсет години вече бяха новоизгряващи звезди. Една от най-великите музикантки на своето време, маестра Лучана, макар и излязла в пенсия, също щяла да участва в концерта в негова чест. Киарета щеше да изпълнява всички вокали, Мадалена щеше да свири на цигулка, а Анна Мария — на всички други нужни за целта инструменти. Разполагаха с три дни да се подгответя.

Бе съставен списък с творбите на Гаспарини, които бяха достатъчно познати на Лучана и не изискаха нещо повече от бърз преговор в покоите ѝ. Мадалена, Киарета и Анна Мария бяха освободени от всяка друга работа, дори от молитвите в църквата, за да се упражняват.

Когато видя програмата, Вивалди не беше на себе си.

— Каква полза ще имам аз, ако кралят чуе музиката на Гаспарини?

— Музиката е хубава, макар да не е ваша — обясни Мадалена, — а при такива кратки срокове този избор е разбирам.

— Разбирам? — изсумтя Вивалди. — Не е в това работата. Един хубав концерт няма да ми плати наема. — Той захвърли няколко партитури към *креденцата*^[7] в стаята за упражнения. Листата се разпилиха по пода и Вивалди зарови пръсти в косата си. — Аах! *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum*^[8] — замърмори под носа си, като се наведе и засъбира пръснатите нотни страници.

Без да му обръща внимание, Мадалена подреди листите на „*Ниси Доминус*“ за *контраалт* и оркестър. Започна да тананика началните строфи и след секунди маестрото се озова до нея, сграбчвайки листите.

— Мислиш ли, че ще можеш да го изsvириш, ако го пренапиша за теб? Една цигулка вместо оркестър, сопрано вместо контраалт, а Анна Марна да изпълнява *континуо*^[9]? Челото — да, това е добре, това е добре — отбеляза той, без да дочека отговора ѝ.

До следващата сутрин успя да пренапише целия *мотет* и се появи с новата му версия в стаята, където репетираха трите момичета. Прекара само няколко минути с тях, преди да се втурне отново навън.

— Трябва да си отида у дома и да започна да пиша — обясни. — Ако ми възложат поръчка, трябва да съм подгoten. Чух, че кралят нямало да остане дълго.

Върху бледото лице на Мадалена бе изписан скептицизъм още преди пристигането на Вивалди и чувството си остана там и след като си тръгна.

— Ще се появим пред крал! — ликуващо рече Киарета. — Защо не си особено развлечена?

Не кралят беше този, който изпълваше мислите на Мадалена. Лучана, с която щеше да свири един от дуетите на Гаспарини, все още не бе изгубила способността си да ѝ играе по нервите.

— Можеш да ѝ покажеш колко добра си станала — подхвърли Киарета. — Тя е просто изчадие адово. Помниш ли?

Анна Мария не беше наясно с шегата, но се включи в нея.

— Лучана е грозна стара вещица и сега ти свириш толкова добре, колкото и тя — отбеляза девойката, като гледаше сестрите със сериозните си непоколебими очи.

Мадалена взе цигулката си.

— Предполагам, скоро ще разберем.

Киарета и Анна Мария изръкопляскаха.

Трите разполагаха с малко време да репетират музиката на Вивалди, защото бяха хвърлили всичките си сили в подготовката на изпълнението на Мадалена с Лучана. Мадалена тайно се притесняваше, че не е готова, но нищо не казваше. През последната година Киарета бе развила навик да поглежда встрани или да пристъпва от крак на крак, по който сестра ѝ разбираше, че нещо я притеснява. Киарета казваше „Хммм“ с особен тон и Мадалена веднага усещаше неодобрението ѝ, особено щом говореха за Вивалди. Връзката със сестра ѝ продължаваше да е силна и изключително искрена, но бе пострадала мъничко от деня в сала дал виолино, когато Киарета бе усетила, че Мадалена не ѝ казва всичко по въпроса с Вивалди и целувката.

Ето защо всяко споменаване на маестрото предизвикваше възможно най-голямото неодобрение на Киарета. Никога нямаше да повярва, че Мадалена упражнява прилежно музиката на Вивалди само защото иска да се представи добре. Вярваше, че сестра ѝ си е загубила ума по мъж — и нещо по-лошо, мъж, който никога не би могла да има. Най-добре беше, реши за себе си Мадалена, дори да не споменава името му.

В деня на концерта Лучана тежко заизкачва стълбите зад Мадалена. Стълбището се изпълваше от звука на затрудненото ѝ

дишане. Стигнаха горе и се озоваха в пространство, малко по-широко от перваз на прозорец, където можеха да се съберат шепа изпълнителки, и то само ако по време на изпълнението си стояха прави. Лучана изпъшка и се стовари върху стола, осигурен за нея въпреки липсата на място, а двете сестри и Анна Мария надникнаха през завесата надолу към залата.

Позлатени херувимчета с немирни усмивки върху лицата държаха отворени дебелите брокатени завеси на стаята отдолу. Върху мраморния под бяха пръснати кресла с меки кадифени седалки, които изглеждаха изключително удобни и Мадалена ни най-малко не се изненада, когато видя как кралят се отпуска в едно от тях. В ъгъла Вивалди разговаряше с човек от кралския антураж. Други хоросанови херувимчета свиреха на различни музикални инструменти, загледани надолу към гостите от четирите ъгъла на тавана.

Щом зърна Вивалди, сърцето й подскочи от страх да не го провали със свиренето си. Не й оставаше нищо друго, освен да продължи смело напред и да се надява на най-доброто. Групичката се настани, Мадалена вдигна цигулката и поведе първото соло на Киарета с три ноти, изпълнени в галоп, а Анна Мария й отвърна с настойчивото двунотно *остинато* на челото си.

— *Nisi, nisi Dominus* — започна Киарета и музиката се заизлива като поток.

Киарета премина към следващата част и трите се усмихнаха една на друга заради думите, които пееше. Беше безполезно да се става преди изгрев-слънце, казваше авторът на псалма, мнение, което ги бе накарало да избухнат в смях по време на репетициите, тъй като бяха ставали преди зазоряване, откакто се помнеха.

— *Surgite, surgite.* — Гласът на Киарета подскачаше развълнувано, призовавайки светът да стане, с настойчивостта на човек, надигнал се от леглото само за да разбере, че къщата му е обхваната от огън.

Акомпаниментът на Анна Мария и Мадалена беше невероятно плавен и на Киарета не й оставаше друго, освен да се опита да изпълни залата с гласа си. Малкото помещение усиливащо музиката и Киарета се загуби в звука. Към края на мотета хвърли поглед към сестра си и съзря нещо толкова неочеквано, че за секунда забрави да дишава и се

наложи да импровизира няколко ноти, за да си върне контрола над песента.

Лучана се беше привела над Мадалена и обръщащ листата ѝ. Беше забелязала, че ѝ е трудно и без да продума, бе придърпала стола си до нея, за да ѝ помага. Киарета хвърли поглед към Анна Мария, която остави долната си челюст да увисне, за да демонстрира удивлението си.

През останалата част от концерта Лучана седеше, а цигулката и челото изпълняваха композициите на Гаспарини. По време на първото действие Мадалена гледаше настрани, но през най-трудната част вдигна очи към партньорката си, за да постигнат съгласие — точно както я беше учили Вивалди. Лучана вече я гледаше. По-късно, когато отново погледна, видя, че Лучана е затворила очи, а лицето ѝ е омекнало така, както Мадалена никога не го беше виждала. „Вероятно е изглеждала така, като е била млада — помисли си момичето. — Значи и тя имала сърце.“

Отдолу се разнесоха силни аплодисменти, а Мадалена изведнъж обзета от стеснителност, наруши мълчанието между двете им с единствените думи, за които се сети:

— Благодаря ви.

— Не. Аз ти благодаря — отвърна Лучана.

На слабата светлина Мадалена не успя да разчете изражението ѝ. Старата маестра се извърна към Анна Мария да я помогне да излезе от стаята и мълчаливо си тръгна.

* * *

Мадалена си тананикаше, докато със сестра ѝ обуваха обувките си, за да слязат в репетиционната след края на обедната почивка. Киарета усети как тялото ѝ се изпълва със същото задоволство, сякаш можеше да се сгуши обратно в леглото и да замърка като уличните котки, които се озоваваха в дворовете на „Пиета“ и се отъркваха в краката на едно или друго момиче.

Доброто настроение на Мадалена не беше намаляло през двата мрачни месеца след посещението на краля. С Киарета имаха няколко представления през седмицата по време на карнавала, много от тях —

на пищни партита извън „Пиета“. Вивалди беше получил своята поръчка от краля. Оперите му носеха печалба и единственият проблем бе, че голямата му ангажираност бе причина често да отказва уроците с Мадалена. Въпреки това тя се чувстваше по-близо до него от всяко след успеха на специалния концерт пред краля, победа, за която — както той ѝ беше подчертал — тя бе изиграла огромна роля. Толкова близо, че усещаше присъствието му зад гърба си всеки път, когато свиреше.

Мадалена и Киарета се озоваха в стаята за репетиции достатъчно рано, за да имат време да погледат надолу към Рива дели Скиавони и да се насладят на минаващото карнавално шествие. Мимове и клоуни акробати се опитваха да привлекат вниманието на маскирани мъже с черни пелерини. Дамите, скрити под блестящи маски, изобразяващи котки, птици или митични създания, пристъпваха сред пера и скъпоценности. Улични търговци предлагаха кейкове, лимони, играчки, цветя и еликсири за всяка болест.

Над всеобщата гълъч звучаха гласовете на гайди и барабани, примесени с виковете на търговците, застанали зад сергиите си, опънати от БROLИО към Рива и оттам — към „Пиета“. Бавни процесии от гондоли пресичаха Канале Гранде, отвеждаха групи гуляйджии до доковете на „Сан Марко“ и се връщаха с други. На дъното на гондолите се виждаха мъже, легнали върху жени. Други стояха прави и уринираха в лагуната с големи драматични арки, а приятелите им ги държаха за коленете, за да не паднат във водата. Жените хвърляха конфети и цветя, а едва крепящи се на краката си пияници хвърляха празни бутилки от вино в канала. Плоскодънни лодки с музиканти се движеха нагоре-надолу, а музиката им се издигаше нагоре към прозорците на сградите по бреговете.

За възпитаничките на „Пиета“ не можеше и дума да става да излязат навън, освен ако не им се наложеше да отидат на специално представление, като величествения годишен концерт, който щеше да се състои в покоите на дожа след няколко дни, и то — под строга охрана. Мадалена и Киарета заеха местата си сред останалите участнички в коро за началото на последната репетиция. Прозорците бяха затворени, за да не влиза вътре студът, но въпреки това гърмежът на фойерверките и високите гласове на хората по улиците се чуха.

Маestro Вивалди не беше дошъл. Филите чакаха двайсет минути и се струпаха пред прозорците или се заеха да свирят своите партии. После вратата се отвори, влезе Пруденция, новата маестра дал виолино. В ръката си държеше листче, което остави на стойката.

— Момичета. Да започваме. Днес аз ще ръководя репетицията ви — обяви тя.

През следващите два часа Мадалена не откъсна поглед от вратата, но Вивалди не се появи. Накрая Пруденция ги разпусна. Събра нотните листа от стойката си и ги прибра в шкафа.

— Утре сутринта си кажете молитвите и се облечете. Ще свирим за дожа на обяд. — Изговаряше думите лошо и излезе, без да каже каквото и да било повече.

Мадалена седеше на мястото си и се преструваше, че упражнява труден откъс в очакване останалите момичета да си тръгнат. Щом остана сама, приближи до шкафа и запрелиства партитурите, за да види дали Пруденция не е забравила листчето там.

Откри го почти най-отдолу на купчината, малка сгъната бележка, подписана от Бернардо Морозини, бащата на Антония: „Уведомявам ви, че дон Антонио Вивалди е освободен от задълженията си към «Пиета». Моля подгответе момичетата за концерта пред дожа, защото ще се проведе, както е запланувано“.

Мадалена прочете думите отново и отново, преди да пъхне бележката обратно сред партитурите.

Отишъл си е. Просто така. Закри лице с длани и стисна очи толкова силно, че чак я заболя.

Без да иска простена. Стои ѝ прокънтя из празната стая и се смеси с острия смях на жените от улицата. Крясьците на жените отвън и писъците в главата ѝ се смесиха, зазвучаха като две цигулки, които свиреха с груби пръчки наместо с лъкове.

---

[1] Oratorio — подобна на опера музикална композиция, изпълнявана без декори, сцена или костюми. — Бел.прев. ↑

[2] Ridotto — място за хазартни игри. — Бел.прев. ↑

[3] Ostinato — кратка музикална фраза, която се повтаря отново и отново. — Бел.прев. ↑

[4] Concerto, мн.ч. concerti — оркестрова композиция в три действия, представяща соло инструмент или малка група инструменти.

— Бел.прев. ↑

[5] *Priora* — титла на най-високата по ранг жена в „Пиета“, еквивалент на директорка или абатиса. — Бел.прев. ↑

[6] *Parlatorio* — стая за посещения в манастир или ospedale, разделена с решетка. — Бел.прев. ↑

[7] Креденца — старинен шкаф с витрина. — Бел.прев. ↑

[8] На Теб, Господи, се надявам да не се посрямя (лат.). — Бел.прев. ↑

[9] *Continuo* — прост ритмичен фон, изпълняван от чело, клавесин или друг инструмент (инструменти) за подпомагане на оркестъра да запази темпо без диригент. — Бел.прев. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

Мадалена изкара концерта в дома на дожа със затворени очи, за да не забелязва отсъствието на Вивалди. Киарета бе очарователна и за двете, когато ги представиха на Алвизе Мончениго, дожа на Венеция. По-късно, оправдавайки се с главоболие, Мадалена успя да се върне в „Пиета“, преди да я набутат зад някоя банкетна маса за часове наред.

Със завръщането Киарета седна на леглото на сестра си с надеждата, че движението на матрака ще я събуди. Мадалена не помръдна, момичето се изправи с въздишка и тръгна да търси някой да й помогне със съблиchanето на роклята. Мадалена отвори очи, за да види дали сестра й се е отдалечила. За пръв път от пристигането им в „Пиета“ беше пожелала Киарета да си отиде, всичко да си отиде, повече от всичко й се искаше да не й се налага да се изправя лице в лице със заобикалящия я свят.

Киарета се върна и си легна. Мадалена я чу да заравя глава във възглавницата, как намества рамене и бедра, докато дишането й става бавно и отмерено. Вече почти на четирийсет, Киарета сякаш се носеше от представление на представление с толкова малко усилия, колкото бяха нужни на конфетите да летят из въздуха, но в момента тежестта над Мадалена беше изключително огромна и се чудеше дали ще е в състояние да вдигне лъка на следващата репетиция. Само една бележка от Вивалди — дори само няколко набързо надраскани думи — щеше да е достатъчна. Във въображението си отваряше писмо, адресирано до нея с красиви големи букви. В началото щеше да й каже каква тъга е обзела сърцето му, после — колко упорито се е борил да остане. Щеше да завърши с обещанието да се върне, ако не поради друга причина, то, понеже не се чувстваше завършена личност, ако не свиреше заедно с нея. За момент се зачуди как би го подписан. „Твой приятел Вивалди“ бе една от възможностите, или може би — само инициали.

„Не“, реши Мадалена, щеше да подпише писмото си с „Антонио“.

Бяха изминали само два дни, откакто бе прочела бележката на Пруденция. Навярно все още беше във Венеция и не е имал време да ѝ пише. Мисълта бе достатъчна, за да я накара да се поотпусне и да успокои ума си. Дръгна одеялото към брадичката си, за да се предпази от студа, затвори очи и заспа.

Не пристигна никакво писмо и Мадалена стигна до убеждението, че Вивалди имаше да мисли за далеч по-важни неща от нея. Той, изглежда, бе не само уволнен от „Пиета“, но и бе изчезнал напълно от Венеция. Един ден чу маестрите да клюкарстват и бе сигурна, че е доловила името му, а ѝ се стори и че поглеждат към нея.

Какво си шепнеха? Да не би да я обвиняваха заради неговото освобождаване? Може би коментираха лъка за цигулка, който ѝ беше подарил, танцуващето, солото за трета цигулка, специалните уроци — можеха да са толкова много неща. Киарета с право се мръщеше, когато Мадалена заговаряше за него. Наистина изглеждаше неприлично. Та той беше свещеник, в края на краишата, а тя — млада жена, наблизаваща седемнайсетата си година!

Ами ако покровителството му беше коствало работата? Мисълта беше ужасно потискаща и тя напълно загуби апетита си. Ровеше с вилица из храната в чинията си и си мислеше: аз имам вечеря, но дали той има? Всяка хапка ѝ изглеждаше като предателство спрямо него и не успяваше да преглътне.

Съумя да успокои бушуващите в гърдите си чувства едва след като си каза, че така е най-добре. Вероятно е сбъркала, като си е въобразяvalа как изобщо е била важна за него. Беше глупачка да си мисли така, но сега бе помъдряла. Щом стигна до заключението, реши, че с въпроса е приключено, и умът ѝ съвсем се опразни, дарявайки я с няколко мига спокойствие. Преди да се е усетила, пряко волята ѝ, мислите ѝ отново оживяха.

Какво беше казал маestrото? За да има нещо специално между тях, трябваше да се преструват, че изобщо няма нищо? Навремето в това виждаше смисъл, но сега, като се връщаше назад, се чудеше дали ѝ беше обръщал внимание, защото е била специална или напротив — защото не беше? В един момент е престанал да изпитва нещо към нея и тя не е забелязала, защото нищо в държанието му не се бе

променило. Откакто ѝ беше дал солото за трета цигулка и почти я беше целунал, бе започнал напълно да я игнорира, въпреки старанието ѝ да прави всичко по силите си, за да е доволен.

„Киарета беше права. Държах се като малка съпруга и той ми позволяваше.“

Месеците се низеха, а тя ставаше все по-несигурна. Дали трябваше да го мрази, или да изпитва благодарност към него заради това, което ѝ беше предложил, пък макар и за кратко? Понякога двете емоции се сливаха в една и тя го ненавиждаше, че ѝ е показал вкуса на нещо, от което знаеше, че Мадалена ще иска повече, но нямаше да може да получи. Само най-жестокият човек на света би постъпил така. Нощем, неспособна да заспи, превърташе въпросите из ума си отново и отново, както и променящите им се отговори с надеждата, че този път ще съумее да заключи: „Това е!“. И то наистина щеше да се окаже така, и нямаше да ѝ се налага да мисли повече. Но напротив, с всяка нова интерпретация затъваше все по-дълбоко в мрачното си настроение.

Пруденция ѝ предложи да се заеме с овладяването на нов инструмент и Мадалена остави цигулката, без ни най-малко да протестира. Хвърли се да изучава челото. Ниските му тъжни тонове теглеха тялото ѝ надолу, докато едва успяваше да задържа главата си изправена и се молеше напълно да я освободят от струйната секция. Може би простото преминаване от един ден в друг е достатъчна цел, мислеше си и се сещаше за Силвия и липсата на живот в уроците ѝ, когато отново се зае с флашолета.

Силвия Пльха. Сега прякорът ѝ изглеждаше ужасно жесток, защото въпреки префърцуеното ѝ държание пред Лучана и надутото ѝ самоиздигане, очевидната недостатъчност на таланта на Силвия я бяха поставили на място. Скоро след оттеглянето на Вивалди — то беше мярката за време на Мадалена — на Силвия ѝ съобщили, че няма да напредне повече и са ѝ намерили място в манастир в другия край на града. Мадалена беше чула писъците ѝ, отекващи по коридора.

— Бог, Бог, нищо друго, освен Бог! — я беше чула да креци, докато някакъв издайнически плясък, последван от вик на болка не завибрира из коридора, подсказвайки, че я бяха зашлевили, и то силно, за да я накарат да мълкне.

— Искам да умра! — бяха последните думи, достигнали до ушите на Мадалена, преди някаква врата да се затръшне и Силвия не бе оставена сама да оплаква съдбата си.

„Може би е най-мъдро да не се вдаваш прекалено много, в каквото и да е — помисли си Мадалена. — Навярно музиката е просто поредното нещо, което не е безопасно да се обича.“

* * *

На седемнайсет години Мадалена беше изключително слаба и костите ѝ стърчаха, а очите ѝ гледаха унило. Четиринайсетгодишната Киарета беше по-ниска, но тежеше поне с пет кила повече от нея. Матроната от болницата ѝ постави диагноза меланхолия, не хареса цвета на урината ѝ и започна да лекува девойката с аloe и лечебна краставица, за да изчисти тялото ѝ от излишната черна жълч.

Дори сестра ѝ не беше в състояние да се доближи до нея. След представлението по случай избирането на Джовани Корнер за нов дож през хиляда седемстотин и девета година Киарета се опита да опише тълпата, цветовете, храната, но знаеше, че Мадалена не я слуша. И Анна Мария вече не спеше на съседното легло. Рано, едва двайсетгодишна, я бяха издигнали в *coto маестра* и преди известно време се беше изнесла от отделението им.

На път за концерт Киарета беше съгледала как гондолиерът избутва с веслото си мъртва чайка. Мокрото отпуснато тяло на птицата бе отлетяло настрани от удара и бе продължило да подскача нагоре-надолу по канала. Нещо в начина, по който Мадалена свиваше рамене, накара Киарета да изтръпне при спомена за птицата.

Конгрегационе ѝ предложиха възможността да отиде за една седмица с група фили ди коро във вила извън Венеция, на Брента Канал, но Киарета отказа.

„Не искам да те оставям тук сама“, написа в скицника си.

„Трябва да отидеш, ако искаш“, отвърна Мадалена. „Анна Мария ще ти прави компания.“

„Не те ли е грижа какво правя?“

„Разбира се, че ме е грижа.“

Киарета впи поглед в апатичния отговор на сестра си и раздразнението взе връх над загрижеността ѝ.

„Тогава ще отида. Не те е грижа за нищо. Вече не споделяш дори една мисъл с мен.“ Лицето ѝ се сгърчи и тя заплака. „Плашиш ме“, добави и подаде скицника на сестра си.

Сълзите на Киарета винаги привличаха вниманието на Мадалена. Сега осъзна, че дори не помни кога за последно е виждала сестра си да плаче, но нямаше сили да се опита да изглади положението помежду им.

„Ти си имаш своя живот, аз — моя. Живей си го. Просто ме остави на мира.“

— Но ти нямаш живот — прошепна Киарета, без да я е грижа, че дежурната в отделението ще я чуе. — Даже не се опитваш. Забравила съм как изглежда усмивката ти!

— Ами така е — прошепна в отговор Мадалена. Приведе се напред с широко отворени очи и поклати глава, сякаш да покаже на Киарета, че пропуска нещо очевидно. — Това е моят живот. Погледни тази сбръчкана суха ябълка Лучана. На колко години е и колко още ѝ предстоят да изкара, накуцвайки наоколо на гнилите пънове вместо крака? Ами Микиелина, която се спъва, докато ходи, ослепяла от преписване на партитури в тъмното? — Гласът ѝ се беше надигнал достатъчно високо, за да накара дежурната да ѝ изсъска да мълкне.

Тя взе скицника и нарисува стара вещица. Отдолу написа: „Мадалена след няколко години.“

Изправи се и изтръска предницата на полата си, все едно се канеше да отиде някъде, после отново седна.

Киарета остави скицника на страна.

— Добре — прошепна тя. — Щом така искаш... — Гласът ѝ замря и ултиматумът ѝ остана неясен и недоизказан.

Киарета нямаше търпение, седмицата във вилата на Брента Канал да свърши. Работата беше минимална — по един кратък концерт за домакина и гостите му всяка вечер — и всеки ден се простираше безкраен пред нея, изпълнен единствено с тревоги за сестра ѝ. На вечерите се усмихваше, навеждаше глава и гледаше през спуснати клепки, защото според всеобщото мнение така момичетата изглеждаха

привлекателно срамежливи. След вечеря, докато пееше, си налагаше да се откъсне от всичко, а след концерта, толкова скоро, колкото допускаше добрият тон, се извиняваше на домакините си и отиваше да си легне.

— Още пет дни — отброяваше, докато лежеше в тъмното. После четири, три.

Анна Мария я измъркваше навън всеки ден — веднъж да се разходят покрай канала, друг път да се повозят на гондола. Връщаха се, Киарета се усмихваше насила и убеждаваше приятелката си колко по-добре се чувства. Когато останаха два дни, Анна Мария уреди карета да отидат на пикник сред природата. Помощникът в конюшнята, който ги возеше, опъна одеяло под сянката на голямо дърво близо до черешова градина и сервира храната им, състояща се от студено пиле, бучка меко бяло сирене, питка хляб и бутилка вода, смесена с малко вино. Изпълнил задълженията си, той се върна при каретата и заспа на сянка.

Момичетата свършиха с обядта и се опънаха по гръб, закрили лица с шапките си, за да се предпазят от проникващите през листата слънчеви лъчи. След няколко минути Киарета се обърна на една страна с лице към Анна Мария. Облегна се на лакът и каза:

— Не знам какво да правя с Мадалена.

— Толкова беше притихнала, та те помислих за заспала. — Анна Мария също се обърна към нея. — Страхувах се да повдигна темата. Не исках да ти напомням.

— Нямаше как да ми напомниш. Не съм го забравяла дори за минута.

— Тя иска Вивалди да се върне, това е всичко.

Киарета замълча и зачопли петно по роклята си да отстрани твърдата засъхнала върху плата коричка.

Анна Мария се приведе по-близо и махна с ръка пред очите ѝ.

— Казах, че иска Вивалди да се върне.

— Знам. Чух те — отвърна ѝ Киарета. — Какво мислиш?

— Ами, той не прилича на никого от свещениците, които съм срещала. Винаги се грижи за себе си. Не мисля, че свещениците трябва да се държат така. — Забеляза калинка да пропълзява по полата на Киарета и я примами към пръста си, когато бублечката наближи. —

Помниш ли репетицията, когато Катерина имаше температура и накрая припадна?

Киарета изсумтя.

— Той побесня, че е нарушила графика. Подскачаше наоколо, както му е обичаят и не спираше да мърмори на латински под носа си.

— Обзе я внезапна умора и й се стори, че продължаването на разговора изисква твърде големи усилия. — Искаш ли малко череши?

Анна Мария стана и вплете пръсти в нейните.

— Прекалено много мисли за него — добави Киарета, когато извървяха няколкото стъпки, отделящи ги от овошната градина.

— Можеш ли да я обвиняваш? Дори не беше станала атива, а вече вземаше частни уроци.

— И цялата „Пиета“ говореше за нея. Той просто я използваше, за да не му е скучно. Нямаше нужда от нея. — Киарета отвратено поклати глава. — Тръгна си, без дори да се сбогува, а тя продължава да тъне в печал. Егоист до мозъка на костите си. Ще се върне, когато и ако поиска, а тя покорно го очаква.

Анна Мария откъсна две череши и подаде едната на Киарета.

— Не мисля, че си справедлива към него. Някога заслушвала ли си се в свиренето на Мадалена? Ама наистина да си се заслушвала? Беше по-добра от всяка друга в коро. Със сигурност по-добра от мен. Можеше да дръпне лъка по струните по такъв начин, че да ми се прииска да кажа... — Анна Мария допря юмрук до гърдите си — ... „Ето, вземи сърцето ми.“ Не се е научила сама на това. Той го извади от нея. Ето какво липсва сега. Това иска тя.

Киарета посегна към дървото и добави още няколко череши към тази, която продължаваше да стиска в ръката си. „Това иска тя.“ Най-накрая разбра. Заби поглед в плодовете в дланта си, сякаш не беше сигурна как се бяха озовали там. Лапна една череша и я сдъвка, без да усеща вкуса ѝ, а другите паднаха на земята.

— Благодаря ти, Анна Мария, но не съм сигурна как може да ми помогне. — Тръгна обратно към одеялото, но спря и се обърна към приятелката си. — Ти всъщност някога страдаш ли за музиката си, отдаваш ли ѝ се по начина, по който Мадалена го прави?

Анна Мария сухо се усмихна.

— Прекалено съм заета да съм техният гений. Нямам време за това. Нито пък нужният темперамент.

— Нито пък аз — призна Киарета. — Трябва да съм доволна, че я е обучавал, предполагам, но сега, като я гледам как се е съсухрила след заминаването му... — Киарета зарови лице в дланиите си и заплака.

Анна Мария я прегърна през раменете.

— Поплачи си. За пръв път да се отпуснеш малко през тази седмица.

Киарета дълго остана притисната към гърдите на приятелката си, после се отдръпна.

— Чувствам се по-добре — обяви накрая.

— Наистина или продължаваш да се преструваш, както го правеше цяла седмица?

— Наистина.

— Добре — кимна Анна Мария. — Едно последно нещо и после няма повече да си говорим за това. Мадалена трябва сама да намери начин да се справи, даже и на теб да ти се струва, че изобщо не се опитва. Дори понякога да ти се иска да я разтърсиш хубавичко и да ѝ кажеш да престане да се самосъжалява.

Киарета я погледна, после коленичи и започна да събира остатъците от пикника.

— Храната е налазена от мравки. Дали да не им я оставим?

Анна Мария кимна, хвана костите с върховете на пръстите си и ги запрати в тревата.

— Чакайте! Чакайте! Аз ще се заема с това! — Kochияшът затича към тях.

— Искаш ли да наберем още малко череши? — попита Киарета.

— Най-добре да побързаш да стигнеш до тях, преди да съм ги изяла всичките — отвърна Анна Мария и тръгна бързо пред нея.

Киарета се прибра от почивката си, изпълнена с твърдото намерение да поправи пукнатината, образувала се между нея и сестра й. Пристигна, когато сервираха обяд, но щом забеляза как Мадалена гледа втренчено храната си, планът ѝ се изпари, отстъпвайки място на страх. Може би отсъствието ѝ от „Пиета“ бе причина видът на сестра ѝ да ѝ се стори по-изнурен от всякога, а може би през изминалата седмица наистина се е случило нещо ужасно. Каквато и да беше

причината, Мадалена изглеждаше напълно изтощена и Киарета се спусна към нея. Седна до сестра си и я докосна по коляното, но Мадалена не отвърна на жеста ѝ.

— Не сега — прошепна.

Обядът сякаш се проточи безкрайно, но накрая се върнаха в отделението.

Киарета седна на леглото и погледна сестра си.

— Да не би Вивалди да е умрял? — прошепна тя.

Нима можеше да има нещо друго, което да накара Мадалена да изглежда по този начин?

Мадалена поклати отрицателно глава, но в този момент дежурната на отделението застана до техните легла. Двете се претърколиха по гръб и забиха поглед в тавана в очакване да мине достатъчно време, за да станат и да извадят скициците си.

„Приората ми каза, че мога да остана тук най-много още една година“, написа Мадалена. „Трябва да стана монахиня или да се омъжа.“

„КАКВО?“ Отговорът на Киарета зае четвърт страница.

„Пруденция каза, че вече не съм от полза за коро. Каза, че на моята възраст е достатъчно ясно дали едно момиче го има в себе си, или не.“

„Ти беше най-доброто, с което разполагаха, когато дон Вивалди беше тук.“

Лицето на Мадалена помръкна.

„Тя ме попита дали той някога ме е...“ Спра да пише за момент и Киарета грабна скицника.

„Какво?“

— Дали някога ме е докосвал — прошепна Мадалена. — Знаеш.

Киарета се сети за момента преди години, когато мъжът бе плъзнал ръка по бедрото ѝ на слизане от гондолата.

„Не го е направил, нали?“

Мадалена пак взе скицника.

„Не, разбира се!“

Допирът на устните на Вивалди до шията ѝ беше невероятно малък жест, а лицето на Киарета издаваше изключителен ужас и Мадалена беше сигурна, че сестра ѝ си мислеше за някой далеч по-

сериозен акт. Беше се случило толкова отдавна и нямаше смисъл изобщо да го споменава.

Киарета забеляза изчервяването на сестра си.

— Никога не те е докосвал тук — тя се приведе напред и прошепна, прокарвайки длан по корсажа ѝ, — или тук? — Ръката ѝ потъна между гънките на полата ѝ.

„Не! Та той е свещеник!“ Мадалена начерта две линии на кръст, за да подчертава смисъла на думите си и да покаже, че темата е приключила.

Остави скицника си на страна. Киарета легна обратно на леглото си, Мадалена стори същото, завладяна от самота, която беше толкова осезаема, че я накара да потръпне, изгубена като крайбрежна птица, надаваща крясъци в нощната мъгла.

„Къде ще кацне птицата — запита се — и къде ще кацна аз?“

Вероятността Мадалена да я напусне завинаги беше страшно плашеща и Киарета не можеше да мисли за нищо друго, освен как да замине заедно с нея. Нощ след нощ лежеше будна и кроеше безумни планове. Можеха да избягат заедно, но къде щяха да отидат? Щеше ли да им се наложи да се предрешат като мъже и ако да, откъде щяха да вземат дрехи? Можеха да се опитат да намерят обратния път до селото от тяхното детство, но дали нямаше да им се наложи да се омъжат там за някого, за да останат? Беше едва шестгодишна, когато напусна, но все още си спомняше, че мъжете бяха облечени в дрипи, а понякога приемният им баща се прибираще у дома, покрит с мръсотия и миришише ужасно, а миризмата я караше да киха и очите ѝ се насълзваха.

Можем двете да станем монахини, помисли си една нощ. Това поне беше възможно и тя най-сетне заспа.

Приората седеше зад бюрото си, когато въведоха Киарета в кабинета ѝ.

— От матроната разбрах, че си искала да ставаш монахиня? — Приората повиши глас и наклони глава встрани в знак на неодобрение.

— Твърде неочеквано, Киарета, особено когато идва от една от ативите в коро.

— Да, Мадона, знам, но много мислих — отвърна Киарета. — Искам да положа клетва заедно със сестра си.

— Киарета, скъпо момиче — подхвани приората. — Привързаността ви една към друга е повече от очевидна, но чувстваш ли, че имаш призвание? — Вдигна вежди и се втренчи в нея.

Въпросът беше прост и естествен, но нещо в него удари Киарета със силата на *буркиело*^[1], разбиващо се в док. Вдигна поглед към приората и забеляза фалшивата ѝ усмивка, изкуствената загриженост в гласа ѝ.

Пита ли Мадалена дали има призвание?

Планът, изглеждал ѝ предната нощ толкова добър, започна да се разплита. Отвори уста да отвърне как няма желание да става монахиня и единственото, което иска, е приората да позволи на Мадалена да остане. Преди да успее да го направи, прислужницата на приората отвори вратата на кабинета.

— Синьоре Бембо е дошъл да ви види, мадона. Да му кажа ли да почака?

— Не, не, въведи го. Бих искала да чуе това.

Антонио Бембо беше облечен с черната мантия, задължителна за всички патриции във Венеция и Киарета разпозна в негово лице един от членовете на Нобили Уомини Депутати.

— Синьоре Бембо, пристигате в най-подходящия момент — посрещна го приората. — Киарета, повтори онова, което съобщи на мен.

Киарета понечи да изстреля на един дъх, че всичко е огромна грешка, но когато зърна изражението на приората, спря. Приората седеше като закована за стола си и от време на време се наместваше така, сякаш е нервна, но се опитваше да го прикрие.

В този момент от никакви скрити гънки на Киаретиният ум прозвуча глас, който ѝ каза, че макар да е само на четири найсет и не може да се мери по остроумие със синьоре Бембо или приората, ако намери кураж да изиграе докрай играта си, няма да завърши в манастир, а твърде вероятно — и сестра ѝ.

Пое си дълбоко дъх.

— Казах на Мадоната, че искам да стана монахиня.

Приятното изражение, с което я бе поздравил синьоре Бембо, изчезна от лицето му.

Специално ушитите за нея рокли, поканите за пеене в провинцията и в богатите домове покрай Канале Гранде, името ѝ върху таволете? Всичко означаваше нещо.

Те имат планове за мен.

Киарета извърна очи от синьоре Бембо към приората.

— Искам да служа на нашия Бог — каза ѝ тя, изненадана, че може да произнесе лъжа, без да ѝ трепне гласът.

Набързо произнесе наум молитва за о прощение и добави онова, което смяташе за богохулство в списъка с неща, които не биваше да забравя да спомене при следващата си изповед. „Но тук става дума за сестра ми. Ще обясня на Бог по-късно.“

Отвори очи и забеляза, че лицето на приората се е успокоило.

— Има много начини да го сториш, скъпа. Правиш го всяка седмица с гласа си. Бог не само те чува, но — нещо също толкова важно — ти доближаваш другите до Него. — Синьоре Бембо изрази съгласието си с кимане.

„Заявявам ѝ, че искам да се оттегля и тя се опитва да ме разубеди. Мадалена ѝ казва, че иска да остане, а тя изобщо не я слуша. Не бива да съм искрена. Приората не го заслужава. Просто трябва да спечеля.“

— Може би е egoистично от моя страна, мадона, но съм по-загрижена за собствената си душа. — Обърна се към синьоре Бембо и го погледна изпод пърхащите си мигли — както се беше тренирала във вилата.

— Какво петно е възможно да омърсява душата ти? — В гласа на мъжа личеше пълно изключване на подобна възможност.

Погледът на крехка невинност беше свършил работата си.

— Става дума за музиката — отвърна Киарета, скръсти ръце в скута си и отново изигра номера с трепкащите клепачи. — Понякога пея просто за собствено удоволствие и съм толкова доволна от себе си, че се случва изобщо да не се сещам за Бог по време на цялата литургия. — „Моля те, Господи, не ме оставяй да умра преди следващата си изповед“, замоли се наум тя. Лицата на приората и на синьоре Бембо бяха невероятно мрачни и я изпълниха с дързост. — Мисля, че повече изобщо не бива да пея.

Синьоре Бембо се изкикоти и Киарета я връхлетя паника. „Ако това мляко се пресече, ще се удавя в канала!“

— За подобни случаи, Киарета, е измислена изповедта — обясни той. — Единственото, което Бог иска от теб, е да осъзнаеш недостатъците си и да Го помолиш за помощта Mu, за да ги преодолееш.

Приората кимна.

— Решението, скъпа моя, е да се научиш да потискаш гордостта си, докато пееш, а не да спреш да пееш.

Киарета замълча. Не можеше да се сети с какво да отвърне на атаката.

„Няма да постигна онова, което искам и сега ще загубя сестра си или също ще се озова в манастир.“

— Мадалена не изпитва призвание — изрече тя. — Не искам тя да си отиде. — Покри лицето си с длани и се опита да не заплаче.

Лицето на приората помръкна, докато Киарета буквально се разпадаше пред очите ѝ.

— Тук съм приора от близо двайсет години и наблюдавам какво се случва често с младите момичета, когато наближат зрялост. Поддават се на настроения, понякога просто стават мързеливи и трудни за контролиране. Киарета, погледни ме.

Киарета дръпна длани от лицето си и поглеждаше кърпичката, подадена ѝ от синьоре Бембо.

— Приората ни държи в течение относно сестра ти — каза той.
— Тя започна многообещаващо като музикантка, но...

Приората го прекъсна.

— Може да не знаеш, но Конгрегационе са тясно свързани с прогреса на всички момичета. Те са онези, които те издигнаха толкова рано, те решават кой да остане и кой да си тръгне. Ако се вречеш на Бог, това ще стане само защото те са го позволили. Твоето бъдеще не зависи от теб.

На Киарета не ѝ харесваше някой друг да взема подобни решения вместо нея, но в случая имаше нужда от помощта на Конгрегационе, за да се измъкне от онова, в което се беше забъркала. Обърна се към синьоре Бембо.

— Моля ви, не отпращайте сестра ми. Умолявам ви, господине.
— Замълча и сълзите отново изпълниха очите ѝ, този път напълно

искрени. — Умолявам ви.

— Нашата политика е да наблюдаваме и да изчакваме, за да видим дали момичетата от коро могат да се справят с проблемите, произтичащи от тяхното... — синьоре Бембо мълкна в търсене на най-деликатната дума — ... съзряване в рамките на година-две и отново да станат полезни. През последните няколко години сестра ти не е донесла кой знае каква полза на коро.

„Не е заради това — идеше ѝ да изкреши, но повече от всичко трябваше да внимава да не го ядоса.“

— За мен ще е много трудно, синьоре, ако тя не е тук. Сега се подготвям за първите си големи партии. Никога не съм живяла без нея.

— Нямаме планове да я отпратим незабавно — рече приората с тон, в който прозвучва малко повече съчувствие.

— Знам, че Мадалена има проблеми — продължи Киарета. — Сега нещо дълбоко в нея е различно. Не го разбирам и не мисля, че и тя го разбира. Но, моля ви, не я изхвърляйте така.

— Не мисля, че... — започна приората, но синьоре Бембо ѝ махна да замълчи.

— Тя не е родена да прекара живота си в манастир — умолително продължи Киарета. — Не може ли да ѝ се пусне кръв? Няма ли никакъв тоник? — После ѝ хрумна друга идея. — Може би ако ѝ намерите ученичка, преподаването ще е онова, което ѝ харесва да прави. Може да ѝ помогне.

— Скъпа моя, никой, освен *джиубилате* нямат право да печелят пари, като поемат външни ученички — отвърна приората. — Едва ли го предлагаш.

— Навярно ще е в състояние да им помага по никакъв начин? — Идеята все повече се харесваше на Киарета. — Тя е толкова търпелива и мила, знам, че ще е добра учителка. Няма да иска пари.

— С позволението на синьоре Бембо — приората погледна към мъжа, — ще говоря с маестра Лучана за възможността да вземе Мадалена да ѝ асистира за нейните ученички?

Лучана! Киарета не беше помислила за това. Мадалена по-скоро би предпочела да стане монахиня.

— Маестра Лучана е много даровита музикантка — рече тя, — но не признаваше дарбите на сестра ми по причини, които и до ден-днешен не разбирам. — Харесваше ѝ как звучи — като възрастна жена,

която има да решава сериозни задачи, въпреки че не беше напълно сигурна откъде я бяха споходили този глас и този маниер^[2]. — Не вярвам да се съгласи, а ако го стори — да помогне, за да потръгнат нещата.

Приората въпросително я изгледа. Киарета пое дълбоко дъх, все едно се канеше да продължи, но промени намеренията си.

— Добре тогава — заключи приората и стана от мястото си, за да покаже на Киарета, че срещата им е приключила.

---

[1] Burchiello, мн.ч. burchielli — малка лодка, характерна за каналите на Венеция. — Бел.прев. ↑

[2] Maniera — буквално, маниер, музикален термин, използван за описание на обучението и практикуването на начина, по който човек изглежда, докато свири или пее. — Бел.прев. ↑

**ТРЕТА ЧАСТ
ТРИУМФЪТ НА КИАРЕТА
1710–1716 Г.**

ДЕСЕТА ГЛАВА

Елизабета Контарини беше изключително бледа и плетеницата от сини вени прозираше изпод кожата на ръцете ѝ. Косата ѝ бе прекалено тънка, за да я задържат гребените назад и кичурчета падаха върху слепоочията и лявата ѝ буза, докато привеждаше шия над цигулката. Прехапа долната си устна — знак, че се е съсредоточила, показвайки върховете на малките си и леко извити резци. Устата ѝ беше почти перфектно миниатюрно копие на сърцевидната форма на лицето ѝ.

— Много е трудно — оплака се тя с тънко момичешко гласче.

— Да, така е — отвърна Мадалена. — Опитай отново и запомни да не извърташ ръката си навън, докато местиш пръсти по струните.

Богатството на семейството на Елизабета личеше от копринения брокат на роклята ѝ и от гребените от злато и перли в косата ѝ. Баща ѝ беше важен човек, член на Конгрегационе, и затова в стаите за упражнения винаги настъпваше раздвижване, когато момичето се появяваше веднъж седмично за уроците по пеене и цигулка.

Мадалена беше частната ѝ учителка вече почти година. Бе започнала като асистентка на Лучана. През първите няколко месеца Киарета пресрещаше единайсетгодишната Елизабета преди и след уроците ѝ по пеене. В началото я очарова, като я научи на същите дихателни техники, които преди години ѝ беше показала Микиелина, а после небрежно подхвърли името на Лучана в един от разговорите им. Както очакваше, момичето изпитваше ужас от маестратата — толкова голям, че не беше постигнала почти никакъв напредък с цигулката за повече от половин година. За няколко седмици Киарета добре я обработи и ѝ внущи да накара баща си да изиска Мадалена за нейна учителка на мястото на безформената лошо миришеща Лучана, която според Киарета била причината за кошмарите, които Елизабета изведнъж заяви, че сънува.

Щом Лучана бе изместена от картината, Мадалена откри, че Елизабета съвсем не е стеснителна. Всъщност момичето, изглежда, толкова отчаяно копнееше да си приказва с някого, та Мадалена често

трябващо да ѝ напомня да се съсредоточи върху музиката. Когато за първи път заговори за семейството си, Елизабета бе шокирана да разбере как новата ѝ учителка няма ни най-малка представа, че сред предшествениците на ученичката ѝ има шест дожа на Венеция — първият, управлявал в далечния единайсети век, а последният останал на поста до смъртта си преди по-малко от трийсет години. В света на Елизабета всички просто знаеха тези факти.

Бащата и майката на момичето бяха решили, че заради темперамента си нейната по-голяма сестра не е подходяща за брак и бяха решили вместо нея да омъжат Елизабета. Семейството ѝ разполагаше само с няколко години да я превърне в достойна награда за някой благородник и уроците в „Пиета“ бяха част от подготовката. Елизабета разказа всичко на Мадалена, без да влага особени емоции. Родителите избраха вместо дъщерите си и дъщерите приемаха техните решения, без да си изграждат собствено мнение.

Елизабета не се отличаваше с особен талант по отношение на цигулката, но обичаше уроците си.

— Хайде да играем играта — умоляваше тя, след като се помъчеше малко със сериозната музика.

— Листчета ябълков цвят, падащи в овошната градина — обясняваше Мадалена, докато импровизираше, или: — пчели, бръмчащи около медна пита — или: — бриз, вълнуващ повърхността на лагуната. — И Елизабета плясваше с ръце от удоволствие.

След време цветът се върна върху лицето на Мадалена и бедрата ѝ леко се позакръглиха. Отново започнаха да я включват в покани за партита и — което бе най-важното — тя се върна на балкона на „Пиета“.

Киарета тихично триумфираше. Мадалена знаеше, че сестра ѝ е ходила при приората и е успяла да ѝ гарантира поне временно отлагане на присъдата, но сестра ѝ никога не ѝ разказа подробностите за онова посещение. Времето минаваше и успехът от срещата ѝ с приората ставаше очевиден. Въпросът за изпращането на Мадалена в манастир никога повече не беше повдигнат.

Августовските жеги започнаха да нахлуват в стаите на „Пиета“ и Мадалена и Киарета стегнаха багажа си, защото заедно с малка група

ативи щяха да прекарат няколко дни във вила в околностите на Венеция, нагоре по Брента Канал. До момента Киарета само беше разказвала на Мадалена за подобни екскурзии, а беше извън себе си от радост, че на осемнайсет Мадалена щеше да направи първото си по-дълго пътуване.

— Може би ще се сдобиеш с обожател — подхвърли Киарета на сестра си. — Толкова си хубава, обречена си на популярност.

Мадалена не беше голяма красавица, но косата ѝ беше лъскава и кестенява, а скулите и ъгловатото ѝ лице я отличаваха от останалите и ѝ придаваха израз, който някои биха нарекли привлекателен, дори неустоим, ако не и точно красив според общоприетите схващания. И наистина, в някои семейства щяха да я сметнат за хубавата дъщеря, но до Киарета всеки би останал на далечното второ място.

Филите хванаха гондола до Фусина, откъдето се прехвърлиха на частна баржа и теглещите я коне ги издърпаха до вила Фоскари, първото от разкошните имения покрай канала. Киарета и останалите искаха да се предпазят от слънцето и горещината, затова Мадалена излезе на палубата сама. Бяха изминали почти десет години, откакто бе напусната селския дом на приемните родители, десет години, откакто не беше виждала пасящи крави или прашен път през поле, или небе, което да не е запречено от надвиснали покриви, и не можеше да се насили да влезе вътре, въпреки предупрежденията на придружителката им, че може да ѝ стане лошо от прекалено силното слънце.

Стигнаха до вилата. На Мадалена ѝ се стори, че някой сякаш беше издигнал палат на гърба на гръцки храм. Върху плоския покрив на вилата имаше четири високи бели комина и малка триъгълна мансарда с прозорци с фронтони. Две бели мраморни стълбища водеха до отворена порта от колони, покрити с наклонен покрив, стърчащ напред и оттам — към пътеката, пресичаща зелената поляна.

Баржата спря на малък док и няколко мъже, облечени в ливреи, излязоха от приземния етаж, построен под портата. Спуснаха се към дока да помогнат на момичетата да слязат и да пренесат багажа си до къщата. Киарета бе една от последните, които скочиха от баржата и Мадалена изостана малко, за да я изчака, без да откъсва очи от насьbralите се покрай пътеката фили, подобно на бордюр от червени цветя на фона на зелената ливада.

Вътре Мадалена се поразходи из портегото, което се простираше от единия край на къщата до другия. Нямаше измъчени светци или тъжни на вид девици, които да са се наговорили да я накарат да се чувства смиренна, нямаше и изображения на небесните награди, които да намекват какво може да й спечели покорството. Тук покритите с фрески стени показваха банкетни маси, натежали от плодове и печено месо, около които облечени в удобни дрехи хора бяха уловени в момент на споделяне на тайна, размяна на скришна целувка или дори докато играят с куче. Покрай картините с триизмерен ефект, целящи да създадат впечатление за гледки от прозорци, бяха изрисувани завеси, които вятърът сякаш дукаше навътре в стаята, а изрисуваните врати се отваряха към помещения, които не съществуваха. Залата беше като покана към човека да се радва на живота. Мадалена никога не беше виждала нещо подобно.

Киарета хвани сестра си за лакътя.

— Трябва да се качим горе и да си починем, преди гостите да са пристигнали.

Поведе я към врата в алкова в отсрещния край на залата. В горния край на стълбището имаше друго портего, от което се влизаше в спалните на филите. Мадалена и Киарета се настаниха върху платформа за спане, издигната на няколко сантиметра от пода. Леглото заемаше почти цялата оскъдно мебелирана стая. Под прозореца се виждаше *казоне* и вътре откриха допълнителна завивка, избродирана с гирлянд от листа и цветя.

Мадалена дръпна завивката върху себе си и сестра си и се обърна към Киарета.

— Благодаря ти — каза тя.

— За какво ми благодариш?

Тя се заигра с кичур от косата на Киарета, не толкова, защото се беше изплъзнал от прическата ѝ, а защото внезапно изпита прилив на обич и ѝ се прииска да докосне сестра си.

— За всичко — отвърна, зарови глава във възглавницата и затвори очи.

Освен филите, семейство Фоскари беше поканило още дузина гости на вечеря, увеличавайки бройката на присъстващите в салона на

малко под трийсет. За удобство на филите, изморени от пътуването, първата вечер концертът беше настроен преди вечерята. Още преди момичетата да оставят инструментите настрана, слугите запалиха факли по стените, за да осветят маса с покривка от зелено-златист брокат. Дивеч и риба, донесен същия ден от близките потоци и поля бяха натрупани върху плата заедно със зеленчуци от градината и ориз, поръсен с левантийски подправки. След вечеря в малките чаши беше сипана упойваща, сладка като сироп напитка, придружена от панакота, поръсена с плодове, събрани от гората в края на имението.

Всички заявиха, че вечерята е великолепна. Повечето гости станаха от масата и излязоха да се поразходят и да се насладят на прохладния нощен въздух. От плаващите в канала малки лодки се носеха смях и песни, а фенерите им оставяха бавни следи по водата.

Мадалена видя как половин дузина гости слязоха от лодка и се зададоха по пътеката. Една жена пискаше, гонена от един от мъжете. Друг я хвана, когато тя се спъна в подгъва на полата си и когато падна в ръцете му, той плъзна ръка в пазвата ѝ и опипа гърдите ѝ. Малко след групата вървяха мъж и жена. Той държеше бутилка вино в ръка и се наведе да целуне жената.

Мадалена бързо се шмутна зад една колона, за да не я видят. Когато стигнаха до върха на стълбището, един от новопристигналите забеляза момичетата в техните концертни рокли.

— Вижте какво имаме тук! — възклика той и одобрително вдигна вежди.

Жената на Алвизе Фоскари излезе на верандата и мъжът насочи вниманието си към домакинята, целуна ѝ ръка и я последва вътре.

— Вече можеш да излезеш. Безопасно е. — Гласът принадлежеше на един от гостите, свидетел на спектакъла.

— По-добре да си вървя — рече Мадалена, внезапно съкрушена.

— Моля те, остани. Не ми се случва често да говоря с някоя от вас.

Мадалена нямаше представа какво да приказва, но нямаше значение, понеже говореше предимно мъжът. Името му бе Марко Валиеро и беше дошъл от семейната си вила, разположена на няколко километра оттук. С безукорното възпитание и в добре стоящите дрехи от най-високо качество изглеждаше хубав, но иначе беше леко пълен, към трийсетте, среден на ръст и с най-обикновено лице. Все пак

маниерите му бяха добри и след няколко минути Мадалена се отпусна достатъчно, за да реши, че компанията му ѝ харесва.

— Тук хората винаги ли са такива? — попита го тя.

— Като тях ли? Страхувам се, че да. Иначе ще умрем от скука. Искам да кажа, гостуваме си, но не всички се държим като тях. — Той направи жест с ръка и ѝ се поклони, все едно поздравяващ принцеса.

— Някои от нас се държат къде-къде по-прилично.

Мадалена се усмихна.

— Добре! — рече той. — Чудех се дали имаш зъби. Досега устата ти беше толкова здраво стисната, та не бях сигурен.

Тя отново се усмихна.

— Още по-добре! — Марко Валиеро взе ръката ѝ и я целуна.

Една от придружителките се появи изневиделица до Мадалена и я осведоми, че филите вече ще се качват в стаите си.

— За мен беше удоволствие — каза Марко, когато тя се извърна да си тръгне, но Мадалена бе избутана напред, преди да е успяла да отвърне.

С Киарета се настаниха в леглото, спуснаха завесите на балдахина и шепнешком заобсъждаха изминалния ден.

— Кои бяха онези жени? — попита Мадалена.

— Онези, които дойдоха с лодката ли? — отвърна Киарета. — Куртизанки.

Мадалена си представи пъхнатата в деколтето ръка и недискретната целувка на алеята. Годините, прекарани в слушане на клюки в „Пиета“, я бяха подготвили за случващото се между мъжете и жените, беше придобила и обща представа за онова, което някои жени правеха за пари, но никога не беше виждала каквото и да било от споменаваното да се разиграва пред очите ѝ.

— Кой беше мъжът, с когото приказва? — полюбопитства Киарета.

Мадалена разказа на сестра си за разговора с Марко Валиеро, но когато стигна до момента с целуването на ръка, усети как сестра ѝ се напряга.

— Мадалена — започна Киарета, — чувствам се като някоя от придружителките ни, готова съм да размахам пръст. Трябва да

внимаваш. — Тя седна в леглото и погледна сериозно сестра си. — Повечето от тези мъже си имат съпруги, а някои са сгодени. Това не означава, че не си търсят женска компания, просто не бива да сме ние. Повечето от ергените не могат да си позволяят да се оженят и си търсят единствено малко забавление.

— Не разбирам. Мислех, че най-ценното ни качество е нашата девственост.

— И повечето мъже не искат някой да си помисли, че не го уважават. — Киарета отново си спомни за ръката, докосната я по бедрото преди години, и потръпна. — Но не всички. За някои, предполагам, ние сме един вид спорт.

Мадалена също седна в леглото.

— От твоята уста звуци доста гнусно.

— Не е необходимо да бъде, ако се държим разумно. Спомняш ли си за онова сопрано Дзанета, за която разправяха преди време? Онази, която хванали с мъж на едно подобно пътуване?

Мадалена кимна. Скандалът се беше разразил, преди те да постъпят в „Пиета“ и само беше чула, че Дзанета настоявала как единствено искала да види какво има в беседката, която се виждала от главната къща, но се страхувала да отиде дотам сама. Мъжът се заклел в честта си, че не я е докосвал, но въпреки това двамата били останали насаме на място, на което не й било разрешено да бъде. Скоро след завръщането ѝ в „Пиета“, подстригали Дзанета и я изпратили в манастир.

Мадалена сграбчи ръката на сестра си, сякаш за да се предпази от намеци, свързвачи я дори бегло с историята на Дзанета.

— Не съм в беда, нали?

— Не, но аз например гледам да не говоря с един и същи мъж повече от няколко минути, освен ако не сме заобиколени от други хора. Ако флиртувам, флиртувам с всички. — Киарета стисна пръстите ѝ. — Ще стана да изгася свещта, за да поспим.

Мадалена вече беше отпусната глава на възглавницата.

— Трябва много да внимаваш — предупреди я пак Киарета и подпъхна завивката покрай тялото на сестра си в тъмното. — Много е лесно да станеш обект на клюки. Ако утре се върне при теб, ако съм на твое място, не бих говорила с него насаме.

Той не я потърси, но докато на следващата вечер слушаше разговорите наоколо, Мадалена разбра, че Марко Валиеро има съпруга, която предната година му е родила наследник. Очаквала друго дете към края на лятото и се оттеглила във вилата до раждането. Всичко се бе оказало развлечение за една вечер.

„За мен не е забавно“, помисли си, докато лежеше будна след концерта и си представяше лекотата, с която сестра й се справяше с оказваното ѝ внимание. Предпочитам да съм в „Пиета“.

На следващата сутрин Алвизе Фоскари дойде до дока да се сбогува с момичетата и да ги накара да обещаят, че ще се върнат. Небето беше тъмно и тъкмо когато потеглиха, заваля. Мадалена гледаше през прозорците на лодката през целия път до Фусина, но магията, почувствана на отиване, се бе загубила в проливния дъжд и горчивия привкус, останал след случката с Марко Валиеро. Стигнаха с гондола до дока на „Пиета“ следобед и се качиха в отделението да подремнат преди вечеря.

Веднага щом Мадалена и Киарета си легнаха, в помещението влезе Анна Мария да ги поздрави. Лицето ѝ беше сериозно.

— Чухте ли новината? — прошепна им.

„Вивалди! Дали нещо не се е случило с Вивалди?“

— Снощи маестра Лучана починала в съня си — осведоми ги приятелката им.

Киарета развлъннувано извика, после запуши уста с длан. За кратък миг се порица заради изблика на радост, но после се отдаде на чувството си. Сестра й винаги се беше отнасяла примиренчески с Лучана, но за Киарета маestrата беше истинска змия.

— Бог ти разчиства пътя — прошепна тя, но Мадалена не беше толкова сигурна.

Смъртта на Лучана не повлия съществено върху живота на Мадалена. Тя продължаваше да се упражнява всеки ден и да дава уроци на Елизабета веднъж седмично. После, когато първите листа на дърветата започнаха да пожълтяват, уроците на Елизабета бяха прекъснати. Момичето се беше разболяло. В началото на септември

Мадалена получи бележка от приората, в която се казваше, че Елизабета няма да се върне. Била много отслабнала от болестта и родителите ѝ решили, че ще е по-добре да избегне мъките на едно раждане, част от задълженията ѝ, когато един ден стане съпруга. Бяха решили да я настанят в един от луксозните венециански манастири и вместо нея да омъжат третата си дъщеря. Свиренето на цигулка нямаше да е умение, от което Елизабета в крайна сметка щеше да има нужда, обясняваше приората, и за момичето беше най-добре да прекарва времето си у дома, във възстановяване.

— Можеш да си вземеш друга ученичка — каза Киарета, не разбрала напълно причината за мрачното настроение на сестра си — нещо, което рядко се случваше.

— Мога да си взема ученичка — отвърна Мадалена, представяйки си нежното дете, което бе обикнала, — но как ще се сдobia с друга Елизабета?

Мадалена така и не бе разбрала какво е отношението на Елизабета към идеята да я омъжат. Да бъдеш съпруга не е лесно, дори за богатите. Поне дотолкова ѝ беше станало ясно при редица случаи, в които беше част от литургиите, изпълнявани в чест на някоя починала при раждане жена, по-млада и от самата нея. В някои отношения животът в манастир изглеждаше като по-добрия вариант. Въпреки това ѝ беше трудно да си представи Елизабета или което и да било друго момиче да влеза доброволно в място, малко по-добро от затвор, за да прекара там остатъка от дните си. Сърцето ѝ се свиваше всеки път, когато си представяше как Елизабета напуска дома си със сведен поглед и без да продума, вероятно разкъсвана от пълно отчаяние и чувството, че е предадена; сигурно щеше да е изпълнена с надеждата да умре, преди вратите на манастира да се захлопнат зад гърба ѝ.

В свободното си време Мадалена изработи дантелен разделител за книги. Сама измисли модела — с летящи птици в единия край и буквата „П“ в центъра, която копира от белега на петата си. Изпрати го на Елизабета с бележка, в която ѝ заръчваше да помни нея и „Пиета“. После взе възглавничката за плетене на дантели и направи още един такъв, за Силвия. „От твоята приятелка Мадалена, написа. Надявам се да си добре.“

След няколко седмици Венеция бе застигната от първите есенни студове. Градът започна да се приготвя за ежегодния карнавал. Нощите

станаха по-дълги и Мадалена с нарастващ ужас зачака поредната зима. Извади зимното си наметало и го държа навън дълго, преди сестра й да стори същото. Киарета наблюдаваше с нарастваща тревога как Мадалена пак потъва в мълчание и забавя стъпки.

Тогава, в края на септември, когато Киарета влезе в стаята за репетиции на коро, усети някакво вълнение във въздуха.

— Какво става? — попита, но преди някой да е успял да ѝ отговори, вратата в другия край на стаята се отвори. Тялото на маестрата в рамката на вратата отчасти закри фигурата зад нея, но нямаше никакво съмнение кой е човекът зад гърба ѝ. Никой друг нямаше такава червена коса.

— Повечето от вас вече познават дон Вивалди — рече маестрата. — За онези от вас, които го виждат за първи път, той е нашият бивш, а сега — тя кимна по посока на свещеника — и настоящ маestro деи кон彻ти.

Киарета не чу нито дума от последвалите обяснения. Цяла седмица щяха да я оставят на хляб и вода, задето напусна репетицията без разрешение, но се втурна да намери сестра си.

* * *

Изчезването на Вивалди от „Пиета“, без да ѝ каже нито дума, все още причиняваше болка на Мадалена, когато се сетеше за това, но с течение на времето подобни мисли бяха рядкост. Отдавна бе разбрала, че постъпката му няма нищо общо с нея. Конгрегационе не бяха недоволни от него, но — точно както и самият Вивалди бе очаквал — бяха решили, че заплатата му е ненужна екстравагантност. Напоследък до ушите на приората бяха стигнали слухове за силно неодобрение от коро. На концерт по време на карнавала една от маестрите чула член на Съвета на Десетте^[1] да казва, че хорът на „Пиета“ в момента е най-изостанал от хоровете на четирите ospedale. И по-лошо — събеседниците му се бяха съгласили с него. Гаспарини отново щеше да се оттегля и Конгрегационе се задействаха бързо. В крайна сметка се оказа, че услугите на Вивалди са необходими.

Спомените на Мадалена бяха струпани на една страна, подобно на купчини писма, привързани с панделка, за да не се разпръсват.

Вивалди я беше спасил от безперспективната ѝ съдба и я бе извел на пътя към нейното превръщане в атива от коро. Беше му благодарна, макар за всичко случило се впоследствие заслугата да беше на Киарета и тя бе по-задължена на сестра си. Всъщност не беше сигурна дали трябва да отдава каквото и да било значение на приноса на Вивалди към нея, като изключеше ролята му в придобиването ѝ на умения да борави с инструмент, на който напоследък рядко свиреше. Пенсионираните преподавателки продължаваха да оказват огромно въздействие върху промоциите и порядките в коро, и дори след концерта пред краля на Дания Лучана никога не ѝ даде шанс. Даваше уроци по цигулка на Елизабета и се упражняваше на своята, но на концертите Мадалена продължаваше да свири на флажолет.

Сега Лучана беше мъртва и маестрото се беше завърнал. Щеше ѝ се да отаде вълнението си единствено на вероятността пак да свири на цигулка в коро. Щеше ѝ се да не я е грижа за него, но колкото и да ѝ се искаше да контролира въображението си относно значението на неговото завръщане, не успяваше. Позволи си да си спомни уроците им, намиганията му, докосването на ръцете му, симпатиите му и изтласка настрами болката. На този свят не желаеше нищо повече от това той да се върне в живота ѝ.

В душата ѝ се настани разочарование, когато се оказа, че не е сред цигуларките, които Вивалди беше повикал за частно прослушване. Маестрото щеше да композира много нова музика за коро и настояваше да я съобрази с музикантките и певиците, с които разполагаше. Първата му стъпка беше лично да чуе всяка атива. Вече беше преминал от струйната към секцията за духови инструменти, когато дойде редът на Мадалена да свири пред него.

„Спомена първо твоето име сред свирещите на флајолет“, написа ѝ Киарета и въпреки че целта ѝ беше да разведри сестра си, думите ѝ се сториха празни дори на самата нея.

„Той не забеляза, че не съм в списъка с цигуларките, написа в отговор Мадалена. Ще ми се изобщо да не се налагаше да го виждам.“

„Той е тук и всичко зависи от него — написа Киарета. — Ще си вземеш ли и цигулката?“

„Зашо? Вече е решено, нали така?“

Киарета загради думата „решено“ и начерта линия в полето.

„Ти ли реши? Трябва да кажеш какво искаш, а понякога се налага и да се бориш, ако наистина желаеш нещо. Твойт случай може би е различен.“

Мадалена извади от казонето малък нож в кожен калъф и подостри молива си, за да спечели достатъчно време да обмисли забележката на Киарета.

„Мислех, че мога да му кажа какво се е случило, ако ме попита“, написа тя.

„Не е добре да чакаш хората да забележат. Обикновено не го правят.“ Киарета се приведе напред.

— Вземи цигулката! — прошепна.

Мадалена влезе в залата и забеляза как погледът на Пруденция, новата маестра, се стрелват към калъфа за цигулка, който бе понесла със себе си. Лицето на Мадалена пламна от срам, че по някакъв начин е предала маestrата. Щом зърна цигулката, страните на Вивалди леко порозовяха, но Мадалена не беше сигурна дали е видяла добре, защото побърза да отмести поглед.

Вивалди я посрещна със сдържаността на безразличен домакин. Изслуша изпълнението ѝ на флажолет и когато то свърши, смръщи вежди.

— Доста си добра — каза той. — Много напреднала в технично отношение, но съм объркан. Името ти не беше в списъка с цигуларките, а виждам, че си донесла цигулка.

Мадалена почувства да се изпотява под мишниците. После си спомни думите на Киарета и решително започна:

— Казаха ми, че има достатъчно фили дал виолино и съм нужна на флажолета. — С усилие вдигна очи към него. — Но аз обичам цигулката.

Вивалди задържа погледа си върху нея за няколко секунди, леко наклони глава встрани, все едно се опитваше да прочете в очите ѝ остатъка от онова, което тя не изрече. Сетне се обърна към маestrата.

— Искам да чуя как Мадалена свири на цигулка.

Мадалена отвори калъфа. Ръцете ѝ трепереха изключително силно и с мъка стегна струните на лъка. Започна с една от любимите

мелодии на Елизабета, звукът се изкачваше нагоре, докато нотите стигнаха толкова високо, че се разпилиха наоколо, преди да се спуснат отново надолу.

Тя спря.

— Извинявам се. Много бързах и инструментът ми не е добре настроен. Мога да започна отново, ако искате, след като...

Очите на Вивалди блестяха, в ъгълчетата на устата му играеше усмивка.

— Не, няма да е необходимо. Мислех си, че флашолетът... че може би си свикнала с него и не исках да се отдавам на други предположения.

Той се обърна към Пруденция.

— Надявам се, няма много да ви притесни загубата ѝ, но вярвам, че имаме по-голяма нужда от нея като цигуларка. — Кимна небрежно на Мадалена. — Това е всичко. — После погледна обратно към маестрата и попита: — Има ли някой друг за прослушване днес?

„Докато съм тук, винаги ще бъдеш защитена.“

Мадалена се спря в един алков по обратния път към залата за упражнения.

— Благодаря ти — прошепна тя на статуята на Светата Дева. „Трябваше да послушам Киарета — помисли си. В края на краищата, Бог наистина ми разчисти пътя.“ — Благодаря ти — прошепна отново и докосна хладната каменна роба на Дева Мария с върховете на пръстите си. — Благодаря ти, благодаря ти, благодаря ти.

---

[1] Съветът на Десетте — група, избрана чрез гласуване от Великия съвет на венецианските благородници, за да служи като главен управителен съвет на града за ограничен период от време. — Бел.прев. ↑

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

Мелодията от неподвързаната партитура започваше с цигулка, подскачаща между няколко ноти. Втора цигулка подхваща същия рефрен и въвеждаше в пулсиращо повторение, което впоследствие се удължаваше и забавяше, докато музиката не зазвучеше като поклащане на лодка в спокойна нощ.

Мадалена седеше в репетиционната зала в началото на урока си с Вивалди, обръщаше листовете и си представяше звуците.

— *Laudate pueri Dominum* — изрече тя, проследявайки с пръст думите, изписани над нотите. — Изглежда прекрасно.

— Моят първи мотет за сопрано и цигулка, написан специално за „Пиета“ — отвърна Вивалди. — Изненада за сестра ти. — Замълча. — И за теб.

— Това е за първа цигулка.

Маестрото се усмихна развеселено на нейното объркване.

— Още ли не си схванала? — попита я. — Издигнахме те. Ще свириш първа цигулка. Никой друг не може да изпълнява музиката ми така, както искам да я чувам.

— Но това ще изглежда...

Той я прекъсна:

— Като фаворизиране? Нека. Пруденция е съгласна с избора ми и щом маestrата дал виолино ме подкрепя, който би могъл да възрази? Особено сега, когато Лучана я няма, за да плаши бедната жена и да ѝ пречи на работата. — Маестрото се усмихна. — Не съм само учител по цигулка, както преди. Сега аз ръководя парада, а това означава, че животът ти ще се промени.

След няколко седмици Мадалена седеше на балкона в църквата, притисната цигулка до брадичката си. Вълнението на оркестъра нарасна, когато виолончелистката подхвани нотите и накара решетката на балкона да завибрира. Струните запулсираха силно, после звукът им

омекна, и така — отново и отново, подготвяйки встъпителната партия на Киарета.

Гласът на девойката зазвъня, пълен и богат като капки нектар, процеждащи се от зрял плод.

— „Деца, хвалете името Божие“ — пееше на латински, сменяше тоналности и орнаментика, за да поддържа музиката поразителна и нова.

След поредица от високи ноти, тя тържествено произнесе думите, преди да се гмурне в най-ниските дълбини на гласа си и да се слее с повтарящото се стакато на инструментите.

В ръцете на Вивалди това не беше сух библейски текст. Думите се втурваха напред, подскачаха, минаваха като вихрушка през целия псалм.

— „*Sit nomen Domini*“ — пееше Киарета със сладкия глас на майка, помагаща на детето си да каже молитвата преди лягане. — „*Suscitans, Suscitans!*“ — зовеше, останала без дъх, сякаш появата на Бог беше толкова предстояща, колкото светкавица в мъртво синьото лятно небе, преди гласът ѝ да се извиси нагоре, танцуващ от радост.

Краят на мотета отбелязаха бавните, меланхолични ноти на ниските струни на цигулката на Мадалена, към нея се присъединиха чelото и деликатното пицикато на другите струнни инструменти.

— „*Gloria Patri, et filio...*“^[1] — започна Киарета. Когато стигнаха до следващите думи на молитвата в прослава на Бога, „... et Spiritui Sancto“^[2], гласът ѝ се задържа на последната нота, давайки възможност на Мадалена да подхване началото на мелодията, преди гласът ѝ напълно да е загълхнал. Когато Мадалена стигна до същата точка, задържа последната нота, а Киарета отново започна мелодията по същия начин, с безкрайни преходи от глас към цигулка и обратно, над, около, под, подобно на платно, тъкано от невидима ръка. Гласът на Киарета се издигна нависоко и Мадалена я последва като ехо. После двете отново зазвучаха едновременно и завършиха заедно, а мелодията им се надигаше и спадаше като божествено дихание.

След бурните одобрения, които пожъна „*Laudate Pueri*“, Вивалди така свирепо се впусна в работата си, че често му се налагаше да спре някоя репетиция, да се строполи на най-близкия стол и да започне да се бори за гълтка въздух. Във всяка от стаите, в които работеше маестрото, държаха аромати, а когато кризите му се окажеха по-

продължителни, пристигаха сестрите от болницата, въоръжени с горещи кърпи и мехлеми. Не можеше да се стори нищо повече и въпреки че всяко едно от момичетата в хора можеше да държи компреса върху лицето му, по негласно споразумение го правеше Мадалена, ако беше там.

По-малко от година след като с Киарета бяха изпълнили „*Laudate Pueri*“, тя бе издигната в сoto маестра дал виолино и сега поделяше тези задължения с Анна Мария. Намираха се хора, които да повдигат вежди при бързото ѝ издигане, но въпросът скоро беше забравен, понеже за компенсация Вивалди насочи вниманието си към всички останали и не написа нищо за Мадалена в продължение на няколко месеца. За сметка на това създаде нови творби за флашолети, мандолини, лютни, виоли и чело, а и за всички видове гласове.

В качеството си на сoto маестра, Мадалена завинаги напусна плетачницата за дантели. След като я освободиха от тази работа ѝ се отвори доста свободно време, но фактът, че Вивалди бавеше написването на нова творба за нея ѝ носеше облекчение, защото новото ѝ работно разписание беше смазващо. Сега отговорностите ѝ включваха наблюдаването на уроците на инициате и даването на инструкции на две напреднали частни ученички. В допълнение към това всички сoto маестре трябваше да проверяват дали музиката е преписана правилно и навреме, да поддържат инструментите, да присъстват на прослушвания, да репетират с хора и да дирижират в отсъствие на маестрото.

И тогава, точно когато първите листа започнаха да се сбръчкват и да покафеняват по краищата, а дърветата се покриха с цял пласт летен прах, преписвачките получиха музиката на една „*Salve Regina*“. Мадалена първа я видя. В левия ъгъл над заглавието Вивалди беше написал две имена: „Мадалена Роса — цигулка, и Киарета — сопрано.“

Мадалена прокара пръсти по всяка от страниците, сякаш докосваше нещо свещено. В началото на третото действие спря. Над първото петолиние Вивалди беше написал една-единствена дума. „Танц“.

Неговата „*Salve Regina*“ заяви дързостта си след няколко седмици, когато първите ноти се разнесоха из църквата. През първото действие оркестърът мълчеше. Мадалена свиреше нежна и леко лееща се мелодия, преди Киарета да се включи, после я повтори в по-висока октава. Споделяха музиката така, сякаш пиеха от една и съща чаша, забавяха накрая с неохотата на човек, който знае, че времето за подобна сладост е почти свършило и чашата няма да бъде напълнена повторно.

След кратко оркестрово въведение, Киарета започна втората част.

— „*Ad te, ad te clemamus, exsules filii Hevae*“ — пееше тя. — „Към теб се обръщаме с викове, ние, децата на Ева в изгнание.“

Къде на шега, къде наистина по време на репетициите беше обвинила Вивалди, че я тормози, като я кара да пее едновременно за всички деца изгнаници. Вивалди бе доволен.

— Разбиращ чудесно. Ти си тази, която изисква настойчиво. Трябва да го направиш с гласа си.

Плавните срички, стегнатите melodически украсения, изтегленото вокализиране, разтапящо се в каскади от звуци, бяха изтощаващи и Киарета направи знак на Мадалена да я остави да си поеме няколко гълтъки въздух, когато завърши.

После кимна и настъпи моментът за танца.

Мадалена беше водила репетициите на хора за „*Salve Regina*“ и още първия ден бе казала на момичетата да оставят инструментите на страна. Раздаде им партитурите и ги накара да изтананикат своите партии. Гласовете им бяха изтънели от притеснение и темпото се забави, докато и последната не се отказа и не мълкна.

— Опитайте се да поклащате глава напред-назад — посъветва ги.
— А сега се поклащайте наляво-надясно. — Издърпа стол между две от момичетата, обгърна раменете им с ръка и започна да ги поклаща в такт с мелодията. — La, la, la, la — сега продължавайте да се движите, но се опитвайте и да пеете — рече и филите запяха, бълскайки взаимно раменете си, докато не избухнаха в смях.

— Добре — кимна Мадалена. — Сега отново вземете инструментите.

По време на представлението устите на филите бяха разтеглени от усмивки до краен предел. Челистките и виолончелистките поклащаха глави, докато дърпаха струните, а останалите момичета се полюшваха напред-назад в такт с живия ритъм. Сетне музиката пак стана сериозна. В последната част цигулките подхванаха хриптяща мелодия, подобно на приспивна песен, изпълнявана от овчарски гайди. Накрая всички замъркнаха, с изключение на цигулката на Мадалена на фона на едно теорбо.

— „Et Jesum benedictum^[3] — започна Киарета и обгърна ръце около себе си, докато се разтапяше в красотата на простата мелодия. — O Clemens, O pia, O dulcis Virgo Maria“^[4].

Най-искрената песен, изразяваща любов към Светата Дева, изпълни църквата, макар да не звучеше по-силно от шепот. Накрая музиката просто се изпари.

Киарета почувства как по гърба ѝ се плъзгат капчици пот и отвори очи. Избледняващата последна нота от всяка композиция винаги поглъщаше част от въздуха в църквата, създавайки за момент вакуум, преди музиката напълно да затихне и обикновеният свят да се съвземе. Но този път тази липса на звук отсъстваше. Не се разнесе шум от пристъпване от крак на крак, покашляне или тихо разменени думи на одобрение в това място, където аплодисментите не бяха позволени. Надникна през решетката и видя, че публиката е на крака и ръкопляска.

Мадалена приближи и прегърна сестра си.

— Беше прекрасна — поздрави я. — Погледни ги.

— Ти също — отвърна Киарета с дрезгав от емоция глас.

Двете напуснаха балкона, докато публиката, възвърната благоприличието си, мълчаливо наблюдаваше изчезващите силуети на двете сестри.

Сред докоснатите от изпълнението на Киарета на „Salve Regina“ беше и Клаудио Морозини. Беше се приbral по-рано от семейната вила на Брента Канал, за да свърши някаква работа насред задушната лятна жега и беше решил да извлече нещо положително от неприятната ситуация, като посети литургията и концерта в „Пиета“.

През следващите две седмици редовно отиваше до парлаториото в часовете за посещения, но Киарета не беше там. В един момент приората ѝ нареди да слезе долу с обяснението как в момента репутацията ѝ била такава, че гостите се надявали да получат възможност да я видят и да разговарят с нея. След този разговор Киарета се появяваше всяка седмица и заедно с другите момичета заставаше до решетката. Участваше в безцелни разговори и предлагаше на гостите освежаващи почерпки, без да забелязва младия мъж с маска, който идваше и си отиваше, без да говори с никого.

След месец приората изпрати да повикат Киарета в кабинета ѝ.

— Имаш обожател — рече тя. — Семейството му започна да обсъжда доколко подходящ е един брак.

— Брак? — Киарета приседна на стола. — Кой е той?

— Произхожда от една от старите венециански фамилии. Семейството му е имало представители в Конгрегационе поколения наред. Мисля, че познаваш сестра му, Антония.

— Клаудио?

„Той ми подаде салфетката си, когато преглътнах първата си стрида — помисли си тя — и дръгна назад стола ми, сякаш съм дама.“ После споменът се измести към момента, в който на слизане от гондолата придружителят му бе прокарал длан по бедрото ѝ.

Киарета вдигна ръка към устата си.

— Приора... — Не знаеше как да продължи. — Той добър човек ли е? — попита почти шепнешком. — Имам предвид изглежда такъв, но...

Приората се засмя.

— От баща му знам, че е добър, но кой няма да каже същото за сина си? — Изгледа объркана Киарета. — Реакцията ти е странна. Понякога момичетата се разстройват, но в повечето случаи са толкова развлечени, че забравят да задават каквото и да било въпроси. Освен на колко години е кандидатът им и колко е богат — и дали е красив, разбира се.

— Вече знам тези неща.

— Да, разбира се — кимна приората. — Но да отговоря на въпроса ти. Клаудио е отгледан и възпитан добре. Семейството е добро — всъщност забележително, — но това, естествено, не е гаранция за добър характер. Поне мога да добавя, че не е от благородниците, които

харчат парите на семейството си, без да ги възстановяват благодарение на собствените си усилия. Мисля, че е положително, ако един богат мъж оползотворява добре времето си.

— Има работа ли?

— Не точно. Собственик е на компания, която се занимава с продажба на пейзажи от Венеция. Притежава работилница за художниците и малък магазин край моста Риалто. Освен това е инвестирал в една от оперите — „Театро Сант Анджело“, мисля. — Тя махна към отсрешната стена. Това е ведути^[5] — така се наричат картините. Тази е подарък за „Пиета“ от баща му. Искаш ли да я видиш?

Докато вървяха към картината, приората продължи:

— Доста мъничка е, но синьоре Морозини ми обясни, че повечето ведути са такива. Очевидно в това е идеята. — Вече стояха пред картината. Приората прокара пръст покрай долната ѝ част, без да докосва платното. — Чарът ѝ е в детайлите: толкова дребни, но така чисти и живи.

Киарета се наведе напред.

— Това е докът на „Пиета“.

— Да. Погледна ли гондолата? — Там беше нарисувана група фили, които се качваха на борда. Размерът им не бе по-голям от този на мравка. Приората се усмихна. — Да не би да се опитваш да откриеш себе си сред тях?

— Толкова са малки, че могат да изобразяват всяка една от нас — промълви Киарета.

Тя обхвана с поглед отсечката от Рива дели Скиавони от двете страни на „Пиета“ — шапкарницата, аптеката, месаря, точно както в реалния живот; лагуната, развлънтувана от дузината лодки, плаващи в нея. Небето над сградите беше необхватно и заплашително, все едно всеки момент се канеше да излезе пороен дъжд и да принуди всички да хукнат в търсene на подслон.

Приората отстъпи назад, сякаш намерението ѝ бе да продължи дискусията, но Киарета не забеляза. Очите ѝ проникваха още понадълбоко в картината, опитваха се да я принудят да разкрие какво ще се случи с момиченцето в червено-бяла униформа, което поемаше ръката на гондолиера, докато светът се въртеше около него.

Киарета толкова се беше съсредоточила върху картина, че когато най-после откъсна поглед от нея, за момент ѝ се стори, че ще припадне.

— Аз... — промълви и посегна да се опре на облегалката на стола.

Приората я хвани за ръката и я поведе обратно към мястото ѝ.

— Знам, че това е голям шок.

Киарета кимна.

— Може ли да седна и да помисля за минута?

— Разбира се.

Киарета затвори очи и се заслуша в пукането на огъня, в шумоленето на страниците на главната счетоводна книга, в почукването на перо по мастилница, в тихото дишане на приората. Съзнанието ѝ се изпълни с красиви рокли и слуги, които се въртяха около нея. Щеше да притежава собствена гондола и да идва на посещения в „Пиета“.

Посещения. Мисълта я накара да замръзне на място. Щеше да ѝ се наложи да напусне сестра си. И пеенето. Продължаваше да седи със затворени очи.

— Вярно ли е, че ако се омъжа, повече няма да мога да пея? — попита с невероятно тих и далечен глас, който сякаш не излизаше от собственото ѝ гърло.

Чу шумоленето на полата на приората, когато тя стана и приближи да седне до нея.

— Можеш да пееш у дома, за семейството си, но е невъзможно да го правиш пред публика. Дали в семейството се включват и неговите гости е въпрос на интерпретация и най-доброто, което мога да ти кажа, е, че понякога изпълнението на договора се следи твърде стриктно. От време на време се сблъскваме с опасността някой съпруг да се опита да експлоатира жена си, превръщайки дома им в частна концертна зала, а никой не желае това да се случи. Но друг път излезлите от нашите среди съпруги пеят или свирят на партита в домовете си, стига да не съществува и намек за заплащане на услугите им.

Киарета беше отворила очи и гледаше притеснено приората.

— Дете мое, решението е твое — рече приората. — Но вече си почти на двайсет, нали така? И знаеш толкова добре, колкото и аз,

какво става, когато навършиш двайсет и две години.

Киарета кимна. В „Пиета“ музикантките трябваше да минат две промоции. Първата на шестнайсет, когато момичетата, които не се очертаваха с обещаващо бъдеще, биваха изпращани в работилниците или в манастир. Тя и Мадалена бяха сред преминалите към следващото ниво на още шест години на обучение и музикални изпълнения. Мадалена бе навършила двайсет и две преди около година и от нея изискаха да подпише клетва, че ще остане в служба на коро още десет години в замяна на инвестициите, които „Пиета“ бе вложила в нея. Дори да се сдобиеше с ухажор и да пожелаеше да се омъжи, щеше да ѝ се наложи да чака, докато не изпълни поетите задължения.

— Ще е жалко, ако трябва да си тръгнеш — продължи приората, — защото имаш още много години пред себе си — най-хубавите ти, предполагам, тъй като гласът ти тъкмо започна да се разгръща. „Пиета“ също ще загуби, но други, ще заемат мястото ти. Винаги има други. Точно сега се радваме на голямо богатство от гласове: Катерина, Барбара, Анастасия...

Катерина. Почти достатъчна причина да остана, единствено от злоба. Понякога Киарета правеше всичко възможно, само и само да пее рамо до рамо с Катерина. Вивалди бе написал редица творби за Киарета, но бе композирал същото количество и за Катерининия копринен нисък глас и дори след успеха на „*Salve Regina*“ на няколко пъти името на Катерина бе стояло над това на Киарета върху афиша. И още по-зле, Катерина и Барбара с удоволствие намекваха, че Киарета имала голям късмет, задето е красива, защото гласът ѝ бил тънък, а репертоарът — ограничен, и ако не била връзката на Мадалена с Вивалди, тя все още щяла да си стои в общия хор.

„Просто завиждат — бе написала Мадалена в скицника си. — Сами не си вярват на приказките.“

Това обаче притесняваше Киарета и особено начинът, по който Барбара и Катерина винаги намесваха името на Мадалена, когато станеше дума за Вивалди и никога не говореха за Мадалена, без да споменат маестрото, подхилквайки се, сякаш двамата бяха двойка с всичките последици от това.

Вярно, в миналото се беше притеснявала, че Вивалди се възползва от наивността и лоялността на Мадалена, но от завръщането му в „Пиета“ и след промоцията на сестра ѝ връзката помежду им

изглеждаше строго професионална. Частните уроци, поводът за повече глупашкото хилене, не бяха по-чести от тези с останалите музикантки, подготвящи се за трудно солово изпълнение.

Гласът на приората върна Киарета към належащия въпрос.

— Ти си красива млада жена и имаш обожател, който едва ли ще те чака. Не е необходимо да се омъжваш веднага. Всъщност може да останеш тук още година, дори повече, защото Конгрегационе по всяка вероятност ще настояват „Пиета“ да се възползва от таланта ти още известно време.

— Могат ли да откажат?

— Да откажат да ти позволят да се омъжиш ли? Разбира се. И щяха да го сторят, ако кандидатът ти не беше подходящ. — Тя се засмя.

— Клаудио Морозини е син на един от Нобили Уомини Депутати. Мисля, че е важен само въпросът за цената, която семейството му ще трябва да плати, за да убеди Конгрегационе, че „Пиета“ не е претърпяла твърде сериозна загуба. Но ако се съгласиш да се срещнеш с него, ще разполагаш с възможността да разговаряте тук, в моя кабинет, и ако се съгласиш, преговорите могат да започнат...

— Преговори?

— За твоята зестра и сумата, която семейството ще остави на коро като компенсация за загубата ти.

— Но аз нямам зестра. Само няколко вещи в казонето.

— Нашите възпитанички не са просякини. Горди сме, когато сключват добър брак и на всяка от тях даваме зестра.

Кръвта на Киарета пулсираше в слепоочията ѝ.

— Може ли още малко да помисля по въпроса?

— Разбира се, но семейството много ще се изненада, когато разбере, че което и да е момиче от Венеция не е подскочило от щастие, когато е получило предложение от Клаудио Морозини. Най-малкото поне ще трябва да мога да им съобщя, че си се съгласила той да те посети.

— Добре, в такъв случай казвам „да“. — Киарета кимна, отчасти, защото идеята ѝ харесваше, отчасти защото така щеше да сложи край на изтощителния разговор.

Чувството да разполагаш с властта да решаваш, е прекрасно, но беше твърде далече от въпроса какво всъщност искаше.

„Желанието ми е да пея, където и когато си пожелая, толкова дълго, колкото ми се иска — помисли си тя. — Освен това не искам да се откъсвам от сестра си.“

Но в един свят, където повечето ѝ желания бяха невъзможни, може би беше взела правилното решение да се съгласи да се срещне с кандидата си.

А може би не. Потръпна. „Не искам да мисля за това“, каза си. Докато вървеше към отделението, не мислеше за нищо друго.

---

[1] Слава на Отца и Сина... (лат.). — Бел.прев. ↑

[2] ... и Светия Дух (лат.). — Бел.прев. ↑

[3] Господи, благослови (лат.). — Бел.прев. ↑

[4] О, милостива, о, любяща, о, мила Дево Мария (лат.). — Бел.прев. ↑

[5] Veduta, мн.ч. vedute — рисунка, представляща изглед от Венеция. — Бел.прев. ↑

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

Киарета остави иглата и въздъхна. Всеки момент щеше да прозвучи камбаната за обедната молитва, а после идваше ред на обяд.

— Защо още ги няма?

— Може би ще дойдат следобед — отвърна Мадалена и вдигна поглед от ръкоделието си.

Бяха получили разрешение да прекарат сутринта в малка стая близо до кабинета на приората. Киарета бе изтъркала лицето и шията си с парче груб плат и беше пощипвала бузите си, докато кожата ѝ не светна. Бяха ѝ казали да си облече черната концертна униформа, украсена с дантелената яка, която Мадалена бе изработила за нея преди няколко години. Мадалена си беше играла с косата ѝ, докато тя не заблестя и я прихвана в ниско руло на тила.

— Сигурна ли си, че си добре? — попита Киарета сестра си.

Мадалена се засмя.

— Аз трябва да ти задам този въпрос!

— Не. Знаеш какво имам предвид.

Преди няколко години Киарета беше молила приората да не отпраща Мадалена, а сега, изглежда, тя щеше да напусне „Пиета“. Минути след като бе дала съгласието си да се срещне с Клаудио, я беше обхванала тревога и едва не се върна да отложи срещата.

По-късно седна на леглото си и нарисува скица, на която беше изобразила самата себе си със стичащи се по страните ѝ сълзи.

„Вдигнах голяма врява, за да ги накарам да те оставят, защото имах нужда от теб, а сега... каква сестра съм, като ще те напусна?“, написа, преди да отиде да чака мълчаливо пред стаите на маестрите, където вече живееше Мадалена. Когато сестра ѝ излезе, Киарета ѝ подаде скицника.

Мадалена направи знак към отделението на Киарета и двете отидоха там, за да поседнат на леглото ѝ.

„Това е различно. Аз съм доволна, че съм тук — написа в отговор Мадалена, — а ти — не.“

„Но ти ще останеш сама!“

„Сама в «Пиета»? Понякога ми се ще това да е възможно! А и винаги съм знаела, че един ден ще си тръгнеш оттук.“

Мадалена нарисува пеперуда, написа под нея „Киарета“ и добави: „Не можеш цял живот да останеш на едно цвете. Ще си пропилееш истинския живот, ако останеш тук.“

— Ще си пропилея живота? — Огледаха се да видят дали матроната не ги е чула, но тя изобщо не се мяркаше из стаята. — Мадалена, ти чуваш аплодисментите! — прошепна Киарета. — Виждаш всички партита, на които ходя. Дожът ме поздравява по име! Справих се доста добре.

— Казах „истинският ти живот“. Има толкова много неща, освен музиката, които харесваш. Няма ли да е хубаво да можеш свободно да се придвижваш из града? Да бъдеш господарката на дома, със собствено огромно легло и частни покой? Да имаш красиви деца и да ги гледаш как растат?

Киарета бе наясно, че искаше точно това.

И така, двете бяха стигнали до съгласие. Киарета щеше да се срещне с Клаудио без предразсъдъци, и ако той ѝ харесаше, щеше да се омъжи за него.

Сега единственото, което ѝ оставаше, бе да чака.

Камбаната иззвъння. Сестрите се прекръстиха и започнаха да се молят. Преди да е отекнал и последния звън, едно момиче излезе от кабинета на приората и дойде да повика Киарета.

— Приората ти разрешава да пропуснеш обедната молитва — рече то. — Имаш посетители.

Киарета се обърна към Мадалена, която протегна ръце да я прегърне. След миг Мадалена се отдръпна и погледна сестра си.

— Върви! — рече ѝ.

Киарета се изчерви от вълнение, но очите ѝ се стрелкаха встрани от страх и тя не помръдна от мястото си.

— Върви! — повтори Мадалена. Докосна устни с пръсти и ги положи върху бузата на Киарета. — Накарай го да те обича така силно, както те обичам аз.

Беше го виждала няколко пъти, но единственото, което си спомняше за Клаудио, бе, че е с кестенява коса и среден на ръст. В кабинета на приората завари енергичен мъж с широко лице, наближаващ трийсетте и с кожа, така гладко избръсната, че блестеше зачервена. Веждите му бяха гъсти, но добре оформени, зъбите — бели и здрави. Очите му имаха тъмно кафявия цвят на орехово дърво, леко подпухнали отдолу, което добавяше допълнително топлина към погледа му. Добри очи, прецени тя, а линийките в ъгълчетата им подсказваха, че често намира за какво да се усмихне.

Има нежен глас, реши, щом Клаудио проговори. Нямаше да е зле да чува този глас всеки ден. Но дори и да не беше толкова привлекателен, срещата не бе просто с мъжа Клаудио, а със света, който той представляваше — живот извън „Пиета“. Онова, което най-много й харесваше в пеенето, бе възможността да се обръща към хората, населяващи света под балкона на църквата, и Клаудио я беше чул.

Зад гърба си усещаше присъствието на картината с момичетата на дока. Този път тя не бе неувереното момиче, качващо се на гондолата. Тя беше онази, която художникът не бе нарисувал, онази, която се бе изплъзнала от погледа на придружителките и вече се спускаше надолу по кея, за да види какво можеше да й предложи животът. И така, когато на следващия ден приората изпрати да я попитат дали има отговор за Клаудио Морозини, Киарета със съвсем слабо колебание се съгласи да се омъжи за него.

„Нека животът да започне — помисли си. Нека сложа началото на своята собствена картина.“

През следващите няколко седмици Киарета нямаше никакъв контакт с Клаудио. Приората само я уведоми, че са започнати преговори, а те не я засягаха, и докато не приключат, няма да бъде обявен годеж. С всеки изминал ден Киарета се притесняваше все повече и повече и когато най-сетне я повикаха, тръгна към кабинета на приората, обхваната от изключително силно напрежение. Когато стигна до врата, вече се обливаше в сълзи.

Върху пода видя голям дървен сандък. Отстрани и отгоре се виждаше позлатеният герб на семейство Морозини.

— Това е дар за теб — изрече приората. — Годежен дар.

Киарета закри устата си с длани.

— Това означава ли...

— Да.

Киарета се строполи върху един стол.

— Virgo Dei genitrix^[1] — рече и се прекръсти.

Приората стори същото, после склони глава и се присъедини към молитвите ѝ. Когато свършиха, Киарета отвори очи и погледна приората.

— Ще се омъжвам — изрече на глас мисълта, за да чуе как звуци.

Приората се усмихна.

— Преговорите наистина се проточиха доста дълго и Клаудио много се притесни да не си помислиш, че не е бил искрен с теб, но сега имам разрешението му да ти обясня. Условията за твоето напускане на „Пиета“ бяха най-малката трудност, въпреки че Конгрегационе ще получат много пари, уверявам те. Но Клаудио е член на едно от благородните семейства и брак, засягащ всеки един от тях, не може да се състои, докато годежът не се регистрира при Авогадори ди Комун^[2]. Ако булката и младоженецът не произлизат от благородни семейства, регистрацията рядко се осъществява.

— Искате да кажете, че можеше нищо да не стане? Защо не ми обяснихте още в началото? — Киарета почувства как кръвта нахлува в страните ѝ. — Беше... — „Мъчение“, помисли си, но овладя гнева си.

— Защото за Клаудио крайният изход никога не е подлежал на съмнение. Членовете на Авогадори се сменят всяка година, а през тази неговото семейство има много поддръжници там. Просто беше нужно време, за да се заобиколят правилата. — Приората седна срещу Киарета и многозначително се наведе напред. — Независимо от всичко, е страхотно постижение. Един регистриран брак означава, че децата ти ще бъдат признати. Синовете ти ще бъдат членове на сената, а дъщерите ти ще могат да сключат добри бракове. Без това — тя сви рамене — щеше да е много просто. Нямаше да разрешим да ни напуснеш, а той нямаше да те поиска.

Приората погледна Киарета в очите.

— Клаудио е добър човек. От него ще излезе чудесен съпруг. Ще се сблъскаш с трудности, сигурна съм, главно от страна на хора, които смятат, че е трябвало да избере някоя от техните собствени дъщери.

Освен това чух, че майката на Клаудио не е твърде убедена в избора му. Ще трябва да си силна, но аз знам, че си такава. Наблюдавала съм го през целия ти живот.

Приората стана и приближи до казонето.

— Не спирай да си напомняш, че регистрацията слага край на проблема. Ако Авогадори ди Комун казват, че си достатъчно добра за Клаудио Морозини, значи наистина е така. — Наведе се и пъхна ключ в ключалката. — Искаш ли да погледнеш?

В казонето Киарета видя единствено черно наметало и воал, върху които беше положен молитвенник с елегантно гравирана кожена подвързия.

— Това подарък за булка ли е? — попита тя. — Изглежда по-скоро като дар за монахиня.

— Бялата ти рокля ще пристигне по-късно, за сватбата. — Приората отмести настрани наметалото и воала, разкривайки черна рокля на дъното на казонето. — Извади я да я погледнем.

Роклята имаше тежки кадифени поли, корсаж и ръкави от дамаска, избродирани с черно, примесено със златисто. Парчето по средата на корсажа бе изработено от бяла коприна, поръбена с дантела, която стигаше до ключиците.

— Прекрасна е — прошепна Киарета, вдигайки роклята пред очите си. — Моя ли е?

— Разбира се. — Приората се засмя. — Подходяща е, за да те представи един горд жених пред семейството си. Той ще дойде утре, за да те отведе на годежното тържество. Ще трябва да се покриеш с това — тя вдигна наметалото, — а докато не се омъжиш след година, ще трябва също да носиш и това. — Приората вдигна воала и го сложи върху главата на Киарета.

Когато възрастната жена отметна воала, забеляза, че лицето на Киарета е пламнало.

— Всичко е толкова странно — отбеляза Киарета, покри лицето си с ръце и почувства дъха си върху пръстите си.

— Хайде, ела — подканя я приората. — Да изprobваме роклята. Тя би направила всяка млада невеста щастлива.

На следващия ден следобед Клаудио влезе в кабинета на приората и видя Киарета да го чака, застанала пред огъня. Лицето му се озари от задоволство. Антония, накърно омъжила се, бе дошла сутринта с лосиони и масла и ги беше втрила във всеки сантиметър от кожата ѝ, докато Киарета не светна и не замириса на нещо средно между гора и букет цветя. После беше сресала косата ѝ и я беше захванала отстрани с орнаменти, които бе донесла от дома си, преди да постави съвсем лек слой червило върху устните и страните ѝ и да ѝ помогне да си облече роклята.

Този път гондолата наистина пристигна само за нея. Малка газена лампа хвърляше светлината си върху цветните възглавници и шарените наметки, които Клаудио беше оставил в кабината, за да не ѝ е студено. Двамата нервно се настаниха вътре на безопасно разстояние един от друг, докато Антония, кипяща от ентузиазъм, не спираше да говори какъв късмет е извадила, че най-добрата ѝ приятелка ще стане нейна сестра.

Пристигнаха до дока на Палацо Морозини. Посрещнаха ги запалени факли, въпреки че следобедните сенки едва сега започваха да се сгъстяват. Светлината от свещниците върху страничните маси в пиано нобилето се отразяваха в огледалата зад тях. Между гостите се движеха слуги и предлагаха малки чаши вино, докато трио музиканти, настанени на същото място, където често беше пяла Киарета, свиреха за фон.

— Ето ги! — избумтя гласът на Бернардо Морозини. — Къде е жена ми?

Едра жена с месеста шия, преливаща над деколтето на корсета ѝ, се насочи към тях от другия край на стаята. Изрусената ѝ коса падаше на къдри около лицето. Докато вървеше, златните нишки в зеления брокат на ръкавите и парчето от предницата на роклята ѝ отразяваше светлината на факлите под странен ъгъл, създавайки остро сияние, което изчезна едва когато жената се изправи пред тях.

— Джустина — рече Бернардо, — посрещни новата си дъщеря.

— Чувала съм те да пееш — обяви Джустина Морозини с лишен от емоции тон.

— Благодаря ви. — Едва след като изрече думите, Киарета си даде сметка, че Джустина всъщност не ѝ беше направила открит комплимент.

— Кажи ми, скъпи, има ли вече твърдо определена дата за сватбата? Толкова зле съм информирана! — обърна се Джустина към мъжа си и му хвърли студен поглед.

Отговори й Клаудио.

— Конгрегационе настояват да изчакаме една година. Сигурен съм, че ти го казах.

Киарета не беше уверена дали Джустина е доволила раздразнението в гласа на Клаудио, но реакцията на бъдещия ѝ съпруг я ободри значително.

— О, в такъв случай има още много време. Убедена съм, че ще откриете, че предстои много за учене. — Усмивката на Джустина бе по-скоро заучена, отколкото искрена, и бе последвана от бързото ѝ оттегляне под предлог, че трябва да поздрави новопристигнал гост. Въпреки това Киарета реши, че като цяло първата ѝ среща с бъдещата ѝ свекърва не е минала толкова зле, колкото бе очаквала. Бернардо я хвана за ръката и като заяви на Клаудио, че ще отвлече булката му, я поведе през стаята, за да я представи на някои от гостите.

След няколко минути Клаудио дойде да уведоми баща си, че вечерята е готова за сервиране.

— Не се притеснявай — обърна се той към Киарета, — единственият ми принос в съставянето на менюто бе да се погрижа в него да не бъдат включени стриди.

Клаудио приближи до музикантите и ги помоли да му помогнат да привлече вниманието на гостите.

— Преди да седнем на масата, бих искал да споделя този момент с всички вас — рече той и направи знак на Киарета да се присъедини към него.

Гостите притихнаха и Клаудио се усмихна.

— Аз съм невероятно щастлив мъж — започна той. — Ще се оженя за ангел. — Целуна Киарета по бузата. — Няма да спазим много обичаи, но има един, който е прекалено важен, за да бъде пренебрегнат.

Докато брат ѝ говореше, Антония се приближи и му подаде дълга плоска кутия, която той отвори и пред очите на всички блесна наниз от перли.

— За моята съпруга — обяви Клаудио.

Киарета извика от изненада, а Антония приближи към нея.

— Не са ли красиви? Сложи си ги! — посъветва я приятелката й.
— Ще ги носиш от този момент до първата ви годишнина, както аз —
моите. — Вдигна ръка да докосне наниза около шията си.

Клаудио застана пред нея, но после се отмести встрани, за да
могат гостите да виждат по-добре.

— Ще ми позволиш ли?

Киарета кимна и той закопча колието. Докато присъстващите
аплодираха, тя погали перлите около шията си — наредени една до
друга, тежки, идеални и хладни.

Същата вечер на връщане в „Пиета“ Киарета бе пресрещната от
филя ди комун, която ѝ съобщи да се яви пред приората в нейните
покои, вместо да се качи направо в отделението.

Приората беше облечена във вълнена роба. Беше вързала косата
си на хлабава опашка за през ноцта.

— Наредих да изнесат нещата ти от отделението — каза ѝ тя. —
Твоето пристигане и заминаване в тези дрехи ще накара другите
 момичета да се размечтаят и да се изпълнят със завист към теб. Докато
си тук, ще трябва да носиш униформата си и да следваш обичайните
си задължения.

Приората посочи към перлите на шията ѝ.

— Красиви са. Ако искаш, можеш да ги задържиш, но можеш и
да ги оставиш на съхранение при мен.

Киарета вече беше вдигнала ръце към закопчалката на колието.
Несвикнал с тежестта, вратът ѝ се беше схванал.

— Бих желала вие да ги пазите — каза тя.

Очите ѝ пареха от умора и тя с мъка задържа една прозявка.

— Може ли да си лягам? — попита и се огледа наоколо, сякаш
очакваше новото ѝ легло да се намира в някой ъгъл от кабинета на
приората.

— Извинявай — отвърна приората. — Късно е. Сега ще те
заведа.

Излязоха и приората пое в противоположна на отделението
посока, към друго крило.

— В този коридор има няколко празни стаи — обясни приората.

— Тази беше на Лучана. Ще отседнеш в нея до деня на сватбата си.

Стаята беше голяма колкото половината от кабинета на приората. В нея имаше прилежно оправено легло, опрято до едната стена, а по средата се виждаха маса и стол. В другия ъгъл бяха няколко шкафа и малко писалище. Наблизо стоеше тапициран молитвен стол, сложен под една ниша с малка статуя на Дева Мария, опряла длани пред гърдите си и вдигнала поглед нагоре към небето.

— Ще запаля лампата и ще ти помогна да съблечеш роклята — каза приората. — А утре ще инструктирам фили ди комун, които обслужват нашите *джиубилате* да проверят дали нямаш нужда от нещо.

Приората излезе, Киарета се мушна в леглото и заспа. По-късно се събуди. Маслото в лампата беше изгоряло и в стаята беше тъмно. Тя извика, уплашена от тъмнината, стана от леглото и пипнешком се отправи към вратата. През прозорците на коридора нахлуваше лунна светлина и на нея мебелите изглеждаха като някакви чудовища. Киарета затвори вратата и се върна в леглото си, зави се презглава с одеялото и не мигна чак до сутринта.

Киарета умоляваше да ѝ разрешат да се върне в отделението, но приората остана непреклонна.

— Не става дума само за дрехите или за часовете, които ще спазваш — обясни ѝ тя. — Филите не са в пълно неведение по подобни въпроси, но за тях не е полезно да се фокусират върху... — затрудни се да намери точните думи — ... върху значението на брака. — Въздъхна. — Съжалиявам, че се налага да го изрека, но въпреки че все още си девица, все пак има известно... — вдигна ръце и въздъхна тежко, ядосана от ограниченията на езика — ... опетняване. Предполагам, това е най-точната дума. Колкото и да ти съчувствам, и дума не може да става за връщане в отделението.

— Тогава позволете на Мадалена да се прехвърли при мен, моля ви! Никога преди не съм спала сама. Може би ще е възможно сестра ми да остави вещите си там, където са в момента, и да идва само за през нощта. В стаята има достатъчно място за второ легло.

Още преди да е изтекъл денят, молбата на Киарета бе изпълнена.

— Иначе може би изобщо нямаше да те виждам — каза ѝ Мадалена, когато се пъхна под завивките на второто легло, преместено в стаята.

Оказа се, че сестрите пак се виждаха почти толкова често, колкото и преди. През първите няколко месеца от годежа ѝ, всекидневното разписание на Киарета се беше променило по-малко, отколкото бяха очаквали.

Сезонът на карнавале започващ през първата седмица на октомври, с кратка пауза през двете седмици преди Коледа и после набираше скорост през седмиците преди срядата, поставяща началото на постите. Карнавале беше време на позволени оргии и излишъци, напълно неподходящи за възпитаничките на „Пиета“, дори за онези от тях, които бяха сгодени. Поканите на Киарета биваха критично преценявани и дори най-малкият намек, че ще бъде изложена на нещо непочтително, означаваше, че тя изобщо нямаше да напусне пределите на ospedale.

Повечето от одобрените покани бяха за следобедните сбирки на жените от семейство Морозини и техните приятелки. Клаудио рядко се появяваше и често минаваха дни, преди Киарета да го види. Антония ни най-малко не се изненадваше или притесняваше от отсъствието на брат си.

— Той ще се жени — обясняваше тя, — но въпреки това не иска да изпусне комисионите за картините от всеки, който пристигне във Венеция за карнавале, и говори така, сякаш „Театро Сант Анджело“ и „Пиета“ са винаги на десет дуката от банкрота. А и нямаш представа колко работа изисква тази Венецианска република. Всеки мъж от града прекарва половината от времето, в което е буден, на едно или друго събрание. — Извърна отегчено очи към тавана. — Освен това тези партита гъмжат от любопитни дърти кокошки и всеки мъж с малко мозък в главата би се престорил на зает, пък дори да става дума само за посещение при личния му шивач.

Нито Клаудио, нито Антония разбираха колко мъчителни са визитите за Киарета. Разговорите бяха далече от нея. Тя не познаваше хората, превърнали се в обект на женските клюки, и често не разбираше какво толкова бяха направили, та да заслужават подобно обсъждане. Този отишъл на парти с чужденци. Онзи твърде често бил засичан в компанията на жена си на публично място. Този бил напълно

пиян и паднал надолу по стълбите на Ридото. Още повече обаче Киарета мразеше фалшивата демонстрация на привързаност.

— Скъпата Киарета няма как да знае какво имаме предвид — подчертаваха жените от време на време.

Намекът им беше ясен. Тя не беше една от тях.

Един следобед в дома на Антония Джустина и още няколко жени се извиниха и отидоха на друг етаж да огледат мострите на платовете, които Пиеро, съпругът на Антония, изнасяше. Двете приятелки се оттеглиха в апартамента на Антония да си поговорят насаме.

— Той е Морозини, а ти дори нямаш фамилно име — обясни Антония, след като обсъдиха поредната стрела, запратена към Киарета.

— Какво очакваш? Не само ти трябва да свикнеш с тях, но и те с теб.

В думите на Антония имаше смисъл. Когато настъпи моментът Киарета да се връща в „Пиета“, каза на приятелката си, че иска да отиде при другите жени, за да се сбогува с тях. На един от по-долните етажи се чуха гласовете на Джустина и приятелките ѝ, които долитаха до портегото през отворена врата.

— Такова разочарование — казваше една от тях.

— И, разбира се, много от нас се надяваха...

Антония задържа Киарета.

— Знам. — Гласът принадлежеше на Джустина. — Има толкова много дъщери от добри семейства на възраст за женене, от които да се избира. И, разбира се, Бернардо беше толкова зает да ѝ се умилква, че изобщо не можеше да се разчита на него.

— Да вървим — прошепна Антония.

Киарета поклати отрицателно глава и издърпа ръката си от тази на приятелката си.

— Клаудио е голям инат. Предполагам поради тази причина е и добър бизнесмен — изказа се една от жените. — Всъщност аз я намирам за очарователна. Може да ви изненада.

— Леля ми — прошепна Антония.

Изпълнена с облекчение, че е получила поне малко подкрепа, Киарета се приближи още повече до вратата.

— Тя е много скромна и със сигурност не е разглезена — продължи лелята. — Там ги възпитават добре.

— За да се омъжат за някой месар, може би — възрази Джустина и няколко от жените се изсмяха.

Киарета отстъпи назад, сякаш да избегне удар с тояга. Антония я отведе набързо обратно в апартамента си, за да ѝ даде възможност да се окопити.

— Защо е толкова злобна майка ти? — прорида Киарета. — Не мога да променя това, което съм.

— Майка ми е вълчица — отвърна Антония. — Нямах търпение да се омъжа и да се махна от къщи. Всичко я обижда.

— Защо не си ми споменавала?

Антония я погледна объркано.

— Да ти спомена? И какво би се променило? Щеше ли да кажеш на Клаудио „Не, не мога да се омъжа за теб, защото майка ти е вещица, която разбърква котел в ада?“.

— Ще трябва да живея в една и съща къща с нея.

— Къщата е голяма. Не се тревожи. Остави нещата на мен и Клаудио. Имаме опит. Дългогодишен. — Антония се засмя, но после свъси вежди и потъна в мълчание.

— Киарета, знаеш ли нещо за родителите си? — попита я накрая.

— Нищо. Защо?

— Ами, само наблюдение е, но всеки знае, че много от изоставените деца са рожби на нашите знатни венециански благородници. — Тя сви рамене. — Съжалявам, че трябва да го кажа, но съм забелязала, че някои от момичетата в „Пиета“ приличат поразително на хора от моето семейство. — Сбърчи високото си широко чело. — Челото на Морозини, нали знаеш.

Киарета озадачено я изгледа.

— Онова, което искам да кажа, е, че има голяма вероятност ти, както и мнозина от възпитаничките на „Пиета“, да имаш баща благородник. Може би именно поради тази причина Клаудио успя да накара Авогадори да се съгласят с женитбата ви. Вероятно разполага с тайна информация. А може би — не, но въпреки всичко е възможно.

Момичетата в „Пиета“ нямаха достатъчно информация за родителите си, за да се замислят изобщо за тях, и Киарета не беше допускала възможността единият или двамата от родителите ѝ да са сред хората, с които се разминаваше из канала или пред които пееше.

— Виж — продължи Антония, — не се натъжавай заради майка ми. Следващия път, когато я видиш, си спомни, че може и да не знаеш името на баща си, дядо си и Бог знае колко още свои предшественици,

но има огромна вероятност те да са точно толкова благородни, колкото и нейните.

Докато гондолата на Морозини я отвеждаше към „Пиета“, Киарета внимателно обмисли думите на приятелката си. Когато влезе в кабинета на приората, за да остави перлите си, я помоли да ѝ отдели няколко минути.

— Искам да знам каква информация имате за мен — каза тя. — За това как съм се озовала тук.

Приората ѝ се усмихна за момент, сякаш бе подозирала, че въпросът може да ѝ бъде зададен.

— Обикновено отказваме на подобни молби — рече тя. — Информацията няма никакво отношение към живота на една филя тук и би причинила по-скоро вреда, отколкото полза. Но май се досещам защо питаш. Не мога да ти обещая, че ще споделя всичко с теб, но може би ще успея да открия нещо.

След няколко дни Киарета получи отговор.

— Изглежда, майка ти е била куртизанка — започна приората, — а ако се съди по вещите, с които те е оставила, вероятно е живеела доста добре. По това можем да заключим, че патронът ѝ — вероятно твой баща — е бил или благородник, или богат търговец, но предполагам, че е първото. Била е болна и е знаела, че няма да може да ви отгледа със сестра ти. Прочетох писмото, което е оставила, и мога да ти кажа, че със сигурност ви е обичала.

Очите на Киарета се насълзиха.

— Оставила е писмо?

— Да, прекрасно писмо, пълно със загриженост за теб и сестра ти. Парите, приложени към него, са направили възможно двете със сестра ти да останете заедно. Иначе, допускам, щяхте да сте тук и дори да не предполагате, че сте сестри.

Киарета беше твърде завладяна от емоции, за да успее да продума.

Приората сложи бродирана торбичка на бюрото си.

— Реших засега да не ти показвам писмото. Може би и това ще се случи някой ден, но има нещо друго, което навярно ще пожелаеш да

видиш. — Тя извади два дребни кремави на цвят предмета и ги сложи в ръката на Киарета.

Киарета прокара пръсти по гравираните върху парчетата цветя.

— Не разбирам.

— Бяха сред вещите, оставени от майка ти. Счупила е един гребен на три, за да има начин да се докаже, че именно тя е вашата майка, ако някой ден се върне да ви потърси. По едно парче за всяка една от вас.

Киарета опипа грапавите ръбове на слоновата кост, опитвайки се да асимилира казаното.

„Майка ми е счупила това със собствените си ръце.“ Преди за нея майка ѝ беше абстракция, но сега сякаш усещаше присъствието ѝ в кабинета. Киарета вдигна очи, все едно да улови духа ѝ, преди да е изчезнал, и с изненада установи, че стаята продължаваше да си е същата с разликата, че приората бе застанала пред нея.

— Предпочитаме филите да не знаят за съществуването на подобни вещи — обясни тя. — При така стеклите се обстоятелства мисля, че мога да ти позволя да задържиш твоето парче, но не виждам начин Мадалена да получи своето.

Киарета не бе преставала да плаче, откакто приората ѝ каза за майка ѝ, пръстите ѝ не спираха да галят двете парченца слонова кост от мига, в който ги бе усетила върху дланта си.

„Искам си парчето. Искам да знам, че то е затъкнато някъде. Искам да знам, че майка ми е с мен.“

Приората продължаваше да говори.

— Заради Мадалена се поколебах дали да ти ги покажа, но после си помислих, че може би ще успея да те убедя да не ѝ казваш нищо.

„Не мога да го направя“, помисли си Киарета. Сложи обратно своето парче от гребен в торбичката и я подаде на приората.

— Благодаря ви — промълви. — Но няма да се съглася да запазя всичко в тайна от Мадалена, затова вие запазете двете парчета, ако не възразявате. — Киарета не отместваше поглед от жената пред себе си по време на проточилото се изнервяващо мълчание.

— Добре — съгласи се приората накрая и усмивката, започната от очите ѝ, се разля по цялото ѝ лице. — От малка отстояваш позициите си. Съжалявам всеки извън „Пиета“, който се опита да те накара да направиш нещо, което не желаеш.

Тя подаде торбичката на Киарета.

— Сигурна съм, че при теб ще е на сигурно място.

— И мога да я покажа на сестра си?

— Да, но само ако се съгласи да не го обсъжда с никого другиго.

Освен това мисля, че е най-добре ти да пазиш и нейното парче. Ще ми обещаеш ли?

Киарета кимна и скри торбичката в джоба на престиilkата си.

— Предпочитам това пред перлите си — призна, потупвайки издатината в джоба.

Извърна се да си върви, но приората я спря.

— Искам да ти кажа още нещо. Скъпо мое дете, ако се чудиш дали има нещо в произхода ти, от което да се срамуваш, със сигурност няма. „Пиета“ съществува, защото във Венеция има проблем, за който не можеш да бъдеш обвинявана. Онези, които, предполагам, са те засегнали, са същите, чиито синове и братя всяка година създават нови отделения за нас, тъй като не съумяват да намерят подходящата жена или пък не могат да си позволяят да се оженят. — Тя мълкна и затвори очи. — Понякога си мисля, че Божията майка трябва да плаче за нас, за това, че нашият град е разрушил връзките между родители и деца заради гордостта на малцина, които ги е грижа единствено как да запазят мястото си на върха.

С настъпването на коледната пауза на карнавале Киарета започна да се среща по-често с Клаудио. На Бъдни вечер заедно присъстваха на службата под златните куполи на базиликата „Сан Марко“, а после тръгнаха през Пиаца Сан Марко.

— Не съм виждал друг човек да се моли толкова усьрдно като теб — отбеляза Клаудио, когато излязоха от църквата и се поспряха да се възхитят на редиците свещи, запалени на прозорците около площада.

— Какво очакваш? С цялото мълчание в „Пиета“ на човек му е най-лесно да разговаря с Бог и Светата Дева. — Смехът на Киарета бързо замря. — Искаш ли да знаеш за какво се молех?

— За мен ще е чест.

— Искам майка ти да ме приеме.

— Какво те кара да си мислиш обратното?

„Каза, че трябало да се омъжа за месар.“

— Мислех, че е очевидно. Антония чака да й позволя да обсъди проблема с теб.

— Мили Боже! — възкликна Клаудио. — Ще се изненадам, ако изобщо ми останат уши, когато престане да прогаря дупки в тях. — Усмихна се, но забеляза унилото лице на Киарета. — Просто направих опит да се пошегувам, любов моя. Доста неуспешен, признавам.

Отново тръгнаха през пияцата и Клаудио продължи:

— Антония е един от най-откровените хора, които познавам. Понякога е твърде директна, но аз определено предпочитам искреността пред завоалираните намеци. — Спря и придърпа Киарета към себе си. — Трепериш. Студено ли ти е или се страхуваш от нещо?

— По малко от двете.

— Ще те върна обратно, за да се стоплиш. И ще обработя майка ми. Обещавам.

* * *

Карнавале започна и Киарета с облекчение посрещна подновената изолация в „Пиета“, където изцяло се отдава на пеенето, наслаждавайки се на последните няколко месеца, които й оставаха да прекара със сестра си. После карнавале приключи и последната серия от партита и излизания стана по-интензивна преди летните жеги, когато благородниците се изнасяха от града.

През май Киарета получи разрешение да се качи на семейната гондола заедно с Клаудио и баща му, за да участва в отбелязването на четирийсетия ден след Великден, известен във Венеция като Сенса. Денят, в който дожът предприемаше пътуването от двореца си до устието на лагуната бе най-грандиозният през годината, но до момента Киарета винаги бе стояла на някой от прозорците на горните етажи на „Пиета“, за да види заедно с останалите момичета от коро минаването на официалната гондола на дожа, „Бучинторо“. Сега тя щеше да е на една от стотиците лодки, изпълнили лагуната, които щяха да последват „Бучинторо“ до края на океана за церемониалното хвърляне на златен пръстен във водата, акт, символизиращ женитбата на Венецианската република и морето.

Гондолата на семейство Морозини бе изльскана до блъсък. Върху седалките бяха поставени бродирани копринени възглавници, а кабината бе украсена с покривала и гоблени. Клаудио ѝ беше купил чадърче, което държеше над главата ѝ, докато се настаняваха по местата си. Оттласнаха гондолата от дока на „Пиета“. Киарета помаха на Мадалена, Анна Мария и останалите фили ди коро, щом ги зърна на прозорците. Когато ѝ отвърнаха, погледите им се спряха върху облечена в розова копринена рокля жена с карнавална маска, разположила се в гондола до мъж, който я целуваше по шията. Когато видя момичетата, жената им изпрати въздушни целувки, а мъжът се изправи и им помаха, точно когато край двореца на дожа проехтя гърмежът на топа.

— Виждаш ли я? — Клаудио сочеше към БROLИО, на няколкостотин метра нагоре по Канале Гранде.

Той се изправи и прегърна Киарета през кръста, за да ѝ даде възможност да види по-добре „Бучинторо“. Гондолата на дожа бе с размерите на плаващ дворец, извисяваща се на няколко етажа и бе боядисана в яркочервено и обточена със злато. На златна мачта, извисяваща се към небето, висяха огромни червени знамена с емблемата на дожа. Фигурите на носа и кърмата, двойка златни херувимчета, високи по около шест метра и с тегло от по няколко тона надничаха иззад разветите от вятъра знамена.

— Чувам фанфар — отбеляза Бернардо. — Извеждат дожа от двореца му. Всеки момент ще вдигнат котва.

Избухнаха фойерверки, от съседните лодки се разнесоха силни викове, когато четирийсетте массивни гребла на „Бучинторо“, управлявани от скрити от очите гребци, едновременно запориха водата. Гондолата се понесе надолу по канала, а мъжете в черни наметала и карнавални маски и жените в рокли, които блестяха на слънцето, се изправиха, за да виждат по-добре. Семейства надаваха поздравителни викове от плоскодънни пеоте и буркиели, почистени предния ден от рибешки глави, листа от марули или остатъци, от каквото там продаваха, за да оцеляват, а сега драпирани със знаменца от ярки платове и гирлянди цветя. Малки баржи, понесли камерни оркестри, се поклащаха по вълните, които „Бучинторо“ оставяше след себе си.

Гондолите на чуждите посланици и папския нунций бяха единствените, за които се допускаше да не са боядисани в черно. Златни видения, дълги по петнайсет метра, те бяха гарнирани от носовете до кърмата със заврънкулки, фестони и ширити. Кабините им бяха с формата на гръцки храмове, покрити с резбовани божества и богини, делфии и легендарни морски създания. Завеси от копринена дамаска, бродирани и поръбени със злато, пазеха сянка и скриваха пътниците от любопитните погледи на тълпата.

Бернардо цял живот бе участвал в Сената и беше безразличен към спектакъла.

— Не знам за вас двамата — каза той, — но аз мисля, че тук е ужасно горещо. Влизам вътре. — Леко се препъна след виното, което бе погълнал, откакто бяха напуснали дока на „Пиета“. — Ако заспя, не ме събуджайте за пръстена. Вече съм виждал церемонията.

— Сигурен съм, че в „Пиета“ няма да останат особено впечатлени от придружителя, който са избрали — отбеляза Клаудио, — но аз съм доволен. — Той я придърпа към себе си и устните му потърсиха нейните. — Може ли? — попита я.

— Гондoliерът — прошепна Киарета.

— Не се притеснявай от него. Работата им е да не забелязват, но — още по-важно — да не говорят. — Той хвърли поглед към гондoliера, който се мъчеше да ги държи настрани от другите лодки. — Кажи й, Биасио. Кажи й за клетвата, която си положил.

Гондoliерът се засмя.

— Не се притеснявайте от мен, синьорина. Ако видя, нека да не запомня, а ако кажа, нека умра.

— Вярно е — кимна Клаудио. — Ако не може да им се вярва напълно, няма да имат работа. Всеки, който разкрие какво е чул или видял, най-вероятно ще се озове в канала с гърло, прерязано от колегите му гондoliери.

Киарета потръпна.

— Колко ужасно.

— След няколко години ще казваш „Колко хубаво“. Въпреки това, специално за теб — малко уединение. — Той наклони чадърчето, за да ги скрие от гондoliера.

Приближи лице до нейното и тя обърна глава към него. Устните му докоснаха нейните. Вече я беше целувал няколко пъти и тя усети

сладката позната тръпка, която тръгваше от челюстта й към ребрата и спираше дъха ѝ. Устните му се впиха в нейните и болката се превърна в приятно пробождане. Едната му ръка обгърна гърба ѝ, а другата се спусна към кръста ѝ и я придърпа още по-близо.

Вдигна се такава голяма врява, че Клаудио се дръпна и отмести чадъра.

— Виж — каза той и ѝ помогна да стане. — Дожът хвърля пръстена във водата. Това би трябвало да направи морето достатъчно щастливо и да ни дари с цяла година спокойно време.

— Спокойно време. Надявам се — рече Киарета и посегна да го погали по страната. Обърна се да погледне към гондолиера, който се ухили и закри очите си с длан.

---

[1] Божия Майко (лат.). — Бел.прев. ↑

[2] Avvogadori di Commun — група благородници, отговорни за регистрирането на патрицианските бракове в съответствие с венецианските закони, защитаваща чистокръвността на аристократията. — Бел.прев. ↑

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

Към средата на лятото богатите от Венеция вече бяха избягали в провинцията за годишното празненство *виледжиатура*^[1]. Морските течения бяха отнесли по-голямата част от мръсните води на Канале Гранде, но останалите в града трябваше да се примирят с миризмата на сяра и загнили боклуци, издигаща се над по-малките канали и площици от вътрешността. „Пиета“ се намираше на лагуната и беше спасена от най-лошото, но все пак момичетата изнемогваха от жегата и се опитваха да се скрият от нея в сенчестите участъци на двора или в стаите, където проникващ лек бриз.

Въпреки всеобщата апатия, Мадалена никога не беше виждала Вивалди толкова възбуден. Белите копринени ризи, по които се събличаше заради сгъстения морски въздух, бяха прозрачни от пот и разкриваха бледата кожа на гърдите и шията му. Той нервно тропаше с крак, когато на репетиции се губеше време покрай счупени духови инструменти, скъсанни струни и от устата му изригващ поток от думи на латински, които звучаха по-скоро като ругатни, отколкото като молитви.

Най-стршните му избухвания изригваха в отсъствието на ативите и на тях ставаха свидетелки сoto маestrите. За разлика от останалите, Мадалена познаваше нрава на Вивалди отпреди, особено в моменти, когато се опитваше да балансира нов оперен сезон и задълженията си към „Пиета“. Отдавна беше стигнала до заключението, че най-добрият отговор при такива случаи бе да си намери каквато и да е работа и да изчака маестрото да се успокои.

Сoto маestrата на всяка група инструменти сядаше сама с Вивалди, за да преминат заедно през всяка нова композиция преди началото на репетициите. Когато идваше редът на Мадалена, тя обикновено биваше толкова разсеяна поради разнообразните си задължения и нямаше време да се замисли колко различен беше тонът на срещите им от по-ранната ѝ младост. Затова една сутрин ѝ дойде като шок, когато той отпусна цигулката в скита си и ѝ призна, че не знаел какво щял да прави без нея.

— Когато свирех тази мелодия в Падуа, музикантите винаги изоставаха с половин такт и трябваше да се боря с тях, за да ги накарам да я изсвирят така, както съм я написал.

Очите му се навлажниха.

— С теб винаги е по-добре. Разчитам на това.

Нежността в гласа му изненада Мадалена и за момент защитната стена, която беше издигнала, за да се предпази от него — нейният професионализъм, отговорностите ѝ, зрелостта ѝ — изчезна и тя отново се почувства като малкото момиче, което живееше за комплиментите му и за интимните мигове с него.

„Това беше тогава, сега си е сега — казваше си тя, опитвайки се да пропъди чувството на неловкост, което караше сърцето ѝ да тупти по-бързо. — Не искам отново да изпитвам същото към него, както навремето.“

Вивалди извади цигулката си от кальфа.

— Виждаш ли нещо различно? — Отне ѝ няколко секунди да забележи, че беше преправил инструмента си: грифът се спускаше почти до магаренцето на цигулката. — Можеш ли да се досетиш какво се постига по този начин? — попита я той, взе лъка и изсвири най-високия тон на една обикновена цигулка, после заподскача от интервал на интервал, докато пръстите му не можеха да стигнат по-надолу.

— Погледни сега тази. — Вивалди прокара пръсти по дървената част на лъка си, за да покаже как извивката е намалена. — Експериментирах у дома. Опитай се да направиш същото с твоята цигулка — и засвири от най-високия до най-ниския интервал и обратно.

— Не мога — отвърна Мадалена. — Знаете, че лъкът ми веднага ще отскочи от струните.

— Но не и с моята цигулка! — Лицето му розовееше от вълнение. — Ще покажа на Венеция нещо изключително невероятно и на следващия ден, когато се събудят, всички ще се чудят дали не е бил сън. Само почакай да видиш, Мадалена Роса, само почакай.

Концертьт в задушната църква вървеше към своя край, когато Вивалди засвири каденцата^[2], за която беше говорил на Мадалена. Тя започна както обикновено, с полет на бързи ноти, водещи към няколко

такта, звучащи като селска жига. Иззвири кратка музикална фраза, повтори я с нарастващи по височина тонове, изкачваща се по-нагоре и по-нагоре, и по-нагоре, все по-близко и по-близко до магаренцето на цигулката, извиваше лъка си, докато звуците, които излизаха изпод него вече не бяха звуци на цигулка, а на птици, чуруликащи в короната на дърво. Посегна към най-ниската струна, добави една-единствена нота в синкоп, преди да понижи, повеждайки останалата част от оркестъра към жизнерадостните финални тактове.

— Хареса ли ти? — попита я той после.

— Мисля, че през цялата каденца не смеех да дишам.

— Добре — кимна той, затвори кальфа на цигулката си и триумфално го потупа.

Мадалена изпита облекчение, че не е забелязал липсата на отговор на въпроса му. Каденцата по-скоро бе предизвикателство към слушателите, а не красиво произведение, гениална, но не толкова приятна. Звънеше в ушите ѝ в продължение на дни.

Вивалди се оказа прав. Каденцата му се превърна в основна тема на разговор във Венеция. Но макар на следващата седмица да влезе в „Пиета“ с леката стъпка и изправените рамене на победител, скоро пак се зарови в работата си.

Сватбата на Киарета беше след няколко месеца и срокът да се напише музика за нея ставаш все по-кратък. За нейното последно появяване пред публика той композираше роля в нова оратория. Всичките пет солови партии, мъжки и женски, на „Джудит Триумфираща“ трябваше да бъдат изпълнени от фили ди коро. Останалите певици щяха да формират хора на еврейките, ако гласовете им бяха високи, или нападащите ги вавилонци, ако гласовете им бяха по-плътни. В ораторията щеше да вземе участие всяка музикантка и певица от коро, щяха да бъдат включени дори много от пенсиониралите се и инициатите, така, че мощната армия на Навуходоносор и героичната съпротива на Джудит да не звучат неубедително. Залите на „Пиета“ кънтяха от инструментите на филите, които свиреха не само на обичайния набор от духови и струнни инструменти, но също биеха барабани и надуваха тромpetи.

Грандиозният финал през ноември щеше да се предшества от двумесечни концерти и стресът, на който бяха подложени ръководителките на коро, беше по-голям от всичко, което Мадалена беше изживявала до момента. Вивалди беше на път да се срине. Няколко дни преди първия за сезона концерт една сестра влезе на пръсти в залата и шепнешком помоли Мадалена да отиде с нея. Маестрото, излязъл от репетиции преди около час, бил намерен в коридора бездиханен. Отнесли го направо в болницата, където сестрите успели да го съживят с ароматни соли, но понеже чули, че Мадалена знае по-добре от тях как да се справя с тези негови пристъпи, я повикали на помощ.

Тя влезе в лазарета и завари Вивалди с обичайния му тен и подобрено дишане. Сестрите подреждаха наоколо, но точно когато Мадалена прекрачи прага, ги повикаха при пациентка, получила удар. Всички се спуснаха навън, оставяйки наоколо безпорядък. Изведенъж Мадалена и Вивалди се оказаха сами.

— Никой друг не е толкова загрижен за мен — промълви той леко задъхано. — Виж колко бързо пристигна.

Мадалена не седна до него, макар той да ѝ направи знак. Приближи до плота и започна да сгъва влажните кърпи и да подрежда по групи шишенцата и кутийките с ароматни соли. Откакто се беше завърнал в „Пиета“, тя бе успяла да избягва да остава насаме с него, ако нямаха някаква съвместна работа, която напълно да ангажира вниманието им.

„Той няма нужда от мен. Трябва просто да си намеря някакво извинение и да си тръгна“, помисли си, но любопитството ѝ надделя и остана да чуе какво ще ѝ каже Вивалди.

— Сестрите изглеждат доста добре подгответни — отбеляза тя. — Бих казала, че са се погрижили много добре за вас.

— Те са сестри. Биха направили същото за всеки. — Вивалди шумно въздъхна. Мадалена прекъсна заниманието си и се обърна. Той я гледаше.

— Живея сам — продължи маестрото. — С изключение на слугиня, на която плащам да ми пригответя вечеря и да разчиства след мен. — Той се изправи и се зае да оправя дрехите си, умишлено избягвайки да гледа към нея. — Често се чудя какво би било, ако не

бях положил клетва да служа на Бог, ако имах някого, който да се грижи за мен, защото така е решил.

„Защо ми говори такива работи?“

— Когато дойдох в „Пиета“... Може би не трябва да ти го казвам... — извърна с гръб към нея. — Нямах търпение да те видя. Ти си най-истинският и най-искрененият човек, когото познавам. — Очите му я обгърнаха, когато тя се изправи срещу него, притисната гръб към плата. — Гледам те сега, толкова зряла, напреднала и... — Очите му проблеснаха и гласът му трепна — леко, но забележимо. — И съм толкова горд.

Той облегна гръб на възглавниците и пак ѝ направи знак да седне до него, но тя остана на мястото си. Вивалди отпусна ръце върху коленете си и започна да се поклаща напред-назад, леко и нервно.

— Не ме разбирай погрешно — продължи той. — Стореното сторено, но не мога да не завиждам на мъжа, който ще се ожени за теб.

„Трябва да си тръгна — каза си тя. — Трябва да го укоря, че си позволява да ми говори така, а после да изляза от стаята.“

Вивалди вдигна поглед към нея, най-сетне беше забелязал продължителното ѝ мълчание.

— Казах твърде много.

— Да, така мисля.

— Прости ми. След пристъп винаги съм по-искрен от обикновено. Сякаш може би предчувствам, че следващият би могъл да отбележи моя последен земен миг, затова не искам да оставям нещата незавършени.

— Може би.

— Мадалена, погледни ме. — Вивалди се изправи, обърнат с лице към нея, но не направи опит да я доближи. — Няма да казвам нищо повече, обещавам. Но искам да знаеш, че ценя моментите, които съм прекарал с теб повече от всички други в живота си. Дълбоко ще се натъжа, ако думите ми са те накарали да се чувствуаш неудобно от присъствието ми.

— Не — отвърна Мадалена. — Няма. Имат нужда от мен за репетицията. — Кимна леко, обърна се и напусна стаята.

В следващия половин час Мадалена пропускаше встъпителните си знаци, четеше погрешно ролята си. Накрая остави лъка. Оправда се с главоболие и помоли да я извинят, задето ще се оттегли. Легна на

леглото си в тихата стая, но не можа да си обясни какво я притесняваше повече — това, което Вивалди беше казал, или обещанието му никога повече да не ѝ говори по този начин.

Мадалена не сподели с Киарета за изреченото от Вивалди. Помнеше с колко напрежение се насищаше връзката ѝ със сестра ѝ навремето, когато се намесваше името на Вивалди, и не желаеше да съживява онова, което бяха оставили зад гърба си. Но да се довери на сестра си щеше да е трудно и по друга причина. Дори преди срещата ѝ с Вивалди в болницата между сестрите се беше възприело неловко мълчание заради спор между Киарета и маестрото. Водещата роля, тази на Джудит, трябваше да бъде изпълнена от глас, достатъчно драматичен, за да накара публиката да си я представи как реже глава с едно замахване на сабята, а гласът на Киарета беше твърде сладък. Тя прие, че последната ѝ роля няма да е главната, но конфликтът започна не на шега, когато Киарета разбра, че Вивалди не е написал дори втората по важност роля за нея. Вагаус, евнухът — слуга на Холоферн, генерал на Навуходоносор, щеше да се изпълнява от Барбара, която — Киарета бе убедена в това — Вивалди подготвяше да заеме нейното място.

Киарета беше слизана.

— Това е моето последно изпълнение и какво — играя прислужницата! — извика тя, размахвайки нотните листа пред лицето на Вивалди.

— Съжалявам — каза ѝ той. — Не мога да рискувам да ти дам по-голяма роля. Нямаш време за репетиции. Страхувам се, че ще ти е трудно да се справиш дори с това.

— Аз съм най-добра от всички в четенето на ноти от приста! — възрази Киарета. — Можеше малко да промените тоналността. Щях да направя ролята на Барбара или да пея Озиас. Той се появява чак накрая и неговата партия е по-кратка, така че ще има по-малко за учене. И ще съм последна. Ще ме запомнят.

— Вярно — кимна Вивалди. — Но не става дума само за броя на нотите, които ще трябва да изпълниш. Какво впечатление искаш да създадеш? Да не искаш публиката да те слуша в ролята на мъж — слуга? И още по-лошо — евнух?

Киарета трябваше да признае, че иска последното впечатление, което ще остави, да е на красива жена и въпросът приключи, докато той я върна обратно към апокрифна история, за да отбележи, че е създал образа на Абра, само за да й предложи подходяща роля.

Киарета изригна повторно, когато видя партитурата за четирите арии. Искаше да изпълни само две от тях. „Скучна“, беше присъдата й за третата, а „отвратителна“ бе най-милата дума, която можеше да намери, за да изрази отношението си към последната мелодия, която никога щеше да изпълни пред публика.

— Обеща, че ще напише ролята за мен, но само чуй! — и нескопосно изпя последната ария една вечер в стаята им.

Мадалена в продължение на седмици се опитваше да се изяви като помирител, но трябваше да се съгласи, че музиката звучеше като маршовете, които измисляха момчетата на село, когато играеха на войници.

Киарета не можеше да изкара репетиция, без да заръмжи или пък напълно да мълкне от раздразнение, преди да е стигнала до финала. Мадалена се опита да накара сестра си да види нещата през погледа на Вивалди: той разказваше история и тя просто изпълняваше една от многото роли, но Киарета я накара да замълчи, като я обвини, задето го защитава.

Солистките репетираха само своите партии и войната отново избухна, когато Киарета видя как всички части от ораторията се връзват една с друга. Финалната й ария щеше да е последвана от друга, изпълнявана от Барбара. Филя на име Джулия играеше Озиас, губернатора на окupирания еврейски град Бетулия, и всъщност тя щеше да изпълнява последната ария и един речитатив^[3].

— Това са последните ноти, които ще изпя! — Киарета захвърли партитурата на пода при следващата си репетиция насаме с Вивалди. — Мразя ги! А вие още повече влошавате нещата, като написвате следващата ария много по-добре, така, че те ще ме забравят още преди да съм имала време да отстъпя от решетката!

— Киарета, как е възможно една слугиня да изпълнява последните думи в оратория? Важна е историята. — Вивалди говореше с равен натъртен тон, сякаш обясняваше неприятен факт на разгледено дете. — Героите имат значение.

— На публиката няма да ѝ пука, ако ще Холоферн да пее с отрязана глава — отвърна Киарета. — Те идват да слушат певиците.

Лицето на Вивалди почервена.

— Те идват, за да чуят музиката — рече той. — Важна е цялата композиция, не само ти.

Киарета отказа да вземе участие в следващата репетиция и когато Вивалди без коментар я замести с начинаеща певица, тя му изпрати съобщение, че изобщо няма да пее в продукцията.

— Катерина се надува и се държи така, сякаш наистина е Джудит, а аз съм нейната прислужница. Не забелязваш ли как ми се подхилква Барбара? — Киарета закри лице с ръце и заплака, докато седеше до сестра си в стаята. — А също и Джулия. Защо ми причинява всичко това?

Мадалена беше наясно, че заплахата на Киарета да не участва, е бълф. Последното ѝ изпълнение щеше да е по време на литургия в седмицата преди представянето на ораторията, а тя нямаше да понесе да не пее отново.

— Сестра ти е направо невъзможна — подчертава Вивалди пред Мадалена през почивката на една от репетициите, докато Киарета изпускаше парата в стаята си. — Да заплашва, че няма да пее? Направо нелепо. Фили ди коро правят каквото им се каже. Да решават дали една роля е достатъчно добра за тях, или не? Та това не е по-различно от оперните диви! — Той потръпна. — И, между другото, какъв е шансът Конгрегационе да подминат възможността да изкарат пари от едно последно изпълнение, само за да погъделичат егото на сестра ти? Пък и малко вероятно е новото ѝ семейство да приеме спокойно внезапните ѝ избухвания. — Раздразнението в гласа му беше примесено с гняв и горчивина. — Не. Тя ще пее.

— Говорите така, сякаш вече не я харесвате — отбеляза Мадалена.

— Съвсем не е така. Ужасно я съжалявам. Както и себе си, и теб, и всички. Ти вече никога няма да свириш, докато тя пее. Аз никога вече няма да мога да композирам за нея. Хората, които идват в църквата, няма да чуват гласа ѝ. И това е нищо, като се има предвид какво изживява тя, като знае какво ще загуби. Киарета се отличава с дарба, която едва имаше време да развие, но никога няма да се радва на десетилетие слава.

Той поклати глава.

— Не, дори през последните няколко седмици, докато ми разиграваше сцени и обиждаше музиката ми, не съм спрятал да я съжалявам. Чудех се какво бих правил аз, ако църквата ми кажеше, че не мога да свиря на цигулка. — Вивалди замълча. — Честна дума, не мога да си го представя. Бог да ми е на помощ, но мисля, че по-скоро бих умрял.

Слабият звук на барабани и тромpetи се усилваше, докато Киарета и Мадалена вървяха по коридора към стълбището, извеждащо на балкона на църквата. Киарета спря за момент пред вратата.

— За последен път се изкачвам по тези стълби.

Мадалена не каза нищо. Посегна и се престори, че оправя ръкава на сестра си, просто за да има повод да я докосне. По коридора се зададе момиченце на около десет години, понесло канта с вода. То не откъсваше поглед от Киарета, докато не се изравни с нея, после сведе глава, измърмори някакво извинение и се заизкачва нагоре.

— Трябва да съм изглеждала по същия начин — каза Киарета, като гледаше как момиченцето внимава да не разплиска водата по стълбите, — когато се прокраднах нагоре и открих Микиелина. Беше толкова отдавна, едва си го спомням.

— Трябва да се качваме — подкани я Мадалена.

Устните на Киарета бяха леко разтворени, очите ѝ се разшириха, после едва забележимо се присвиха, сякаш мислите ѝ бяха така многообразни и противоречиви, че сами се унищожаваха. Пое дълбоко дъх, все едно се канеше да заговори, но после само протегна ръка към Мадалена и я прегърна дълго, дълго.

Най-накрая двете се изкачиха на балкона. Църквата под тях вече беше почти пълна. Мадалена се зае да настройва цигулката си, но за момент спря и попита:

— Клаудио пристигнал ли е?

— Не знам — отвърна Киарета, надничайки през цепнатина на тънките завеси. — Не го виждам.

Не беше го и търсила. Имаше чувството, че тълпата се събираше, за да стане свидетелка на нейната екзекуция.

— Мисля, че направих грешка — прошепна, но не беше сигурна дали иска да я чуят.

— Това място е по-претъпкано и от рая! — Анна Мария се усмихна на сестрите и извъртя очи, преди да седне пред клавесина.

Докато другите музикантки влизаха и заемаха местата си, тя прокарваше пръсти по клавишите. После излязоха певиците и се наредиха най-близко до решетката. Киарета механично се присъедини към тях. Последен на балкона се появи Вивалди, стиснал в ръка цигулката си. За началните ноти застана под ъгъл така, че да го виждат както духовата, така и струйната секция и когато филите кимнаха, че са готови, той вдигна вежди, за да им даде знак да започнат.

Духовите инструменти рязко изsvириха туш, подготвяйки сцената на двата противникови лагера, преди Мадалена и останалите да изригнат в див звук, подкрепян от по-ниските тонове на чело и виолончело. Към края на симфонията не остана нечут инструмент. Тимпаните гърмяха, докато стойките за ноти потракваха. Духовите инструменти свиреха, лютните, мандолините, теорботата и лютните с дълъг врат дрънчаха яростно. Музиката притихна и Вивалди започна енергично соло, последван от маестра Пруденция, първа цигулка, следвана от Мадалена — водеща втора цигулка. Заедно те изразиха нарастващо вълнение, завършващо с финално разтърсващо кресчендо от барабани и духови инструменти.

И тогава започна историята. След като Холоферн прегрупира войниците си, слугата влеза, за да му каже, че красива жена от еврейския лагер иска да се запознае с него. Катерина пристъпи напред и запя без нито един такт речитатив. Гласът ѝ беше нежен и плавен, докато изливаше страховете и надеждите на Джудит, галеше всяка фраза с грация и лека меланхолия.

През прозорците и коридорите на „Пиета“ вече нахлуваше ноемврийският хлад, но на претъпкания балкон скоро стана горещо. Филите, които нямаха друга роля, освен да подсилват хоровете, започнаха да подбират изsvирените нотни листа и да веят с тях на музикантките, които лъщяха от пот.

И после дойде редът на Киарета.

— „*Ne timeas non* — пееше тя. — Не се страхувайте.“

Киаретиният глас се разнесе из църквата под акомпанимента на клавесина на Анна Мария, нотите се издигаха и спускаха надолу,

прииждащи и оттеглящи се с перфектна лекота. Мадалена отпусна цигулката в скута си, докато гледаше сестра си. Абра трябаше да възхвалява красотата на Джудит, но на Мадалена ѝ се струваше, че не само музиката, но и думите бяха идеални за сестра ѝ.

— „*Cedit ira, ridet amor* — пееше Киарета. — Пред красотата на твоето лице гневът избледнява и любовта започва да проблясва, и всички аплодират твоя благороден дух.“

Преди края момичето до Мадалена припадна, а дрънчене на тимпани в задната част на балкона ѝ подсказа, че още една музикантка е станала жертва на жегата. Най-малките момичета носеха кърпи, потапяха ги в набързо осигурените ведра с вода, за да могат музикантките и певиците да избършат челата си през някоя пауза.

Киарета се поклащаща напред-назад, изпълваше дробовете си с въздух и ги изпразваше с тихи въздишки, докато изчакваше реда си. Джудит викаше Абра да я подкрепи в час на нужда.

— „Подобно на гургулица ти говоря, моя вярна приятелко“ — пееше Катерина, подобно на птичка.

Музиката беше така прекрасна, толкова перфектна, че въпреки завистта си към другото момиче, Киарета усети да се разтапя в нея. Солото свърши и една от най-новите инициативи подаде на Катерина кърпа да избърше потта си и тя уморена зарови лице в нея, без да забелязва изпълнения с обожание поглед на момичето.

Вивалди беше написал изключителна ария, с която Киарета да отговори, но за неин ужас, по време на речитатива, водещ към нея, гласът ѝ зазвуча несигурно и леко пискливо. Тя се помъчи да отвори гърлото си, докато Мадалена свиреше melodията, която тя трябаше да подхване. Последният път, в който се представяха заедно трябаше да е идеален и гласът ѝ се успокои. Само след минута арията на Катерина остана зад гърба им и публиката принадлежеше изцяло на Киарета.

Акомпаниментът на Мадалена притихна. Гласът на Киарета се разнесе из църквата, изпълнен с болката на раздялата. В него имаше всичко, което можеше да предостави един глас. Нотите се надигаха и падаха, чуруликаха и вибрираха. Пееше така, сякаш щеше да полети от балкона, да стигне до задната част на църквата и да се понесе право към рая, преди да се върне обратно на земята, за да доведе арията си до завършек.

— „Абра! Абра!“ — извика Джудит след няколко минути, след като вече беше отсякла главата на Холоферн.

Киарета изпълни героинята си с радост от успеха на мисията им, пълзгайки гласа си надолу-нагоре, сякаш пияна от щастие. И после се впусна в омразната последна ария, изтръгвайки най-доброто от тоновете, които й харесваха. Пое дълбоко дъх за последен път и отново накара гласа си да полети, сбогувайки се с него, докато го запращаше към наклонените греди на покрива. Сетне всичко свърши.

* * *

В седмицата до сватбата всяко движение, всяка стъпка на Мадалена и Киарета им се струваше неестествена. През последните няколко седмици Мадалена имаше удоволствието да се наслаждава на лукса да се упражнява единствено в присъствието на сестра си, свиренето на цигулка в стаята им сега й изглеждаше като извиване на счупена ръка, затова държеше инструмента заключен в калъфа му.

Една нощ Киарета затананика, после спря.

— Продължавай — насърчи я Мадалена.

Киарета погледна към сестра си с унила усмивка.

— Предполагам, трябва да се упражнявам да свикна с това, че нямам нищо за упражняване. — Остави настрана ръкоделието си и двете се запътиха мълчаливи към леглата си.

Сватбената рокля и воалът на Киарета бяха разстлани в съседна на кабинета на приората стая. Антония и майка й пристигнаха и завариха Мадалена да разресва косата на сестра си, която според венецианска традиция щеше да е пусната свободно. Антония, чиято талия се закръгляше поради първата й бременност, плесна радостно с ръце, когато стегнаха корсета на приятелката й. Дори Джустина се поддаде на вълнението, докато закопчаваше около шията на новата си снаха семейно бижу с обсипана със скъпоценни камъни висулка, която сама беше избрала.

Венецианките винаги се омъжваха в семейните им църкви. „Пиета“ беше домът на излизящите от нея булки, но за да се държат

под контрол вълнението и въображението на останалите момичета, на тях обикновено не им се разрешаваше да присъстват на бракосъчетанието. За сватбата на Киарета Анна Мария и останалите момичета от коро бяха получили специално разрешение да наблюдават мълчаливо от балкона. Единствено Мадалена бе допусната до църквата заедно с най-близките роднини на Клаудио. Стояха в малкото осветено от свещи място край олтара, докато останалата част от църквата тънеше в дълбоки сенки. Безцветният глас на свещеника изчезна в тъмнината, докато напредваше с брачната литургия.

Когато официално бе провъзгласена за съпруга на Клаудио, Киарета премина през тъмния, потънал в тишина главен кораб на църквата, хванала мъжа си подръка. Бернардо се втурна пред тях да им отвори вратата и те излязоха навън под потоците златна слънчева светлина. Рива беше пълна с любопитни зяпачи, които се бълскаха да зърнат булката поне за миг.

— Киарета! Киарета! — крещяха отново и отново.

Пред очите ѝ беше спуснат воал, но Киарета виждаше лицата им, докато вървеше по обсипаната с цветя пътека.

Те плачат, осъзна тя.

И тогава, точно когато се качваше на гондолата, чу какво още казваха.

— Адио! Довиждане, Киарета. Адио!

Гондолата, обточена с панделки и цветя от сребърното феро^[4] до кърмата, потегли сред водата, оцветена в розово, жълто и червено от хилядите цветни листчета, ставаше все по-малка и по-малка, докато не изчезна от погледа.

На застаналата на празния док Мадалена ѝ се струваше, че лодката прекосява реката на смъртта Стикс. Толкова силно беше усещането ѝ, че нещо е умряло.

---

[1] Villegiatura — дълъг период през лятото, през който богатите венецианци отиват да живеят във вилите си в провинцията. — Бел.прев. ↑

[2] Cadenza — сложно и трудно соло, написано или импровизирано, обикновено вкарвано в края на музикално изпълнение, за да покаже способностите на музиканта. — Бел.прев. ↑

[3] Recitative — вокален пасаж от опера и оратория, представляващ изпята реч. — Бел.прев. ↑

[4] Ferro — сребърен орнамент на носа на гондола. — Бел.прев. ↑

**ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
МАСКИ
1716–1719 Г.**

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

На сутринта след сватбата Киарета се събуди сама в спалнята си. Седна в леглото и дръпна завесите на балдахина, за да види слабата слънчева светлина, проникваща в стаята през прозорче.

„Пропуснах молитвата — помисли си. — Domine, labia mea aperies^[1]“ — зашепна и се прекръсти, после спря, защото вече беше късно и не беше сигурна коя молитва трябва да каже — за шест или за девет часа. Отметна кадифената завивка, стана от леглото и продължи с молитвите, коленичила на дървения молитвен стол в ъгъла на стаята ѝ. Смъденето между бедрата ѝ я накара да трепне. Погледна към чаршафа и съгледа петно кръв върху него.

Метна покривката върху чаршафа, за да го скрие и пак приседна на леглото, напълно забравила за молитвите. Сега в „Пиета“ Мадалена сигурно окуражава някоя атива, която се мъчи да овладее нова техника, а Анна Мария вероятно мърмори, че музиката трябва да се препише навреме за репетициите. Сърцето ѝ се сви от болка при сладката позната картина.

„Всичко свърши — помисли си. — Няма връщане назад.“

Приората ѝ беше обяснила в най-общи линии какво да очаква от първата си брачна нощ, но останала сама в стаята си, Киарета смутено прекарваше през ума си детайлите, сякаш не беше сигурна, че всичко се е случило именно на нея. В „Пиета“ облеклото беше просто, но когато Клаудио разкопча сватбената ѝ рокля и я съмъкна до кръста, а после ѝ помогна да излезе от нея, корсетът я караше да се чувства почти напълно облечена. Когато той разхлаби връзките му, тя пое може би първата си дълбока глътка въздух от началото на деня. Застанал зад гърба ѝ, Клаудио посегна и здраво я хвана, после я извърна към себе си и така силно я притисна към тялото си, че когато се отдръпна и голите ѝ гърди се разкриха напълно пред очите му, тя не се почувства толкова уязвима и беззащитна, колкото бе очаквала.

Той я отнесе до леглото, без да сваля остатъка от бельото ѝ, после стана да духне свещта. Върна се гол и притисна в нея невероятно огромното нещо, за което ѝ бяха казали, че ще разкъса

печатата на девствеността ѝ и ще я направи официално и напълно негова жена. Трябаше ѝ известно време, за да се отпусне напълно и да му позволи да проникне между краката ѝ и тогава, докато Клаудио ѝ шепнеше окуражителни слова, а тя уплашено скимтеше, той натисна по-силно, докато тя не извика, усещайки как я изгаря отвътре. Беше по-малко болезнено, отколкото я бяха предупредили — преживя по-скоро шок, отколкото нещо друго — и когато Клаудио започна да стене, тя се ужаси да не би нещо в нея да го наранява. Когато той се напрегна и замря, а после със стон се претърколи на леглото, за момент тя си помисли, че е умрял, докато той не посегна да избърше челото си от потта.

— Добре ли си? — попита го Киарета и той избухна в смях.

— Аз трябва да те питам — отвърна той. — Много ли те заболя?

Киарета го увери в противното, а после най-неочекано заплака, и въпреки че Клаудио настояваше да узнае причината, не съумя да му я обясни.

Държа я в прегръдките си, докато тя най-сетне заспа. Когато се събуди, той вече беше изчезнал. Киарета нямаше представа какво трябва да прави. Приближи до молитвения стол и коленичи.

„Благословена Божия майко, моля те, прости ми, ако днес не се моля, както трябва. Не съм на себе си.“ Притисна длани към лицето си и остави хладината им да проникне в пламналата ѝ кожа.

— Моля те, помогни ми да бъда добра съпруга на Клаудио — прошепна тя. — И ми помогни да разбера този свят, в който избрах да живея.

До молитвения стол стоеше голямо позлатено казоне. Капакът му беше отворен и вътре, върху купчината бельо, се виждаше малката торбичка с парченцата от слонова кост. Киарета взе торбичката, задържа я за момент, опипвайки я с пръсти, преди да я целуне и да я пъхне в дъното на сандъка, далеч от чужди очи.

Въпреки обещанието си, Киарета реши да даде на сестра си нейното парче от гребена, когато напускаше „Пиета“, но Мадалена не го поиска. Когато за първи път ѝ показва парченцата от слонова кост, Мадалена дълго ги оглежда, преди да ги пъхне обратно в торбичката, после ѝ каза, че не желае повече да ги вижда.

— Само ще ме накарат да мисля — поясни. — Предпочитам да не ми се напомня.

Киарета обаче искаше да помни. Достатъчно странна се чувстваше между членовете на семейство Морозини. Помагаше ѝ да знае, че миналото ѝ е също толкова населено с живи човешки същества, както на всички останали. Само дето не ги познаваше.

След като скри торбичката в казонето, ръката ѝ се спря върху комплект поръбени с дантела калъфки за възглавници, които Мадалена ѝ беше подарила за сватбата. Съгледа ги и я обля вълна от страх. Как ли щеше да се промени връзката ѝ със сестра ѝ сега, когато бе напуснала „Пиета“? Все пак докато се оглеждаше из стаята, бъдещето не ѝ изглеждаше мрачно, а само непознато. Леглото беше голямо и удобно, все едно спеше на облак, а будоарът, свързан със стаята, за който Клаудио ѝ беше казал, че също е неин, беше по-голям от стаята, която с Мадалена си поделяха само допреди ден. Клаудио разполагаше със собствени стаи на същия етаж и понеже родителите му живееха на долния, портегото, към което се отваряха вратите на стаите им, щеше да е само тяхно. Ами Клаудио? Трябваше да свикне с един живот, в който всичко, включително навиците на съпруга ѝ, беше ново. Както и да е, беше си мислила, че когато се събуди, Клаудио щеше да е до нея.

Следвайки съветите на Антония за изискванията към една съпруга на патриций, Киарета захвана косата си отзад, сложи си тънка златна диадема.

— Киарета Морозини — каза тя на отражението си в огледалото. Имам фамилия. — Киарета Морозини — повтори и се опита да се усмихне така, както би го сторила, ако поздравяваше света.

Облече си скромна рокля, за която ѝ бяха казали, че ще е подходяща за през деня, когато няма да ѝ се налага да излиза от къщата. Изрязаното ѝ деколте беше поръбено с панделка, изтъкана от златист конец и украсена с дребни стъклени мъниста. Точно под гърдите ѝ започваше обемиста копринена пола и падаше тежко надолу към пода, а тесните ръкави в синьо, подбрани така, че да подхождат на очите ѝ, се разширяваха към лактите, за да ѝ позволяват да движи ръцете си. Завърза обувките с меки подметки и отвори вратата.

В портегото цареше тишина. Естествената светлина почти беше изчезнала, отстъпвайки място на сгъстяващия се мрак, предвещаващ дъждовен ден.

— Клаудио? — извика тя.

Ехото загълхна, без да е получила отговор. Почука на вратата на кабинета му и когато никой не се обади отвътре, тя я отвори, за да се увери, че лампите са изгасени.

Привлечена от светлината, струяща през прозореца в дъното на портегото, Киарета излезе на лоджията към Канале Гранде. Гондолиерите минаваха, без да обръщат внимание на падащите във водата дъждовни капки и викаха един на друг. Тя дълбоко си пое дъх и изпита странно чувство от факта, че е сама навън.

— Какво правиш там? — Джустина Морозини стоеше в портегото. Направи знак на Киарета да влезе вътре. — Трепериш — изрече тя с тон, който, за разлика от друг път звучеше по-скоро загрижено, отколкото критично. — Клаудио излезе за работа и ще отсъства целия ден — обясни свекърва й, предвиждайки въпроса на Киарета. — Добре ли си?

— Да — бързо отвърна Киарета. После, давайки си сметка, че Джустина я пита за случилото се между нея и Клаудио през първата им брачна нощ, се изчерви.

— Сега, като знам, че си станала, ще наредя на слугите да сменят чаршафите — рече Джустина и махна към стълбището за към пиано нобилето. — Ще дойдеш с мен и ще слушаш, за да се научиш как сама да разговаряш с тях занапред.

Джустина дръпна въжето на звънеца.

— Зуана ще е тук след минута. Слугите ни гледат да не се мяркат пред погледа ни, но ще видиш, че не са далече и винаги пристигат навреме.

— Чаршафите в спалнята на синьората трябва да се сменят — нареди тя на младата слугиня, която се втурна в стаята. — И гледай да го направиш както трябва, за да няма никакви следи от петна.

— О, Боже — възклика свекървата, когато след излизането на прислужницата се извърна и видя покритото с пътен слой червенина лице на Киарета. — Засрамих те. Е, ще се научиш, че слугите винаги са наясно с всичко около теб и няма начин да го избегнеш. Важното е, че пазят тайните ти. В твоите покои ли ще закусваш днес?

Киарета нямаше представа какъв трябва да е отговорът й.

— Не знам. Това ли е... — „... онова, което правим“.

Джустина я прекъсна.

— Прави каквото пожелаеш — усмихна й се насила.

— Аз... — заекна Киарета, — съжалявам, но не знам какво желая.

— Добре. — Резкият тон на Джустина подсказваше, че Киарета само ѝ губи времето. — Днес ще накарам Зуана да ти сервира закуската в твоя апартамент. След това ще решиш къде ще вечеряш.

— Зуана?

— Слугинята, която току-що беше тук. Твоя е. Твърде млада е, но мисля, че ще я намериш за задоволителна.

Джустина не каза нищо повече и в последвалото мълчание, Киарета чу тихия говор на две слугини, обслужващи долния етаж, после скърцането на панти, докато слагаха нещо в някакъв шкаф. Някъде навън иззвъня църковна камбана.

— Клаудио ще се върне ли за вечеря? — Киарета наруши тишината възможно най-предпазливо и с най-любезния си тон.

— Съмнявам се, макар че може и да ни изненада. Това е денят след сватбата му, в края на краищата. Често вечеря някъде другаде, затова не разчитай особено на появата му.

Киарета си помисли, че забелязва следа от присмех по лицето на Джустина, сякаш фактът, че знаеше за сина си повече, отколкото Киарета, бе оръжие, което свекърва ѝ възнамеряваше да държи излъскано и готово за действие.

Как беше нарекла Антония майка си? „Вълчица.“ Клаудио и Антония вероятно бяха направили всичко по силите си, за да ѝ помогнат, но ако Джустина не беше предразположена да е по-добра, щеше да се наложи Киарета да се научи сама да се справя с нея.

Беше станала съвсем скоро, но изведнъж се почувства уморена, извини се и се оттегли в стаята си. Легна на леглото си, очите й пареха толкова силно, че когато се опита да ги затвори я заболя. По вратата се разнесе тихо почукване.

— Мадона? — чу се слаб глас.

Тя отвори вратата и видя Зуана с табла в ръце.

— Закуската ви — каза момичето с въпросителен тон. Забелязвайки зачервените очи на Киарета, попита: — Добре ли е мадоната?

— Да — отвърна Киарета. — Аз ли да взема таблата?

— Не, мадона, аз ще ви я оставя. — Разчисти място, сервира и изчезна, без да каже нито дума повече.

Смазана под тежестта на факта, че не знае дори най-обикновени неща, Киарета заби поглед в чинията пред себе си. Дъвчеше, без да усеща вкуса на храната, после махна салфетката и се сви в леглото. Чаршафите бяха чисти. Когато се събуди, храната липсваше. Зуана беше разчистила, без Киарета изобщо да я е чула.

Нощта се спускаше, а Клаудио още го нямаше. Киарета се наметна с един шал, който намери в казонето и излезе на лоджията да погледа как последният дъждовен облак закрива луната. Гондола с група музиканти се плъзгаше зад друга, в която Киарета различи силуетите на прегърната двойка.

Още една гондола подмина лоджията и до слуха на Киарета достигна мелодията на едно нейно соло, което бе изпълнявало в „Пиета“. Тя запя, първоначално почти шепнешком, но после, без да се усети, повиши глас. Гондолиерът се върна под балкона ѝ. Светлината на фенера му танцуваше върху тъмните води на канала, докато той припяваше. Над тях с крясък прелетя нощна чапла.

— Какво правиш? — Гласът на Клаудио прокънтя из портегото, токовете на ботушите му потракваха по мраморния под, докато крачеше бързо към нея. — Махни се оттам! Не разбиращ ли? — Така силно дръпна ръката ѝ, че Киарета изписка. — Казах ти никога да не пееш пред хората!

Издърпа я от лоджията и затвори вратата. Веждите му бяха гневно свъсени.

— Пей вътре за мен, за семейството ми. Пей, когато ти кажа, че можеш да пееш. Но дотогава дръж устата си затворена!

Лицето на Киарета, пребледняло от ужас на слабата светлина в портегото, го накара да разхлаби малко хватката. Клаудио понижи глас и се опита да обясни.

— Сключил съм споразумение. Подписал съм клетва. Знаеш ли какво означава?

Тя стисна очи и поклати отрицателно глава.

— Киарета, едно осъждане е нещо ужасно. Мога да прекарам живота си в затвора. Мога да загубя бизнеса си. Хората дори загубват живота си...

Киарета се задави от ридание, което избухна някъде дълбоко в нея, после се откъсна от съпруга си. Втурна се към стаята си и затръшна вратата зад гърба си.

Предния ден, след като гондолата на Киарета изчезна сред другите лодки край двореца на дожа, Мадалена се върна в църквата. Свещите край олтара вече бяха изгасени и докато очите й свикваха с тъмнината, погледът й бе привлечен към балкона, където продължаваше да свети една-единствена лампа. На фона на слабата светлина се очертаваше самотен силует.

— Анна Мария? — прошепна Мадалена. — Ти ли си?

— Мадалена? Къде си? Нищо не виждам.

— Седя на една от пейките. Ще стана. Сега виждаш ли ме?

— Едва. Какво правиш?

— Просто седя и размишлявам.

— Дойдох да се поупражнявам на органа. Възразяваш ли?

— Не. — Мадалена въздъхна и пак седна. Прекръсти се механично, но молитвите бягаха от ума й, в него имаше само чернилка, тъмна като самата църква.

Мадалена чу как пейката изскърца, когато Анна Мария седна, после първите хрипкави ноти изпълниха тишината. Тя опря лакти на колене и отпусна брадичка на длани си. Потискащите звуци на органа стържеха по нервите й така, както език опипва пулсиращ от болка зъб.

Стана и излезе. Нощта се спускаше, в двора се стелеше мъгла.

„Изглеждаше така и когато за първи път го видях“, помисли си, затвори очи и си припомни. Органът в църквата замълкна. За момент времето спря. Без Киарета нямаше бъдеще, за което да се притеснява, нито живот, за който да крои планове. Тогава музиката започна отново. Краката й неволно се раздвишиха, напомниха й, че е време да продължи.

Стаята, в която беше спала със сестра си, бе лишена от живот. Мадалена също щеше да я напусне — бяха й казали да се върне в отделението на маестрите.

„По-добре да го направя бързо“ — рече си и приближи до казонето, за да си вземе нещата. Вътре, останал в бързината, съзря скицника на Киарета. Мадалена приседна на леглото и погали корицата, преди да го отвори.

„Днес видях Антония и тя също ще идва на партито. Казва, че ще има игри и повече храна, отколкото някога съм виждала.“

...

„Вървях покрай този канал и видях рибари.“

...

„Не знаех какви са някои от храните.“

Мадалена се върна няколко страници назад, знаеще какво търси.

„Сузана си счупи лъка и Лучана ѝ даде моя. Каза ѝ да го остави в шкафа, за да мога и аз да го използвам, но не мисля, че изобщо ѝ пушкаше дали ще стане така, или не.“

Обърна страницата.

„Лучана е изчадие адово.“

Мадалена прокара пръст по вдълбнатините, оставени от молива на Киарета при изписването на тези думи. После стана и избърса очите си. Приглади одеялото, върху което беше седяла и забеляза върху него един златист косъм. Пъхна го между страниците на скицника и целуна корицата му, преди да затвори вратата зад гърба си.

Каменните стени на стаята, в която живееха маестрите и сото маестрите, бяха покрити с прътъркани гоблени, които до известна степен предпазваха от студа, а стаята беше достатъчно малка, за да

може един мангал да свърши останалото. По средата на пода бе опънат килим, върху който бяха наредени няколко стола и една маса. Анна Мария седеше на леглото на Мадалена и когато я видя да влиза, скокна да я посрещне.

— Къде изчезна днес? — попита я, прегърна я и я поведе към един от столовете. — Повиках те, когато спрях да свиря, но в църквата нямаше никого.

— Събирах си багажа и... — Мадалена седна и потрепери, макар нищо да не я болеше — ... ето ме тук.

Тя стана и се усмихна изнурено на приятелката си, докато слагаше скицника на Киарета в казонето до леглото си. Когато затвори капака, внезапно я връхлетяха спомени и така тежко се стовари върху леглото, сякаш някой я беше бълснал. Закри лице с длани и заплака.

Киарета остана коленичила на молитвения стол, докато свещта ѝ не угасна. После, придвижвайки се пипнешком из непознатата за нея стая, откри леглото си и легна в него, забила поглед в тъмнината.

„Това не е моето място — мислеше си. — Никога няма да бъде. Но какво може да се направи сега? Грешката ѝ достатъчно голяма ли беше, та да накара Клаудио да анулира брака им? Беше казал достатъчно, за да разбере, че постъпката ѝ представлява опасност за него. А ако той наистина анулираше брака им, къде щеше да отиде тя? Не и обратно в «Пиета», не след всичко случило се предишната вечер. Може би ще е възможно да се преместя на някое място, където ще мога да пея. Бих могла да се издържам по някакъв начин, да си намеря работа като оперна певица. Имам спестявания в «Пиета». Мога да отида и да им кажа да ми дадат парите, след което да напусна Венеция.“

За пръв път, откакто се беше събудила тази сутрин, изпитваше нещо различно от страх. Но планът нямаше да проработи и тя го знаеше. От „Пиета“ нямаше да ѝ дадат спестяванията ѝ и да я оставят да направи нещо подобно. А дори и да го стореха, какво щеше да прави самата тя оттам насетне?

Дали просто трябва да отида при някой гондолиер и да му кажа да ме отведе... къде? Извън града?

Никога не беше излизала сама от Венеция, никога не беше държала монети в ръката си. А дори и да се озовеше извън града, къде щеше да отиде? Знаеше имената на някои други места — Рим, Милано, Флоренция — но нямаше представа къде се намират. Лежеше в леглото и се самонаказваше за всичко, което не знаеше, докато най-сетне не заспа.

След няколко часа се събуди и зърна Клаудио, седнал на стол край леглото й.

— Гледах те как спиш — рече той — и се чувствах като истински негодник. — Подаде й ръка, подканяйки я да седне. — Ти си първият човек, когото познавам, отгледан по начин, различен от моя. Трябва да престана да предполагам, че разбираш неща, за които нямаш ни най-малка представа.

Киарета приседна на крайчеща на леглото.

— Толкова съжалявам — прошепна тя.

Клаудио я дръпна да стане.

— Ела в стаята ми. Зуана не можа да ти запали огън, защото се уплаши да влезе, когато не чу отговор от теб. — Той я прегърна и я поведе към вратата. — Там е по-топло и лампите светят.

Кабинетът на Клаудио беше облицован с дървени орнаменти в златисто и тъмночервено. Едната стена бе покрита от библиотека, а другата бе заета от прозорец с тежки кадифени завеси. Малка камина излъчваше достатъчно светлина, за да разкрие провесения над полицата портрет на сувор на вид мъж.

— Практичо ми Франческо — обясни Клаудио, щом забеляза Киарета да разглежда портрета. — Командващ венецианския флот, когато не е бил зает със задълженията си на дож. — Посочи й стол. — Най-удобното място. Мога да поръчам да ни донесат чай, ако искаш.

Киарета поклати глава, седна и оправи диплите на робата си, а Клаудио продължи:

— Държа портрета тук, за да ми напомня кой съм. Това, че съм част от едно от старите семейства на Венеция означава, че приличам по малко на всеки мой предшественик. — Седна и придърпа стола си към нейния. — Или най-малкото — на всеки Морозини, за добро или зло.

— Клаудио, аз...

Клаудио взе ръката ѝ в своята.

— Не е нужно да казваш нищо. Не се държах като джентълмен. Постъпих безобразно и ти дължа извинение. Просто бих искал да започна по-добре този път.

— Просто не знам... — Гласът на Киарета замря.

— Не знаеш какво?

Думите се заизливаха от устата ѝ.

— Дали не мислиш, че си допуснал грешка. Дали ме искаш. Дали мога да се справя.

Клаудио се изправи и заобиколи стола ѝ, наведе се и обви ръце около нея.

— Нямаше да поискам да се оженя за теб, ако не бях сигурен, че можеш да се справиш, и то — грандиозно. — Наведе глава и зарови лице в шията ѝ. — Ти си толкова силна, колкото и красива — прошепна, целуна я отново и отново, докато тя не го плесна по ръката и не му каза да престане да я гъделичка.

— Така повече приличаш на себе си — рече той. — Искам да те виждам усмихната. — Застана пред нея и я дръпна да стане. — Ти си моя жена — извика, без да откъсва очи от нейните — и аз съм невероятно горд и щастлив. — Усмихна се. — А цяла Венеция ми завижда.

Огънят беше угаснал и в стаята започваше да прониква първата дневна светлина, когато Клаудио и Киарета най-сетне се почувстваха твърде уморени, за да продължат разговора си. И двамата бяха съгласни, че ще е трудно тя да избягва майка му, докато живеят в една и съща къща. Но всички семейства спазваха неписано споразумение: всеки етаж от къщата е отделен и неприкосновен и е малко вероятно Джустина да нахлуе в нейното пространство без предупреждение, както и те не биха влезли без покана в нейното. Случилото се през днешната сутрин не беше нещо обично и свекърва ѝ нямаше да превърне подобни появии в навик. А ако все пак го стореше, Клаудио, а не Киарета, щеше да се заеме с въпроса.

Ситуацията можеше да се промени, но Киарета нямаше да спечели нищо, ако решеше да се сближи с Джустина. Най-вероятно

само щеше да се чувства по-зле и по-зле с всеки следващ опит. Джустина вероятно можеше да се сметне за отговорна за образованието и възпитанието на снаха си, но най-добре щеше да е Киарета да се постарае да е колкото се може по-рядко на разположение за уроците на свекърва си. На другия ден Клаудио щеше да се отбие в дома на Антония и да я помоли да идва възможно по-често при съпругата му. От своята приятелка Киарета щеше да научи как се прави всичко, а когато бременността принудеше Антония да се оттегли, Киарета можеше да ходи у тях и да ѝ прави компания.

— Само се надявам да не те превърне в чудовище — засмя се Клаудио и дръпна Киарета да стане. — Но сега трябва да си легнеш. Държах те будна цяла нощ.

Щом се озоваха в спалнята, той свали робата ѝ. Под тънката долна копринена риза прозираше тялото ѝ.

— Ax — възклика той, обхождайки я с поглед, докато Киарета протягаше ръце към него. — Ще бъда голям мерзавец, ако си легна отново с теб толкова скоро след първия път. — Клаудио отметна покривката. — Сега спи. Всичко ще се оправи. Просто трябва да мине малко време.

---

[1] Господи, отвори устните ми (лат.). — Бел.прев. ↑

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Маската беше изработена от кожа, разпъната и оформена като мусунка на котка, боядисана в перлени нюанси на бялото и синьото. Филигранен дизайн от златна мрежа и тел във формата на ангелски крила тръгваше от основата на носа, сякаш самата котка също носеше маска.

— Красива е — произнесе се Киарета, прекарвайки пръсти по изкуствените перли и дребните стъклени мъниста, обточващи ръбовете на маската. Подаде я на Клаудио, изправи се и се обърна с гръб към него. — Ще ми помогнеш ли да си я сложа?

Той завърза панделката, а тя излезе в портегото да се огледа в кристалните огледала по стените. В „Пиета“ Киарета беше виждала собственото си отражение единствено когато изучаваше стила на пеене, както и в няколкото минути преди всеки концерт, докато момичетата си подаваха едно на друго ръчно огледалце. Два месеца след сватбата си тя все още трябваше да свиква да се вижда с нови дрехи и прически, докато пресичаше портегото или поглеждаше към сребърното огледало върху тоалетната си масичка.

„Така изглеждам, когато косата ми е спусната“, или „Така изглеждам, когато се събудя“, или „Така изглеждам, докато ходя“, мислеше си не толкова от суетност, колкото от любопитство и удивление.

Киарета застана пред огромното огледало и се загледа в маскираната фигура, която копираше движенията ѝ. Леко ѝ се гадеше като при качване и слизане от гондола в неспокойни води. Развърза маската, после я приближи към лицето си, отмести я, пак я върна — отново и отново, бавно събирайки увереност.

„Изглежда прекрасно в комбинация с новата ми рокля“, реши тя. Корсетът от блестящ брокат в сребрист аквамарин разкриваше закръглените ѝ гърди, полите на роклята бяха изработени от метри копринена тафта, която шумолеше при всяко нейно движение.

Киарета се извърна и потърси с поглед Клаудио, за да върже отново маската ѝ, но се стресна от вида на някакъв мъж с тривърха

шапка над черна качулка и мантия. Непознатият я наблюдаваше, застанал наблизо.

— Уплаши ли те моята баута^[1]? — Гласът на съпруга ѝ звучеше приглушено и бе много променен от ръба на бялата маска, опиращ в горната му устна.

Кръвта се изтегли от главата ѝ и тя се опря с ръка на облегалката на стола, за да запази равновесие, нападната от внезапния спомен за мъжа с бялата маска отпреди толкова години.

— Не ми харесва — промълви тя.

— Глупости. Всички обичат карнавале. Просто трябва да свикнеш с него.

— Ами ако се разделим? Как ще те открия?

Клаудио свали шапката и маската си и се изправи пред нея само с копринената качулка, покриваща цялата му глава, с изключение на малка част от лицето му. Той се наведе и я целуна по бузата.

— Някой друг мъж в баута ще те качи в гондолата си и ще те отведе в дома си, а аз повече никога няма да те видя. — Не откъсваше очи от нея, за да се увери, че е разбрала шегата, а после добави: — Това няма да се случи. Ще бъдеш залепена за ръката ми. Или, още по-добре... — изчезна в спалнята ѝ и се върна с квадратното парче от червена коприна, в която бе увита маската. — Помогни ми да го сгъна и закрепя на шапката си.

Когато Киарета му подаде маската си, за да ѝ я върже, Клаудио поклати глава.

— Тя е за партита. — Отново изчезна, този път в кабинета си, и излезе оттам с една баута, идентична с неговата. — Трябва да облечеш това.

Помогна ѝ да си сложи качулката и мантията и след като завърза чисто бялата маска пред лицето ѝ, донесе още една тривърха шапка от кабинета си.

Киарета се огледа и усети как отново ѝ се догади. От огледалото я гледаха две фигури. Едната беше висока и с изключение на бялата маска, обвита в черно от главата до петите.

Другата — по-дребна, с рокля от тафта под мантията. Тя затвори очи и бавно изпусна дъха през ноздрите си. В отговор маската се затопли и докато разкършваше рамене под баутата, Киарета си

напомни, че ако не поглежда към огледалото, си оставаше същия човек.

Хвана Клаудио за ръка, двамата се спуснаха по стълбите и излязоха на дока. Докато се качваха в гондолата, Киарета спря поглед върху червената розета, закрепена за шапката на мъжа ѝ. Завладя я силно чувство на обич и ѝ се прииска двамата да изтичат обратно в спалнята ѝ, да захвърлят костюмите си и да се любят.

Гондолиерът отдели гондолата от брега и тя се плъзна по Канале Гранде към моста Риалто. В тъмнината край тях се носеха други лодки, пълни с фигури в черно, чиито маски проблясваха в призрачно бяло на светлините на лампите.

Клаудио не искаше да ѝ каже къде я води, за да не развали изненадата. Чак когато видя ярко осветената фасада на „Театро Сан Джовани Кризостомо“, разбра, че ще посети първата си опера, но не в „Театро Сант Анджело“, а като гостенка в ложите на най-разкошния театър във Венеция.

— Страхувам се, че totally ще се разглезиш и след като видиш този тук, вече никога няма да поискаш да дойдеш в мяя беден малък театър! — Клаудио почти крещеше, за да надвика тълпата от хора, продаващи лакомства и билети.

— Сценарио! — извика той и размаха монета във въздуха, за да привлече вниманието на момче с програми.

Докато се придвижваха из лобито, Киарета видя, че повечето от присъстващите носеха същите наметала и маски като нейните, но имаше и такива, които бяха скрили лицата си зад черни маски с набръчкани чела или изхвъръкнали очи.

— Какви са тези? — попита тя, заваляйки думите изпод ръба на маската си.

— Герои от комедия дел'арте — отвърна Клаудио. — След година ще ги разпознаваш всичките.

— А коя е птицата? — Кимна към приближаваща с куцукане към тях фигура, на чиято маска бяха изрисувани очила и дълга човка.

Клаудио леко повдигна маската си, за да говори по-ясно.

— По време на последната чумна епидемия един доктор натъпкал маската си с билки, които според него щели да го предпазят

от болестта, докато лекувал пациентите си.

— Подействало ли е?

— Не за дълго, но маската му се харесала на всички.

Човекът с маската на доктора докосна рамото на Киарета, докато я подминаваше и се извини на дамата с нежен тънък глас.

— Това жена ли беше? — удиви се Киарета.

Клаудио се извърна да погледне.

— Във Венеция никога не се знае — отвърна, оглеждайки фигурата, докато тя не изчезна зад един ъгъл. — Тя — или той — е обута в *пианеле*^[2], ужасните високи дървени обувки, които вече никой не носи. В днешно време жените предпочитат да си измокрят краката, отколкото да ходят на кокили — нещо, от което аз поне съм доволен.

— Той я прегърна през раменете. — Харесвам те толкова висока, колкото си.

Доближиха стълбището и Клаудио я хвана за ръката. Изкачиха няколко площадки и Киарета се озова на сред извит коридор. Пред дузина позлатени врати стояха мъже в ливреи. Клаудио стигна до една от тях и слугата ги въведе вътре.

Ложата, в която Киарета пристъпи, беше разделена на две. В задната част, точно до вратата, имаше маса с пръснати по нея карти за игра, а около нея бяха наредени комплект канапе и кресла. На кredenца в едната страна имаше няколко бутилки вино и сребърни табли със сирена и сладки. На стената беше закачено огледало, което отразяваше сцената за онези, които бяха твърде навътре в ложата, за да виждат директно. По средата на ложата се спускаше завеса, сега дръпната. През нея Киарета успя да зърне позлатените перила на балкона и половин дузина седалки с червена кадифена тапицерия.

Собствениците на ложата още не бяха пристигнали, но след няколко минути Клаудио бе поздравен от мъж, който свали маската си, за да разкрие самоличноността си. Марко Гринами, чието семейство притежаваше операта, обикаляше из ложите и поздравяваше приятелите си.

— Чух, че ще си тук — каза на Клаудио. — И исках да се запозная с жена ти, известната Киарета дела Пиета. — Марко ѝ се поклони и взе ръката ѝ в своята. — Проклет карнавале! От години се опитвам да видя лицето ти, а сега носиш маска!

— Можеш да свалиш баутата си — прошепна Клаудио на жена си и посегна да махне шапката ѝ. Развърза маската ѝ и ѝ помогна да издърпа качулката и мантията през главата си.

— Брава! — възклика Марко. — Доказателство, че фили ди коро наистина са ангели! — Той грациозно повдигна ръката ѝ и я целуна по китката.

Разговорът им бе прекъснат от пристигането на собствениците на ложата. Клаудио седеше на дивана и бъбреше, а Марко придружи Киарета до предните седалки. Тя огледа еднаквите ложи от двете страни и в дъното на театъра. Колоните бяха украсени с позлатени релефи на раковини, цветя и листа. Издялани от мрамор човешки фигури поддържаха всяка от ложите.

Тя се наведе, за да погледне надолу, където се трупаха множество хора.

— Къде ще седнат? — обърна се към Марко.

— Няма да седят, освен ако не си вземат столове под наем. Както в „Пиета“. — Посочи към няколко души, понесли пейки към предната част на залата. — Има още час до началото на представлението. Дотогава залата ще е претъпкана.

— Но как ще виждат?

Марко се засмя.

— И без това никой не обръща кой знае какво внимание. — Посочи нагоре. — Погледни към тавана!

От едната му страна бе изрисуван гербът на семейство Гrimани и фигура, която, както обясни Марко, представляваше Славата, заобиколена от херувимчета и божествени създания, хванали цветни гирлянди. В другия край атрактивна картина изобразяваше Венера.

— Красиво е — отбеляза тя.

— О, още не си видяла най-хубавата част — похвали се Марко.

— Едно от чудесата на Венеция. — В този миг картината започна да се разделя на две и от образувалия се отвор се спусна полилей с широчина десет метра. Четири златни и сребърни клонки, на които блестяха дузини бели свещи, се събираха в средата, в герба на семейство Гrimани, от който излизаха позлатени лъчи, инкрустирани с оцветени в перлено топчета.

— Браво! — възклика Клаудио, приближавайки зад тях и дръпна един стол. — За моята жена — рече той и подаде на Киарета

малка чаша с кехлибарено на цват вино. — Семейство Гrimани представят най-доброто шоу в целия град, още преди операта да е започнала.

— Докато чакаме, можем да се насладим на забавлението преди началото на представлението. — Марко посочи към ложите отсреща.
— Ето ги семейство Градениджо, наслаждаващи се на предястието си.
— Очите му огледаха ложите. — Какво имаме тук?

Посочи към една от ложите, където някакъв мъж в баута опипваше корсажа на маскирана жена, преди завесата да се спусне и да ги закрие от погледите.

— Просто ще се престорим, че не ги познаваме — отбеляза Марко. — В края на краищата, нали носят маски. Кой би могъл да твърди със сигурност?

— Нямам представа — кимна Клаудио и повдигна вежди, когато с приятеля му си размениха поглед, който Киарета не успя да разгадае.

Долу съгледа двама мъже да спорят. Те свалиха маските си и започнаха да си разменят удари. Скоро към тях се присъединиха и други, докато цял куп тела се озова на пода. Няколко жени бързо-бързо си завяха с ветрило, а хората от първите редици в ложите запращаха надолу всичко, попаднало им под ръка.

През последните десетина минути оркестърът не спираше да се настройва, но не се чуваше от шумотевицата, затова диригентът даде знак на музикантите да засвирят възможно най-силно. Когато полилеят се вдигна и платното с Венера отново се плъзна на мястото си, те изsvириха първите си ноти.

Завесите се вдигнаха и пред погледа на Киарета се разкри сцена от древногръцко пристанище. На пристана по средата стоеше закотвен кораб, отзад се издигаше храм. От другата страна, пак отзад, се ширеше дворът на палат с мраморно стълбище към спалня. С лекота, сякаш театърът изобщо нямаше задна стена, сцената преливаше в изрисуван екран, изобразяващ бряг с армада от кораби в далечината.

Публиката отдолу заръкопляска, преди да се върне обратно към предишното си занимание. На сцената излязоха танцьори и затанцуваха балет, подготвяйки появата на героя и неговия антураж от войници. След няколко минути речитатив, сред шума в театъра се разнесе пронизителен глас и за кратко прикова вниманието на тълпата. Регистърът на гласа бе женски, същият като на Катерина, когато

изпълняваше ролята на Джудит, но звукът отекна от задната стена и тавана със сила, неколкократно по-голяма, както се стори на Киарета.

— Знаеш ли кой е? Виждаш най-великия кастрат^[3] на нашето време — обясни Клаудио. — Сенезино. След края на представлението ще потегли за Дрезден, но се говори, че ще пее за Хендел в Лондон.

Героинята беше на път да се влюби в някакъв нисък дребен мъж с гънки мазнини, преливащи над яката на костюма му? Прилича на орех с ръце и крака, помисли си Киарета. Но колкото повече кастратът навлизаше в арията си, толкова по-склонна бе да повярва във всичко, дори в това, че и любовта с орех, е възможна.

— Дробове на мъж и глас на момче — рече Клаудио, — но е платил висока цена за това.

Гласът на Сенезино стана още по-висок, водеше към каденца, изпълнена с трели, извивки и поредица от ноти, ставащи все по-високи и по-високи, докато най-сетне публиката притихна и го загледа. При даден от дебелата му ръка знак, се включи оркестърът и арията завърши сред експлозия от аплодисменти.

После сцената отново се изпълни с войници и жени, които им махаха, изпращайки ги на война. Сенезино се качи на лодка по средата на сцената. Около борда се движеха нарисувани редици от вълни, лодката започна да се клати. От тавана се спусна някакъв бог и двамата изпълниха дует, преди богът да изчезне над сцената. Докато лодката напредваше към края на сцената, Сенезино повиши глас. Размахвайки меча си, закри първо действие. Завесата се спусна.

С изключение на морската битка, изпълнена с топове, дим и един кораб, който потъна, изчезвайки под сцената, почти нищо друго от операта не привлече вниманието на публиката. Местата в другата част на театъра бяха празни, с изключение на моментите, в които пееше Сенезино, а хората от ложите под тази на Киарета бяха по-заети да се състезават кой ще плюе най-далече в тълпата.

Докато гледаше как другите певци се мъчат да надвият шума, Киарета се сети за прехласнатата публика по време на нейните изпълнения от балкона на църквата. Тази вечер едно сопрано вече беше спряло по средата на арията си и се беше втурнало зад кулисите с викове, призоваващи тълпата да престане да хвърля боклуци по сцената, а друга певица остави гласа си да падне, защото усилието да

пее както трябва не си заслужаваше. Повечето обаче дръзко продължиха.

Накрая дори на Киарета ѝ стана скучно и тя отиде при Клаудио. Лицето му беше зачервено от виното, губеше добродушно на карти. Застана зад гърба на съпруга си и сложи пръсти на рамото му. Той посегна и я потупа по ръката.

— Късметът ми пристигна — заяви Клаудио на приятелите си и спечели следващите три ръце.

Завесата се спусна за последен път, полилеят отново висна надолу и публиката се заоттегля. Потискайки прозявката си, Киарета си сложи баутата и хвана ръката на Клаудио. Двамата прекосиха лобито и излязоха на улицата.

Площадът пред театъра бе обърнат на дива сцена от маскирани гуляйджии, жонгъри, улични музиканти и търговци на храна и дрънкулки. Клаудио я преведе през бълсканицата и надолу по страничните улички, закривайки я с тялото си от тълпите, които се опитваха да си проправят път в двете посоки.

После стигнаха до моста Риалто. Каменната арка над тях бе претъпкана с хора. Те напомниха на Киарета за деня, в който като малка беше свидетелка на сбиванията на Понте деи Кармини. Из нощния въздух се носеха цинични пиянски песни, но тази вечер от моста падаха само някое откъснalo се от маска перо или празна бутилка от вино.

Въпреки това Киарета се облегна на ръката на Клаудио и здраво я стисна. Искаше да си върви у дома. У дома. В Палацо Морозини, в нейното собствено легло, в нейната собствена стая, с нейния собствен съпруг до нея.

Мадалена се вслушваше в звуците на първата карнавална нощ иззад стените на „Пиета“. По-рано същата вечер беше слязла в парлаториото, докато групички хора минаваха през него. Филите бъбреха и се смееха, притиснали лица към решетката, предлагаха през бариерата пасти и малки чаши с вино на гостите си и пляскаха с ръце, когато гуляйджиите ги развлечаха с марионетки и фокуси.

Мадалена се огледа да види дали случайно Киарета не е сред тях. От сватбата ѝ насам сестра ѝ беше дошла два пъти, придружена от

Антония, но фактът, че разговаряха през решетката неимоверно ги изнерви и двете изпитаха облекчение, когато срещата им приключи. Тази вечер Киарета не беше дошла и Мадалена не беше изненадана, но изпита разочарование, когато излезе от оживената зала и отиде да си легне, без да е зърнала сестра си.

След няколко дни дойде Вивалди. Трябваше да разговарят за двата концерта, подготовката, за които се падаше на Мадалена. Косата му беше мазна, очите — зачервени. Ръцете му трепереха, когато посегнаха към цигулката в кальфа. Тя забеляза, че на няколко пъти ръката му подскочи, както ѝ се случваше и на нея, когато се събудеше посред някой кошмар.

— Добре ли сте? — попита го Мадалена.

Той сви рамене.

— Просто нерви. Премиерата на „L’Incoronazione di Dario“^[4] е другата седмица, а декорите още не са готови, кастратът се държи така, сякаш е Бог, а инвеститорите мислят, че мога да напиша опера и без да ми плащат.

Вивалди не изчака да види реакцията ѝ, а продължи:

— Получих поръчка за десет кон彻ти — усмихна се заговорнически, — и ги композирах за три дни.

— Как успяхте?

— Не спах! Освен това те не бяха напълно нови, но какво значение има оригиналността? Взех стари мои композиции и ги попромених малко тук-там. Всеки го прави.

Смехът му прозвучава като цвилене.

— Понякога просто късам началната страница и написвам нова, като посвещавам творението си на человека, който ще го купи. Никой не се усеща. Пък и клиентът, на когото ги продадох, и без това напуска Венеция.

Всичко това не звучеше особено почтено и Вивалди забеляза колебанието, изписано върху лицето на Мадалена.

— Нямам избор — обясни той. — Музиката не носи много пари. Имам къща и двама слуги. Трябва да ям, те също. Отгоре на всичкото баша ми не е добре и може би скоро ще се нанесе при мен.

Той извърна длани нагоре и я погледна безпомощно.

— Мадалена, за теб музиката може да е всичко, каквото си поискаш — мечтателна, луксозна, сантиментална, страстна, кой знае?

За мен тя е работа и когато седя зад бюрото си и композирам, през по-голямата част от времето го правя изключително и само поради прагматични причини.

Лицето ѝ помръкна.

— Не се отвращавай от мен. Изборът не е мой. Просто така стоят нещата.

Думите му се изсипваха под съпровод на тикове и резки движения. Без да каже нито дума, Мадалена остави калаена чаша с вода на масата до калъфа на цигулката му и зачака.

„Имам по-важни неща за вършене — помисли си тя, докато вземаше новата музика, която Вивалди беше донесъл. — Бих могла да занеса това да се преписва. Трябва да репетирам концерта и да посетя ученичка в болницата.“

Вивалди отпи гълтка вода, без да коментира.

— Конгрегационе не са особено доволни от мен, защото прекарвам почти цялото си време в писането на опери.

— Опери? — Тя се опита да прозвучи по-заинтересувана, отколкото в действителност беше. — Има ли и друга, освен „Дарий“?

— „Пенелопе ла Каста“. Нали се сещаш, историята с жената на Одисей. — Вивалди отпи отново и се замисли за момент. — Тя малко прилича на теб. Търпелива. Винаги е на линия, чака.

„Чака? Нима си мисли, че нямам нищо за правене, освен да го чакам да се появи?“ Мадалена започна да разхлабва космите на лъка си.

— Имате нужда от сън — отбеляза тя, като се опитваше да потисне раздразнението в гласа си.

Вивалди се приведе напред и, облягайки лакти на коленете си, зарови лице в длани си.

— Винаги си толкова добра с мен. Мисля, че си права.

Обичта, която някога беше изпитвала към него, сега сякаш се докосна до оголена рана.

„Върви си — помисли си тя. — Просто си върви.“

Той вече събираше нещата си.

— Ако в момента не съм болен, значи скоро ще се разболея, а всички те са толкова коравосърдечни. Толкова коравосърдечни. — Затвори калъфа на цигулката си. — По-добре да си вървя у дома.

Мадалена го гледаше през прозореца, докато вървеше по алеята покрай „Пиета“, притиснал длан към гърдите си — дали от болка или по навик, не беше сигурна. Усети как стомахът ѝ се свива, както преди години, когато беше опипвала с пръсти шкафа, за да открие липсващия лък. Вивалди беше труден характер, но откакто се беше върнал, музиката, изпълнявана от коро, беше божествена, понякога — толкова изключителна, та сякаш сърцето ѝ изхвръкваше от тялото ѝ в изживяването на мелодии, неспазващи никакви граници.

— Нямах предвид теб, като казах „върви си“ — прошепна тя, но дори докато го казваше, част от нея бе доволна да види как гърбът му изчезва зад ъгъла.

Мадалена отново видя Вивалди, когато той ѝ донесе новина, която тя не желаеше да чува. „Дарий“ се беше оказала финансов успех, но самата опера не бе спечелила висока оценка, а постът импресарио^[5] в безмилостните театрални среди на Венеция бе повече от това, на което се беше надявал. Дори преди премиерата на „Пенелопе“ той беше взел решение да замине за Мантуа веднага след края на карневале, за да опита късмета си там. Беше напуснал „Пиета“ по взаимно споразумение и просто се беше отбил да се сбогува с Мадалена.

Докато лежеше будна в леглото си същата вечер, Мадалена си припомняше последното му заминаване. То за малко не беше разрушило живота ѝ и сега ѝ се стори странно, че вече не си спомня за какво беше мислила и защо беше обзета от такова отчаяние.

„Вече не познавам онова момиче“, помисли си тя.

Обърна се на една страна и огледа стаята. „Докато съм тук, винаги ще бъдеш защитена“, беше казал той, но ето че тя беше тук и заспиваше сред ръководителките на коро, без да се нуждае от неговите уверения.

„Но защо се чувствам толкова празна?“

Беше прекарала няколкото години след завръщането му, като си даваше вид, че не я е грижа, дори сама си бе повярвала. Сега си представи карета на пътя, водещ към нов град, а в нея седеше Вивалди; в главата му ехтеше музика и ѝ се прииска да е до него.

Седна в леглото и се замисли. Завивките се свлякоха в ската ѝ и голите ѝ рамене потръпнаха от студа в спалнята.

„Той е най-великият музикант на своето време.“

„Той е свещеник.“

„Аз съм сираче, което може да свири на цигулка.“

Това беше всичко. Останалото беше доброто, добър късмет и нищо повече.

Нищо повече ли? Съмняваше се. Беше пораснала и преценката ѝ беше по-добра от предния път, когато Вивалди си беше тръгнал. Той беше загрижен за нея, в това беше сигурна, но какъв смисъл имаше да лежи будна и да мисли за това или за чувствата, които изпитваше към него? Мадалена отново се отпусна в леглото. Чувстваше се добре там, където си беше. Нима щеше да е по-различно, ако той искаше да е с нея? И защо ѝ беше изобщо да се пита дали тя иска да бъде с него? Какъв смисъл имаше да оглежда миналото си от всички страни и да се чуди дали точната дума, описваща чувствата ѝ към него, беше любов или увлечение, или нещо друго?

Той си беше отишъл и дори мисълта за него щеше да я повлече надолу толкова сигурно, колкото вързоп с нежелани вещи, привързани за камък и хвърлени в лагуната.

„Какво става с мен?“

Ръцете ѝ бяха студени и влажни, когато ги сложи върху лицето си. Анна Мария мърмореше нещо в съня си, едно легло проскърца, когато сото маестрата в него се обръна на другата страна. „Може би телесните ми течности са излезли от баланс. Навярно би трябва да помоля да ми пуснат кръв — помисли си, — за да се отърва от войната във вените ми.“

Но я заливаше и още едно чувство, една изненадваща лекота, никакво замайване. Вивалди беше изтощителен с неговите настроения, с крехките си дробове, със спестените си усилия, с дребните си измами. Сега, когато нямаше да заема толкова място в живота ѝ, той щеше да е по-лесен. Сега щеше да съумее да се съсредоточи единствено върху коро, да се обгради с музика и със следващото поколение фили. След няколко години, когато Пруденция се

пенсионираше, щеше да стане маестра. Сред ученичките ѝ щеше да има още Елизабети и тя щеше да ги обича заради чистотата и простотата им.

„Би трябало да е достатъчно“ — рече си, но щом си представи бъдещето си помисли, че би трябало да е по-ентусиазирана. И тогава изведнъж ѝ стана ясно. „Искам да обичам някого и да бъда обичана по същия начин. Не така, както се обичат сестрите, не както обичам филите и те мен, а... — Спря за момент, преди да осъзнае за какво точно мисли. — Както се обичат мъж и жена.“ Навярно поради факта че беше прекарвала толкова време покрай Вивалди, бе получила възможност да надзърне към нещо, което хората изпитваха и изживяваха при други обстоятелства. Забелязваше как нещо липсва от живота ѝ единствено когато маestrото отсъстваше от него. Но онова, което изпитваше, не можеше да е любов. Любовта трябваше да е различна от болката, която я изгаряше.

Какво ли щеше да е да бъде въвлечена в топлата аура, изльчваща се от друг човек, да се сгущи в нея и да живее там? Легна отново и се опита да си го представи. Единственият човек, когото беше прегръщала силно, бе сестра ѝ. Сега нея я нямаше, Вивалди — също. Усети нещо вътре в нея да започва да се свива, обзе я отчаяние и чувство на самосъжаление.

— Не! — прошепна във възглавницата си. Никога повече няма да допусна да се чувствам толкова зле, колкото последния път, когато той си замина. Дъхът ѝ опари кальфката. Никога!

---

[1] Bauta, мн.ч. baute — традиционна комбинация от черна качулка, бяла маска и черна тривърха шапка, носена по време на карнавала, но също така и когато човек е искал да скрие идентичността си. — Бел.прев. ↑

[2] Pianelle — дървени нальми, носени понякога от благородничките на Венеция. — Бел.прев. ↑

[3] Castrato, мн.ч. castrati — кастрат. Мъж певец, кастиран преди пубертета с надеждата да запази чистотата и високия регистър на момчешкия глас, като същевременно дробовете се развиват до капацитета на възрастен мъж (и съответно нараства силата на звука). — Бел.прев. ↑

[4] „Коронацията на Дарий“ (итал.). — Бел.прев. ↑

[5] Impresario — мениджър и продуцент на опери. — Бел.прев. ↑

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

Коремът на бременната в осмия месец Антония беше голям като лютня. Всяка сутрин Киарета тайно ѝ носеше сладкиши и разни други деликатеси, които докторът и съпругът на приятелката ѝ, ѝ бяха забранили, уплашени от нарастващите ѝ размери.

— Когато те започнат да раждат бебета, да се измъчват с глад колкото си искат — отбеляза Антония един ден към края на карнавале. Направи мълчалив знак на Киарета да извади контрабандните лакомства от джоба си и ги сложи в ската ѝ. После, привеждайки се колкото може напред сред облака възглавници, струпан в горната част на леглото, Антония разгърна пакетчето. — Захаросани ядки! И плодови бонбони! — изписка тя и бързо пъхна парченце сущен подсладен лимон в устата си. — Толкова си добра с мен, но мислиш ли, че утре ще успееш да промъкнеш малко вино? От онова, сладкото, което харесвам?

— Антония! — Киарета плесна подалото се изпод завивките коляно на приятелката си. — Малко трудно ще ми е да го скрия, а и какво очакваш да направя? Да отида в кухнята и да кажа, че ми трябва една бутилка вино ли?

— Защо не? Те са твои слуги. Няма да се разприказват.

— Освен пред майка ти.

— О, моля те, не ми напомняй — простена Антония и притисна ръце към корема си. — Света Дево, ама че боли. Нямам търпение веднъж да се свърши. — Облегна се назад и пое няколко дълбоки гълтъки въздух. — Е, кажи ми какво прави брат ми?

Лицето на Киарета помръкна.

— И снощи не се прибра.

— Колко пъти вече се случва?

— Не знам.

— Добре. Вече не ги броиш. Това е напредък. Не си казала нищо на майка ми, нали?

— Не, разбира се, не! — Първия път, когато бе установила, че леглото на Клаудио е непокътнато, Киарета бе изпаднала в паника и бе

отишла при Джустина, сигурна, че съпругът ѝ се е удавил в канала или пък лежи арестуван в затворническа килия. Джустина се бе отнесла безмилостно с нея. Киарета била глупава и неблагодарна. Клаудио щял да прави онова, което съпрузите имали право да правят и ако била отгледана с цел един ден да стане съпруга на патриций, щяла да е наясно. Тогава Киарета се беше заклела, че от този ден нататък, дори Клаудио да не се прибереше цяла седмица, Джустина нямаше да разбере за това от нея.

— Аз пък никога не знам дали Пиеро е у дома, или не. И не ме е грижа. — Неудобството, което бременността причиняваше на Антония, я превръщаше в капризна и раздразнителна жена, горяща от желание да се впусне в приказки за пристрастеността на съпруга си към хазарта, за неговите курви и непростимата му скучност.

Днес просто сви рамене.

— Ще ми помогнеш ли да се настаня в стола си? — Щом седна, започна: — Повярвай ми, необичайното в цялата работа е колко много внимание ти обръща Клаудио, а не колко малко. Ти още нямаш приятели, но до следващия карнавал ще се появят и такива. Тогава ще бъдеш изненадана, ако мъжът ти изобщо те извежда някъде — или ако поискаш той да го направи. Съпрузите не са особено забавни.

— Но аз през цялото време виждам омъжени жени наоколо!

— Не и със съпрузите им! — Антония изгледа Киарета така, сякаш приятелката ѝ си беше изгубила ума. — Когато си възвърна предишната фигура, ще си намеря *кавалиере сервенте*^[1] или може би дори двама или трима, които ще ми носят подаръци, ще ме водят на опера и вечеря и ще идват с мен, когато пожелая да залагам в Ритото.

— *Кавалиере сервенте?*

Антония отвори очи и челюстта ѝ увисна в престорено учудване.

— Антония, не ми се подигравай.

— Извинявай. И аз съм една стара киселица! — Антония трепна и притисна длан към едната страна на корема си. — Бебето не спира да мърда и понякога наистина боли. Искаш ли да го усетиш?

Тя посегна и сложи ръката на Киарета върху корема си. Киарета почувства как при натиска бебето се отмести и се настани в другата страна на корема на Антония.

— Какво е усещането?

— Да си бременна ли? Ужасно, но мисля, че ще ми хареса моето малко постижение да се мотае из къщата. — Отпусна се пак в стола си и повдигна подутите си крака върху отоманка от кадифе и брокат. — Господи, надявам се да е момче. Всяка вечер се моля да се роди момче.

— Защо?

— Киарета, *maritar o monacar*? Не може да не си забелязала!

Женитба или манастир. „Ако Бернардо беше мой баща, бих могла да бъда насилено изпратена в манастир или омъжена за някой два пъти по-стар от мен, когото изобщо не обичам“, осъзна Киарета. Не беше преувеличение. Точно така беше постъпил Бернардо Морозини с Антония и сестра ѝ. В някои отношения, колкото и странно да изглеждаше, с Мадалена бяха извадили късмет, задето са били изоставени. Поне бяха направили някои свои житетски избори сами.

В тона на Антония, когато заговорваше за Пиеро, вече се долавяха сарказъм и горчивина. Въпреки това тя излъчваше оптимизъм, чувството, че макар бракът да се бе окказал разочарование и пълна скука, не беше нужно животът ѝ да е същият. Зад цялото ѝ мърморене лежеше противоположната алтернатива, безжизненото лице на сестра ѝ зад решетката на парлаториото на манастира „Сан Закария“, когато жените от семейството отиваха да я посетят.

Антония продължаваше да говори:

— Когато раждането приключи, ще си ушия много нови рокли. Казват, че жените никога не си връщат предишната талия и имам намерение да коствам цяло състояние на Пиеро. — Вече беше показала на Киарета мостири от дузина платове, които си беше избрала от най-скъпия инвентар на съпруга си. — После ще си сложа баутата и ще отида да покажа тези красави рокли на любовника си!

— Любовник? Имаш любовник? — Денят се очертаваше като ден на изненадите. — Това ли са всъщност те — как ги нарече? — *кавалиери сервенте?*

Антония удивено я погледна.

— Ти наистина и представа си нямаш, нали?

Киарета поклати глава.

— Кавалиере сервенте е мъж, който винаги е на разположение, когато искаш да те изведе и ти купува подаръчета, и те посещава, за да

не се отегчаваш. Много по-полезни са от съпруг. И не очакватекс. Всъщност всичко зависи от това те да не получат нищо такова.

Тя посегна да потупа ръката на Киарета, сякаш успокояваше дете.

— И, разбира се, знаеш какво е любовник, нали?

— За това мога да се досетя, благодаря. — Киарета се приведе напред и прошепна: — Значи имаш и такъв?

— Още не, но ще имам. Честно казано, Пиеро... — сбърчи нос, все едно бе подушила разлагаш се боклук и извърна очи нагоре, за да довърши мисълта си.

Киарета се приближи до прозореца, за да събере мислите си. „Не искам любовник, нито кавалиere сервенте. Искам съпруга си.“

— Киарета? — Антония въпросително я гледаше и Киарета разбра, че сигурно от доста време е потънала в размисъл.

— Извинявай. — Просто... понякога се чудя дали изобщо трябва да се жена за Клаудио.

Антония се шокира от думите ѝ.

— Изглеждаш толкова щастлива!

— Щастлива съм. Обичам го. Той е много добър с мен.

За разлика от друг път, Антония не изпълни мълчанието с шеги и закачки, а я остави да продължи.

— Просто искам Клаудио да е с мен. Нямах ни най-малка представа за всичко това. Не виждам смисъл в него. Може би трябваше да си остана в „Пиета“.

Антония се засмя.

— Не можеш да си се представиш като някоя дърта вещица, нали? Пък и вече всичко е свършено. — Наведе се напред колкото ѝ позволява големият корем и гласът ѝ стана сериозен. — Бракът не е това, за което го мислиш. Той просто ти дава свободата да се забавляваш на този свят, това е всичко. Повярвай ми, Клаудио го прави.

Съгледала поразената физиономия на Киарета, побърза да обясни.

— Единствената истинска грешка, която можеш да допуснеш, е да очакваш Клаудио да е различен от останалите. Сториш ли го, ще бъдеш нещастна. И ще е истинска загуба на време, ако не се заемеш да научиш как самата ти да играеш играта. Без риск животът във Венеция е безсмислен. Нима имаш намерение да прекараш остатъка от живота

си, седнала сама в своята лоджия в опити да отгатнеш коя от двойките в минаващите гондоли са твоят мъж и любовницата му?

Киарета сложи длан пред устата си.

— Откъде знаеш?

— Просто предположих. И аз го правех, докато не реших, че не ме е грижа.

Следобедното слънце осветяваше отсрещната страна на канала. Антония имаше нужда от почивка. За разлика от друг път, сега Киарета беше доволна, че късният час ѝ дава добро оправдание да си тръгне.

„Коя е жената, която плаче през цялото време — питаше се Киарета, докато пътуваше към дома в мрачната кабинка на гондолата.

— Какво става с мен? И какво ще направя по въпроса?“

Тя потърка чело, за да се отърве от мъчителните мисли за тайните на Клаудио. Може би, когато се прибереше, той щеше да си е вкъщи. Може би не трябваше да прекарва още една вечер в ровене с вилица из храната, докато се опитва да си забрани да мисли за това какво би могъл да прави съпругът ѝ в момента. Може би Бернардо щеше да я покани долу да вечерят заедно. Заслужаваше си да изтърпи Джустина срещу една доза от чувството за хумор на свекъра си, пък дори и столът на Клаудио да е празен. Но Бернардо също рядко се задържаше у дома, може би по същите причини, които Антония беше започнала да ѝ обяснява.

Клаудио наистина си беше вкъщи и щом я видя, лицето му светна. Той я целуна и прекара половината час преди вечерята в нейната приемна. Двамата разговаряха за работата му и за следващия оперен сезон в „Театро Сант Анджело“. Прие неопределения отговор на Киарета, когато я попита как е прекарала времето си с Антония, после скочи.

— За малко да забравя! — възклика и извади кутийка от джоба си. Вътре бяха две големи перли, закрепени на фиби за коса. Той се наведе, за да ги забоде в косата ѝ и целуна едното ѝ ухо, после другото, захапа крайчетата им, докато тя не изписка и не се дръпна.

„Ето това искам от теб, помисли си Киарета. Това е нещото, което прави животът ми идеален.“ Усети познатото гъделичкане,

когато зърната на гърдите ѝ се втвърдиха и се обърна да впие устни в неговите, задържа за малко върха на езика си в устата му.

— Да кажа ли на слугите, че ще вечеряме по-късно? — попита я Клаудио.

— Моля те, направи го — отвърна Киарета, хвана ръката му, докато се надигаше от мястото си и се обърна с гръб към него, за да му даде възможност да разхлаби връзките на корсета ѝ.

По-късно същата вечер двамата застанаха навън, загледани в групата музиканти от едно буркиело, която изнасяше серенада на жена от съседната къща. Млад мъж, стиснал букет, се изправи и запя под един балкон, но Киарета не забеляза там да стои някой.

— „Създадена си за целувки — пееше младежът. — Всеки мъж би умрял от възторг, ако можеше да зърне лицето ти тази вечер.“ — Той повиши глас и умолително заповтаря припева: — „За Бога, не казвай не!“.

Киарета се притисна към Клаудио, въздухът на пролетната нощ беше влажен.

— Какво мислят родителите ѝ за това? — попита го тя.

— Родителите ѝ ли? Той пее за стопанката на дома.

Киарета се извърна да го погледне удивено.

— Всъщност не е нищо, просто ласкателства. Най-вероятно той ще се появи утре, за да получи благодарност за серенадата. Ще донесе цветя, леко увехнали, и ще ѝ изрецитира свое стихотворение, в което е описал как цветята са потъпкани като сърцето му, понеже тя отказва да бъде с него.

— А после какво?

— Нищо. Макар той да се надява един ден тя да му отвърне с „да“, тя няма да го стори. Докато го дразни, той ще идва при нея, но ще бъде голяма грешка, ако тя позволи нещата да излязат извън контрол.

— Какво мисли съпругът ѝ за това?

— Той няма нищо против. Всъщност стига всички да спазват правилата, съпругът ще е доволен. Това прави жена му щастлива. — Клаудио я придърпа още по-близо до себе си. — Аз дори ще ти помогна да си избереш първия ухажор, някой, който няма да се възползва от теб.

Обърна се към нея.

— Защо ме гледаш толкова тъжно? Трябва да имаш приятели. Трябва да се радваш на ухажори. Такъв е животът. Аз не възразявам. — Той се отдръпна. — Да влизаме ли вътре?

След около час, докато Киарета лежеше в леглото си, тя чу в портегото Зуана да пожелава на господаря си лека нощ. Токовете на ботушите му потракваха по мраморния под и звукът им постепенно изчезна по посока на стълбите към дока.

На следващата сутрин за пръв път от сватбата си Киарета не погледна да провери дали Клаудио е в покоите си. Вместо това седна пред тоалетката със сандъчето си с бижута и започна да пробва пред огледалото обеци, гребени, колиета, накланяйки глава на една страна и усмихвайки се на въображаем обожател.

Извика Зуана, която ѝ направи прическа, сложи ѝ перленото колие, стегна ѝ корсета и ѝ помогна да облече една от най-красивите си рокли. Щеше да ѝ се наложи да си сложи воал, но под него щеше да е напудрена и гримирана, и ако срещнеше някого, с когото да флиртува, нямаше да се откаже от възможността.

— Искам да отида при сестра си — обяви тя на гондолиера. — Закарай ме до „Пиета“.

Онова, което трябваше да научи, не можеше да се упражнява в уединено място, пълно с девици, но не се сещаше къде другаде да отиде. Самата подготовка за това беше добро начало.

Независимо от факта, че беше израснала тук, като омъжена Киарета нямаше право да влеза никъде другаде, освен в парлаториото на „Пиета“. Със своите прекрасни рокли и фризури, изпитваше дълбоко неудобство от външната страна на решетката, стегната в корсет и боядисана като такава, каквато в действителност не беше, разделена от момичетата в техните червено-бели одежди, понеже беше позволила на мъж да легне между краката ѝ.

„Вече не принадлежи към никое място“, помисли си Киарета, докато чакаше сестра си да слезе.

Мадалена изглеждаше по-спокойна от всякога и Киарета изпита странното чувство, че тъкмо тя е от погрешната страна на решетката, хваната в капан. Нейните изкуствени бенки и грим може и да бяха впечатлили другите момичета, но Мадалена виждаше отвъд тях.

— Какво не е наред? — попита я тя.

Киарета отрече и запълни първите няколко минути от срещата им с хвалби, но скоро двете се оттеглиха в един ъгъл и сведоха глави една към друга.

Киарета не се сещаше какво да каже. Откъде трябаше да започне? Мадалена посегна през решетката и Киарета преплете пръсти в тези на сестра си. Минутите минаваха в мълчание, като от време на време Киарета попиваше сълзите си, за да не се разтече гримът ѝ.

— Да отида ли да донеса скицника, за да пишеш в него? — Гласът на Мадалена беше нежен, но в него се долавяше и оттенък на шеговитост, което накара Киарета да се усмихне.

— Не. Просто искам да поседя тук с теб, ако не възразяваш.

Мадалена стисна ръката ѝ.

— Разбира се.

Поседяха, без да приказват още известно време, после Мадалена наруши мълчанието.

— Знаеш ли, Вивалди напуска? Ще изчака края на карнавале и ще отиде в Мантуа.

— Клаудио ми каза. Добре ли си?

— Не е като последния път — отвърна Мадалена. Вече съм голяма жена, сoto маестра. Сега знам коя съм.

Киарета впи изпитателен поглед в лицето на сестра си, за да види дали е искрена, но не успя да прочете нищо.

— Наистина е така — кимна Мадалена. — Вече нямам нужда от него.

* * *

Бебето на Антония беше момче. Кръстиха го Александро, на бащата на Пиеро. Според венецианския обичай, Антония прекара дните след раждането в леглото си, опряна на възглавници, докато постоянен поток от доброжелатели се изнизваше през спалнята ѝ.

Бебето беше предадено на дойка, която всеки ден го носеше при Антония, докато тя се занимаваше с по-важната задача да възстановява фигурата си.

След месеци, стегната в корсет, Антония си наваксваше за пропуснатия предната година карнавале, както и за останалите пролетни празници. Пиеро се беше представил добре по отношение на новия ѝ гардероб и на празника на свети Марко през април с Киарета стояха пред огромните огледала в портегото на Палацо Морозини и се наслаждаваха на отраженията си в тях, докато довършваха приготовленията си за празненството.

Първата годишнина от сватбата на Киарета беше дошла и отминала и перлите ѝ вече бяха сложени на страна, но тя бе изчакала Антония отново да е готова да започне да се появява на публични места, за да приведе в действие плана си за живот, независим от този на Клаудио. Антония се беше оказала права, че по време на втория им карнавале Клаудио щеше да прекарва съвсем малко време с нея. Ако не беше една нощ в операта, където бяха отишли заедно с Бернардо и няколко партита с приятелите на Антония в малки частни казина, тя нямаше да е видяла от карнавалето нищо повече от онова, което можеше да се зърне от балкона ѝ. Сега отново беше готова за излизане.

Няколко седмици преди това Клаудио и Пиеро бяха обявили, че заедно с никакви инвеститори в „Театро Сант Анджело“ щели да наблюдават регатата от една баржа. Понеже нямаше да водят жените си със себе си, бяха предложили Антония и Киарета да излязат заедно и да се насладят на ежегодното състезание на гондолиерите по лагуната.

Преди да излезе, Клаудио подари на Киарета традиционния подарък за деня на свети Марко, пъпка червена роза, известна като боколо, която мъжете поднасяха на обичаните от тях жени. Беше я целувал и ѝ беше пожелал да си прекара чудесно с Антония, преди да си наметне баутата и да излезе от къщи. Киарета отчупи стъблото на пъпката и затъкна розата в корсета на роклята си, преборвайки се с чувството за вина, което я обзе при мисълта, че ще използва цветето, за да привлече вниманието на чужд мъж върху гърдите си. Клаудио не само знаеше какво прави, но и беше обсъдил въпроса с Пиеро. Жена му имаше нужда от компания, беше казал Клаудио. Прекарваше прекалено много време сама, а щеше да е по-щастлива, ако не

пропускаше толкова много от случващото се навън. Пиеро предаде информацията на жена си. Не бе предал доверието на Клаудио, това бе просто начин Киарета да разбере какво мисли съпругът ѝ по въпроса, без да се налага да се водят неудобни разговори.

Антония беше поканила двамина да се присъединят към тях на буркиелото, което бе наела за деня, за да може нейният гондолиер да вземе участие в състезанието. Двамата щяха да донесат шампанско, а Антония осигуряваше обяд. Антония бе избрала гостите измежду братовчеди на Пиеро, беше сметнала, че са най-подходящи за упражняване във флирт.

— Лука и Андреа знаят коя си — обясни Антония на Киарета, когато двете жени се спуснаха по широкото стълбище надолу от покоите на Киарета. — Чували са те да пееш в „Пиета“. Андреа свири на клавесин и има много приятен глас, но не позволява на никого да го слуша. На практика трябва да го влачат насила, за да свири по партита.

Прекосиха пиано нобилето и Антония позабави крачка, за да надзърне през вратата.

— Добре, майка ми не е тук. Няма да ми се налага да ѝ казвам „здрасти“.

Продължи да бъбри, докато слизаха по стълбите към дока.

— Лука е от мъжете, чийто най-голям талант е да не натоварва хората с присъствието си. Ще ти хареса. Всички го харесват.

Киарета не я слушаше. В главата ѝ отново звучаха последните думи, които Антония беше казала на излизане от стаята ѝ. „Клаудио мисли, че планът ни за деня е идеален.“ „Щом е идеален за него — мислеше си Киарета — ще го направя идеален и за мен.“

— Чу ли ме? — попита я Антония, когато спряха под влажния мухлясал навес за прибиране на лодки до палацото. — Всеки, който те е чувал да пееш, е готов да се влюби в теб, особено пък щом те и види. Само запомни две неща. Не позволявай на братовчедите ми да те целуват по устата, дори да се опитат да изглежда така, все едно е случайно, и не допускай дори еднаnota да излезе от прекрасното ти малко гърло. Каквото и да искат, ще трябва да ти се молят с години, за да го получат — евентуално.

Мъжете стояха на дока, спуснали качулки над главите си. Държаха маските и шапките на баутите си в ръце. Лука Барбериго беше нисък и закръглен около талията, а косата му беше започната да

оредява, макар още да не бе навършил трийсет години. Откритото изражение на лицето му накара Киарета да се отпусне. Андреа Корнер беше висок и сериозен, със сиво-сини очи и ъгловати черти, които създаваха впечатление, че лицето му е набраздено от белези, без такива в действителност да съществуват. Косата му беше гъста и почти черна, без никакви златисти или червеникави нюанси, така типични за большинството венецианци.

Те застанаха заедно с жените на слънце, докато лодката си проправяше път сред дузината гондоли, потеглили към лагуната. Лука отвори бутилка вино от Венето и подаде по чашка на останалите.

— За трагедията на брака — каза той, — отнел две от най-красивите жени на Венеция.

Антония направи гримаса при този несръчен опит от страна на Лука да ги очарова, но той не загуби самообладание. Поднесе ръката на Киарета към устните си и я целуна. Киарета остави пръстите му да я задържат малко по-дълго от необходимото, усмихна му се кокетно.

Лука доля вино, макар чашите да не бяха съвсем празни, и Киарета се пошегува, че ще скрие своята, за да престане да й сипва повече. Скоро от долния край на лагуната се разнесоха викове, известяващи началото на състезанието. Тя видя как наблизиха дузина гондоли, украсени с флагчета и цветя. Антония повдигна маската от лицето си и впери поглед в далечината, опитвайки се да различи флаговете на своето семейство и това на Пиеро. Когато гондолите доближиха още повече, зърна флага на Морозини сред лодките, движещи се начело и викна на Киарета да гледа.

Тълпата крещеше, докато гондолите подминаваха и щом първата стигна до Киарета, тази на Морозини водеше със съвсем малка преднина. Гондолите отминаха и един мъж от баржата, спряла от другата страна на състезателното трасе, повдигна маската си и се наведе към жената до него. Когато я целуна, от ръката й падна розова пъпка, после мъжът отново се скри зад маската. Един поглед беше достатъчен. Киарета почувства как сърцето й се бълсна в стомаха. Беше Клаудио.

Регатата свърши, Киарета се оправда с главоболие и за голямо разочарование на Антония поискава да я откарат у дома. Вечерта

Клаудио се върна и тя с ужас чу стъпките му в портегото.

„Какво ще му кажа“ — запита се Киарета, но той си легна, без да се отбие да й пожелае лека нощ.

На следващата сутрин съсставането съгледа бележка, която Зуана бе оставила на табличка в будоара й. Бележката беше от Лука. Благодареше й за компанията и я питаше дали следващия път, когато реши да излиза, може да я придружи — независимо къде ще пожелае да отиде.

Лука беше приятен, но Андреа я бе заинтересувал повече. Той притежаваше специално усещане за себе си, излъчвано от всяка негова пора, енергия, която бе пронизала Киарета чак до мозъка на костите й, щом го зърна за първи път. Той не говореше много, оставяше на Лука да направлява общуването, но през цялото време, прекарано на лодката, на Киарета й се щеше да бутне Лука настрана и да съсредоточи вниманието си единствено върху нея.

Зуана почука на вратата й и й донесе нова бележка в запечатан плик, приджужена от червена розова пъпка.

„С един ден закъснение, но затова пък с най-искрени чувства“, беше написал Андреа с отривистия си почерк.

— Желае ли мадоната нещо друго? — попита Зуана.

Сърцето на Киарета лудо препускаше.

— Да — кимна тя. — Чувствам се много по-добре. Ще излизам тази сутрин. — Антония щеше да знае каква трябваше да е следващата й стъпка.

Съветът на приятелката й беше прост: окуражи ги и двамата. Лука щеше да е идеалният кавалиер сервенте — покорен, удобен, без опасност обожанието, което изпитваше, да излезе извън контрол; добър придружител за театър и опера и щеше да покрива загубите й в казиното, сякаш за него щеше да е върховно удоволствие да му оправзват джобовете. Що се отнасяше до Андреа, нима Киарета не беше забелязала, че не беше свалил очи от нея?

— Дори е по-добър от Лука — подметна Антония, — за онази малка екстра... — Тя потръпна, имитирайки еротично вълнение. — По-добре е отекс. Искам да кажа, да не го получаваш и през цялото време, докато си с въпросния човек, да се чудиш какво ли би било, не мислиш ли? — Тя се вгледа в неразбиращото лице на приятелката си. — Не, предполагам, не мислиш. Все още си влюбена в съпруга си.

По-късно Киарета седна на балкона на Палацо Морозини и отново прочете бележките. Какво беше казала Антония? Без риск животът във Венеция е безсмислен. Влезе вътре и позвъни на Зуана.

„Бракът е нещото, което ти дава свободата да се забавляваш на този свят, това е всичко.“

— Донеси ми хартия за писане и два плика — нареди тя на прислужницата.

---

[1] Cavaliere servente, мн.ч. cavalieri serventi — платоничен приятел и довереник, който придружава жена и изпълнява лични услуги. — Бел.прев. ↑

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

Безкрайните празненства във Венеция бяха нещо, което се налагаше да се изтърпи, поне в Мадалениния случай. Особено по време на основния карнавален сезон, групи фили ди коро биваха изпращани по няколко пъти седмично в имения, църкви и други градски институции да изнасят представления. момичетата губеха концентрация няколко дни преди всяка своя поява пред публика, ставаха невъзможни в конкретния ден и избухваха в глупав смях след това, като превръщаха репетициите в истински кошмар за учителките си. Всяка година Мадалена с нетърпение очакваше началото на постите и единствената ѝ надежда до въпросния момент бе, че от време на време задълженията ѝ можеха да са достатъчно леки, за да си позволи да отдели няколко момента насаме с цигулката си в някая тиха стая за упражнения.

Срядата, бележеща началото на постите, сложи внезапен край на празненствата и „Пиета“ се върна към стария си начин на живот, подобно на гуляйджия, потънал в познато кресло след дълга нощ навън. Настроението в сала дал виолино беше по-спокойно и предлагаше на филите осезаемо облекчение; независимо дали момичетата искаха да си го признаят, или не, за известно време се бяха наситили на външния свят. Дори инициатите, които също споделяха вълненията, макар по правило да не ги канеха навън, се успокоиха, след като фантазиите им вече не се подхранваха от нови клюки.

През тези пости Мадалена не очакваше да има достатъчно възможности да си почине. Преди няколко месеца Анна Мария бе издигната в ранг маестра дал виолино, когато Пруденция стана една от двете маестре ди коро — най-високата позиция сред жените в хора и втора след капелмайстора, който винаги беше мъж, както и след самата приора. Мадалена, вече навършила двайсет и осем години, отдавна беше една от двете сoto маестре дал виолино, но за известно време бе работила сама. Скоро щяха да назначат нова жена на нейното място и тя щеше да отговаря само за ативите от струйната секция, но в момента се опитваше да изпълнява и двете задължения.

Независимо от многото работа, начинаещите ученички внасяха нещо ценно в живота ѝ. Бяха невероятно малки и слаби и понякога ѝ се приискваше да ги приюти под наметалото си, да ги остави да се притискат към нея, докато не почувствува, че са готови да се върнат обратно във външния свят. Някои от тях се мръщеха напрегнато като завоеватели, докато се бореха да постигнат онова, което ръцете им отказваха да вършат. Други прекарваха по-голямата част от уроците си във въздишки и отчаяно отпускане на рамене, докато учителките им, фили, малко по-големи от тях, обясняваха нещо за трети или четвърти път. Оставени насаме за няколко минути, някои от тях, особено най-малките, заспиваха, стиснали в ръце цигулките, докато лъковете им изтракваха по пода.

„Това съм аз, а това — Киарета, тази пък — Анна Мария“, мислеше си Мадалена, докато ги наблюдаваше, движейки се из стаята. Усмихваше се на нещо, което беше свършено добре, слагаше ръка на рамото на някое дете, плачещо от раздразнение или умора. Но беше се заклела да не допуска завръщането на призрак от миналото си. В нейната сала нямаше място за Лучана.

Няколко месеца след като бе станала сoto маестра, бе забелязала момиченце, разплакано от учителката ѝ, тринайсетгодишна филя на име Джерита. Първоначалният ѝ импулс беше да смъмри Джерита, но се въздържа.

„Всичките са малки“, каза си.

След урока я дръпна на страна.

— Защо се караше на Корнелия?

— Защото грешеше. Казах ѝ какво да прави, но не го изпълни.

— Мислиш ли, че се е опитвала?

Джерита се замисли за момент.

— Предполагам. Свирише откъса отново и отново.

— Карането помогна ли ѝ?

— Не — изръмжа ядосана Джерита. — Може би просто не е достатъчно добра.

— Но ако се научи как да го прави, ще стане добре, особено за човек, който е практикувал по-малко от година — отвърна Мадалена.

— Е, какво мислиш, че трябва да направим?

— Не знам. Може би просто да я оставим да се упражнява?

— Защо не опиташ? И ако продължава да не показва напредък, уведоми ме. Тогава двете заедно ще измислим нещо друго. — Мадалена посегна да оправи качулката на Джерита без нужда. — Но се опитай да не показваш на Корнелия, че си разочарована. Няма да помогне.

„Правят го така, както са го правили със самите тях — помисли си, докато наблюдаваше как Джерита излиза от стаята. — Всичко: как да се държи лък, как да се местят пръстите по струните, как да се караш на другите.“

През втората й година като сото маестра дойде редът на Мадалена да води репетициите на оркестъра за концерт. Времето беше мрачно и студено от седмици и много от момичетата бяха повалени от настинка и кашлица. Музиката беше написана от Вивалди — комбинация от отделни мотиви, които бяха извадени от няколко вече изпълнявани от коро произведения. Първото действие беше леко, със заразителен ритъм, но филите го влачеха. Ядосана, Мадалена тъкмо се канеше да ги изпрати да се упражняват някъде насаме, когато ѝ хрумна една идея.

— Момичета! — Почука с лъка си по стойката. — Искам да ви попитам нещо. — Огледа всяка от ученичките си поотделно. — Въпростът е прост. Какво ви прави щастливи?

Някои от тях сгърчиха лица, но други седяха и я гледаха втрещени.

— Какво имате предвид? — попита едно от момичетата.

— Същото, което казах — отвърна Мадалена. — Котенца на двора? Месо за вечеря? Какво кара сърцето ви да подскочи и да си каже: „Ето това е добър ден!“

Джерита, превърнала се в шестнайсетгодишна красавица, изправи рамене.

— Аз знам! Щастлива съм, когато ни хвърлят цветя на кея.

Друго момиче се изкикоти.

— Аз пък съм щастлива, когато ни дават вино на партитата.

— Аз съм щастлива, когато одеялото ми е достатъчно топло. —

Гласът бе едва доловим.

Няколко момичета се обърнаха да погледнат Бенедета, дребна тъмнокоса девойка, която свиреше на виола д'аморе. Беше с цепнато небце, което много я притесняваше, и рядко говореше.

За секунда филите станаха сериозни, преди да отделят очи от нея.

— Аз пък харесвам фойерверките над лагуната! — извика една от тях.

— Добре — кимна Мадалена. Съсредоточи се и изsviri мелодията като печален траурен марш. Няколко ученички се засмяха. После изправи рамене и обяви: — Фойерверки! — Изsviri мелодията отново, чиста и весела. — Сега е ваш ред.

Филите взеха цигулките си. Нотите бяха ясни, темпото — живо, а когато свършиха, момичетата си размениха щастливи, заговорнически погледи, преди тя отново да ги призове към ред.

Мадалена кимна на Джерита.

— Стани и ни покажи как се чувстваш, когато някой хвърли цветя към теб. Използвай цигулката си.

Без да ѝ се повтаря, Джерита засвири, полюшвайки тялото си и усмихвайки се закачливо на приятелките си от коро. Поклони се и си седна под аплодисментите на останалите.

Мадалена посочи още няколко момичета и ги накара да демонстрират, после извика Бенедета.

— Ти си в леглото и ти е топло, унасяш се в сън. — Взе цигулката си и изsviri бавно провлачен начало. — Ти свири своята партия, а аз ще свиря моята.

Бенедета затвори очи и започна. Въздухът в стаята сякаш замря неподвижен. Фразите се изливаха от виолата ѝ леко като дъх, интимни като стягащо гърлото чувство.

„Леглото ми връща откраднатата от мен топлина. Краката и ръцете ми се разлистват подобно на цвете под слънчевите лъчи.“ Мадалена разбра какво се крие в музиката на Бенедета.

Беше спряла да свири и сега притискаше цигулката към тялото си, докато наблюдаваше как Бенедета изпълнява последните си ноти. Въздишката на момиченцето бе единственият звук, който се чу в стаята, когато Бенедета отвори очи и видя, че останалите от коро я гледат втренчено, напълно погълнати от историята, която им беше разказала.

Времето за репетиции беше свършило, но никой не желаеше да си тръгва.

— Музиката ще бъде тук и утре — подхвърли Мадалена, когато им каза да оставят инструментите. — Единственото, от което тя има нужда, сте вие.

* * *

Когато Клаудио бе нарекъл уговорената среща с Лука и Андреа идеална, Киарета се беше зачудила как ще понесе удара. Сега, година по-късно, Антония отново беше бременна и ѝ се гадеше твърде много, за да излиза, но тримата отпразнуваха първата си среща с наблюдение на състезанието с гондоли в деня на свети Марко. Тази година Киарета не спря да се смее цял следобед, навеждаше се назад, потапяше ръка във водата, докато лодката им се движеше и от време на време поглеждаше към трите розови пъпки, забодени в корсета ѝ.

През трите карнавални сезона емоциите ѝ бяха преминали от страх през ентузиазъм към известна доза невъздържаност.

— Забрави всичките глупости, които са ти казвали в „Пиета“ за това как Бог искал непрекъснато да си добра — беше ѝ казала Антония. — Ако ти бе на Негово място, не би ли предпочела по-скоро хората да се редят на опашка пред теб, за да те молят за прошка, отколкото да си седиш съвсем сама на небето, понеже никой не е сторил нищо погрешно?

Киарета продължаваше да коленичи на молитвения си стол всяка сутрин, след като се събудеше, но вече бе загубила края на всичките молитви, които трябваше да се казват през деня. Собствените ѝ сутрешни молитви се състояха в молба към Светата Дева да ѝ даде знак, ако през деня направеше нещо, от което Девата нямаше да е доволна. Вечерната ѝ молитва често представляваше бързо прекръстване, докато се качваше в леглото, придружено с молби за прошка, ако Божията майка ѝ бе изпратила знак, който е пропуснала да забележи.

— Не съм по-малко религиозна — бе споделила със сестра си няколко дни след Великден. — Сега, когато всъщност трябва да се притеснявам от греховете, им обръщам по-голямо внимание.

Мадалена се усмихна.

— Тук няма много възможности човек да съгреши. И не съм сигурна защо Бог трябва да е впечатлен от безкрайните ни молитви, след като го правим под външен натиск. — Замисли се за момент. — Ако аз бях на Негово място, щях да зачитам само онова, което хората правят, водени от собствените си желания.

Киарета изпита известно облекчение.

— Аз се изповядвам всяка седмица. По свой избор. И всяка неделя ходя на литургия. С изключение на лятото, когато съм извън града. — Смръщи вежди. — Може би в края на краишата не съм толкова често на църква. Но пък през постите ходя всеки ден.

Направи последното си изказване с ведрия си глас, който Мадалена така ценеше от детските им години. Направи знак на Киарета да доближи лице до решетката и когато сестра й се подчини, Мадалена поsegна да я погали по страната.

— Изобщо не си се променила. И не мога да се сетя за никаква причина, поради която Бог да не те обича толкова много, колкото те обичаме всички ние. — Погледна към вратата в другия край на парлаториото. — Включително и те.

Там нямаше никой, но Киарета знаеше кого има предвид сестра й. Всяка седмица в продължение близо на година Лука и Андреа я бяха водили на посещения при сестра й, преди тримата да отидат да вечерят в някой ресторант наблизо. Днес, понеже времето бе хубаво, за разлика от последните няколко седмици, двамата мъже бяха отишли да се поразходят по кея, за да я оставят насаме с Мадалена.

— Особено по-високият — продължи Мадалена. — Винаги си с гръб към него, затова не забелязваш как те гледа, но аз виждам.

— Андреа? Лука е този, който ме обожава. Но Андреа — ами, той, изглежда, ме намира за забавна, но това е всичко. Много е мълчалив.

— А също и много красив.

Киарета се изчерви.

— Харесваш го — отбеляза Мадалена.

— Повече от Лука. Лука е много забавен и винаги е толкова сладък, но понякога е леко скучен. — Киарета погледна към ръцете си и започна да оправя ръкавиците си. — Харесвам Андреа по различен начин.

Мадалена лукаво ѝ се усмихна.

— И аз знам нещичко за чувствата към мъж, за когото е грешно дори да се надяваш, че някой ден можеш да имаш.

Киарета вдигна поглед.

— Вивалди? — Сега тя беше тази, която чакаше отговор, но преди сестра ѝ да е отвърнала, вратата на парлаториото се отвори и влязоха Лука и Андреа.

— Бррр! — възкликна Лука. — Студено е за април. — Приближи до решетката. — Мога ли да открадна от теб тази благородна дама? Само за седмица.

Мадалена се усмихна.

— Само ако ми дадете дума, че ще ми я върнете жива и здрава.

— Жива и здрава — повтори Лука и тракна с токове като войник.

— И навреме.

Той помогна на Киарета да се изправи, докато Андреа ѝ подаваше плаща.

— Готова ли си за вечеря? — попита Андреа толкова тихо, че обикновеният въпрос прозвуча нежно и интимно.

— Ъхъ. — Киарета кимна и погледна отново към Мадалена, за да избегне очите му.

Промяната в израза на лицето ѝ беше твърде слаба, за да я забележи друг, освен сестра ѝ. Тя свъси вежди и присви очи така, както го правеше навремето, когато излизаше на балкона на „Пиета“ и изчакваше реда си, за да изпее някоя нова мелодия за първи път — решителна, самоуверена и малко уплашена.

* * *

В деня на Възнесение Господне през май Антония се почувства достатъчно добре, за да излезе и да наблюдава „Бучинторо“ от буркиелото, което Лука беше наел за деня. Широката плоскодълънна лодка осигуряваше достатъчно място за тримата музиканти, които бяха поканили да им свирят, докато се движат из лагуната, както и за слуга, който да им пълни чашите и да им сервира обяд. Четиримата седнаха под яркочервен сенник и свалиха маските си. Лицето на Киарета блестеше от пот и подаде кърпичка на Антония, после се приведе към

приятелката си, за да я избърше, без да ѝ разваля грима. — Може ли?
— попита Андреа. Сърцето на Киарета подскочи.

— Разбира се! — отвърна Антония вместо нея и подаде кърпичката на Андреа с многозначителна физиономия.

Андреа попи потта от челото и страните на Киарета с единия ъгъл на кърпичката, а когато стигна до устата ѝ, нежно обходи очертанията ѝ. Тя сведе взор надолу, изпълнена с неудобство от докосването му, седне вдигна поглед и очите на Андреа се впиха в нейните. Обхождаха лицето ѝ сантиметър по сантиметър и Киарета не беше сигурна дали това продължи само няколко секунди или няколко минути. После той избърса шията ѝ, плъзгайки ръка надолу, докато не докосна горната част на гърдите ѝ, подаващи се над корсета.

Всички лица в лодката се завъртяха пред очите ѝ. Това на Антония се усмихваше триумфиращо, на Лука — напрегнато от опита му да не го сгърчи, а на Андреа — сериозно, както винаги, но някак по-отворено, сякаш някой бе оставил открайната врата, през която можеха да влизат или излизат тайни и интимности.

„Бучинторо“ отмина и слугата започна да слага обяд, а буркиелото се придвижи към по-спокойна част на лагуната, близо до остров Джудека. Имаше храна за всички и когато музикантите се нахраниха, се върнаха на местата си и отново засвириха.

— Пее ми се — оповести Антония и извика на музикантите: — Знаете ли „Quando fra l'altre donne ad ora ad ora“^[1]?

— А, Петрарка — отвърна един от музикантите и подхвани мелодията на цигулката си. — „Когато Любовта се показва на някое красиво женско лице от време на време“ — запя Антония и Лука се присъедини към нея, а гласът му се надигаше и спадаше, поради изпитото вино и клатушкането на лодката. — „Колкото по-невзрачно е всяко красиво лице в сравнение с твоето, толкова повече нараства любовта ми към теб“.

Антония и Лука доближиха лица едно до друго и започнаха да си разменят влюбени погледи, докато най-накрая не избухнаха в смях. Антония се обрна към Киарета.

— Защо не ни изпееш нещо? — попита я.

— Аз ли? Не мога. Знаеш!

— О, никой вече не го е грижа за това!

— Поне никой от присъстващите на лодката! — добави Лука и погледна към музикантите. — Знаете ли коя е тази жена? — махна към Киарета.

— Разбира се — отвърна главният музикант. — Киарета дела Пиета. Кой би могъл да я забрави?

— Ще я издадете ли, ако ви удостои с честта да пее пред вас?

Музикантът погледна към двамата си колеги и направи жест, все едно прерязваше гърлото си. Те се ухилиха и повториха жеста.

— Е, какво ще бъде? — попита Лука. — Нищо религиозно, надявам се.

— Не мога — настоя Киарета. — Първо трябва да питам Клаудио.

— О, моля те! — проточи глас Антония. — Той вечно е във Виена или Рим, или някъде другаде. Може да отнеме месеци!

— Антония, не мога! — умолително я погледна Киарета.

— Остави я на мира. — Гласът на Андреа беше твърд. — Каза ти, че не може.

Антония и Лука простенаха, знаеха, че въпросът е приключил.

— Аз ще пея — обяви Андреа.

Долната челюст на Антония увисна.

— Ти никога не пееш!

— Обичам да пея, просто не обичам да го правя пред публика. Днес, в чест на случая... — обърна се към Киарета. — Познаваш ли Вероника Франко?

— Не, не мисля, че съм я срещала. — Обърна се към Антония. — Нали така?

— Не е много вероятно — намеси се Андреа. — Тя е мъртва от повече от сто години. Била е красива куртизанка от Венеция и невероятно интелигентна поетеса. Навсякъде е побърквала прадядовците ни. Искаш ли да чуеш нещо, написано от нея?

— Моля те.

Андреа запя и кимна на музикантите да се включат.

— „Желанието ранява сърцето и от него изтичат надежда и тревога. — Гласът му беше нежен и дълбок, подобно на лък, плъзгащ се по струните на чело. — От подозрения допускам грешки, които прерастват в продължителни страдания. А от упоритите ми илюзии се

раждат хиляди лъжи, които по-късно трябва да приема като сторено от мен зло.“

Когато свърши, всички заръкопляскаха, а Киарета прошепна:

— Беше прекрасно.

— Малко мрачно — отвърна Андреа. — Не знам защо ми хрумна да изпяя точно това.

— Наистина звучи някак фаталистиично — кимна Киарета.

— Предполагам, но мисля, че е по-скоро предупреждение — рече Андреа.

— Да не бъдеш хванат! — Антония взе чашата на Лука и отпи от виното му.

— Не, не е това — отвърна Андреа. — Когато обичаме някого, трябва да внимаваме каква вреда могат да причинят налудничавите ни мисли. Май именно това е имала предвид. — Един повей на вятъра изпрати вълнички по повърхността на водата и Андреа впери поглед в хоризонта. — Наближава буря — обърна се към Лука. — След час ще завали. Трябва да върнем дамите обратно у дома.

Няколко дни след завръщането на Клаудио, докато двамата вечеряха в покоите си, Киарета му разказа за молбата на Антония да попее.

Той сви рамене.

— И какво стана? Направи ли го?

— Не! — отвърна Киарета, шокирана от факта как може да допусне, че е престъпила забраната. — Казах, че не мога. Андреа ме защити и спорът приключи.

— Браво на Андреа! — Той вдигна тост. — И два пъти повече — на моята разумна и лоялна съпруга!

Киарета виждаше, че Клаудио размишлява, затова го изчака.

— Венеция се променя — рече накрая той. — Нравите вече не са толкова стриктни като преди. Не казвам, че изобличаването не е сериозно, но не е нещо, от което да не можеш да се измъкнеш в наши дни. Представлява по-скоро неудобство, отколкото нещо друго, скъпо неудобство, може би, но никой няма да събира останките от мъртвото ми тяло в затвора заради една песен.

— Ами споразумението, което подписа с „Пиета“? Нали имаше нещо такова?

Той посегна през масата и докосна ръката ѝ.

— От „Пиета“ няма дори да допуснат, че съм нарушил споразумението. Няма да се изправят срещу семейство Морозини заради нещо така маловажно. Виж баща ми. Той всеки месец им печели повече пари със своите партита, отколкото биха получили според онова нещастно споразумение. — Клаудио замълча за момент.

— Въщност, мисля, че идеята е чудесна.

— Какво?

— Да започнеш да пееш отново. Какво ще кажеш за идеята „Пиета“ да изпрати сестра ти у нас и двете да направите рецитал — само за пред неколцина приятели? Ако отвърнат положително, въпросът дали можеш да пееш пред други хора, или не ще бъде решен, не мислиш ли?

— Клаудио, не съм пяла от години.

— Освен за мен. А светът не е чувал гласа ти от прекалено дълго време. — Свещта осветяваше лицето му. „Въпреки че бръчките и леко прошарената му коса не можеха да останат незабелязани, в този момент — каза си Киарета — той е най-красивият мъж, раждал се някога на тази земя.“

И така, въпросът беше решен. Точно преди патрициите да започнат да напускат Венеция и да се отправят към вилите си в провинцията за летния сезон, в пиано нобилето на Палацо Морозини се събраха няколко дузини гости в интимен кръг. Щяха да ги развлечат бившата Киарета дела Пиета и нейната сестра.

Антония преживя поредния си шок, когато разбра, че Андреа се е съгласил да им акомпанира на клавесина. Предната седмица, когато Мадалена бе дошла в Палацо Морозини за репетицията, разказа на двамата за плана си да заведе Бенедета и Корнелия на първото им частно парти. Маестра Пруденция беше поспорила, смяташе, че е по-добре вместо Бенедета да изпратят някое по-атрактивно момиче, но Мадалена бе останала непреклонна — когато тя правела подбора на музикантките, поканите щели да отиват за онези, които се трудели най-много и били най-добри. И, между другото, мислеше си Мадалена,

нямаше нищо по-лесно от това да обикнеш малката Бенедета с нейното сладко белязано лице. Ако Мадалена беше богат венециански благородник, Бенедета щеше да е тази, която да го накара да развърже кесията си.

До този момент Мадалена не беше прекарвала много време в компанията на Андреа и сега разбираше защо Киарета го харесва. Той беше от хората, които се усмихваха, когато нещо е забавно и не го правеха, когато нямаше на какво да се смее. Не зяпаше Киарета глупаво или нахално, а загрижено: интересуваше се дали ѝ беше достатъчно топло в някоя стая, в която ставаше течение, дали е яла достатъчно, дали си почива достатъчно, когато е изморена. Ефектът от всичко това върху Киарета беше непогрешим. Когато Андреа беше наблизо, тя сияеше.

— Трябва да внимавам какво ще се сервира — засмя се Киарета и им разказа историята със стридите. — Сега вече ги обожавам, но наистина са плашещи на вид.

— Вероятно няма да е добре да се поднесе и някоя риба с огромни изцъклени очи — намеси се Андреа. — Погледът им винаги ми се е струвал изпълнен с обвинение.

— Нито пък животинчета — добави Мадалена. — На някои партита, на които сме канени, са ни сервирали дроздове с глави и веднъж една от филите повърна направо на масата. Другите пък заплакаха за бедните мъртви птички и се страхувам, че впоследствие претупаха концерта.

На партита на Морозини нямаше подобни инциденти. Бенедета и Корнелия седяха на масата с широко отворени очи, вземаха си втора и трета порция от храните, които им харесваха, и си разменяха скришом погледи заради количеството вино в чашите им.

— Няма да получите втора порция от това — прошепна им Мадалена, която седеше до тях. — Не забравяйте, ще трябва да свирите.

След вечерята Мадалена изsviri една трисоната с двете момичета, после помоли Киарета да се присъедини. При първите ноти публиката се размърда, сякаш познаваха мелодията, но не можеха да разберат откъде точно им е известна. После Киарета запя.

— „*Salve Regina, mater.* — Гласът ѝ звънтеше из портегото. — *Vita, dulcedo, et spes.* Живот наш, сладост и надежда, поздрави на теб, Кралице, майко на милостта.“

Бенедета и Корнелия, които изпълняваха просто континуо, не можеха да откъснат очи от нея, слушаха глас, за който само бяха чували да се говори.

Когато свършиха, Клаудио се изправи.

— Току-що чухте мелодията, която ме накара да се влюбя в жена си. — Мъжете изръкопляскаха, жените въздъхнаха.

— Знаейки това, Киарета е подготвила друга изненада за вас.

Андреа стана и седна пред клавесина. С Мадалена изсвириха началните ноти и Киарета запя любимата си ария от последното си явяване пред публика.

— „Пред красотата на твоето лице гневът избледнява и любовта започва да блести.“

Когато приключи, Клаудио приближи до прозореца.

— Елате и погледнете навън. — Махна на гостите да се присъединят към него. Чули музиката, дузина лодкари се бяха наಸбрали под прозорците на палацото. Киарета се дръпна, но Клаудио я побутна да застане отпред.

— Вече всичко е наред — успокои я той. — Всичко е наред.

Гостите се върнаха по местата си, а Андреа обяви.

— Тази вечер има още изненади — рече той, гледайки към Киарета, — и тази тук е за теб. — Той седна пред клавесина, а Антония и Клаудио застанаха до него.

— Андреа ми спомена, че много си харесвала Виктория Франко — започна Клаудио — и на нас ни се струва, че това стихотворение сякаш е било написано специално за теб.

Андреа засвири.

„*Occhi lucenti et belli*“ — запяха в хармония. — „Красиви блестящи очи, как могат да изразяват за един миг толкова много нови неща? Толкова нежни чувства — сладки, хапещи и диви — нахлуват в това обгорено сърце, което иска да ти даде всичко, що си пожелаеш“. — Докато пееха, Клаудио и Андреа не сваляха поглед от Киарета. — „Този, който би живял и умрял за теб, иска само твоите скъпи красиви очи завинаги да останат ведри, щастливи и чисти.“

Мадалена стоеше до сестра си, обгърнала талията ѝ с ръка. Коленете на Киарета омекнаха и Мадалена я подхвани по-здраво, за да я подкрепи.

„И двамата я обичат — помисли си тя. — Ако не го е знаела преди, сега вече го разбра.“

---

[1] Из „Песни за живота на мадона Лаура“ на Франческо Петrarка. — Бел.прев. ↑

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

Планът, замислен същото това лято на палубата на гребна лодка в канала Брента, беше доста дързък и съответно можеше да идва единствено от Антония. Тя се беше оттеглила във вилата на семейство Морозини, за да прекара там лятото с двете си деца, няколко слуги и една бавачка. Всеки ден с Киарета се измъкваха навън, за да прекарат малко време насаме. Сега ги придвижаваше Лука, пристигнал от близката вила Барбериго, разположена малко по-нагоре по канала.

За първи път беше повдигнала въпроса още на дока, но той временно бе забравен, докато Лука лениво гребеше към отсрещния бряг, а после, в неволен зигзаг, пое обратно към дока със скорост, която при един евентуален сблъсък на лодката заплашваше да ги изхвърли във водата.

— Ще ми се Андреа да беше тук да ми държи чадърчето — нацупено рече Антония, когато Лука най-сетне успя да изправи лодката. — Или пък Лука да имаше повече ръце.

— Това ми напомня да те питам виждал ли си изобщо Андреа? — Киарета се опитваше да изглежда възможно най-равнодушна, докато изчакваше отговора.

— Не особено често — отвърна Лука. — Отби се за ден-два, когато имаше някаква работа в Падуа, но каза, че бил прекалено зает, за да отдели време за виледжиатурата това лято.

— За инвестицията в книговезницата ли става въпрос? — попита Антония.

— За нея и за още нещо, свързано с някакъв процес за отпечатване на музикални... По дяволите! — Лука беше откаран лодката толкова близо до брега, че клонките на върбите събориха шапката от главата му.

Щом отново се озоваха в центъра на канала, Лука погледна към Киарета.

— Е, какво мислиш за идеята на Антония?

Киарета простена.

— Надявах се да сте забравили за нея.

— Е, защо не? — попита Антония.

— Защото е налудничава. Не мога да пея в опера!

— Не, разбира се, ако знаят, че си ти — съгласи се Антония. —

Но онези жени са толкова скрити сред пластовете грим и перуки, та и собствените ни майки да бяха, пак нямаше да ги познаем. — Тя закри устата си с длан. — Извинявай, забравих, че ти нямаш майка.

Прибързаните, но добронамерени забележки на Антония бяха често явление и се бяха превърнали в една от най-милите черти на характера ѝ.

— Не е съвсем вярно. Имам майка, просто не знам коя е. Така че си права — би могла да стои на сцената и да пее от все сърце, а аз пак не бих я познала. От друга страна, мисля, че ще позная твоята майка, пък дори преоблечена като краля на Франция.

— С мустаци и брада! — изписка Антония. — Това вече ще е гледка, която заслужава да се види! Но, сериозно, защо не, ако си сигурна, че няма да те хванат?

— Ами, от една страна, ще изисква много работа.

— Няма да се налага да изпълняваш цялата опера — възрази Антония. — Можем да намерим такава, в която сопраното да разполага с дълги почивки между сцените и да успееш да си смениш дрехите с него. После, щом свършиш, отново ще се преоблечете и всички ще се отправим към Ридото с нашата сладка малка тайна.

Единственото, което се чуваше, докато двамата изчакваха отговора на Киарета, бе чуруликането на птичките, танцуващи във въздуха около тях и тихите плясъци на греблата.

— Звучи забавно — рече накрая тя.

— Забавно? — намеси се Лука. — Звучи направо страхотно и ако не го направиш, ще умра с чувството, че целият ми живот е бил напразно.

— О, стига си преувеличавал. — Антония го плесна по ръката.

— Ще страдаш отчаяно само... ами, някакви си десетина години или нещо от този род, това е всичко.

Киарета се надвеси над ръба на лодката и забеляза как една жаба скочи наблизо и изчезна в кафеникавата вода. Два коня, пуснати на паша в близкото поле, приближиха до брега в очакване да им подхвърлят нещо. Цвиленето им я накара да се изправи, върна я към действителността. Антония и Лука не откъсваха погледи от нея.

— Е? — едновременно попитаха те.

— Глупаво е да го обсъждаме. Трябва да получим съгласието на Клаудио.

— Может да е най-добре той да не знае — рече Лука. — В случай че стане някоя неприятност.

Киарета поразена се втренчи в него.

— Ако неприятностите са възможни, то той със сигурност има право да знае.

Антония въздъхна.

— Изобщо не си забавна. А и, между другото, какво, ако той всъщност желае да го направиш, но не иска да знае? Ти ще си тази, която ще провали всичко със самото му споменаване. Тогава той може да се почувства задължен да не ти позволи, макар иначе навсярно да не би имал нищо против.

— Все пак ще го попитам.

— Ако се съгласи, ще го направиш ли?

Киарета въздъхна.

— Ще помисля. Честна дума.

Антония плесна с ръце.

— Ето какво мисля. Трябва да е в „Театро Сант Анджело“. Никой от работещите там няма да рискува да загуби работата си, като се изпусне за станалото, в случай че се досети. Клаудио е инвеститор там, а човек не предава инвеститора си и жена му, освен ако не е напълно лишен от мозък. Освен това се очаква Вивалди да се върне за карневале.

— В „Пиета“ ли? — Не отново.

Забелязала тревогата в гласа ѝ, Антония изпитателно я погледна.

— Не съм чула подобно нещо — отвърна тя. — Предполагам, ще е само за оперния сезон. Трудно ми е да си го представя да се озове обратно в „Пиета“, след като е започнал да става толкова известен. Както и да е, мислиш ли, че ще успеем да го накараме да ни помогне?

— Държах се отвратително с него, преди да напусна „Пиета“ — призна Киарета.

Лука наведе глава настрами.

— За първи път чувам подобно нещо.

— Написа четири арии, в следния ред: прекрасна; прекрасна, но точно преди и след нещо още по-добро; ужасна; и отвратителна.

— На мен много ми харесаха — намеси се Антония. — Особено онази, която звучеше като песен на гургулица.

— Но не я изпълнявах аз. Това имам предвид. Трябваше да пея арията след...

— Той ще се съгласи — прекъсна ги Лука. — Никога не би пропуснал възможността ти да пееш в една от неговите опери. Мисля, че ще се наложи малкият червенокос свещеник да си смени гащите, когато чуе идеята ни.

— Лука! — Престорена на шокирана, Антония понечи да му се скара, но две огромни водни кончета прелетяха покрай бузата ѝ и закръжаха покрай ухото ѝ. — Махни ги от мен! — изпищя тя и размаха ръце. Лодката се разклати. Лука се изправи и лодката се наклони на една страна. — Не! Не! Сядай, преди да сме се преобърнали!

Докато Лука седне обратно на седалката, водните кончета бяха изчезнали и за голямо облекчение на Киарета въпросът с операта сякаш излетя заедно с тях.

* * *

Всеки път, когато Киарета си помислеше, че е разбрала живота във Венеция, се случваше нещо, което я убеждаваше в противното. Не беше мислила повече върху идеята да пее в операта, защото беше сигурна, че Клаудио ще ѝ откаже. Антония и Лука бяха тези, които отново заговориха по въпроса на първото от есенните партита на Бернардо. В началото Клаудио беше посрещнал колебливо идеята им жена му да излезе на сцената, пък било то само веднъж, и то — преоблечена, но към края на вечерта бе заразен от ентузиазма на двамата.

— Ще си го спомняш до края на живота си — каза той на Киарета, докато лежаха в леглото. — Освен това е карнавале и ако някой каже, че те е видял, просто ще го обвиним, че е пил прекалено много, а ти не си излизала от къщи през въпросната вечер. — Опра се на лакът и прокара пръст по корема ѝ. — А дори да обявиш истината, в полицията най-вероятно ще те накарат да промениш историята си, за да не им се налага да правят нищо по въпроса.

— Ще дойдеш ли, ако изляза да пея?

Клаудио се отпусна по гръб на матрака и въздъхна.

— Не, мисля, че е твърде рисковано. Ще се постараю да си намеря работа извън града, но, боже мой, колко ще ми е тъжно да го пропусна.

— Не знам дали искам да го направя, ако няма да си там да ме гледаш.

— Ще те гледам. Ще запомня в кой ден ще бъде и когато си на сцената, ще седна в някое кафене, където и да съм, и ще си представя как изглеждаш. — Той се извърна към нея и я погали по косата. — Само че имам един въпрос.

— Какъв?

— Ще възразиши ли, ако си те представям гола? — Той я прегърна и се прехвърли върху нея, зарови лице в шията ѝ и простена. Тя доволно изписка, но Клаудио я накара да мълкне с целувки.

Вивалди се върна от Мантua за сезона на карнавале, а Андреа и Лука го посветиха в плана. Сетне и седмица не спираха да клатят глави.

— Беше толкова щастлив, та заговори на латински. Благодареше на Бог, сякаш Всевишният има нещо общо с цялата работа — разказваше Лука, докато вечеряха с Антония и Киарета.

— Лука, не бива да говориш по този начин — смъмри го Киарета.

— За Вивалди или за Бог?

— И за двамата! Не се ли страхуваш, че ще разсърдиш Бог, като изричаш такива неща?

Андреа развеселено се усмихна.

— Може би никога не си чувала поговорката, че първо сме венецианци, а чак след това — християни.

Киарета мълкна. Не беше сигурна как да отвърне на такава опасна мисъл.

— Е, колко религиозно е това, според вас? — добави Лука. — Опита се да ни продаде копие — повече от едно, ако сме искали — на това, което ще пееш, а срещу минимално доплащане щял да нагласи музиката да пасва на гласа ти. О, а после подхвърли, че срещу още малко пари специално за представлението щял да вика някои песни,

които вече си знаела, с различен текст, за да отговаря на съдържанието на операта.

— В началото дори настояваше да идва да ти дава уроци — включи се Андреа, — но когато му казахме, че сме си променили намеренията и станахме да си ходим, той отвърна, че нямало значение и сигурно си спомняш всичко, на което те е учили някога.

Лука избухна в смях.

— Помислих си, че ако остана още няколко минути при него, може да се опита да ми продаде леглото си, или даже слугата си.

— Престани — сряза го рязко Киарета, нещо толкова необичайно за нея, че Лука наистина мълкна и всички забиха погледи в нея. — Нима можете да направите нещо, което поне мъничко да се доближава до онова, което създава той? Някога, когато поглеждах към музиката, която беше написал за мен, започвах да треперя изключително силно и се налагаше да оставям партитурата. У него иначе няма кой знае какво за харесване, но това е, което ще запомня. — Гласът ѝ премина в шепот. — Композираше с някаква сила, извираща от душата му, поголяма от всичко, което някога съм познавала.

— Все едно извлича музиката от Вселената. — Докато Андреа говореше, погледът му стана далечен и отнесен. — Все едно изтръгва красотата от звездите и ти ги поднася с думите: „Открих това на небето. Ето. За теб е.“ — Протегна празната си ръка, все едно предлагаше дар на Киарета.

„Откъде знае за всичко това? Как е възможно да е толкова прав“, зачуди се Киарета.

Андреа отне възможността на Антония и Лука да кажат каквото и да било. Те се изкашлиха и започнаха да се чудят какво им се пие, преди да си тръгнат.

— Малко сладко вино от юга ще е чудесно — рече Киарета, отмествайки поглед от Андреа, който тутакси даде знак на сервитьора.

* * *

Вивалди представяше само една опера през есенния сезон, но ролята на Розана в „La Verita^[1] in Cemento“, „Истината на изпитание“, беше идеална за Киарета. Сопраното, изпълняващо Розана, щеше да

разполага с достатъчно време между сцените си, за да се измъкне от един от костюмите, преди Киарета да се появи на сцената по-късно през първото действие и после отново да го облече за второто. Киарета щеше да пее като част от ансамбъл, да изпълнява няколко реда речитатив и да завърши с ария, която щеше да закрие действието.

Що се отнасяше до Лука, Антония и Андреа, за тях никое събитие през карнавалния сезон нямаше да е толкова вълнуващо, колкото прекараните следобеди в пиано нобилето на Палацо Морозини, където помагаха на Киарета да се подготви.

В началото лошите й предчувствия се проявяваха под формата на шумна съпротива.

— Мразя Розана — оплакваше се тя. — Зелим е добър човек, който я обича, а тя също го обича до момента, в който не се появява Мелиндо. Той е наследник на трона и внезапно тя разбива Зелим на пух и прах, като му заявява, че е влюбена в Мелиндо. Но в момента, в който изглежда, че Зелим може да се окаже истинският наследник, изведнъж отново се връща към него и пак „Зелим, Зелим, Зелим“?

— Това е просто извинение да се пее — каза Антония. — Ако искаш истински живот, стой си у дома.

— Но тя е невероятно лека жена! — Киарета развя партитурата. — Чуйте това: „Обичам Мелиндо, но ако това ще ми коства щастието и ако удоволствието върви ръка за ръка със Зелим, тогава сбогом, Мелиндо.“ Кой говори подобни неща?

— Розана — сви рамене Лука. — Струва ми се забавна.

— Стига, Киарета, изпей го на латински, ако от това ще ти стане по-добре. — Антония извърна с досада очи към тавана. — Само дай да го чуем.

Андреа взе партитурата от ръката й и изsviri мелодията на клавесина. Тя се разнесе из портегото и след няколко такта Антония вече се поклаща, протегнала ръце пред себе си, сякаш докосваше гърдите на любовника си.

— Мили Боже! — възклика тя. — Малкият свещеник ли го е написал?

Тя застана до Андреа и изпя първите няколко тона. Към средата на мелодията Андреа се присъедини към нея. Лука сграбчи Киарета за лакътя и я побутна към клавесина.

— Не искаш ли да го изпееш? — попита я невярващ. — Страхотно е!

— Ами, предполагам... ще опитам — отвърна Киарета. Преди да е имала време за допълнително колебания, Андреа засвири встъплението.

— „Любов моя, ти си моята надежда и удоволствие“ — пееше тя. Гласът ѝ отекна от пода и затанцува из златистата светлина в портегото. Спра в края на първата част и се обърна към Антония в очакване на одобрение.

Но Антония се мръщеше.

— Това не е някоя приспивна песен! Малката уличница си мисли, че никой не я слуша, затова си гука колко е привлекателна и как ще успее да покори мъжете, които си поиска.

Киарета извърна очи за подкрепа към Андреа, но той кимна.

— Страхувам се, че Антония е права.

— Опитай по този начин. — Антония запя, натъртвайки в началото на всяка фраза и завършвайки с лека въздишка. — Когато аз го правя, не звучи много добре, но трябва да е нещо подобно.

Андреа отново засвири и Киарета изимитира Антония.

— Много по-добре! — обади се Лука.

— Но все още недостатъчно. — Антония повдигна рамене и направи няколко кръга, използвайки лактите си, за да масажира страните на гърдите си и да ги избути нагоре. — Гледай ме.

— „*Amato, bent u sei la mia speranza*“^[2] — запя, обърната към Лука. Върховете на гърдите ѝ изхвръкнаха напред, когато отпусна рамене и наклони глава към него. — „*Tu sei mio piacer*“^[3]. — Лицето ѝ беше само на сантиметри от неговото. Тя подчертаваше всяка дума, издуваше устни напред, сякаш го предизвикваща да я целуне.

— „*Ma per serbate a te costanza, non vuo turbare il mio goder*“.
Извърна се настризи и направи няколко бавни завъртания, преди отново да се озове лице в лице с него. Застанала на една ръка разстояние, тя сложи ръце на кръста си и се залюля. — „Но не искам да си развалим удоволствието, като ти остана вярна“ — повтори и намигна на Лука.

— Брава! — заръкопляска той.

Андреа се присъедини към аплодисментите.

— Това наистина беше впечатляващо, Антония.

— Кара ме да си мечтая да не беше жена на братовчед ми — подхвърли Лука, сложи ръце на талията на Антония и я притисна приятелски към себе си. — Особено като се има предвид, че наблизо е една свободна спалня.

Андреа се обърна към Киарета.

— Какво не е наред?

Очите ѝ изглеждаха огромни върху сериозното ѝ лице.

— Не мога да го направя.

— Защо не? — полюбопитства Лука. — В „Пиета“ напъха главата на Холоферн в торба!

Докато той и Антония се смееха, Андреа не сваляше поглед от нея.

— Ти си красива и чувствена жена. Предполагам, го знаеш.

Киарета почувства как кожата ѝ настръхва и лицето ѝ пламва.

— Аз...

Антония и Лука престанаха да се смеят. Всички я гледаха очаквателно.

— Наистина не зная защо. Никога преди не съм го правила. В „Пиета“ никой не ме виждаше. И музиката не беше такава.

— Трябва да се научиш на актьорско майсторство — насырчи я Андреа. — Поне малко.

— Лука, помниш ли как преди няколко години онази дебелана стоеше на сцената като крава и от нас се очакваше да ѝ повярваме, че е толкова привлекателна, та мъжете биха умрели за нея? — попита Антония. — Дали някога се е върнала във Венеция?

— Не мисля. Не и след като някой захвърли пейка по нея по време на последното действие.

— Лука, престани — простена Киарета. Беше виждала достатъчно безмилостно освиркани певици в оперите на Венеция и споменът за това отново я изпълни с колебание.

Андреа стана.

— Всички ние убедихме Киарета да го направи и не смятам за правилно да идваме тук и да ѝ разправяме истории, които не само че няма да ѝ помогнат, но и ще я уплашат. — Той погледна Лука и Антония в очите. — Имаме работа.

Антония хвана ръката на приятелката си.

— Извинявай. Понякога забравям, че в известен смисъл ти все още не си оттук, от Венеция. — Погледна към Андреа. — Изсвири го отново.

Киарета така и не успя да забрави за присъствието на двамата мъже в стаята, но скоро съумя да се пребори със срама си дотолкова, че да поклаща глава, рамене, бедра, устни при отделните моменти на арията. Лека-полека стеснението ѝ изчезна напълно.

— Харесва ти! — отбеляза една сутрин Антония, след като беше наблюдавала как Киарета се носи из портегото, докато упражняваше речитатива си.

Киарета закачливо ѝ се усмихна.

— Не мога да повярвам колко много се забавлявам, наистина.

— Ами тогава — намеси се Андреа, — да опитаме ансамбъла.

Киарета взе партитурата и без да продума, запрелиства партитурата.

— Вече съм я свирил у дома — каза Андреа, прочел мислите ѝ.

— Не е просто прекрасно, а велико! — и започна да свири.

— „*Aurea placida e serene*“. — Гласът на Киарета се извиси като прохладен бриз. Задържаше високите ноти за момент, преди нежно да спусне гласа си надолу и да предаде мелодията към следващия изпълнител.

— „*Ti отразяваш моите ридания*“ — запяха всички заедно накрая в болезнена хармония. Когато свършиха, музиката все едно остана да виси във въздуха за момент, преди да загълхне.

— Майко Божия — прошепна Киарета. — Това е... — Гласът ѝ загълхна. Нямаше думи, които да опишат красотата на онова, което току-що бяха изпели.

— Никоя музика не ме е докосвала направо по душата, както тази — промълви Андреа. — Никога.

Очите му срещнаха тези на Киарета. Чистата хармония беше премахнала преструвките и я разголваше така, че вместо да извърне поглед встрани, тя продължаваше да го гледа.

Да го гледа продължително.

Антония се изкашля и разруши магията.

— Е, какво си помисли? — обърна се тя към Лука.

За разлика от друг път, сега Лука не намери думи да ѝ отвърне. Кимна с брадичка по посока на Киарета, която закри лицето си с

длани, докато Андреа я придърпа към себе си и я залюля в ръцете си.

Една сутрин, две седмици преди представлението, Зуана влезе в апартамента на Киарета, за да й съобщи, че Андреа я чака в пиано нобилето. Нямаха уговорка да се упражняват този ден и, притеснена, че може да се е случило нещо лошо, Киарета само приглади пуснатата си коса и си сложи дневна роба, подходяща за посрещане на чести гости. Забърза надолу по стълбите, където завари Андреа, седнал пред клавесина, да разглежда партитура.

Като я видя така, в домашна роба, със свободно пусната коса и със загрижено изражение на лицето, Андреа се надигна от пейката.

— Извинявам се за неочекваното появяване. Изплаших те, нали?

— Нещо лошо ли се е случило?

— Не, всъщност, нещо чудесно. Помислих, че ще искаш веднага да узнаеш за него. Това е подарък за теб от маestro Вивалди. — Подаде й партитурата. — Напълно бесплатно, трябва да добавя — рече с усмивка.

— „*Di due rai languir constante*“ — прочете заглавието на глас Киарета, после очите й пробягаха по нотите. — Прелестно е, но не разбирам.

— Кратка мелодийка, която чух да пеят гондолиерите. Той леко я промени и използва думите от арията за теб. Вчера следобед се сблъсках с него край Бролио и го попитах дали мога да ти донеса партитурата, защото той не се чувстваше добре.

Киарета подреди прилежно нотните листи върху капака на клавесина.

— Много мил подарък, ще ги разгледам веднага, щом мога, но не и преди да е свършила операта.

— Не — възрази Андреа. — Дойдох, понеже не можех да чакам. Той го написа, за да го изпееш в операта... в случай че можеш да се справиш с повече от едно изпълнение.

Киарета взе листите и пак ги заразглежда.

— Не знам...

Вдигна поглед, а Андреа се пресегна, сложи партитурата на стойката и засвири мелодията на клавесина.

— „Да чезнеш непрестанно в нечии очи би трябало да е удоволствие, а вместо това е мъчение — запя той. — Стрелецо на любовни стрели, намали страстта ми и ми дари повече спокойствие.“ Думите не са много, предимно трябва да вокализираш, а оригиналната мелодия е проста.

Тя му подаде последните няколко листа от партитурата.

— Той май не разбира колко съм загубила форма.

— Може би единственото, което разбира, е златната възможност да те чуе още веднъж да изпълняваш нещо, което е написал специално за теб. Ако бях на твоето място, щях да съм безкрайно поласкан.

— И аз съм, но това тук не ми звучи като Розана. Не разбирам как се вписва в общата картина.

— Няма значение. Оперите се променят непрекъснато: кастрат заявява, че иска да изпълнява нещо от операта, представена миналия месец в Рим, защото по-добре съответствала на гласа му, или някоя дива се оплаква, задето тоновете са или прекалено високи, или прекалено ниски, или пък настоява за нещо по-драматично или пък по-нежно — кой знае? И бедният композитор трябва да се подчинява. Но сега, за разлика от друг път, го прави, защото сам така иска.

Киарета започна да натиска клавишите от едната страна на клавесина.

— Предполагам, не пречи да опитам — рече тя и седна на пейката до Андреа. — И ако ми се стори прекалено много, ще му кажа, че не мога да го направя.

Седеше толкова близо до него, улавяща легкия аромат на лавандула и мирта, разнасящ се от дрехите му, виждаше прашинките, събрали се покрай шевовете на сакото му. От деня, в който я бе държал в прегърдките си, Киарета бе доволна от постоянното присъствие на Антония и Лука покрай тях, защото не искаше да остава насаме с Андреа. Сега, без да се замисля, беше седнала така близо до него, облечена само в домашна роба и усещаша допира на бедрото му до своето.

Тя бързо стана.

— Аз ще обръщам страниците — каза, застана от едната страна на пейката и посегна да оправи страниците.

С дясната си ръка Андреа изсвири опростена версия на акомпанимента на духовите инструменти, а с лявата — струйното

континуо. Сякаш се намираха под дърво, пълно с пойни птички, цвъртящи в щастлив хор, докато хората отдолу танцуваха. Киарета се влюби в мелодията и помоли Андреа да остане по-дълго, за да се упражняват още.

Накрая младият мъж трябва да си върви.

— Ако искаш, утре пак ще дойда — каза той и стана да си сложи наметалото и шапката.

Стресна ги леко покашляне. Извърнаха се и съгледаха Джустина, застанала в другия край на портегото. Тя се отправи към тях.

— Чудех се кой е тук. — Очите ѝ пробягаха по Киарета, спряха се върху робата и пуснатата ѝ коса.

Сърцето на Киарета се сви. Кое време беше? И защо не се беше сетила да се качи горе и да се преоблече, преди да започнат с репетициите?

Устните на Джустина бяха стиснати в тънка линия. Тя поздрави Андреа с официална любезност и не каза нито дума на Киарета.

— Трябва да се извиня — поклони се Андреа. — Натрапих се най-ужасно тази сутрин. — Обърна се към Киарета. — Ще оставя партитурата тук и ще се върна утре, ако желаеш.

Киарета кимна, твърде разтревожена, за да продума.

Джустина изпроводи с поглед отдалечаващия се Андреа и щом изчезна, се обърна към Киарета.

— Няма да допусна подобно нещо в къщата си.

Киарета отвори уста да се извини, но спря.

— Не знам какво имате предвид.

— Значи, ако сега синът ми влезеше и те видеше по нощница в присъствието на чужд мъж, очакваш да ти се зарадва?

„Не съм направила нищо лошо и не ѝ дължа обяснение.“

— Това също така е и къщата на съпруга ми — и моята — отвърна Киарета. — Вярвам, че той би ми имал доверие, що се отнася до държанието ми. И, трябва да подчертая, не съм по нощница.

Джустина присви очи, но нищо не каза, просто продължи да гледа втренчено снаха си, която от своя страна полагаше всички усилия да не отвърне поглед първа. После рече:

— Едно е да имаш мъже за приятели. Хората го очакват. Освен това Андреа е одобрен от сина ми. — Джустина погледна към една отворена врата по протежението на портегото. — Трябва да поседна и искам да дойдеш с мен.

Киарета я последва в малък салон. Огнището беше студено, лампите не светеха, а единственото малко високо прозорче не правеше друго, освен да хвърля сенки из стаята.

— Няма смисъл да викаме слугите да запалят огъня. Няма да се бавим. — Джустина направи знак на Киарета да седне на стола срещу нея.

— Забелязала съм как те гледа Андреа много преди днешната случка. Макар да е наясно докъде се простира приличието за една омъжена жена, очевидно е, че той има... — замълча, сякаш не беше сигурна как да се изрази, — своите страсти.

— Андреа не е проявявал никакви страсти към мен.

— Той е джентълмен, но не означава, че не се надява на знак от теб, който да му подскаже, че може да си благосклонна.

— Обичам съпруга си, Джустина.

Киарета не успя да разчете изражението на свекърва си в мрака, но я чу как си поема дълбоко въздух, после го изпуска със смесица от раздразнение и примирение със съдбата.

— Във Венеция мнозина обичат повече от един човек — рече накрая тя. — И докато пазят тайната си, няма вероятност да причинят някому нещастие. Но не прави грешки, Киарета — онези, които нямат чувство за дискретност, си плащат скъпо.

— Да не намекваш, че съм изневерила на мъжа си?

— Искам просто да уточня пред теб колко сериозна ще е грешката, която ще направиш.

Киарета се изправи.

— Оценявам загрижеността ти към мен — рече тя, опитвайки се да прикрие гнева си, — но не е необходимо да ми казваш всичко това.

— О, нима? Наясно ли си, че разводът е възможен във Венеция? Изневярата е достатъчно основание за него? И знаеш ли, разведените жени рядко разполагат със средства да живеят сами? И — ако трябва да се върнем към въпроса със семейството ти — това би било огромен проблем за теб, нали така?

Киарета почвства как кръвта обагря страните ѝ и беше благодарна, задето стаята е прекалено тъмна, за да забележи Джустина какъв ефект са произвели думите ѝ.

„Мога ли да бъда изоставена“, зачуди се, но не искаше да доставя удоволствие на свекърва си, като ѝ отговори на въпроса.

— Благодаря ти за съвета — промълви накрая. — Но, както самата ти така любезно подчерта, днес още не съм имала време да се облека. — Обърна се и остави Джустина да седи сама в тъмнината.

* * *

— Не си обяснявам защо продължава да се държи така ужасно с теб — ядосваше се Антония след две седмици, когато двете влязоха през вратата към сцената на операта. — Наясно е, че онова, което казва, не е вярно.

— Антония, чувала съм хората да говорят за разводи. Възможно е.

— Не и в твоя случай. Ако вследствие на един развод останеш на улицата, съдът няма да го позволи. Тя просто се опитва да те сплаши.

— Е, успя. Дори си помислих дали да не се откажа от пеенето, но после реших, че няма да я оставя да ми въздейства по този начин.

— Стана си истинска Морозини! — усмихна ѝ се Антония. — Да намерим гримърната ти.

— Маestro Вивалди каза, че ще се срещнем — отвърна Киарета и огледа объркано лабиринта от коридори и врати пред себе си.

Декори и подпори задръстваха пътеките, докато с Антония се движеха една след друга натам, накъдето предполагаха, че е сцената. Светлината бе мъждукаща и двете бяха свалили маските си с напразната надежда да виждат по-добре. Притиснаха гърбове към изрисуван еcran, докато двама театрални работници ги подминаха в обратната посока, понесли навит килим под ръка.

— Извинете — извика Антония след тях. — Къде е гримърната на синьорина Страна?

— Направо, после надясно — отвърна единият през рамо.

Антония сви рамене и продължи напред. Излязоха в по-широк коридор, където завариха половин дузина хора, облечени в костюми,

да разговарят с двама полицаи, определени за охрана. Антония отново помоли за упътвания и единият от полицайите остави групата, за да ги заведе до гримърната на дивата.

— Нейни приятелки ли сте? — полюбопитства той.

„Не“ — понечи да отговори Киарета, но Антония отвърна утвърдително.

Полицаят вдигна ръка да почука на вратата, но спря.

— Чакайте малко — рече той. — Знам, че вие сте... вие сте Киарета дела Пиета, нали? Видях ви в парлаториото по време на карнавале, а също и няколко пъти на Рива, когато излизахте.

— Не, грешите — побърза да го опровергае Антония. Никога преди Киарета не е долавяла страх в гласа на приятелката си. Собствено ѝ сърце тупкаше неимоверно силно и ѝ беше невъзможно да говори.

— Чакайте тук — каза полицаят. — Ще се върна след минута.

— Санта Мария — прошепна Антония. — Мисля, че може да си навлечем неприятности.

Киарета огледа коридора.

— Дали да не се опитаме да се измъкнем навън?

От гримърната на Анна Мария Страда се разнесе познат глас и Вивалди отвори вратата.

— А! Вие сте тук!

Забелязвайки изплашените им лица, бързо ги въведе вътре. Дивата седеше пред тоалетката си и загряваш гласа си, докато си слагаше грим. Кимна им, но дори не помръдна от мястото си.

— Полицаят знае, че тя е тук... — рече Антония.

Вивалди притисна длан към гърдите си.

— *Deus in adjutorium*^[4] — изпелтечи той. — Не биваше да се съгласявам!

Киарета се беше строполила върху един стол.

Клаудио може да отиде в затвора. Какво ще стане с мен тогава?

Вивалди се прекръсти и въпреки че не се беше молила, пръстите на Киарета инстинктивно докоснаха челото ѝ, за да направят кръстен знак.

„Не биваше да ги оставям да ме придумат“, и пак се прекръсти.

Някой почука на вратата.

— Дали да отворим? — прошепна Антония, но Анна Мария вече беше станала. Отвори вратата с усмивка, сякаш очакваше пристигането на обожател. Лицето ѝ помръкна, когато вътре влязоха двамата полицаи.

— Киарета дела Пиета? — попита вторият.

Стомахът на Киарета се сви. Дланта на Антония силно стисна рамото ѝ.

— Мили Боже, прав си! — Полицаят тупна колегата си по гърба.

— Наистина е тя! — Той пребърка джоба си за няколко зекини. — Печелиш — рече и подаде монетите на колегата си.

— Брат ми беше луд по вас — обясни първият. — И когато се омъжихте, за него сякаш настъпи краят на света. Затова, когато видях...

— Уплашихте ни до смърт! — изправи се Антония пред тях и размаха пръст пред лицата им.

— О, извинявайте. Забравих...

— Значи няма да кажете нищо? — намеси се Вивалди.

— Искате да кажете за това, че тя няма право да пее ли? — попита първият. — Искаме да я чуем, а не да я арестуваме! Няма да пророним и дума.

Вторият полицай се засмя.

— Днес поне се радвам, че съм на работа.

Облекчението на Вивалди беше очевидно.

— В такъв случай като импресарио ви разрешавам да гледате първото действие от моята ложа. — Поклони се и им благодари, после ги избута навън. Затвори вратата зад гърба им и провери резето.

— Мили Боже! — простена той и притисна гръб към вратата.

Киарета сложи длан пред устата си.

— Мили Боже! — повтори тя.

Киарета беше ходила на няколко от представленията на „Истината на изпитание“, за да запомни местата за нейната поява, а един следобед се срещна с Вивалди, за да обиколи сцената. Въпреки подготовката си, сега, когато наоколо беше ярко осветено, а зад кулисите се тълпяха актьори, едва позна сцената.

Анна Мария Страда бе по-едра от нея и костюмът ѝ висеше на Киарета по начин, който публиката едва ли щеше да пропусне да забележи. За щастие, щом веднъж подмина сценичните работници, успя да се скрие в сенките и да изчака там незабелязана. До началото бяха останали само няколко минути и Антония, заедно с Лука и Андреа, се беше оттеглила в ложата си да гледа оттам. Киарета потърка ръце и разкърши колене, за да успокои нервите си, докато сама чакаше мига на появяването си. Изпоти се под мишниците, чувстваше главата си като погълната от огромната перука, а скалпът ѝ все едно гореше. Гримът ѝ беше ужасно плътен и щом се опитаše да помръдне уста, се напукваше.

Ла Монтованина, мецосопраното, което изпълняваше ролята на жената на султана, Рустена, дойде преди излизането си на сцената и застана до Киарета зад кулисите. На сцената султан Махмуд водеше дълъг разговор в речитатив със своята наложница Дамира.

— Маестрото ни каза, че си от града и си искала да пееш — пошузна й Ла Монтованина. — Добра ли си?

Преди Киарета да е успяла да отвърне, Махмуд напусна сцената и я подмина толкова бързо, че тя трябваше да отстъпи, за да не бъде пометена.

— Тъпата кучка отново отклони вниманието към себе си — изръмжа той, преди да изчезне.

Киарета се обърна към Ла Монтованина, но забеляза, че мецото вече беше на сцената и сега се ядосваше на плановете на Дамира да измести сина на Рустена в полза на своя. Накрая Дамира също изчезна зад кулисите и Ла Монтованина остана сама на сцената.

— О! — рече певицата, поглеждайки към Киарета, — ти си онази, която тази вечер ще пее вместо Анна Мария. — Тя сви рамене. — Ще ми се да заместваше мен. Имам ужасно главоболие. — Приближи до табуретка и седна, без да продума повече.

— Пак си пила твърде много вино на вечеря, а, Маргарита? — Джироламо Албертини кимна на Киарета, преди да приближи до дивата и да започне да ѝ разтрива раменете.

Беше в златен тюрбан, ярко оцветен жакет и червени шалвари, които се издупаха над високите ботуши. Мекото му тълсто лице потвърждаваше онова, което гласът му вече беше издал — той беше кастратът, изпълняващ ролята на Зелим.

Албертини се огледа наоколо.

— Къде е Ла Корали? Трябва да продължим след минута. Деликатното цвете е почти мъртво.

Маргарита леко изцвili. На сцената Ла Мантованина пееше как животът на щастието е кратко като този на цвете. Албертини изпя тихо последните няколко реда, за да отвори гърлото си.

— „Моят нещастен живот никога не ми е поднасял удоволствия без същата доза горчилка и болка“ — изпя той, после мълкна и се огледа наоколо. — Къде е това момиче?

Точно в този момент друга изпълнителка в костюм на турски принц се плъзна зад тях.

— Закъсня, закъсня, закъсня — рече Албертини.

— Извинявай, извинявай, извинявай. — Киарета знаеше, че жена изпълнява ролята на Мелиндо, но въпреки това се изненада, когато видя шалварите и пристегнатия бюст на Ла Корали. Засрамена, задето се е втренчила така, побърза да отмести поглед встрани.

Ла Мантованина напусна сцената от другата страна и Киарета усети как Ла Корали я побутва отзад.

— Не гледай към публиката — прошепна й тя. — Представяй си, че не са там.

Киарета примигна на ярката светлина.

„На сцената съм. Всички ме гледат.“

Музиката се изпари от главата й.

Ла Корали я сграбчи за китката, сякаш предчувствуваше, че Киарета може да се изкуши да избяга. После прозвучаха познатите първи звуци, изsvирени от оркестъра и преди да е имала време да размисли, Киарета вече пееше първите си ноти.

— „Чисти и спокойни бризове“ — пееше тя. Нотите звучаха добре, но сърцето й биеше невероятно силно и тя едва си поемаше дъх, за да даде израз на гласа си.

— „Приятни ромолящи потоци“. — Гласът на кастрата беше изключително мощен и за момент Киарета така се изненада, че забрави да продължи. После изви шия и погледна високомерно към Мелиндо.

— „Клони, прелестни и невинни“ — пееше Ла Корали и въпреки че й беше странно да флиртува с жена, облечена в мъжки дрехи, Киарета се приведе напред, докосна страната й така, както бе виждала да го прави Анна Мария Страда.

— „Шепнете, мълвите, повтаряте риданията ми“. — Гласът на Киарета се понесе над останалите, силен, пълен и чист.

„Правя го — помисли си тя. — Правя го!“

Другите напуснаха сцената. Засвириха флейтите, започнаха арията, която Вивалди беше вкаран в операта специално за нея. Колкото и да обичаше веселата мелодия, в началото Киарета бе леко предпазлива, когато говореха за включването ѝ в репертоара. Щеше да е сама на сцената за тази ария и след като беше чувала историите за хвърляни по некадърните певици пейки, бяха нужни доста усилия, за да я убедят, че това няма да ѝ се случи.

— „Да чезнеш постоянно за две очи изглежда удоволствие, но всъщност е мъчение“ — пееше тя.

От време на време флейтите свиреха сами, понякога ѝ служеха за фон, а понякога звучаха заедно с нея, подобно на ято славеи, кацащи върху поляна. Към края на арията Киарета вече изпълняваше нужните извивки, за да отвърне на флейтите така, както ѝ се приискаше. Тя чуруликаше и извиваше трели с такава самоувереност, сякаш гледаше през рамото на Андреа, докато той свиреше и макар от осветлението да ѝ беше горещо, а залата пред нея да бе тъмна, тя не мислеше за нищо друго, освен за грациозните му пръсти върху клавишите.

Бас виолите подхваниха последните ноти на континуото и с един-единствен арпеджио на клавесина Киарета отново се превърна в Розана. „Почти свърших — помисли си и усети как тежестта се вдига от раменете ѝ. — Това е. Излез на сцената и се наслаждавай на мига.“ Доближи края на сцената и погледна към неясните очертания на публиката.

— „*Amato ben tu sei la mia speranza*“^[5] — запя, разтягайки последната сричка, сякаш бе любовникът, който си представяше.

Тя се завъртя. Представи си, че Лука и Андреа са на сцената с нея, викаше ги с жестове и ги дразнеше, канеше ги и ги отхвърляше — всеки от двамата поотделно. После, когато оркестърът изсвири акомпанимента още веднъж, отново приближи до края на сцената и обходи цялата ѝ дължина. Не сваляше поглед от публиката и не спираше да ѝ изпраща въздушни целувки. Когато прозвучаха последните ноти, спокойно премина зад кулисите, уверена като куртизанка, следвана по петите от опашка обожатели.

Ла Корали я чакаше зад кулисите.

— Коя си ти? — попита я, преди да отпрати Киарета обратно към сцената. — Върви да се поклониш.

Откъм ложите заваляха бурни аплодисменти.

— Брава! Брависима!

— Анна Мария, обичам те! — изкрешя някой, докато викове „Вива Ла Страда!“ избухнаха из целия театър.

Киарета стоеше изправена под светлините и се чувстваше едновременно дребна и огромна.

— Брава, Киарета — прошепна на себе си тя, за да чуе поне веднъж собственото си име. Протегна ръце, сякаш да прегърне тълпата, и после с махване напусна сцената.

Ла Корали продължаваше да я чака.

— Коя си ти? — повтори въпроса си тя.

— Живея във Венеция — отвърна Киарета и после си спомни думите, които Антония беше казала по време на една от репетициите им. — От тук съм — поправи се.

„Най-после, помисли си, най-после имам чувството, че е истина.“

— Значи не си оперна певица? — Ла Корали удивено поклати глава.

— Не.

— Защо не?

— Моят съпруг няма да ми позволи. — Киарета вътрешно се усмихна на малката си лъжа.

— За наш късмет — отбеляза Ла Корали. — Иначе мисля, че Анна Мария щеше да остане без работа. — Засмя се. — Аз също, ако нямаш нищо против да си стегнеш гърдите и да обуеш шалвари. — Махна на Киарета. — Хайде. Трябва да сваля този костюм от теб.

След представлението Андреа дойде сам в гримърната на Киарета. Очите му блестяха.

— Беше великолепна — рече той. — Чу ли аплодисментите?

— От сцената изглеждаха ужасно силни, но чувах само онези от ложата пред мен.

— Бяха по-силни, отколкото за който и да било друг от онези певци. Дори успя да прекъснеш две сбивания. Хората се спряха да те чуят и после, предполагам, напълно забравиха за какво изобщо се сбили.

— На теб хареса ли ти?

Той поклати глава, все едно още не можеше да повярва.

— За момент си помислих, че си загубила смелостта си и всъщност на сцената в крайна сметка е излязла Анна Мария, защото не можех да си представя как някой ще се появи пред публиката толкова самоуверено и просто... — Андреа сви развълнувано юмруци пред гърдите си, за да подчертава чувствата си — ... просто да грабне хората по начина, по който ти го направи. После, разбира се, разбрах, че не е тя, защото твърде добре познавам гласа ти. — Пое си дъх и, без да сваля поглед от нея, бавно издиша.

— Дори не знам откъде ми дойде. Изведнъж се озовах там и го правех.

Той продължаваше да я гледа.

— Къде са другите? — попита го Киарета и се извърна към вратата, за да избегне погледа му.

— Лука и Антония отидоха в Ридото да подгответят отпразнуването на успеха ти. — Андреа се засмя и напрежението бе разчупено. — Антония е най-неделикатната благородничка, която познавам, но със сигурност го компенсира със своята лоялност като приятелка. Ръкопляскаше най-шумно от всички след твоите арии. Лука трябваше да я усмирява, иначе щеше да е още по-зле, сигурен съм, а не искахме някой да се запита защо, за бога, се вълнува чак толкова много. — Замълча. — Мога ли да ти помогна с роклята?

Киарета вече беше свалила костюма си и сега обличаше роклята си, но не беше успяла да я закопчае на гърба. Предложението му за подобен интимен акт я притесни, но помощничките бяха изчезнали след Анна Мария, за да довършат смяната на нейния костюм.

Тя се обърна с гръб към Андреа и той започна да закопчава копчетата и да стяга вървите на корсета ѝ.

— Чух за случката с полицайите — каза той.

Полицайите. Нима беше станало същата вечер?

— Струва ми се, че е било преди цяла вечност — промълви Киарета. — Вече бях забравила за тях.

Движенията му бяха достатъчни, за да разклатят тялото ѝ леко и тя почувства как силните му пръсти натискат гърба ѝ. Затвори очи и се опита да се съсредоточи върху нещо друго.

— Готово — рече Андреа и тя се обърна.

Погледът му пак беше напрегнат и тя усети как корсетът ѝ сякаш пристегна ребрата ѝ още повече, когато незабелязано се опита да си поеме гълтка въздух.

— Трябва да вървим — успя да изрече. — Лука и Антония трябва вече да са пристигнали в Ридото.

Андреа се изправи, погълътайки с поглед косата, очите, страните, устата ѝ, преди дискретно да пълзне очи от главата надолу към краката ѝ.

— Предполагам, в момента двамата харчат парите на Лука — отбеляза той. — Дай да ти помогна с баутата ти.

Той обви ръка около кръста ѝ, за да я преведе през пълната с хора пiaца Сант Анджело. Момчета поставяха фойерверки, две пияни жени разголваха гърдите си пред крещящата тълпа. Във всеки ъгъл на площада свиреха импровизирани оркестри, докато жонгльори, мимове и фокусници се състезаваха за място върху стъпалата на църквата. От будка се разнасяше миризма на карамелизирана захар и печени ядки и изпълваше въздуха. Вътре стоеше мъж, хванал вързано за верига мече, а децата влизаха, за да го дразнят.

— Никога ли не им омръзваш? — попита Киарета и се притисна по-плътно към Андреа.

Ръката му още по-плътно обгърна кръста ѝ.

— Това е последната нощ преди коледната почивка. Предполагам искат да се уверят, че ще съберат достатъчно материал за споделяне със своите изповедници през следващите две седмици.

Подминаха църквата „Сан Моисе“ и завиха към казиното, когато небето светна от фойерверки.

— Да отидем да погледаме — предложи Андреа, щом подминаха входа на Ридото и слязоха по последните няколко стъпала към Рива.

Газените лампи по лодките очертаваха светли ивици в тъмнината, поклащани от водата в лагуната. Куполът на „Санта Мария дела Салюте“ блестеше на лунната светлина и Киарета видя очертанията на съbralата се пред църквата тълпа. После небето отново пламна от златисти искри, падащи като горящи въглени в канала и умираха с леко съскане.

На пътеката, по която вървяха, падна дъжд от въгленчета и Андреа я дръпна към себе си.

— Да отстъпим малко назад. — Отведе я до защитен ъгъл между две сгради и макар вече да не бе необходимо да я защитава от тълпата или искрите, Андреа не я пусна. Вместо това се обърна към нея.

— Киарета — започна той. — Свали си маската. Искам да ти кажа нещо и не мога повече да чакам, за да го сторя. — Погледът му стана нежен, когато тя откри лицето си и той вдигна длан да погали страната ѝ. Наблизо избухнаха нови фойерверки, но той май не ги забеляза. — Клаудио ми е приятел, ти също, но съм толкова разкъсван от чувствата си към теб, че просто искам да ти кажа следното: ако някога почувстваш, че искаш да... Ако искаш между нас двамата да има нещо повече, ще защитавам честта ти с живота си.

Киарета закри уста с длани и го загледа втренчено. Едната му ръка се плъзна зад шията ѝ, другата нежно отстрани пръстите ѝ от лицето ѝ. После я придърпа към себе си и я целуна. Устните му бяха по-тънки от тези на Клаудио, но езикът му погали нейния с деликатност, която разпръсна искри от сладостно удоволствие по раменете и ръцете ѝ, по шията ѝ и надолу по гръбнака.

Андреа се отдръпна.

— Извинявай — промълви той. — Взех нещо, което ти не ми предложи.

Киарета се надигна на пръсти и го погледна в очите.

— Предлагам ти го сега — прошепна тя и отново го целуна.

Киарета се събуди малко след зазоряване от неспокойния си сън. Гадеше ѝ се толкова силно, че едва успя да се добере до легена за миене, преди да повърне. През последната седмица се беше борила със същото чувство, но го беше отдавала на нервността си покрай

участието в операта, а към средата на деня вече напълно забравяше за него.

Когато дойде да я попита дали иска закуска, Зуана се спря при миризмата, разнасяща се от легена, и при вида на господарката си, отпусната по гръб върху леглото като небрежно захвърлено наметало. Тя се спусна да изнесе легена, а когато го върна чист и подсущен, завари Киарета седнала сред завивките.

— Не знам какво ми става — рече тя. — Събудих се, защото ми се повръщаше, но сега съм по-добре. — Зърната ѝ горяха като малки въгленчета, а гърдите ѝ бяха твърди като камък; когато ги докосна, трепна от болка.

— Ще иска ли мадоната да повикам господарката на дома да се погрижи за нея?

„Джустина? За какво пък ѝ е Джустина?“ Въпросителният ѝ поглед накара Зуана да се усмихне.

— В подобни моменти една жена би искала да си поговори с друга или предпочитате да извикам съпруга ви?

В подобни моменти? Тогава ѝ просветна. Ръката ѝ се стрелна към устата.

— Зуана. Да не би това да означава, че...

— Да, мадона. Това е първият признак.

Всичките ѝ мисли за Андреа изчезнаха.

„Ще си имам бебе!“

---

[1] Verita — истина. Заглавието на операта на Вивалди „La Verita in Cemento“ е свободно преведено като „Истината на изпитание“. — Бел.прев. ↑

[2] Амато, ти си моята надежда (итал.). — Бел.прев. ↑

[3] Ти си моя радост (итал.). — Бел.прев. ↑

[4] Бог да ми е на помощ (итал.). — Бел.прев. ↑

[5] Да обичам, е моята надежда (итал.). — Бел.прев. ↑

**ПЕТА ЧАСТ
БЛАГОСЛОВИИ
1723–1726 Г.**

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Доната Морозини задържа синьо-бялата маска с форма на котешка глава пред лицето си.

— Искам да нося тази!

— Кара, прекалено е голяма. На майка ти е. Внимавай с нея!

Златните украсени с филигран крила бяха леко провиснали през шестте години, откакто Клаудио беше подарил маската на Киарета, но тя все още беше прекрасна. Бесина, младата бавачка, я грабна от ръцете на момиченцето.

Лицето му се сгърчи.

— Но това е котенце. Не харесвам моята. Не е специална.

— Не е и нужно да бъде. Трябва да изглеждаш точно както всички останали. Върви с баутата, която баща ти ти купи.

— Но това е парти. Искам да нося маска. — Доната, облечена в дългата си копринена риза, се завъртя, упражнявайки новия танц, който разучаваше. Затвори очи и започна да брои шепнешком, но достатъчно високо, за да бъде чута.

— Аз съм на четири години и ще пея на партито! — изгуха тя.

— Почти на четири и няма да пееш, ако първо не легнеш да поспиш! — Киарета влезе в стаята, понесла на ръце момиченце на една годинка. Остави го на пода, хвана го за ръчичката и прокара пръст през пришита за гърба на сакото му лента, за която го придържаше, докато то се учеше да ходи. — Върви с Бесина!

Момиченцето нещо изгуха. Широкото му лице беше мокро от слюнка, понеже му никнеше ново зъбче. Без да го пуска, Киарета се придвижваше внимателно заедно с всяка негова следваща стъпка.

— Добро момче, Мафeo! — похвали го тя и прехвърли лентата на бавачката.

— Скоро вече няма да му е необходимо джирелото — отбеляза Бесина, вдигна детето и го постави в лакирана дървена проходилка, резбована с листа и цветя. Мафeo забърбори нещо, докато удряше по украсенията на джирелото с мокрите си пръстчета, преди да се отгласне от пода и да поеме към сестра си.

— Да, мисля, че си права. След една-две седмици вече ще ходи. Върна ли се мъжът ми от „Пиета“?

— Не, мадона, не мисля. Искате ли да проверя?

— Не, но би ли му оставила бележка, че искам да го видя, преди да са пристигнали гостите?

— Разбира се. — Бесина погледна към Мафeo, който смучеше кокалчетата на пръстите си. — Извинете, мадона, но мисля, че е време да го нахраним. Да го заведа ли при дойката?

— Да, моля те. Аз мога да сложа Доната да си легне.

Бесина извади Мафeo от джирелото и започна да го подхвърля в ръцете си. Той проплака и Киарета приближи до него, погали го по косата и го целуна по челото. Момченцето протегна ръце към нея, но тя се дръпна назад.

— Върви с Бесина, скъпи. Ще те видя, след като се наспиш.

Доната седеше в единия ъгъл на детската стая и люлееше куклите си в дървената резбована лулка, в която като бебета бяха спали редица поколения от рода Морозини.

— Трябва ли да спя? — попита тя майка си.

— Партито ще започне чак след няколко часа. Така времето ще мине по-бързо.

— Мога ли да спя в твоето легло? — Доната се извърна и хитро се усмихна на майка си. — С теб?

Киарета се засмя.

— Предполагам. Аз може да не заспя, но ще лежа до теб, докато ти не заспиш.

Помогна на дъщеря си да се качи на високото легло и легна до нея. Доната се извърна и сложи глава на рамото на Киарета.

— Кога ще дойде леля? — попита момиченцето.

— Коя леля?

— Мадалена. Кой друг ще идва? Антония?

— Може би. — Антония наскоро беше родила четвъртото си дете. Беше напълняла и станала толкова апатична от честите бременности и едното помятане, че рядко излизаше от къщи. „Грето момиче“, помисли си Киарета, докато си играеше с меката руса коса на Доната. Дишането на момиченцето стана равномерно и то на няколко пъти се прозя, сигурен белег, че заспива.

На Антония ѝ бяха необходими няколко седмици, докато измисли име на новата си дъщеря; едва беше погледнала бебето, когато се бе родило, и го бе отпратила.

— Храна за манастирите — бе оповестила тя. — Пиеро няма да е щастлив.

„Клаудио — помисли си със задоволство Киарета — изпадна във възторг от раждането на перфектните си малки син и дъщеря.“ Пиеро не беше нито толкова добър баща, нито така загрижен съпруг. Антония не беше обновявала гардероба си след раждането на последните две деца и Киарета с ужас бе забелязала колко захабени и износени изглеждаха чаршафите на новото бебе. Навремето семейството на Пиеро бе едно от най-богатите във Венеция, но той не беше особено интелигентен и не се беше проявил като добър бизнесмен. През последните две години слуховете за загубите му на комар се бяха разпространили толкова много, че на Киарета ѝ беше трудно да гледа приятелката си в очите. Разчу се как, за да заложи за последно, Пиеро трябвало да пропълзи под масата и да намери няколкото зекини, изпуснал ги там по-рано, но мъжът на Антония бе отрекъл това да се е случило с него. С времето слухът избледня, заместен от друг, касаещ друг човек. Маските, които всички, с изключение на банкера, носеха в казиното, служеха като прикритие за Пиеро и даваха възможност на Антония да запази достойнството си пред хората въпреки нарастващия срам на съпруга ѝ. Поради тази и други причини през последните няколко години Антония се беше отдръпнала в себе си, рядко изпитваше желание да посреща гости, дори когато ставаше дума за най-старите ѝ приятели.

„Имам си моите красиви бебчета за компания — помисли си Киарета. — Антония ще го превъзмогне. Един ден ще погледне към децата си и ще осъзнае какво блаженство са те.“ Когато забеляза своите собствени черти и характер в Доната, ѝ се прииска да притисне дъщеря си до гърдите си и никога да не я остави да се отдели от нея. Понякога любовта ѝ беше изумително силна, направо я смазваше и беше сигурна, че нищо нямаше да я раздели от децата ѝ, най-малко венецианските навици и обичаи.

Скоро след като тялото ѝ бе почнало да наедрява покрай бременността с Доната, се освободи имот на Морозини на един от малките венециански площи — семейството, което го беше наело, си замина за Австрия. Киарета настоя с Клаудио да го превърнат в дом за тяхното семейство. В Ка^[1] Морозини доведе със себе си само Зуана, а Клаудио задържа единствено личния си слуга. Наеха нов персонал, който не беше свързан с Палацо Морозини или с неприятната жена, която живееше там.

Къщата беше с изглед към оживен площад, където Бесина често извеждаше Доната на обиколка по магазините или на раздумка с уличните търговци, после двете се връщаха у дома с подаръчета — ябълка от продавача на плодове и зеленчуци, ярко оцветено перо от шапкаря. Два пъти седнично Киарета водеше Доната на литургия в църквата в другия край на площица, а после се черпеха в едно кафене.

Портегото на пиано нобилето беше наполовина на онова, което бяха напуснали — напълно подходящо за забавленията в тесен кръг, които Киарета така обичаше. Портегото на горния етаж, където живееше семейството, беше идеално, за да танцува дъщеря ѝ из него по чорапи и да слуша как гласът ѝ ехти, отразен от покрития с мозайка под, когато пееше.

Можеше да си избере по-голям апартамент, но Киарета бе заела един ъгъл от новата къща, където в съседство с нейните стаи имаше още една, подходяща за детска. Бесина живееше на долния етаж заедно с останалата прислуга, но имаше легло и в детската.

Доната промърмори нещо в съня си и Киарета осъзна, че също се е унесла. Трябваше да свърши още много неща през оставащите до партито часове, затова измъкна ръката си изпод главичката на дъщеря си и стана от леглото. Почука на вратата на Клаудио, но той още не се беше приbral. Баща му бе починал предишната година след кратко боледуване и Клаудио трябваше да поеме ролята му в Конгрегационе. Това погльщаше допълнително часове от времето му, повече, отколкото Киарета някога бе предполагала. Тази година Клаудио също така беше станал и член на Съвета на Десетте и често се прибираще у дома толкова изморен, че заспиваше в мига, в който свалеше ботушите си.

Киарета вече беше свикнала с факта, че понякога подът, върху който падаха ботушите му, не беше техният. Антония се бе оказала

права. Жената в онази лодка бе куртизанка и въпреки че от време на време някой благородник сглупяваше да се влюби в жена с нейната професия, компанията им беше отклонение, на което никой не обръщаше особено внимание. Клаудио не искаше от жена си нищо повече от това да се грижи за нуждите и желанията му, и да бъде дискретна, що се отнасяше до личните й занимания. Киарета очакваше и получаваше същото от него. Може би в крайна сметка венецианците бяха прави, когато твърдяха, че ако не очакваш половинката ти да е източникът на цялото ти щастие и удоволствия, животът ти ще бъде по-пълен и спокоен.

Тази вечер съпругът й щеше да е късметлия, ако успееше да си почине поне няколко минути преди пристигането на гостите. Сред дузината поканени беше застаряващ мъж, когото Клаудио окуражаваше да спомене „Пиета“ в завещанието си и още един спонсор, който, изглежда, бе започнал да измества предпочитанията си към коро на друго оспедале, „Мендиканти“. Ако всичко минеше добре, частният концерт, изнесен от известната Мадалена дела Пиета, щеше да доведе до две добри попадения за една вечер.

Киарета поглеждаше обратно към покоите си, но дочу стъпките на Клаудио по стълбите. Мъжът й се потеше под черното патрицианско наметало във влажната жега на юнската вечер.

Тя поглеждаше обратно към покоите си, но дочу стъпките на Клаудио по стълбите. Мъжът й се потеше под черното патрицианско наметало във влажната жега на юнската вечер.

— Взе ли го? — попита тя и посочи към малкия пакет в ръцете му.

— Да. Останаха отворени заради мен. Къде е тя?

— Спи в леглото ми. Защо не го сложиш на възглавницата?

Клаудио влезе на пръсти в спалнята и за момент остана надвесен над дъщеря си, преди да сложи пакета до подаващата й се изпод завивката ръка. Докато го наблюдаваше, Киарета почувства как сърцето й трепна от сладостно чувство. Клаудио обичаше децата си по-открито от всеки друг баща, когото познаваше. Винаги когато можеше, намираше време за тях и не възразяваше да го прекъсват, докато работеше в кабинета, за да получи целувка или да види ново зъбче.

„Толкова се радвам да съм женена за него“, помисли си Киарета.

Доната се размърда и отвори очи.

— Папа! — Ръката ѝ докосна пакета и тя седна в леглото. — Подарък за мен? — попита и очите ѝ се разшириха. Скъса хартията и извади малка розовозлатисто домино от папиемаше с прикрепена пръчица, за да го придържа пред очите си.

— Майка ти ми каза, че си искала маска, която да прилича на коте, за да подхожда на роклята ти за партито — каза Клаудио. — Харесва ли ти?

Доната вече беше скочила от леглото и беше застанала пред огледалото. Клаудио се обърна към жена си, прегърна я за момент, после двамата се разделиха, за да се пригответ да посрещнат гостите си.

Киарета едва успя да се преоблече, преди Мадалена да пристигне от „Пиета“ заедно с групичка фили ди коро, облечени в черни концертни рокли. Киарета забеляза как някои от тях забавиха стъпка и останаха в по-отдалечената част на портегото, както тя самата беше правила навремето, когато бе на тяхната възраст. Мадалена спря по средата на залата и се обърна.

— Елате — Подкани ги. — Запознайте се с домакинята си.

Филите, повечето малко над десетгодишни, срамежливо приближиха към Киарета.

— Вярно ли е, че някога сте пяла в коро? — престраши се да попита едно от момичетата, а очите му поглъщаха роклята на Киарета от брокат и кадифе и блестящите в косата ѝ скъпоценни камъни.

— Да, вярно е — отвърна тя и посегна да махне конец от рамото на момичето. Детето погледна надолу и страните му пламнаха от изненада при неочекваната проява на нежност.

Доната обсеби Мадалена от мига, в който я видя. Показваше на леля си новото домино и я молеше да отидат до детската стая, за да ѝ се похвали с куклата, която бе кръстила на нея.

— Мафeo вече почти ходи! — рече тя, когато двете се отправиха към стълбите. Мадалена погледна през рамо към Киарета, която още не бе успяла да поздрави. На трийсет и една, Мадалена наскоро бе издигната от сoto маестра в маестра дал виолино и външният ѝ вид изобщо не се беше променил през годините. Косата ѝ беше започнала да загубва богатия си червеникавокестеняв блясък от младежките

години, но бръчиците по лицето ѝ бяха едва забележими, и то сякаш продължаваше да изльчва вътрешна светлина. Тя се усмихна безпомощно на сестра си, докато Доната я дърпаше към детската.

Филите се бяха оттеглили в другия край на залата, за да извадят и разположат инструментите си в ъгъла и Киарета ги наглеждаше, докато същевременно държеше под око слугите, които сервираха първото блюдо на масата. Ръка я докосна по лакътя. Извърна се и видя Андреа.

— Здравей — поздрави я той. Киарета погледна през рамо да провери дали Клаудио гледа към тях. — Той е в сала д'оро с двама от гостите ви — обясни Андреа. — Как си?

Беше отсъстввал по работа повече от месец и тя не беше сигурна дали той ще успее да се върне навреме, за да присъства на вечерята. Почувства познатата топлина в слабините си, която винаги я заливаше, щом видеше любовника си.

— Върна се — прошепна тя. После се отдръпна и се постара да изглежда така, все едно посреща просто поредния от гостите си.

— Мога ли да ти предложа чаша вино? — попита го с престорено безстрастен тон. — Скоро ли? — прошепна, а очите ѝ гледаха умолително. — Ужасно ми липсваше. — Обърна се и направи знак на слуга да обслужи Андреа, после се отдалечи, за да посрещне следващия гост.

След вечерята Киарета седна зад клавесина в другия край на портегото, а Доната застана права до майка си и двете запяха детскa песничка — поздрав за гостите. Мадалена стоеше настрани, гледаше как докато пееше, племенницата ѝ слагаше и сваляше новата си маска. Времето щеше да покаже дали Доната е наследила таланта на майка си заедно с русата ѝ коса, но кокетната ѝ усмивка и силният ѝ уверен глас не оставяха съмнение, че беше взела духа на Киарета.

После Киарета пя соло под акомпанимента на сестра си.

— „*Benedetto sia il giorno, et il mese, et l'anno*“ — пееше тя. — „Да бъде благословен денят, месецът, годината, сезонът, времето, часът, моментът, прекрасната природа и мястото, където за първи път се почувствах свързана с двете прекрасни очи, които продължават да ме владеят.“ — Киарета хвърли поглед към Доната, застанала до баща си

и стиснала крака му. Тя ѝ намигна, за да ѝ покаже, че пее тези думи само за нея.

Мадалена изсвири интерлюдия, после Киарета отново подхвани мелодията.

— „Благословена да е сладката болка, която изпитах, когато за първи път познах що е любов, и лъкът, и стрелите, които ме пронизаха, и раните, които прорязаха дълбоко сърцето ми.“ — Докато произнасяше тези думи, Киарета гледаше единствено към сестра си, чиито очи издаваха онова, което и двете чувстваха.

След изпълнението на филите Киарета и Мадалена се хванаха за ръце и тръгнаха към банкетната маса, отрупана с чинии с малки късчета нуга и подсладени плодове.

— О, Мадалена, мисля, че ще ти е интересно да чуеш това — каза Клаудио, докато дърпаше стола ѝ. — Вивалди се връща в „Пиета“. Днес го решихме.

Мадалена посегна да се хване за ръба на масата. Лъжица издрънча на пода и стоящият наблизо слуга я вдигна, мърморейки извинения, които Мадалена не чу. Не откъсваше поглед от виното, което наливаха в чашата ѝ. Светлината на свещите беше превърнала стъкления ръб в малък ореол и сякаш караше червената течност да сияе отвътре, но Мадалена остана сляпа за всичко това.

„Да бъде благословен сезонът, времето, часът...“ Толкова много неща се бяха променили, откакто го видя за последен път. Беше минало достатъчно време, за да промени спомените си и да ги отмести настрана. А сега той отново се връщаше, за да разбие спокойствието ѝ за пореден път.

---

[1] Cà, casa — съкратено от каза, къща; дворец. Терминът обикновено се използва във Венеция вместо палацо. — Бел.прев. ↑

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

Въгленче изпушка и се пръсна на парченца в камината в ъгъла на стаята, където седеше и работеше Мадалена. Върху дървеното бюро изпъкваше дебела купчина нотни листа, а пред младата жена лежеше лист, върху който беше преписала няколко ноти. Газената лампа хвърляше трепкаща светлина върху бюрото и Мадалена посегне да нагласи пламъка, после я придърпа по-близо към себе си.

Погледна към реда с ноти.

— Виола — произнесе, докато тананикаше всяка от нотите.

Вивалди беше написал нещо прекрасно за Бенедета и когато натопи перото си в мастилницата, Мадалена си каза, че трябва да се съсредоточи единствено върху мисълта колко красиво щеше да звуци мелодията. Заповяда си изобщо да не мисли за композитора, въпреки че познатата му ръка се появяваше пред очите ѝ при всяка обърната страница.

Клаудио, както бе разбрала по-късно, не беше имал предвид, че Вивалди ще се върне лично в качеството си на маestro деи концерти. Конгрегационе се бяха разбрали с него да пише по два нови концерта на месец, които той можеше да изпраща по пощата или да доставя лично. Той беше изbral първия вариант и доколкото ѝ беше известно, кракът му не беше стъпвал във Венеция от близо две години, откакто Клаудио ѝ беше заговорил за него на партито.

Не беше нужно много, за да се върне познатото свиване на стомаха и тежестта в главата ѝ, когато си мислеше за него.

„Просто преписвай музиката — повтаряше си в подобни моменти. — Просто преписвай.“

Все пак понякога не успяваше да си наложи да се вслуша във вътрешния си глас, особено в моменти като сегашния, когато пръстите ѝ замръзваха от студ и трябваше да спре, за да ги сгрее. Докато държеше ръцете си протегнати към камината, мислите ѝ се втурнаха обратно към времето, когато с Вивалди не откъсваха очи един от друг, а потта избиваше по челата им, когато завършваха някоя мелодия. Начинът, по който той се надвесваше над нея, за да ѝ покаже как да

разположи пръстите си върху струните, а червената му коса отразяваща светлината и караше стаята да пламти.

Той ѝ липсваше. Липсваше ѝ кипящата енергия на коро, когато той свиреше с него. Липсваха ѝ дори настроенията му и гневните му избухвания. Те можеха да се очакват от човек, чието съществуване бе толкова посветено на музиката, че не оставаше място за добри маниери. Той беше гений. Коро изпълняваше музиката, която Вивалди изпращаше и я изпълняваше добре, но не беше същото, както когато той беше тук.

„На колко ли години е станал? По-близо е до петдесетте, отколкото до четирийсетте“, помисли си Мадалена. Чудеше се как ли се е променил с годините. Те със сигурност бяха променили нея. Бушувашите в душата ѝ страсти от младежките години се бяха успокоили и сега се радваше на простите удоволствия — да гледа как Доната и Мафeo тичат насреща ѝ с протегнати ръчички или да прегръща успокояващо някоя от ученичките си, когато, изправена пред пречка, съответната девойка се опитваше да бъде смела. Когато Вивалди беше в „Пиета“, животът ѝ бе вълнуващ, присъствието и отсъствието му бяха като търговия на взаимноизгодни начала, реши тя. По-малко енергия, повече спокойствие. По-малко страсти, повече мир.

„Не“, помисли си Мадалена, всичко ще бъде наред, дори ако той лично се появи, ако двамата отново свиреха заедно, както и ако нищо подобно не се случеше.

В началото Киарета се беше ядосала на Клаудио, задето не беше преценил по-добре ефекта от съобщението си, но Мадалена беше отбелязала, че той нямаше откъде да знае какво означаваше Вивалди за нея.

— Ако му обясня, знам, че ще поискам да ти се извини — беше ѝ казала Киарета, но и двете бяха наясно дори без да го казват, че Мадалена щеше да се засрами, ако детските ѝ чувства бъдеха извадени на показ.

Тя държеше ръцете си протегнати към камината, отваряше и затваряше длани като клещи. Потърка ги една в друга, за да запази топлината им, после се върна при бюрото си.

„Просто преписвай музиката.“

— Виола — изрече и взе перото.

След няколко седмици Мадалена стоеше на балкона на църквата и се оглеждаше да зърне Киарета и Доната, които щяха да дойдат с Андреа да чуят изпълнението на Бенедета. Самата Мадалена нямаше да свири. Вече рядко го правеше по време на изпълненията на коро в църквата, имаше време само за някой и друг рецитал из богатите домове на Венеция. Това, че се грижеше филите да са добре обучени и с тях да се отнасят добре й доставяше друг вид удоволствие, различно от солото, изпълнено от балкона, и много по-трайно.

Киарета, Доната и Андреа влязоха в църквата и тя видя как Андреа се погрижи да настани майката и дъщерята. Тримата се прекръстиха и казаха молитвата си.

„Колко странно, че не са семейство, помисли си Мадалена. Какво странно място е Венеция.“

Тя определено предпочиташе да е на скрития зад воал балкон, където всичко беше далеч по-просто, но също така се радваше, че сестра й имаше до себе си мъж, който да се грижи толкова добре за нея. А Доната го обожаваше, ако можеше да се съди по начина, по който момиченцето накланяше глава настрани и му се усмихваше, докато прокарваше пръсти по жакета му.

След концерта тримата дойдоха да я видят в парлаториото. По устните на Доната се виждаха трохи от почерпката, предложена й от една от филите и когато тя ги изду да целуне леля си през решетката, от нея лъхаше на мед.

— Бенедета беше много добра — отбеляза Доната. — Един ден и аз ще съм част от коро!

— Говориш също като майка си, когато беше на шест години, скъпа моя — отвърна Мадалена.

На посещенията им вече и Андреа приближаваше до решетката да си поговорят. От известно време Мадалена знаеше, че двамата със сестра й се срещат веднъж седмично в стаите, които той вземаше под наем в палацо, разположено край един от по-малките канали. Портата на палацото се отваряше към миниатюрен двор, който водеше към закътан вход. Останалата част от къщата в момента беше необитаема и срещите им бяха възможно най-дискретни.

Когато Киарета за първи път шепнешком й съобщи за връзката си с Андреа, Мадалена нямаше представа какво да си мисли. Бракът беше свещен, но във Венеция всичко се развиваше по собствен начин и беше доволна, задето не ѝ се налага да се опитва да го разбере. Нямаше нужда и да упреква сестра си. Вярваше, че Киарета е наясно какво прави и показваше към Андреа уважението, което дължеше на човека, избран от сестра ѝ. Наистина не е нейна работа, реши тя, стига никой от обичните ѝ хора да не пострада.

По време на честите си посещения в Ка'Морозини беше забелязала, че връзката на Киарета и Клаудио изобщо не се е променила. Мадалена не беше сигурна дали той знае за аферата на жена си с Андреа, но дори и да беше така, Клаудио с нищо не показваше, че не му се нрави. На Мадалена ѝ допадаше сериозността на Андреа и нежното му сърце. Харесваше и Клаудио, задето беше дал на Киарета живота, който бе искала, и задето я пазеше. Двама мъже обичаха сестра ѝ и Мадалена беше благодарна.

Днес парлаториото беше оживено и от двете страни на решетката. Беше минал първият концерт за есенния сезон и филите и техните гости бяха шумни и оживени. Доната беше излязла с Андреа да гледат как някакъв човек прави трикове с карти на един ъгъл и Мадалена се приведе по-близо към решетката, за да чуе какво ѝ говори сестра ѝ.

— Казах — повиши глас Киарета, — че маestro Вивалди е нает за импресарио на една от оперите, които ще се поставят в театъра на Клаудио през ноември.

„Вивалди? Във Венеция?“ Мадалена знаеше, че от време на време той минаваше през Венеция, когато поставяше своите опери, но не го беше правил, откакто отново официално беше нает от „Пиета“.

„Дали не се завръща?“

Киарета се беше извърнала да потърси с поглед Андреа и Доната и не забеляза вълнението, което премина по лицето на сестра ѝ. Тя се обърна и продължи:

— Според Клаудио вече е време. Конгрегационе са му ядосани. Той пише половината от онова, за което се разбрали.

Киарета забеляза как челото на Мадалена се набръчка.

— Това притеснява ли ги? Не мисля, че Вивалди планира да прекарва дълго в „Пиета“.

Мадалена сви рамене.

— Предполагам, вече съм стигнала до момент, в който предпочитам той да се намира на разстояние оттук. — Замисли се за миг. — Все пак измина доста време. Бих искала да го видя и бих искала да му представя Бенедета и Корнелия и всички останали фили, които сега изпълняват музиката му.

Говореше, а сърцето ѝ силно биеше и долавяше напрежението в гласа си. „Очакване или ужас“, попита се, знаейки, че не може да се довери на съзнанието си за искрен отговор.

Таволетата, обявяваща представянето на операта на Вивалди „*Inganno Triofante in Amore*“ вече беше поставена пред „Театро Сант Анджело“, когато Киарета разгневена отиде да го посети. Току-що бе завела Доната на урок по музика в „Пиета“ от другата страна на канала и след кратък разговор с приората беше разбрала, че Вивалди не е влязъл в контакт с никого след завръщането си за репетиции във Венеция преди цял месец. Мадалена настояваше, че нямала никакви очаквания, но Киарета познаваше сестра си достатъчно добре, за да разпознае фаталните признания на душевна болка, докато седмиците минаваха, без маестрото да ѝ се е обадил или посетил.

— Непоносим човек — мърмореше под носа си Киарета, докато влизаше в театъра.

Вивалди размахваше ръце и викаше нещо на актьорите на сцената, а когато един от тях горделиво закрачи нагоре-надолу, той се извърна, пое към изхода и кимна на патрицианката, седнала на една пейка до вратите, водещи към лобито, без да я познае.

— Маestro Вивалди — каза тя, последва го и вдигна воала от лицето си.

— Киарета! Прости ми. Не знаех, че си ти. — Той рязко пое въздух и тя чу познатото свистене.

— Изглеждате добре — отбеляза сковано Киарета.

В действителност имаше вид на изтормозен, както обикновено. Лицето му беше с цят на мляко, а косата си сякаш беше подрязвал сам, но продължаваше да се движи със същата интензивна подскачаща походка, която тя си спомняше, сякаш под повърхността лежеше нещо прекалено мощно, което нямаше как да бъде удържано.

— Трябаше да попитам за теб, когато пристигнах във Венеция — заизвинява се той, — но бях доста зает. Откриването е следващата седмица. Предполагам ти е известно.

— Имам намерение да присъствам. — Тонът ѝ беше леден, но той, изглежда, не забеляза.

— Не е много добра. Просто едно пастичио^[1], а аз се погрижих само за музиката. Чу ли Анна Джиро в „Сан Моисе“? Наистина е поразителна.

Киарета пренебрегна въпроса му.

— Искам да поговорим за сестра ми.

— Мадалена? Как е тя?

Тонът му беше небрежен и тя почервя от гняв.

— Добре е, но на човек му е трудно да си представи защо сте изчакали да мине толкова време от пребиваването ви във Венеция, без да дадете знак, че си спомняте за съществуването ѝ тук. — Пое дъх да каже още нещо, но реши да замълчи.

Лицето на Вивалди помръкна.

— Съпругът ти сигурно те е информирал, че Конгрегационе не са доволни от мен? Не вярвам, че ще бъда добре дошъл в „Пиета“ дори само като посетител.

— Със сигурност ще сте добре дошъл, ако носите нова музика със себе си.

Вивалди отстъпи назад, изненадан от грубостта на отговора ѝ.

— Страхувам се, че за известно време е невъзможно. Виждаш колко съм зает.

Той махна по посока на сцената, където неколцина певци и членове на оркестъра си бъбреха, а сценичните работници поставяха декорите. Погледът ѝ проследи неговия и за момент двамата останаха там, мълчаливо загледани в случващото се. Киарета си помисли за сестра си, която преписваше музика затворена сама в стаята. Той нямаше как да си представи с колко много часове разполагаше човек за размишления в „Пиета“, как всичко, което бе различно от обичайното, се превърташе през съзнанието отново и отново в тъмнината на безсънните нощи, как миналото се разнищва до най-дребния забравен детайл и колко силно бе очаквано всяко удоволствие.

Киарета се чудеше дали и той си мислеше същото като нея. За това колко различни бяха „Театро Сант Анджело“ и „Пиета“! На

едното място той, изглежда, не се ползваше с особено уважение, докато в другото, музикантите се отнасяха с него така, сякаш беше самият дож.

„Дали някой го почита тук — запита се тя. — Не изглежда така.“

— Когато пищехте музика за сестра ми и мен, това за нас означаваше повече, отколкото можете да си представите — рече тя, изненадана от трепета в гласа си.

— Поласкан съм. — Той докосна гърдите си, както често го беше виждала да прави, когато се опитваше да се подмаже на благородниците, посещаващи „Пиета“. — Много мило от твоя страна да дойдеш тук да ми го кажеш.

„Непоносим човек!“

— Маestro Вивалди, наистина ли мислите, че съм изминал целия този път единствено да ви направя комплимент? — Прегълътна мъчително, за да успокои гласа си, мислейки трескаво как да му каже онova, за което е дошла. — Сестра ми вече е маестра дал виолино. Отчасти го дължи на вас. Но дори след толкова години спомените й за часовете, през които е свирела с вас, са важни за нея. Просто дойдох да ви попитам дали те са важни поне малко и за вас. — Тя възмутено изсумтя и извърна поглед встрани. — Може би сте имали твърде много ученички като нея.

— Киарета, не, че съм забравил. Но...

Тя го прекъсна.

— Казах, каквото исках да ви кажа. Правете каквото пожелаете.

— Извърна се и се отправи към вратата.

След седмица Конгрегационе получиха два концерта, придружени от писмо, в което Вивалди молеше маестрата дал виолино да му помогне за подготовката на значителна нова творба за „Пиета“.

— Имаш ли нещо общо с това? — попита Мадалена, когато видя сестра си.

— Видях го за малко в театъра — отвърна Киарета, — но не сме го обсъждали. — „Достатъчно близко е до истината“, помисли си.

* * *

Гърдите на Анна Джиро напираха над деколтето на корсета ѝ, сякаш всеки момент щяха да изхвръкнат. Не беше дебела, но тялото ѝ създаваше чувство за доста плът и повечето хора бяха на мнение, че не е свидетелство за целомъдрис. Лицето ѝ бе достатъчно красиво, за да очарова богати и влиятелни мъже, макар в момента сценичният ѝ грим да бе толкова напластан върху него, че би могъл да скрие дори дълбоки белези от шарка. Когато преди година пристигна във Венеция от Мантуа като звездата на „Лаодикея“, от Албиньони я бяха обявили за двайсетгодишна сензация. Няколкото пренебрежителни отзиви за нейното пеене бяха погълнати от множество щедри похвали, което накара венецианци да свият рамене пред очевидното заключение, което можеше да се извади в този случай: Ла Джиро явно предлагаше нещо повече от музикален талант на някои от познавачите във Венеция.

Независимо от различията в мненията за таланта ѝ, от момента на пристигането ѝ в града Вивалди започна да притиска Клаудио и другите инвеститори в „Театро Сант Анджело“ да дадат парите, необходими за подсигуряването на участието на дивата в представленията. Клаудио бе присъствал на венецианския ѝ дебют и не беше достатъчно впечатлен, за да промени плановете си за бизнес пътуване, само за да я чуе как ще пее за първи път в „Театро Сант Анджело“, затова в ложата на Морозини бяха Киарета и Андреа. Придружаваха ги единствено Лука и Антония.

Голямото количество вино, погълнато с вечерята, им беше замаяло главите и ги бе настроило леко саркастично по отношение на спектакъла, разиграващ се на сцената. Анна простираше ръце напред, за да задържи някоя по-дългаnota и използваше тежки придвижания, за да прикрие трудностите, които изпитваше, когато музиката внезапно се спуснеше надолу. Беше контраалт и следователно от нея не се очакваше да пиши на високите тонове, но Киарета долавяше бързата промяна на тоналностите от оркестъра, за да помогнат на певицата да изпълни най-ниските ноти, без да звучи като куче, захапало кокал.

Антония бе успяла да изкара почти две години, без да забременее и беше възвърнала част от духа си.

— Виж я само как размахва ръцете! Ти можеш ей сега да се изправиш на сцената и да изпълниш всичко по-добре, без дори да си се

упражнявала — сподели с Киарета, след като Анна привърши арията и се оттегли от сцената, изпратена с бурни аплодисменти.

— Е, не всичко опира единствено до гласа — намеси се Андреа.
— Очевидно трудно можеш да я игнориращ. Още повече ми прилича на жена, която е в състояние да настоява, че след като разправят колко е добра, значи наистина е добра. — Обърна се към Киарета. — Ти какво мислиш?

Единственият ѝ отговор беше свиване на рамене. Всъщност не беше слушала внимателно. Когато бе отишла в театъра да говори с Вивалди за това, че откакто се е върнал във Венеция не се е обадил на Мадалена, той не можеше да издържи да не спомене Анна.

„Трябваше да му напомня, че имам сестра — помисли си тя. — Каква му е тази Анна Джиро?“

Оттеглиха се в дъното на ложата и слугите им сервираха основното ястие, когато Лука спомена херцога на Масса. Антония не желаеше да изпусне нито една шега и попита Андреа защо се смее.

— Изглежда, че Анна искала клавесин и използвала част от парите, които нейният добър приятел, херцогът, ѝ дал, за да го купи. — Андреа вдигна вежди. — Да кажем, че парите са били достатъчно, та да повдигнат въпроса за характера на приятелството им.

Лука потопи месото, забодено на вилицата си, в сос и го пъхна в устата си.

— Чух, че Анна била особено общителна — рече цинично той.
— Както и да е, човекът, който ѝ продал клавесина, останал с впечатлението, че по някакъв начин е прецакан и отишъл в съда.

Остави вилицата и избърса устата си със салфетка.

— Изненадан съм, че не си чула за това, Киарета — добави и вдигна чашата с вино. — Засяга твоя стар приятел Вивалди.

Сърцето на Киарета замря.

— Какво общо има той с това?

— Посредничил е. Именно Вивалди беше съден. Okаза се, че старият херцог е дал на Анна два пъти повече пари, отколкото била похарчила за клавесина. Човекът, който го продал, схванал, че е изигран от добрия свещеник.

— Интересен малък скандал, изникнал заради нищо — обади се Андреа. — Какво пък че не е похарчила всичките пари за клавесина? Той се е съгласил с предложената цена.

— Съдът погледнал на нещата по същия начин, но не може да не се зачудиш защо Вивалди изобщо се е намесил в историята — отбеляза Лука и наостри слух. — Това не е ли La Джиро?

Те станаха, за да я видят как пее и разговорът приключи. Киарета стоеше с тях и гледаше надолу към сцената, но не чуваше нищо.

Със съгласието на „Пиета“ Мадалена щеше да предприеме необичайната стъпка да работи с Вивалди в дома му. От доста време здравето му се беше влошило и той бе убедил Нобили Уомини Депутати, че ще е в течен интерес през зимата да не се движи излишно из града. У дома всичко, което му беше необходимо, щеше да е на негово разположение, докато се трудеше над онова, което, както ги увери той, щяло да бъде най-великата инструментална композиция в кариерата му. За да подслади предложението, добави, че цигулката, която Мадалена щяла да използва, докато работи с него, щяла да стане собственост на „Пиета“, след завършване на работата — скъп подарък, който не можеше да бъде отхвърлен с лека ръка от вечно нуждаещите се от пари Конгрегационе.

Фиоруча, така открито противопоставяла се на използването на мелодии от оперите на Гаспарини при изпълненията на коро, неохотно се съгласи да придружава Мадалена, когато й беше обяснено, че именно омразата й към композиторите на опери е най-добрата гаранция, че нищо неморално няма да се случи. Въпреки това мина цял месец, докато се стигне до консенсус по въпроса дали една жена от „Пиета“ може да отиде в дома на мъж, пък бил той и свещеник.

Вивалди живееше в една част на града, която Мадалена никога не бе посещавала. С всеки завой каналите и опасващите ги фондаменте се стесняваха, докато пред погледа й не се появиха порутени сгради, подобни на редици бедняци в окъсани дрехи. Една жена излезе навън и изхвърли помията от кофа в канала. Някаква котка се стресна и хукна да се скрие в тъмна алея, не по-широва от ръчна количка. От другата страна два плътха проучваха парче боклук, без да обръщат внимание на ругатните на мъж, който, минавайки наблизо, ги подритна.

„Тук ли живее — учуди се Мадалена, оглеждайки къщите. — Как е възможно каквато и да е музика да излезе от това място?“

Минаха под мост и се озоваха в по-широк канал, покрай който се виждаха добре поддържани къщи, чиито ярки цветове блестяха на слънчевите лъчи, отразени от водата.

„По-добре е“, помисли си Мадалена, но сърцето ѝ пак се сви, когато гондолиерът подмина канала и навлезе в друг, съвсем тесен, в който проникваща оскъдна светлина и беше трудно да се определи дали е ден, или нощ.

След секунди гондолата спря пред малка площадка до приятна, макар и доста зле поддържана розова къща с изглед към по-голяма канал. Гондолиерът потропа с греблото по вратата и докато чакаха отговор, се обърна към двете пътнички.

— Мадони, много е студено — рече той. — Ако нямате нищо против, ще ви чакам в кръчмата, която току-що подминахме; там е запален огън. — Мъжът махна към кръчмичка от другата страна на канала, пред която стояха двама мъже, разговаряха и потропваха с крака да се стоплят.

Щом съзря изражението на Фиоруча, добави:

— Няма да пия, ако това си мислите. Просто ще се скрия вътре от студа. Могат да изпратят някой слуга да ме извика, когато сте готови.

Точно тогава вратата се отвори. Фиоруча пропусна възможността да поспори с гондолиера, след като появилият се слуга ѝ протегна ръка и я въведе вътре. Сетне повдигна Мадалена и я остави на тъмната площадка, а ноздрите ѝоловиха миризмата на плесен в мразовития въздух. Слугата отвори друга врата към коридор, осветен от една-единствена газена лампа, хвърляща слаба светлина върху пръткан на няколко места килим.

— Оттук — упъти ги слугата и им посочи трета врата в дъното на коридора. Зад нея се намираше приемна, в която пламтеше slab огън и едва разсейваше тъмнината и студа.

— Ще му съобщя, че сте тук — каза слугата и почука на една врата.

Мадалена чу проскърцването на стол, последвано от стъпки, приближаващи към вратата. После тя се отвори и пантите ѝ изскърцаха.

Вивалди ѝ се стори по-дребен, отколкото го помнеше, а очите му бяха помръкнали. Кожата под брадичката му се беше отпуснала,

скулите му изпъкваха още повече отпреди.

— А! — възклика той вместо поздрав.

Мадалена се изненада, че маестрото не каза нищо за това колко време беше минало или дори, че се радва да я види.

— Приятно ми е да се срещнем отново — рече тя, но той само кимна, сякаш беше твърде разсеян, за да я чуе и не отвърна на любезността ѝ.

Носеше домашен халат от сивкаво-зеленикова вълна, несресаната му коса се стелеше по раменете. Фиоруча се намръщи при вида му.

— Извинете ме — промълви Вивалди, правилно изтълкувал изражението ѝ. — Заради студа е. Мога да си сложа свещеническото расо, ако настоявате, но все още е влажно от вчера, когато ме наваля дъждът.

— Няма да е необходимо — реагира Фиоруча, забила поглед в обутите му в пантофи крака с такова отвращение, че той нареди на слугата си да му донесе чифт чорапи и обувки.

Вивалди ги въведе в кабинета си. Стаята бе голяма почти колкото приемната и невероятно затрупана с вещи, едва успяваха да се придвижват из нея. Стените бяха покрити с етажерки, пълни с безредно натъпкани материали. Подът си поделяха клавесин, голямо бюро и стойка за ноти. Върху всяка от тези вещи бяха струпани купища партитури и листа. До камината, в която гореше миниатюрен огън, беше разположен резбован стол с оръфана тапицерия и малка, различна по стил масичка, върху която имаше табла с чайник и натрошени хляб с мазни следи от масло по него.

— Не може да се каже, че е подредено — извини се Вивалди и направи знак на слугата да изнесе таблата, — но се страхувам, че такъв е стилът ми на работа. — Приближи до другата страна на бюрото и взе броеница, измърмори някаква молитва, целуна броеницата и я пъхна в чекмедже. Изтика вещите от бюрото настррана.

Обърна се към Фиоруча.

— Наредих да запалят огън за вас отвън, където можете да се настаните по-удобно, докато ние работим. Ще накарам слугата си да запали лампата.

Фиоруча се намръщи, сякаш искаше да се опълчи срещу идеята да ги оставя насаме, но след като повторно огледа претъпканата с

боклуци стая, примирено въздъхна.

След като я настани, Вивалди извади цигулката си от калъфа и мина направо по същество.

— Спомняш ли си как преди години, докато свирехме, те попитах като какво ти звучи това? — Той изсвири няколко трели и погледна към Мадалена.

— Птички, пеещи в короната на дърво — отвърна тя. — А после направихте така музиката да се лее все едно са излетели от дървото. — Думите ѝ отекнаха равно и накъсано.

Незначителна. Отново се чувстваше по този начин, седейки пренебрегната в кабинета му, докато Вивалди бе изцяло погълнат от музиката си.

— Тогава ме осени идея, за която не съм преставал да мисля. — Без да пуска лъка, притисна с върховете на пръстите си страниците на отворена тетрадка, за да не се затворят. — Чуй това.

Той се изкашля и започна да рецитира:

*Пролетта настъпи с цялата си пъстрота
и птиците я поздравиха с радостна песен,
дъхът на зефира вдъхновява ручеите
и те тихо ромолят.*

Затвори тетрадката, изсвири птичите песни и когато свърши, продължи да рецитира по памет:

*Въздухът е изпълен с черни облаци,
разнасят се светкавици и гръм,
но когато всичко притихне,
птиците се връщат, за да запеят отново.*

Вивалди изсвири жива каденца, изобразяваща отлитането на птиците.

— Знаеш ли кой е написал стихотворението? — попита я.
Мадалена поклати глава.

— Не съм го чувала.

— Аз — отвърна маестрото. — Написах четири сонета, по един за всеки сезон и сега ще композирам четири кончерто за тях. Ще го нарека „Четирите годишни времена“. Харесва ли ти идеята?

— Не разбирам какво имате предвид.

— Аз пък си мислех, че от всички именно ти ще разбереш. — Челото му се сбърчи от раздразнение. — Трябва да разбереш. — Взе цигулката си и засвири. — Звучи така.

Бързо изсвири радостна мелодия, тупайки с крак по пода, за да осигури континуо. — Това ще го свири оркестърът. Ще изразява пролетното настроение. Сетне соло цигулката ще направи това. — Той се унесе в песента на птиците. — После — рече и премина към пониска и плавна мелодия, — ще чуем шума на поточе, течащо сред разтапящия се сняг. След това гръмотевица ще подплаши птичките. — Затвори очи и изсвири трескава поредица от ноти. — Но те ще се върнат по клоните и ще завършим първото действие ето така. — Изсвири началните тонове, но в по-приглушен регистър, с лека меланхолия в тях.

Настроението на Мадалена се беше повишило, докато слушаше музиката. Струваше ѝ се, че сякаш едва вчера той беше седял и свирил с нея.

„Нищо в живота ми не може да се сравни с това. Нищо не може да го замести“ — помисли си, приемайки факта, че ако искаше музиката, трябваше да понася самовгълбения и често egoистичен човек, който я създаваше.

— Проблемът е как да намеря някой, който да я свири така, както аз искам — продължи Вивалди. — Има дъжд и вятър, свирещ пред вратата, и мъж, който пада пиян на земята, и куче, което лае, докато господарят му спи.

Дишането му беше станало накъсано и думите му излизаха на къси фрази между кратките вдишвания.

— Ти си единствената, за която си мислех, че може да разбере. Всеки друг би спорил с мен или просто би го изсвирил както си пожелае. Искам някой, който да усеща всичко това — и да може да накара останалите музиканти също да го почувствват. Мадалена Роса...

И двамата извърнаха глави, когато пред вратата се разнесе писклив глас. Хъркането на Фиоруча в приемната бе прекъснато.

— Коя сте вие? — попита непознатата Фиоруча, преди вратата на кабинета да се отвори.

— Анна! — В гласа на Вивалди се надигна тревога.

Жената носеше перука и натруфена шапка напълно в противоречие с венецианския стил. Лицето ѝ бе гримирано като за парти, а зърното на едната ѝ гърда всеки момент се канеше да изхвръкне извън корсета на роклята ѝ.

Тя сложи ръце на хълбоците си, кимна с брадичка по посока на Мадалена и изгледа намръщено маестрото.

— Коя е тази?

Вивалди дълбоко си пое дъх, но той заседна в гърлото му и маестрото се закашля, чак се задави. Дишането му премина в стакато. Той се хвана за гърдите и се строполи върху стол наблизо.

— Паолина! — извика Анна. — Бързо ела!

След няколко секунди в стаята се втурна втора жена, с няколко години по-възрастна от Анна. Беше облечена по подобен начин, но беше свалила перуката си и кестеняватата ѝ коса, пригладена плътно към скалпа, придаваше на напудреното ѝ и начервено лице вид на карнавална маска.

Тя не даде знак, че е забелязала Мадалена или Фиоруча, която вече се беше събудила напълно и стоеше на прага.

— Зле ли е? — попита Паолина.

— Така мисля — отвърна Анна. — Ще отида да доведа слугите.

Паолина приближи до шкаф и извади малка торбичка. Сложи лъжица сухи билки в кърпа, после я стегна отгоре и я потърка в длантата си, за да освободят билките аромата си.

— Вдишай го — рече тя, поднасяйки кърпата към лицето му и прокара ръка зад гърба му да го повдигне.

— Анна ще донесе парата.

Вивалди кимна, разширил очи, но не продума.

— Вземи това — изляя Паолина и бутна кърпата в ръцете на Мадалена.

Тя стоеше много близо до него, виждаше посинелите му устни. Паолина се върна с лата и когато разхлаби халата на Вивалди и разкопча тънката му риза, Мадалена видя как плътта му потъна под ребрата му, докато той се бореше за всяка гълтка въздух.

Паолина притисна лапата към гърдите му, а въздухът се изпълни с миризма на камфор и горчица. Анна се върна с един слуга, понесъл леген с гореща вода и парчета платно, от които се извиваше пара, но маестрото вече дишаше по-леко. Въпреки това Паолина му нареди да се наведе напред и да диша през плата, докато изстине.

Жената отново отиде до шкафа и започна да рови в някаква кутия с поне дузина надписани пакетчета с билки и пудри.

— Лавандула, женско било, джинджифил, исоп — тихо изреди.

Паолина се обърна към слугата с легена.

— Свари вода с лъжичка мед. Не — с две лъжички. После ми я донеси в чайник. — Избра две от пакетчетата. — Аз ще свърша останалото.

Мадалена стоеше настрана и наблюдаваше как слугата отвежда Вивалди в стаята му да го преоблече, докато Паолина приготвяше билките за чая.

Жените останаха сами в кабинета и Анна пак се обърна към Мадалена.

— Та коя си ти? — попита я с тон на собственичка на дома.

Фиоруча вече беше хванала Мадалена за ръката, преди тя да е успяла да отговори. Раменете й се вдигаха и спускаха, докато водеше Мадалена през коридора, към тъмната площадка и задната част на къщата. Когато отвори вратата, видя само водата на канала под краката си. Вбесена се понесе обратно към вътрешността на къщата, настоявайки да я заведат до парадния вход.

— С удоволствие — отвърна подигравателно и с преувеличена любезност Анна. — Последвайте ме.

Студът навън ги преряза, преди да са успели да спрат, за да си сложат наметките. Фиоруча влятя в кръчмата и дръпна гондолиера от мястото му, разплисквайки топлото вино от чашата в ръката му.

— Заведи ни у дома — нареди тя.

Щом се озоваха в кабината на гондолата, Фиоруча спусна завесите и се облегна назад. Прекръсти се и задвижи беззвучно устни в молитва, докосвайки пръстите си така, сякаш прекарваше през тях зърната на броеница.

„Кои бяха тези жени — чудеше се Мадалена. — Знаеха къде стои всичко и се разпореждаха с прислугата, сякаш живееха в къщата. Не е възможно, та Вивалди е свещеник. Свещеник, нарушил клетвата си: беше очевидно.“ Мадалена достатъчно дълго бе наблюдавала общуването между мъже и жени, за да забележи, че Анна не е нито ученичка, нито обикновена приятелка на маестрото.

„Защо не наруши клетвата си за безбрачие с нея, щом не е свещена за него?“ Предателството му така я порази, че тя седеше като замръзнала на седалката.

В ума й се завъртяха картини, в които тя и Вивалди, като мъж и жена, или поне любовници, седяха един до друг в отдалечаваща се от града карета, или ядяха пасти и пиеха чай в дома си, облечени в домашни роби пред камината. Картините се променяха и тя започна да вижда Вивалди и Анна в каретата, Вивалди и Анна пред огъня и си даде сметка, че най-вероятно тези картини са истински. Защо й беше казал, че я желае, но двамата никога не могат да бъдат заедно, а после се е извъртял на триста и шейсет градуса и бе започнал такъв живот с онази жена?

„Трябва да го мразя, задето е бил толкова неискрен с мен — помисли си Мадалена. — Той е лицемер. Би трябало да кажа, че си е намерил достойна половинка.“

Тогава истината я удари неимоверно силно и тя сложи длан пред устата си, за да не чуе Фиоруча вика й.

„Може би тогава не ме целуна не поради факта че е свещеник, а навсярно не го направи заради това, което съм.“ Ако бяха станали любовници, какво щеше да последва? Тя не можеше да напусне „Пиета“, освен като съпруга или монахиня, а свещениците не можеха да се женят. Ако Вивалди се беше отказал от свещеническия сан, от „Пиета“ нямаше да й позволят да се омъжи за захвърлил расото човек.

Нямаше да е морално, и по-лошо — в очите на „Пиета“ скандалът щеше да е ужасен. Ако беше избягала, за да е с него, какъв живот щеше да води, пътувайки от град на град с оперен импресарио, превърнала се в обект на клюки, където и да отидеше, без да е в състояние да свири професионално, понеже е жена?

Той се държа така, сякаш пазеше работата си, но всъщност е предпазвал мен. Защитавал е честта ми.

Зави й се свят. Току-що беше видяла един човек хванат като в капан и унижен в собствения му дом, човек, чието предателство й беше дало достатъчно причини да го мрази, а единственото, за което можеше да мисли бе, че през всичките тези години вероятно погрешно беше разбрала както него, така и действията му — причината, поради която не й беше изпратил писмо, когато си беше тръгнал първия път, многократните случаи, в които се правеше, че не я забелязва, че не я беше посетил, когато се върна във Венеция. Всеки друг би го окачествил като най-отвратителния човек след безвкусната сцена, на която беше станала свидетелка, а вместо това...

Беше й трудно дори да оформи в съзнанието си думата, която толкова пъти бе прогонвала от главата си.

„Обичам го! Не мога да го имам, но въпреки това го обичам.“

Фиоручка беше престанала да се моли.

— Надявам се, най-после ти е дошъл умът в главата, що се отнася до този мъж — изрече злобно тя. — Какъв безсрамник! Знаеш какво говорят хората, нали? Нали?

Мадалена поклати глава, но едва чуваше жената до себе си. Представяше си Вивалди, чудеше се какво ли си беше мислил през всичките моменти, когато тя бе решавала, че не я забелязва, когато бе стигала до заключението, че не го е грижа за нея.

— Честна дума, не разбирам как някой може да стане на твоите години и да продължава да бъде толкова наивен? — не спираше Фиоручка. — Да общува с уличници! Ха! Този човек е срам за църквата. Не знам защо се съгласиха да идваш тук. — Гласът й премина в тихо мърморене, когато заразправя за уличниците от Вавилон и от времето на падането на Венеция. Изви рамене и ги притисна към стената на кабината, все едно искаше напълно да се дистанцира от присъствието на Мадалена.

Кръвта запулсира в слепоочията на Мадалена.

— Моля ви...

— Какво ме молиш? — изсъска Фиоручка. — Да не казвам? Ха! — изкудкудяка.

Мадалена отново почувства как животът я напуска.

---

[1] Pasticcio — музикално произведение, събрано от няколко източника. — Бел.прев. ↑

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

— Беше истинска криза — сподели Клаудио с Киарета след ден-два, докато вечеряха в покоите си, след като бяха сложили децата да спят. — Придружителката още не е станала от леглото, но лично аз подозирам, че го прави по-скоро за да подсили значението на клюката, отколкото поради някаква друга причина.

— Какво каза Мадалена?

— Почти нищо. Обясни, че Вивалди често имал подобни кризи и нямала представа кои били жените, но едната от тях, изглежда, му била нещо като медицинска сестра и се справила със ситуацията твърде компетентно.

Клаудио се замисли за момент.

— Виждал съм тази „сестра“ — рече той и отпи от виното си. — Паолина Джиро, сестрата на Анна. Голяма двойка са. Извикахме маестрото на разговор, но той настоя, че връзката им била изцяло професионална. Когато пристигнали във Венеция, двете сестри наели сами една къща, но получихме сведения, че те свободно влизат и излизат от неговия дом, все едно живеят там. Може да се заформи сериозен скандал.

— Мадалена ще бъде замесена в скандал?

— Не, не. Ще се погрижим. Но свещеник с оперна певица и нейната сестра — това е прекалено дори за венецианските вкусове, макар всеки да копнее да е първият, шокиран дори от най-малките подробности по случая.

Киарета започна да побутва храната в чинията си. Не можеше да прегълтне. Клаудио не забеляза.

— Страхувам се, че Вивалди ще трябва да си замине — продължи той. — Не че ще е от кой знае какво значение. Едва успяваме да получим по някоя нота от него с всичките комисионери, които го преследват навсякъде. Навярно, ако го уволним от „Пиета“, той ще започне да обръща малко по-голямо внимание на „Театро Сант Анджело“.

Киарета не го слушаше.

— Знам, че утре е ден за уроци и в „Пиета“ не се допускат посетители — прекъсна го тя, — но трябва да видя сестра си. Трябва да се уверя, че е добре. Може ли да го уредим?

Мадалена лежеше в леглото си, без да може да заспи. Прекарваше през съзнанието си всеки детайл от онзи следобед с ужаса на човек, очакващ от някоя рана да заструи кръв. Жената, която Вивалди бе нарекъл Анна, беше влетяла в стаята, сякаш се намираше в собствената си къща. После се беше появила и другата и бе поела ролята, изпълнявана някога от самата Мадалена. Беше се справила значително по-умело, издърпваше това чекмедже, онова пакетче, нареждаше на слугите да отидат тук или там. Беше разтворила ризата му и за пръв път в живота си Мадалена бе видяла голите гърди на мъж. И не просто, на който и да е мъж, а на онзи, в чието сърце бе успяла да надникне дълбоко поради събитията от деня и да се изправи срещу чувствата, скрити в нейното.

Беше налудничаво като сън. Фиоруча се беше втурнала в кабинета на приората още преди гондолата да е завързана за дока, без да изчака Мадалена да слезе. Беше сигурна, че какъвто и ужас да твърдеше, че е изпитала Фиоруча, всъщност бе изместен от радостта да разкаже такава скандална история.

„Станалото станало — каза си Мадалена. — Ще знам какво да правя, когато видя какво ще последва.“ И макар по принцип да предпочиташе да обмисля проблемите, вместо да се моли за разрешаването им, се прекръсти, докато лежеше в леглото.

— Дори ако това го изтласка завинаги от живота ми, не искам да загубя музиката, прошепна тя. — Да ми оставят поне това.

* * *

— Какво стана? — попита Киарета, разтревожена от следите от прекараната безсънна нощ върху лицето на Мадалена, когато двете седнаха една срещу друга в парлаториото.

— Не знам — отвърна Мадалена. — Две жени влетяха в къщата, сякаш живееха в нея и в следващия момент едната започна да показва

трикове един след друг, целящи да му помогнат да се съвземе, а другата се държеше така, все едно аз съм виновна или нещо от този род.

— Клаудио ми каза, че Конгрегационе прекратяват договора на Вивалди и му забраняват повече да се свързва по какъвто и да било повод с „Пиета“.

— Не! Не могат да го сторят! — Мадалена бълсна стола си назад и скочи. — Не!

— Мадалена, чуваш ли се? Позволи на този човек с години да се отнася зле с теб. И сега го защитаваш? — Тонът на Киарета беше изключително остър и думите ѝ дрънчаха като парчета счупено стъкло помежду им.

— Не е така — отвърна Мадалена. — Ти не знаеш.

Киарета бе твърде ядосана, за да я слуша.

— Изглеждаш ужасно. Никой не вярва, че може да си направила нещо нередно, но виж него. — Тя махна с ръце пред себе си, сякаш да прогони заразна болест, промъкваща се в пространството между двете.

— Изобщо не трябваше да те вика в дома си, като е наясно как тези жени могат да се появят всеки момент! Изненадана съм, че не са му отнели свещеническия сан. Свещеник и неговата бездарна оперна певица, че и сестра ѝ отгоре на всичкото?

— Не го защитавам. Знам, че изглежда зле. Но, Киарета... — Мадалена умолително я погледна. — Музиката!

Киарета бавно поклати глава и просто загледа втренчено сестра си, без да каже нито дума повече.

— Той ми показваше нещо точно преди онази жена да влезе — заобяснява Мадалена. — Мисля, че навярно ще се окаже най-великото музикално произведение, писано някога, ако онова, което ми иззвири...

Не беше в стила на Мадалена да преувеличава нещата. Киарета не беше свършила с хокането, но реши да я изслуша.

— Искам да свиря тази музика повече, отколкото съм искала каквото и да било през целия си живот. — Плесна с ръце. — Можеш ли да помогнеш?

Онова, което чуваше, не ѝ харесваше, но Киаретаолови страстта в гласа на сестра си.

— Наясно си, сигурно е прекалено късно — въздъхна тя. — Ще ми се да имаше начин да помогна на теб, без да помагам на него, но предполагам, такъв не съществува. — Тя стана и оправи роклята си. — Ще говоря с Клаудио.

След няколко дни Мадалена бе повикана за разговор на четири очи в кабинета на приората.

— Конгрегационе отделиха много време по въпроса с маестро Вивалди — осведоми я приората, — и ме помолиха да ти предам решението им. Искаме да запазим контрол върху първите изпълнения на новото му произведение, а той ни уведоми, че нямало да може да продължи, без да знае дали ти ще свириш първа цигулка. Ето защо решихме да ти позволим да продължиш да работиш с него.

Мадалена въздъхна с такова очевидно облекчение, че трябаше да положи всички усилия да не трепне под пронизващия поглед, който последва.

— Прекалено си привързана към него — отбеляза приората след минута мълчание. — Непристойно е.

— Приора, сложете каквito искате ограничения на съвместната ми работа с него. Аз също не желая да се посрамвам. Просто искам да изsvиря тази музика.

Приората сведе поглед към бюрото си, преди отново да го впери в Мадалена.

— Знаеш ли, скъпа, всеки вид страст, дори тази към музиката, притежава потенциал да влияе на преценките ти, а в момента маестрото очевидно не е в състояние да пази репутацията ти. — Тя се приведе напред, за да погледне Мадалена още по-настойчиво. — Ти си невероятно талантлива, но май трябва повечко да се сдържаш.

„Не може да се сдържам — помисли си Мадалена. — Музиката изисква пълно отдаване.“

Приората се приближи още повече, все едно искаше да сподели тайна с Мадалена.

— Ако открием сезона с такова произведение, това ще ни даде предимство пред останалите ospedale, което ще продължи цяла година. Конгрегационе планират приеми за дарителите след концертите, а съпругът на сестра ти предложи да спонсорира първото

представление в неговата вила това лято. Безсмислено е да казвам, че даренията от това значително ще подпомогнат коро.

Тя продължи:

— Конгрегационе смятат, че е по-добре да се създаде впечатлението, че слуховете, които вероятно се разпространяват, са безобидни и най-добрият начин да се постигне това е като се запазят контактите с дон Вивалди, поне засега, но при стриктни правила.

Приората започна да ги изброява на пръсти. Независимо от болестите си, Вивалди щеше да идва при Мадалена в „Пиета“. Паолина Джиро щеше да осигури списък с тинктурите, чайовете, билките за инхалации и лапите за администрацията на „Пиета“, която да ги приготви, в случай че проблемът възникнеше тук. В подобни ситуации Мадалена трябваше да позвъни на сестрата и когато тя пристигнеше, да излиза от стаята. Нямаше право самата тя да оказва каквато и да е помощ, за да избегне физически контакт. Трябваше да работят с минимум два стола разстояние помежду си в такава част от стаята, където можеха да бъдат видени от всеки, който минаваше по коридора. И все пак при тях винаги щеше да седи придружителка.

— Това е възможно единствено поради силната ни вяра в твоята добродетелност — отбеляза приората. — Надявам се известно ти е колко ценим твоя принос — рече тя и се изправи, давайки знак, че разговорът е приключил.

* * *

Към средата на юни сестрите Джиро и случилото се през онзи злополучен следобед бяха изчезнали от ума на Мадалена, докато тя работеше до пълно изтощение, за да подготви представянето на „Четирите годишни времена“. Беше поискала от филите да научат наизуст сонетите на Вивалди, за да са наясно какво се опитват да предадат с музиката си. Понякога, когато умът й не можеше да се успокои, си рецитираше стиховете в тъмното, представяше си люлеещите се на вятъра пролетни треви, бръмченето на комарите и мухите в лятната жега, пияните жътвари и преследваните диви животни през есента, вихрушките и тракащите зъби през зимата.

Тази вечер сънят отново отказваше да я навести, независимо от огромната умора, която изпитваше.

— „Вървим по снега с бавни стъпки — прошепна тя, — гледаме внимателно от страх да не се подхълзнем. — Думите ѝ заглъхнаха в прозявка. — Ако стъпваме по-решително, ще паднем, но въпреки това продължаваме да вървим, докато ледът се пука и плъзга под краката ни.“

Утре щеше да накара коро да мине през осемте ноти на стакатото, които имитираха ходенето по лед. Трябваше да е перфектно, за да подготви фантастичното соло на Вивалди, имитиращо неконтролируемото усещане за подхълзване и падане върху леда, но филите все още не използваха достатъчно въображението си, за да постигнат ефекта.

Мадалена все още не бе напълно доволна, но Вивалди със задоволство наблюдаваше напредъка на коро. Каза ѝ, че музикантките били по-добре, отколкото ги помнел, и тя била най-добрата ръководителка на оркестър, с която някога е работил. Тя прие оценката му, но сърцето ѝ вече не копнееше за нея. Известно време беше размишлявала върху въпроса за значението на любовта за жена на нейната възраст и бе решила, че не се изразява в огромен изближ на страсть, а в нова и дълбока привързаност към човек, в когото сега виждаше едновременно защитник и приятел. И преди всичко любовта я караше да иска да чуе музиката, изпълнена точно така, както той желаеше.

Първото представление във вилата на Киарета беше след месец, а дори и най-божествената мелодия изискваше часове и часове упорита работа, скъсани струни и разранени пръсти. Тя се претърколи на другата страна, затвори очи и скоро се унесе в дрямка.

ДВАЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Вратите в двата края на портегото в лятната вила на семейство Морозини бяха широко отворени, за да може дори най-слабият полъх на вятъра да проникне в стаята. Юлският ден бе задушен поради влагата, идваща от ливадите и каналите, и към средата на следобеда вече беше неприятно да се стои както вън, така и вътре.

Киарета излезе на предното стълбище и погледна към небето с надеждата кратка буря да разхлади въздуха преди гостите да започнат да пристигат. Носеше копие от четирите сонета, които щяха да акомпанират музиката по време на тазвечерния концерт и сега сведе поглед към този за лятото.

— „Под тежкия сезон на задушното слънце — зачете тя, отмятайки влажния кичур коса от челото си, — хора и зверове линеят, а боровете са опърлени.“ — Вивалди го беше уловил така точно.

Проследи как баржа се завързва за дока на канала. Първа от нея изскочи Доната и хукна през тревата. Бяха твърде далеч, за да ги чуе, но Киарета видя как Бесина вика след момиченцето, а Доната прави широк завой, разперила ръце като криле на птица и се втурва обратно към бавачката си. Междувременно слугата, който караше лодката, взе Мафeo от ръцете на Бесина и го сложи да стъпи на дока. Киарета видя как синът ѝ, вече почти на четири, поглежда надолу към краката си, докато свикваше с неподвижния док под тях. После и Мафeo пое през тревата, настигна сестра си, докато тя изминаваше последните няколко метра, делящи я от Бесина.

Киарета виждаше как бавачката се кара на Доната, задето се е отдалечила. Познаваше всеки жест на дъщеря си и сега я гледаше как провесва глава и се поклаща напред-назад, докато я мърреха. После Бесина каза нещо и Доната отново хукна, като този път подвикна на Мафeo да я последва. Бесина пое след децата и ги настигна, когато те спряха да наберат цветя от леха покрай пътеката. От близкия храст изхвъркна пеперуда и те хукнаха след нея. Вече бяха достатъчно близо и Киарета чуваше смеха им.

Доната се спря с лице към къщата и протегна пръст към пеперудата с надеждата да кацне на него. Киарета се скри зад една от колоните на портата. Ако я видеха, щяха да се спуснат към нея, а тя искаше да ги погледа още малко. Бесина беше истинска благословия, достатъчно млада, за да е с лек характер, но наясно и по въпроса точно колко свобода трябва да се дава при отглеждането на патрицианските деца. Майката на Клаудио изобщо не одобряваше Бесина, настояваше Киарета да наеме кисела стара бавачка, препоръчана от някого си. Тя щяла да знае как да възпита децата подобаващо. На Киарета ѝ бе прозвучало така, сякаш възпитанието не бе нищо повече от човешката версия на отглеждането на кон. Първостепенно значение имаше ролята, която изпълняваха хората, а чак след това идваше ред на личността им — в това вярваше Джустина — а и окуражаването на второто можеше само да доведе до проблеми.

„В крайна сметка всеки се оформя като личност — беше си помислила тогава Киарета. — За нещастие, твърде често свършва като теб, Джустина.“

Доната заподскача. Опитваше се да пъхне цвете в ръката на една от статуите покрай пътеката към вилата. Мафeo протегна ръчички към Бесина, искаше бавачката да го вдигне, за да стори като сестра си. Мафeo беше твърде малък да прави каквото и да било друго, освен да гони пеперуди, да казва „моля“ и „благодаря“ и да не вдига шум, когато му се каже. Но един ден момченцето с широко и щастливо лице, което толкова напомняше на бащиното му, щеше да е член на Великия съвет, да се присъедини към Конгрегационе на „Пиета“, да води гости в ложата си в „Театро Сант Анджело“ и във всяко едно отношение да бъде венециански благородник. „Във всяко отношение — помисли си Киарета, включително що се отнася до живота извън семейството и толерантността към личния живот на собствената му съпруга.“ Беше трудно и до известна степен болезнено да си представи как момченцето на тревата пораства и се изправя лице в лице с разочарованията и омърсените удоволствия от света на възрастните, но, както на всички други, така и на него щеше да му се наложи да го направи.

Седемгодишната Доната изживяваше детството си със скорост, която удивляваше майка ѝ. Само след няколко години трябваше да реши съдбата ѝ. Клаудио беше съгласен с нея, че макар възможностите

за избор на Доната да бяха ограничени, те щяха да са си нейни и ако тя решеше да се омъжи, щеше да има правото да бъде сериозно изслушана за личността на бъдещия й съпруг.

„Каква щастлива жена съм — помисли си Киарета. — Със силен добър съпруг и две красиви деца, които да обичам.“

Наистина ги обичаше. Не разбираше защо такъв огромен брой венецианци смятала за вулгарна проявата на толкова обич, пък и не я интересуваше. Щеше сама да кърми децата си, ако Джустина, а и Клаудио, не бяха категорични, че е нещо, което никоя Морозини не може да направи. Компромисът, който постигнаха, бе, че никое от децата не биваше отпращано, когато трябваше да се храни. Едва ли беше минал и ден от раждането им насам, през който да не бе прекарвала известно време с тях, а близостта им бе създала условия Клаудио също да се привърже силно към дъщерята и сина си. Той често се чудеше, понякога с известна доза завист, колко различно е тяхното детство от неговото. В подобни моменти Киарета винаги вътрешно се усмихваше, но не казваше нищо. Човек с родители нямаше как да разбере какво означава да ги нямаш, макар от някои родители да можеше да се изисква още по отношение на представите им за възпитание.

Мафeo стигна до първото стъпало на къщата и с мъка се заизкачва нагоре. Доната вдигна полите на роклята си и запрескача стъпалата, като ги броеше на глас.

— Мама! — извика тя, когато зърна крайчеца на роклята на Киарета иззад колоната. — Защо се криеш?

Доната се скри зад друга колона, погледна към майка си и се закиска. Мафeo хукна право към Киарета и я хвана за полата, после погледна назад към Доната, все едно е спечелил състезание. Киарета се наведе да го прегърне и той забеляза влажното й лице.

— Тъжна ли си, мама? — попита я.

— Не, любов моя — отвърна тя, избърса страните си и го целуна.

— Мама е много, много щастлива.

Бяха се събрали тъмни облаци, разнесе се първият тътен, сякаш се откъртваше клон от дърво. Децата се скучиха около Киарета и се хванаха здраво за полата й. Бесина ги поведе навътре, но Киарета остана на верандата да наблюдава бурята.

На дока спря малка баржа. На палубата се виждаха две жени в ярки летни рокли и огромни шапки с воалетки, скриващи лицата им. Докато гледаха към заплашителното небе, мъж в свещенически одежди излезе от кабината. Под тривърхата му шапка искреще червената му коса. Точно когато скочи на брега, в небето проблесна светкавица и рука силен дъжд. Жените изчезнаха в кабинката, а мъжът тръгна през дъжда.

— Маестро Вивалди — възклика Киарета, щом свещеникът приближи. — Виждам, че сте успял да си осигурите превоз от Венеция. — Опитваше се да звучи като любезна домакиня, но сама долавяше обвинителните нотки в тона си. Мадалена може и да е запленена от музиката му, но що се отнасяше до нея самата, този човек бе оплескал живота си и колкото по-скоро привършеше концерта му, толкова по-добре.

— Да, доста голяма случайност. Анна — Ла Джиро — побърза да добави, — трябва да пее в Падуа утре. Със сестра й предложиха да ги придружа дотук, а аз съм просто един беден музикант...

„Мълквай!“ — помисли си тя и го прекъсна, като се обърна към слугата, застанал до входа на къщата.

— Заведи маестро Вивалди в стаята му и се погрижи дрехите му да бъдат изсушени.

— Наистина трябва да вървя — рече тя на госта си и без да му се извини, прекоси портегото и изчезна нагоре по стълбите.

Мадалена чакаше сестра си в покойте й, за да пият чай.

— Маестрото е тук — осведоми я Киарета.

— Добре — отвърна Мадалена.

— Докараха го онези жени.

Удивлението, изписало се върху лицето на сестра й, беше много кратко и Киарета изобщо не го забеляза.

— Колко удобно — отбеляза Мадалена, след като се овладя.

Киарета позвъни на Зуана и й поръча да им донесе чая.

След като прислужницата излезе, тя се извърна към сестра си.

— Как се разбираш с дон Вивалди след... — замълча, не беше сигурна с какви думи да завърши въпроса си.

Мадалена сви рамене.

— Аз съм добре. Нямам никакъв проблем да работя с него.

Киарета се изненада, че сестра й можеше да говори толкова спокойно за него, макар червенината, избила по страните ѝ, да издаваше наличието на поне мъничко чувство.

— Никога не съм разбирала как успяваш да си толкова спокойна, когато става дума за човек, наранил те толкова много. Предполагам истински късмет е, че ти никога не се влюби в него. Сега най-вероятно щеше да го мразиш.

Мадалена не знаеше какво да отвърне, за миг се изкуши да остави думите на Киарета без коментар. Но възможността бе изключително рядка. Седеше в удобната стая в дома на сестра си, не ги разделяше решетка, нищо, нямаше кой да ги слуша. Внезапно я обзе желанието да разкаже всичко на Киарета.

— Когато бях малка, за мен той беше като рицар кръстоносец, пристигнал на галоп в „Пиета“ да ме спаси. — Тя вдигна поглед към сестра си. — И той го направи, наясно си. Никога не го забравяй. Каквото и да става със сестрите Джиро, никога не забравяй какво е направил за мен.

Не бе забелязала кога Киарета е взела ръката ѝ в своята.

— Но мисля, че когато пораснах, осъзнах как животът ми принадлежи единствено на мен самата. И не е продължение на нечий чужд живот. Каквото и да ни набива в главите „Пиета“ почти всеки час, животът си е мой.

Най-после забеляза ръката на Киарета и започна да си играе с пръстите ѝ, докато събираще мислите си.

— Когато отидох в къщата му и Ла Джиро се появи... Странно е, че го казвам и не мога да обясня какво точно се случи — продължи Мадалена, — но онзи следобед за първи път дълбоко в себе си осъзнах, че той е бил искрено загрижен за мен. Изпълнена съм с огромна лоялност към него, макар да трябва да призная, че като цяло е твърде глупав човек с невероятна дарба.

— Значи в крайна сметка го обичаш, пък макар и малко. — Лицето на Киарета беше сериозно.

— Съществува ли такова нещо като „малко любов“? Не така съм си го представяла. — Мадалена спря и се замисли. — Сега в негово присъствие се чувствам в безопасност. Не виждам как би могъл да ме нарани отново, защото нямам нужда от него и поради това ми е по-

лесно да си отворя сърцето. И не мисля, че той има някаква представа колко ми е скъп.

Погледна към Киарета с продължителна, изпълнена с обич, усмивка.

— Нали се сещаш за конете, при които онзи ден по време на пикника заведохме момичетата да ги нахранят? Ако протегнеш пълна с храна ръка, конете ще се втурнат насреща ти, но нима през останалото време ги е грижа за теб? И ако някой им носи храна, има ли значение за тях какъв човек е? Същото е и с Вивалди. Не искам особено много да е покрай мен, но не мога да си представя никога да не се връщам при него, независимо от обстоятелствата.

Двете замълчаха.

— Трябва да си почина — рече накрая Мадалена и леко издърпа ръката си. — Киарета, това, което ще чуеш тази вечер е най-забележителната музика, писана някога, сигурна съм.

— Хмм. Може и така да е и се радвам, че си в мир с Вивалди, но трябва да призная: ще се радвам, когато той си замине. — Тя се изправи. — Имам много работа. Можеш ли да намериш стаята си или искаш да те заведа?

— Ще се оправя — увери я Мадалена. — Винаги успявам. — Забелязвайки озадаченото изражение на Киарета, добави: — Да си намеря пътя. И ти ме научи на това.

Гостите пристигнаха, когато под синьо-бялото небе, откъм дърветата звучеше дрезгав птичи хор. Вивалди беше настоял концертът да започне, докато публиката все още разполагаше с достатъчно светлина да гледа през прозорците зад оркестъра, където лекият ветрец, поклащащ листата, щеше да наведе на мисли за пролетта. Ако всичко вървеше по план, щяха да завършат със зимния концерт, когато небето започнеше да избледнява на смрачаване.

Беше се преоблякъл и сега носеше черен кадифен жакет над поръбена с дантела риза, тесни панталони и бели чорапи. Мадалена бе облечена в червената скромна рокля на „Пиета“, а филите — в ефирни бели рокли, в чиито деколтета бяха забодени разноцветни летни цветя.

Вивалди изsviri първите ноти заедно с другите цигулки, докато виолата да гамба ковеше енергично континуо. Филите изпълниха

началната част веднъж без него и после дойде неговият ред. Засвири, имитирайки песен на птица, а Мадалена и Корнелия се включиха с весел отговор.

Зад тях, върху посаденото в саксия дърво в лоджията, кацнаха две кадънки, наведоха главички и се огледаха наоколо, сякаш повикани от музиката. Облаците се движеха бавно по небето, докато оркестърът се разтапяше в бълбукащите звуци на поток. Виолата да гамба, твърде тежка по звучене за сцената, отстъпи място на звънтящо континуо, излизашо изпод клавишите на клавесин. Филите придаваха нюанси на всяка нота, преди да се върнат към основната мелодия в минор и да продължат с драматично движение на лъка към описанието на пролетен дъжд. Точно когато започнаха да поемат все по-нагоре, за да изобразят отлитането на птиците, двете кадънки също отлетяха и публиката зашумя, удивена от съвпадението. Вивалди подхвани следващата си солова секция, противопоставяйки на отлитането на птиците развълнуваната мелодия на оркестъра, преди спокойствието пак да се въззари и птиците, или поне онези от мелодията, да се завърнат.

Когато първото действие свърши и започна второто, публиката се взря в копията от сонетите, които бяха открили върху столовете си. Цигулките свиреха нежно вибриращо остинато, навеждащо на мисълта за лек бриз, разявящ тревата, докато Вивалди изпълняваше провлачена мелодия, описваща как овчар протяга ръце и се намества, докато спи под дърво. Само лаенето на кучето му, изпълнявано от чело, нарушаваше перфектното спокойствие на сцената.

Мелодията на лятото беше задушна, събуди неподвижността на горещ следобед, наситен с мухи и комари. Кукувица, гугутка и кадънка подхвърчаха и пееха в клоните на дърветата. Внезапна буря, тътнеща и жестока, доведе до края на летния концерт.

Есента беше време за празнуване. Цигулките свиреха дрезгава имитация на гайди, дървените флейти изобразяваха танцуващи селяни. Виното скоро доведе до пиянство и солото на Вивалди проследи спъващ се селянин, който напусна сцената и незабелязан от никого падна на земята, докато гуляят продължава.

Киарета и Клаудио стояха един до друг в алкова. До тях, пред насконо изрисувана фреска върху стената, върху която се виждаха Мафeo и Доната, надничаващи през една фалшива врата, стояха самите

деса. Опитваха се да не се смеят, докато се облягаха на собствените си портрети и имитираха жестовете на родителите си. Клаудио махна към тях, за да види дали Киарета ги е забелязала, а тя му отвърна като хвана ръката му и я стисна.

Някои от публиката продължаваха да се консултират с програмите си, но до момента мнозина вече бяха раздразнени от предизвикателството, което представляваха сонетите и непредвидимите звуци, долитащи откъм оркестъра. Няколко дори се обърнаха да погледнат към банкетната маса, за да видят как върви сервирането на вечерята. До четвъртия концерт шумът от тела, наместващи се неспокойно върху столовете, не можеше да бъде изтълкуван погрешно.

Първи започнаха басите, последвани от цигулките с техните нервни трели, които изобщо не бяха замислени като мелодия, а имаха за цел да представят треперене на студа. Солото на Вивалди запрати северен вятър в музиката, доведе до разтреперани крака и тракащи зъби. Вторият момент събуди чувственото усещане от това да седиш на топло пред огъня, докато навън вали — ефект, постигнат чрез нежно ритмично подръпване на струните. Творбата завърши с плъзгащи се по леда хора, търсещи защита преди буря. Цигулката на Вивалди пищеше и подсвиркаше подобно на вятър, фучащ покрай ъглите на сградите и през клоните на дърветата. Оркестърът подсили звука до виелица, виеща надолу към басите, преди да се надигне отново, за кратко цигулките подхванаха в унисон соло, преди басите пак да снижат мелодията. После, без да позволява на публиката дори за миг да предвиди края, филите отпуснаха цигулките в ската си.

За момент гостите останаха неподвижни по местата си, без да са разбрали, че концертът е свършил. Неколцина започнаха да ръкопляскат, останалите любезно се присъединиха, но скоро аплодисментите замряха. Гостите се отправиха към масата, оглеждайки се за Клаудио, за да видят дали е време да седнат и да започнат да ядат.

Киарета бе отишла при оркестъра заедно със съпруга си. Тя прегърна Мадалена и почувства топлината на тялото й през влажната материя на роклята.

— Беше великолепна! — рече тя. Обърна се към Вивалди и добави: — Мадалена беше права. Беше изключително.

Подбираще внимателно думите си. „Четирите годишни времена“ бяха поразителни, но тя трябваше да ги чуе отново, за да разбере колко въсъщност ѝ харесват. А когато групички гости мърмореха след концерт, както правеха нейните гости в момента, критиките най-вероятно щяха да надделеят над похвалите. Представяше си какво говореха. Музиката, описваща всеки сезон, беше успокояваща и искряща, но никога за достатъчно дълго. Изкуството в дисонанса не можеше да бъде събркано с нищо, но мелодията не беше приятна за слуха. Лятото представяше комари заедно с бризове, а зимата се отличаваше с много повече лед, отколкото пращащи огньове, но хората не искаха да слушат музика за подобни неща. За човек, който винаги държеше да угажда на околните, Вивалди бе предложил на публиката, очакваща лека закуска през лятна вечер, огромна изненада, и то не съвсем приятна.

Киарета остави оркестъра, за да се погрижи за гостите си, но умът ѝ беше зает не толкова с музиката, колкото с двама от музикантите. Сестра ѝ се беше издигнала до ниво, което Киарета не можеше да разбере, нито пък някога си го беше представляла. Никой, с изключение на Вивалди, не можеше да свири по-добре от нея. Мадалена и Вивалди бяха свят на двама, макар и странен свят — дискредитиран свещеник с неоспорима гениалност и затворена девица, която свиреше така, все едно знаеше всичко за света.

Същата вечер на Вивалди му стана зле. До сутринта успя да се възстанови, но липсата на сън след напрежението от концерта го беше източила и не успя да се върне във Венеция с коро. Всички стигнаха до извода, че е най-добре да се върне в града на следващия ден с Киарета и децата ѝ, които щяха да изпратят Мадалена до „Пиета“.

Времето бе достатъчно прохладно, за да могат Доната и Мафeo да седнат заедно с Вивалди на палубата на баржата, но скоро на децата им омръзна и те слязоха долу да хапнат закуската, която слугите им бяха приготвили и да подремнат, скрити от вече парещите лъчи на слънцето.

Когато си легнаха, Мадалена отиде да поседи с Вивалди, а Киарета остана долу.

— Какво мислиш? — попита я той в мига, в който тя седна.

— За концерта ли? Мисля, че изпълнението на филите бе невероятно.

— Нямах това предвид. Какво мислиш за реакцията?

— Мисля, че някои от тях успяха да го възприемат като такъв, какъвто е.

— И какъв е?

— Шедъвър. Може би прекалено голям.

Той изсумтя.

— Харесвам някои от мелодиите. Може би ще мога да ги използвам отново в някоя композиция, която ще е по-лесна за разбиране.

— Аз не бих се предала толкова лесно. Навярно ще трябва да давате малки разяснения преди концертите. Да се изправите с цигулката си и да изсвирите няколко такта. Да кажете: „Това е кучето“ или „Това е бризът“.

Вивалди сякаш не я чу.

— Надцених венецианците — рече той толкова тихо и унило, та тя едва го разбра.

— Може би, но надценяването невинаги е нещо лошо. — Мадалена импулсивно погали дланта му. — Радвам се, че надценихте мен.

Очите му се стрелнаха от ръката към лицето й.

— Какво искаш да кажеш?

— Забелязахте ме, когато бях малка и настояхте да ми се даде възможност. Дайте я и на хората от Венеция.

— Давал съм им прекалено много. Коро е във Венеция, ти си във Венеция, но иначе нямам други причини да остана в този град. Музиката ми се радва на много по-добра реакция навсякъде другаде.

— Това, че аз съм във Венеция, никога не ви е задържало.

— И откъде знаеш?

— Защото си тръгнахте. Два пъти.

— Но също така и оставах, без да ми се налага.

Мадалена го изгледа втренчено, неразбиращо. Той продължи:

— Имало е моменти, в които съм се чувствал толкова обиден от начина, по който ме третираха в „Пиета“, че съм се замислял дали да не напусна, но не го правех, защото ми предстоеше урок с теб или соло, което исках да напиша за теб. Пишех музика за теб и докато бях в

Мантуа и Рим, но ти никога не разбра, защото някой друг я изпълняваше.

Вивалди извърна поглед встрани. Очите му проследиха движенията на конете покрай канала, които дърпаха баржата, но той сякаш не ги виждаше.

— Понякога се чудя как така не съм разbral, преди да положа окончателно клетва, че не съм създаден да бъда свещеник. — Пое дълбоко дъх и го изпусна като въздишка. — В мен бушуват твърде много греховни страсти.

Той погледна към Мадалена. Изражението му беше толкова тъжно, че тя почувства как очите ѝ се наливат със сълзи.

— Бях обсебен от теб — все още съм. Църквата ще го нарече „изкушен“. — Маестрото направи опит да се усмихне. — Ето. Това е голямото ми признание.

— Бях твърде млада, за да проумея — тихо промълви Мадалена.

— Сега разбирам, че всеки път, когато сте ме наранявали, сте се опитвали да ме предпазите от още по-силна болка.

Той се приведе напред.

— Не можех да ти го покажа, но беше точно така. — Той взе ръцете ѝ в своите. — Когато ме уволниха първия път, се прибрах у дома и ти написах писмо. Завърших го и осъзнах, че не мога да ти го изпратя, без да ти създам проблеми. Сигурен бях, че няма да разбереш напускането ми, но какво можех да сторя? А когато ме наеха отново и името ти не беше в списъка с цигуларките, се чудех как да те върна обратно, без да изглежда така, сякаш съм особено загрижен за теб. Беше истинско чудо, когато те видях да влизаш, понесла калъфа на цигулката си. Имаше много подобни случаи, за които бях наясно, че ще ги изтълкуваш погрешно, но...

Той замълча и за пръв път осъзна, че стиска ръцете ѝ. Дръпна се настрана, но Мадалена посегна и взе дланите му в своите.

— Вие сте най-хубавото нещо в живота ми — призна му. Хвърли поглед към затворената врата на кабината и добави: — Като изключим сестра ми.

Вивалди провеси ниско глава и тя почувства нещастието, което се изльчваше от него.

— Купихте ми лък, когато дори не бях атива — прошепна.

Той вдигна поглед към нея. Опитът й да го разведри, изглежда, постигна ефект.

— Обичах да те гледам как свириш — отвърна той. — Помниши ли какво ти казах първия ден, в който дойдох в онази сала?

Мадалена поклати глава.

— Казах ти, че не се страхуваш от трудното. Онова, което тогава не знаех бе, че в трудното ще бъда включен и аз.

Тя се усмихна.

— Мисля, че вече съм достатъчно голяма, за да се справя с това.

— Замисли се дали да не спре дотук, но реши да продължи. — Понякога, когато си мислех как животът би могъл да бъде различен, си ни представях без „Пиета“, без църквата, без никакви грижи, освен музиката. Двама души, които свирят на цигулка и оставяват заедно. И си казвах, че понякога онова, което изглежда предопределено, просто не се случва. Но сега, когато стоя тук с вас, си мисля, че нещата са точно такива, каквито би трябвало да бъдат, и е хубаво. Вие се превърнахте в един от най-ценните ми приятели, имам живот, който обичам.

Очите му проблеснаха, докато я слушаше, после отново станаха тъжни.

— Ще ми се да можех да кажа същото за моя живот.

Отдръпнаха се един от друг и седнаха в двете противоположни страни на баржата, оставяйки разговорът да замре.

След малко Вивалди отново заговори:

— Съжалявам за всички проблеми, които моите... — затърси подходящата дума — моите действия може да са ти създали.

Пропъди насекомото, кацнало на ръкава му и се загледа след него, докато отлиташе към брега.

— Знаеш ли, сестрите Джиро имат свой собствен дом. Имам нужда от болногледачка и ти видя, че Паолина е доста добра. А Анна — пиша някои от най-хубавите си арии за нея. Но тя е толкова млада и може да бъде прекалено... взискателна.

— Забелязах. — Мадалена нямаше намерение тонът й да бъде толкова хладен след разговора, който току-що бяха провели, но не й се мислеше за сестрите Джиро. — Според мен тя ви унижава.

Преди да е успял да отвърне, Мафeo и Доната отвориха вратата на кабината.

— Почти стигнахме — обяви Доната. — Погледнахме през прозореца.

Киарета също излезе с кошницата, която бяха приготвили за през деня. Докато Вивалди разговаряше с децата, тя хвърли въпросителен поглед към Мадалена и сестра ѝ отвърна с кратка усмивка, за да ѝ покаже, че е добре.

Баржата се удари в дока на Фусина и след минута всички бяха готови за слизане. Вивалди помогна първо на Мадалена. Застанала на кея, докато маестрото помагаше на Киарета и децата, Мадалена дочу женски смях откъм входа на таверна. Двама мъже вървяха с Анна Джиро и сестра ѝ. Двете жени бяха облечени като за път.

Анна внезапно спря.

— Тонио? — викна тя и с клатушкане се отправи към Вивалди.

— Какво е това? — Тя махна с ръка по посока на Мадалена. — Пак ли тя?

Вивалди се огледа наоколо, за да види кой може да ги наблюдава.

— Тя е моя партньорка в концерта — изсъска той.

— Бас държа, че е така!

Киарета приближи и прегърна Мадалена, замръзнала на мястото си.

— Мама, коя е тази жена? — попита Доната.

Анна приближи лицето си на сантиметри до това на Вивалди.

— Писна ми! — рече тя завалено. — Намери си друга певица. Намери си друга болногледачка. — Докато говореше, залиташе изключително силно и трябваше да се хване за ръката му, за да не падне.

— Анна. Анина! — умолително рече той. — Престани!

Анна Джиро отново махна към Мадалена с отрепетиран жест на оперна дива.

— Избирай, Тонио! Тя или аз.

Киарета хвана Мадалена за лакътя.

— Да вървим.

Мадалена кимна, но се дръпна.

— Чакай.

Изправи се точно срещу Анна и я погледна в очите. Певицата отстъпи назад и очите ѝ блеснаха, не беше сигурна какво ще направи съперницата ѝ.

— Синьорина Джиро — каза Мадалена. — Аз не позволявам да бъда избирана.

Обърна се към Киарета и я хвана за ръка.

Отдалечиха се към дока, където ги чакаше гондолата на Морозини, без да поглеждат назад.

Щом се настаниха в кабината, Мафeo захленчи:

— Не я харесах, мама.

— Нито пък аз.

— Мадалена? — Доната коленичи на седалката, за да вижда по-добре леля си. — Какво имаше предвид? Защо не пожела той да избере теб? Нима не те харесва повече от нея?

Мадалена погледна към Киарета и сестра ѝ прочете молбата ѝ за помощ.

— Той харесва Мадалена повече, скъпа моя. Но нейният живот... и твойт, и този на Мафeo, и моят...

— И този на папа и на Андреа — добави сериозно Мафeo, сякаш рецитираше списък с имената на хората, за които се молеше всяка вечер.

— Да, любов моя. И този на папа и на Андреа. Искам да кажа, че животът на всеки си е само негов. Никой не може да ти каже „Избрах те“, ако не искаш да бъдеш избран.

— Но аз искам да съм избрана. — Доната се беше приближила да седне до майка си.

— Знам — отвърна Киарета и я прегърна. — Приятно е да те забелязват, нали? И е приятно да знаеш, че някой те мисли за специална. Но има нещо, което е много по-хубаво от това да бъдеш избран.

— Какво е то?

— Да избираш сам.

**ШЕСТА ЧАСТ
СЕЗОНИ
1730–1732 Г.**

ДВАЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Първоначално Мадалена почти не забелязваше бучката в гърдата си. Косата покрай слепоочията ѝ беше посивяла и понякога се събуждаше схваната, но на трийсет и седем все още стъпваше леко и продължаваше да свири на цигулката си със страсть, от която се замайваше и обливаше в пот.

След по-малко от три години, на четирийсетия си рожден ден, щеше да се пенсионира и да се присъедини към *джиубилате*. Щеше да свири, ако имаха нужда от нея и от време на време да е част от рипиено, а също така можеше да печели от даване на уроци на външни ученички, ако пожелаеше. „Хубав живот“, мислеше си, макар да ѝ беше трудно да си представи как ще го запълва.

Но бучката продължаваше да расте и когато усети втора под мишницата си, отиде в лазарета да попита някоя от сестрите за проблема. Сестрата прокара пръсти по бучката през роклята на Мадалена.

— Боли ли те? — попита я.

— Не. Понякога, когато започвам да свиря, я усещам, но като изключим това няма нищо, което да ме притеснява. — В края на изречението тонът ѝ се извиси въпросително. — Просто си помислих, че трябва да попитам.

— Този вид заболяване се причинява от блокиране на потока на хуморите^[1] в тялото — обясни сестрата. Тя приближи до шкафа и зарови из шишенцата и малките кутийки в него. Измъкна няколко и ги отнесе до масата.

— Ще пригответя мехлем, който да втриваши — рече тя. — Ще е черен на цвят, за да съответства на жълчта, насыбрала се в гърдата ти.

Тя счука на ситна пудра няколко бучки минерали в мраморно хаванче, после я смеси със смлени билки.

— За да раздвижим течностите както трябва, ще смеся влажни топли елементи, защото черната жълч е студена и суха. — Насочи се към шкафа за нещо друго. — Под знака на Сатурн ли си родена?

— Не.

— Добре, защото ако беше, щеше да е много по-трудно да те излекуваме. — Сестрата се върна с някаква тъмна тинктура. — Свали си роклята — нареди тя, докато разбъркваше съдържанието на хаванчето в груба паста с цвят на мастило.

— Вероятно малко ще те щипе, докато прониква през кожата — предупреди сестрата и започна да я маже. — Но не се притеснявай. Трябва да стигне до бучката, за да я неутрализира. — Направи превръзка и се опита да я закрепи около гърдите на Мадалена. — Ще трябва да останеш в лазарета за през нощта, налага се да ти дадем очистително. Само превръзката няма да е достатъчна.

За един месец мястото се зачерви и стана болезнено, но сестрата твърдеше, че е признак как лечението е прекалено ефективно и е разбалансирало течностите в тялото на Мадалена, насочвайки ги към огън, вместо към земя. Болезнената подута кожа, обясняваше сестрата, сега била в идеално положение за полагане на вендузи.

Местен хирург щеше да извърши процедурата. Той пристигна с куфарче, в което имаше комплект ножове и няколко стъклени вендузи. Сложи една от тях върху гърдата на Мадалена и запали свещ. Задържа пламъка под дъното на вендузата, докато въздухът в нея се загрее и издърпа силно кожата така, че да създаде вакуум. Топлината продължаваше да нараства, докато кръвта не започна да се надига като мехур под кожата на Мадалена. Когато прецени, че се е събрали достатъчно, той разхлаби вендузата с нокът. Взе един от скалпелите и спука мехура. Изцеди кръвта в чашка и я разклати пред очите си.

— Вендузите трябва да помогнат — определи той. — Кръвта наистина е замърсена.

Месеци наред пъхаха под възглавницата на Мадалена и в корсета на роклята ѝ торбички с босилек и лимон. Тя погълща арсеник, смирна, чай от пелин и настърган корен от мандрагора, разтворен във вино, сгъстено до сироп. В църквата произнасяха специални молитви за здраве над проснатото ѝ на пода тяло. Лежеше в болничното легло, докато пиявици смучеха зърното на гърдата ѝ. Виеше ѝ се свят от кръвопускането от определено място в ръката ѝ, където въздействието върху дисбаланса на течностите би трявало да бъде най-голямо.

Мадалена беше казала на Киарета единствено, че има възпаление на гърдата. Какво повече да ѝ обяснява? Но всяка вечер, докато лежеше в леглото си, се докосваше с нарастваща тревога. Опитваше да се

убеди, че няма за какво да се притеснява, отдръпваше ръката си и я измъкваше изпод одеялото, за да не се изкуши отново да я върне върху гърдата си.

„Просто нещо, с което трябва да живея — казваше си — вероятно нищо по-различно от някой възел в коляното или издатина в черепа. Не боли, а това означава, че не е сериозно — повтаряше си всяка вечер със същата монотонна постоянност, с която произнасяше молитвите си. — Пък и с всичките тези лекове все нещо ще подейства.“

След година, наскоро след трийсет и осмия й рожден ден, Мадалена се подхълзna по мокрите стъпала на църквата и си счупи крака.

— Беше странно — каза тя на Киарета, когато сестра й я посети в болницата на „Пиета“. — Не беше кой знае колко сериозно падане. Може би просто остарявам.

Когато стана възможно да се върне в стаята си, Киарета престана да я посещава. Беше бременна в шестия месец, беше напълняла прекомерно и подобно на сестра си имаше проблеми с придвижването. Причината се изясни след два месеца, когато роди близнаци — момченце на име Тома и момиченце, Бианка Мария. Щом се възстанови, семейството напусна Венеция, за да прекара лятото във вилата, откъдето тя разменяше писма със сестра си. На Киарета й се стори странно, но не и притеснително, когато Мадалена й каза, че е прекалено заета, за да ги посети. В писмата й нямаше и намек за никакви проблеми, бяха изпълнени с весели случки от живота на филите и техните концерти и с въпроси за децата.

Първия път, когато посети Мадалена след бременността си, Киарета с ужас наблюдаваше през решетката на парлаториото как сестра й приближава, подкрепяна от Анна Мария. Киарета притисна длан към устните си, за да не чуят околните вика й. Мадалена се подпираще на бастун, а кожата й беше пепелявосива на цвят.

„Тя умира.“ Киарета изтласка мисълта назад, докато поздравяваше сестра си.

— Бастун? — попита, опитвайки се да звуци шеговито.

Мадалена седна и въздъхна с облекчение.

— Какъв късмет, че ми остава малко повече от година до пенсия.

Тогава по цял ден ще си седя в стаята — отвърна тя с тих смях.

Киарета забеляза как няколкото думи я оставиха без дъх, но гласът на Мадалена беше весел, сякаш изреченото бе някаква шега.

— Казвах ѝ да се грижи по-добре за себе си — намеси се Анна Мария. — Не се храни достатъчно, а това няма да помогне на крака ѝ да зарасне както трябва. — Киаретаолови същото раздразнение в тона на Анна Мария, каквото бе усетила в своя същата тази сутрин, когато Доната бе бълснала настрана купата с леща и корени, които готвачката ѝ беше приготвила, за да се справят с болките в стомаха ѝ с думите, че е твърде грозно на вид и не става за ядене.

— Прекалено голям инат си и това не е добре за теб — скара ѝ се Киарета.

Мадалена ги погледна намръщено.

— Не искам да говорим за мен. Разкажи ми за близнаците! — рече с тон, който показваше, че предишната тема е приключена. — Вече са на колко... на пет месеца?

— Нямам търпение да ти ги представя. Тома е малък пакостник — отвърна Киарета, опитвайки се, въпреки огромното задоволство, което изпитваше всеки път, когато говореше за децата си, да се примири със смяната на темата.

— Като майка му, когато беше малка — засмя се Анна Мария.

— А Бианка Мария е умалена твоя версия — осведоми сестра си Киарета. — Най-сладкото същество на този свят. Тъмна коса с червеникави нюанси. Почти не плаче. — Лицето ѝ стана сериозно. — Наистина ли си добре? Знам как задържаш всичко в себе си.

— Добре съм. — Мадалена си пое дъх, все едно се канеше да каже още нещо, но замълча. Киарета изчака и най-накрая сестра ѝ продължи: — Не знам защо се чувствам толкова зле през цялото време. Нощем ми е трудно да дишам и изобщо не ми се яде. Вероятно е от всичките тези отвратителни неща, които трябва да гълтам, за да се почувствам по-добре.

— Ще ми кажеш, нали?

— Разбира се.

Светлината, проникваща през прозорците, започна да намалява и Киарета се надигна да си сложи наметалото. Мадалена ѝ направи знак да се приближи до решетката.

— Стълбите — рече тя. — Знаеш колко са тъмни стълбищата и колко хълзгави могат да бъдат. Боли ме като ги изкачвам и като слизам по тях. Знаеш, че обичам посещенията ти, но можем ли да си пишем известно време, докато кракът ми се подобри?

Киарета погледна към Анна Мария, за да види какво мисли тя по въпроса. Лицето на приятелката ѝ беше безизразно, сякаш и тя самата не беше сигурна защо Мадалена отправяше подобно предложение.

— Но как тогава ще видиш Доната и Мафeo? — попита Киарета.
— И бебетата?

— Това просто ще трябва да почака. Но не задълго.

Киарета поклати глава.

— Познавам те, Мадалена. Изобщо не ми изглеждаш добре, а през цялото лято ме караше да си мисля противното. Искам да те виждам за свое собствено успокоение.

— Киарета, моля те. Болката...

„Не знам какво да правя“, помисли си Киарета. Втренчи се в очите на сестра си, сякаш можеше да ги принуди да ѝ дадат някаква идея. Нито една от двете не продума.

Тогава се намеси Анна Мария.

— Мога често да слизам дотук, за да те осведомявам как е — предложи тя.

Мадалена и Киарета откъснаха очи една от друга.

— Прекрасна идея — съгласи се Мадалена.

Киарета не беше толкова сигурна. В края на краищата, Анна Мария не ѝ беше писала цяло лято, а повече от очевидно беше, че нещо не е наред. Все пак познаваше сестра си твърде добре и си помисли, че сигурно е принудила Анна Мария да не я тревожи. По този начин поне можеше да открие нещо.

— Добре — кимна Киарета. — Но най-добре да не е задълго.

Беше време да си ходи и Киарета приближи страна до решетката за ритуалното им сбогуване. Мадалена я целуна, после поднесе своята буза на сестра си. Между отпуснатата кожа и черепа не беше останало нищо и Киарета отново почувства как паниката ѝ се връща.

— Другата седмица. По същото време — каза тя на Анна Мария.
— Или по-скоро. Изпрати ми бележка и ще дойда, независимо какво правя.

Анна Мария кимна. Беше сбърчила чело и не успя да срећне погледа на Киарета за по-дълго от секунда, преди да отмести очи встрани.

Когато се прибра у дома, Доната и Мафeo бяха на уроци, а близнаците спяха. Киарета спря в портегото, приведе се към огледалото и се взря в отражението си. Косата покрай слепоочията ѝ растеше още по-тънка и макар сивото да не контрастираше достатъчно на фона на русото, за да бъде забелязано, виждаше как, надхвърлила трийсетте, външността ѝ започваше да се променя. Кожата покрай очите ѝ беше леко сбръчкана, устните ѝ изтъняваха. Лицето, което я гледаше от огледалото, беше все още красivo, но безспорно по-старо, а сега — и напрегнато от тревогата покрай сестра ѝ.

Клаудио не беше тук, за да сподели притесненията си с него. Беше заминал преди повече от месец по работа. Джовани Антонио Канал, бивш художник на декори в „Театро Сант Анджело“, сега рисуващи пейзажи в работилницата на Клаудио под името Каналето и картините му бяха станали толкова известни из цяла Европа, че Клаудио отсъстваше дълго, за да събира печалбите от все повече и повече градове. В последното си писмо предполагаше, че ще се приbere у дома след една-две седмици и Киарета се опита да отхвърли притесненията за сестра си до неговото завръщане, като се отдаде изцяло на грижите за близнаците, осемгодишния си син и единайсетгодишната си дъщеря.

Мафeo беше станал мургаво красиво момче със същата здрава конструкция и гъсти вежди като Клаудио. Косата на Доната, руса като на Киарета при раждането ѝ, беше придобила розов оттенък — нещо средно между косата на майка ѝ и на леля ѝ. Не беше наследила сините очи на Киарета, по-скоро лешниковите очи на Мадалена, които, обградени от дълги тъмни мигли, я превръщаха в тип, който би предизвикал възторга на Тициан.

Доната вече беше изучавала клавесина през по-голямата част от живота си. Почти всеки следобед сядаше спокойна и замечтана пред

клавиатурата и плъзгаше пръсти по нея с нарастваща самоувереност, а бедрата ѝ докосваха тези на Киарета, докато момичето сякаш се вслушваше в звуците, които извираха от таен кладенец някъде вътре в майка ѝ. Андреа често се присъединяваше към тях, а понякога и Лука, и Доната радостно изпискваше, когато сядаха на пейката до нея и пееха песен след песен.

Няколко месеца след последната ѝ среща с Мадалена, Киарета и Доната седяха пред клавесина, когато влезе Зуана, за да каже на господарката си, че един от бизнес сътрудниците на Клаудио я чака на долния етаж, в сала д'оро^[2].

— Не съм облечена — отвърна Киарета. — Кажи му да почака.

— Настоява, че е спешно, мадона.

Доната усети как тялото на майка ѝ се напряга.

— Мама? — погледна я въпросително тя.

— Продължавай да свириш, кара — отвърна майка ѝ, приглади полите на роклята си и пооправи прическата си пред огледалото, преди да се спусне надолу по стълбите.

До прозореца на сала д'оро стоеше един човек. През стъклото проникващо светлина, отразяващо се от позлатените стени и караше завесите от червен брокат да пламтят. Когато чу гласа ѝ, човекът подскочи. Обърна се и Киарета забеляза, че лицето му е съкрушенено.

„Мадалена“, помисли си тя.

— За сестра ми ли става дума?

— Мадалена дела Пиета? — Мъжът я погледна объркано. — Не, мадона, за съпруга ви.

След час Киарета повика Доната и Мафeo в покоите си. С подпухнало лице и едва чут глас им съобщи, че баща им е мъртъв. Някъде в покрайнините на Мюнхен паднало едното колело на каретата, в която пътувал. Каретата и конете се преобърнали в канавката и вратът на Клаудио се счупил. Тялото му пътувало към Венеция, за да бъде погребано.

Тя дълго държа децата в прегръдките си, после стана.

— И двамата ще спите в моето легло през следващите няколко дни, докато не мине погребението. Сега трябва да отида в „Пиета“.

Отправи се към тоалетката си и се втренчи в огледалото, но не можеше да свърже себе си с лицето, което я гледаше оттам. Взе бурканче с руж и започна да го нанася по страните си, но беше взела твърде много и той се размаза по гънките на кожата ѝ. Тя го разтърка, без да осъзнава какво прави. Доната приближи и взе ръката ѝ в своята, дръпна я от крещящите мазила.

— Мама — рече тя, — нека аз да го направя. — Взе една кърпичка и дълго търка, докато не изчисти лицето на Киарета. — Просто си сложи воал — рече задавено момичето. — Някой друг ден отново ще си красива.

Приората въведе Киарета в кабинета си.

— Току-що научихме новината — рече тя. — Много съжалявам.

Киарета ѝ благодари вдървено, като начинаеща актриса, рецитираща за първи път репликите си.

— Знам, че имаме да обсъждаме много неща, но в момента искам да видя сестра си.

Приората трепна едва забележимо и дълбоко си пое дъх.

— Ще я повикам да слезе, но знаеш, че не е добре.

— Знам. Имах намерение да попитам Клаудио за нея, когато той... — Гласът ѝ замря и тя зарида в ръцете си.

Приората я прегърна през раменете и я поведе към един стол.

— Чакай тук. Ще накарам Анна Мария да ѝ помогне да слезе долу.

След няколко минути Мадалена влезе в стаята. На Киарета ѝ отне момент, докато осъзнае, че подобното на призрак създание, опряло се на ръката на Анна Мария, е сестра ѝ. Кичури изтощена коса се бяха измъкнали от ниския кок и висяха подобно на паяжини покрай страните ѝ. Очите ѝ изглеждаха огромни на фона на съсухреното лице.

— Накара ни да ѝ обещаем — рече Анна Мария плачливо.

Киарета не я чу, нито пък забеляза как приората се съгласи с думите на Анна Мария. Тя прегърна Мадалена и усети острите кости на сестра си под увисналата рокля. Сериозността на случващото се я погълна изцяло и тя зарида в ръцете на Мадалена.

— Киарета, аз... — Гласът на Мадалена се пречупи и тя също заплака.

Двете дълго стояха прегърнати. После Киарета се дръпна назад и погледна сестра си. Заговори с тон, който звучеше едновременно като заповед и молба:

— Ела с мен у дома.

Личните вещи на Клаудио бяха преместени в кабинета му и неговата спалня беше приготвена за Мадалена, за да е възможно най-близо до Киарета. В стаичка, свързана със спалнята, беше сложено легло за медицинска сестра. Видът на Мадалена изплаши Мафeo, който в началото се беше отдръпнал и цяла седмица не приближи да целуне леля си, но Доната идваше и сядаше на леглото ѝ всеки ден, за да ѝ чете, а Бесина водеше близнаките.

Доната често изтупваше възглавниците на Мадалена и ги обръщаше откъм хладната им страна. Един ден, докато Мадалена спеше, пръстите на момичето напипаха малка торбичка под една от възглавниците. То я извади.

— Какво е това? — шепнешком попита майка си.

Киарета извади парчетата гребен от торбичката и ги даде Доната да ги подържи.

— Нещо красиво, което се е счупило. Аз поисках да го сложат там.

— Цветчетата са толкова перфектни — отбеляза Доната и ги погали, точно както беше направила и Киарета, когато ги видя за пръв път.

— Тя не знае, че са под възглавницата ѝ — предупреди я майка ѝ.

— Да го запазим в тайна. Нашата тайна между майка и дъщеря.

След една-две седмици Доната и Мафeo се върнаха в собствените си спални и Киарета за пръв път остана сама. Беше изпратила бележка на Андреа, че известно време не желае да го вижда. Колкото и да ѝ се искаше да я прегърнат силни мъжки ръце, копнееше тези ръце да са на Клаудио и понеже беше невъзможно, щеше да го почете, като остане непрегърната.

В деня за отваряне на завещанието на Клаудио Антония и Пиеро я взеха с гондолата си и я отведоха до адвоката. Джустина бе починала

малко след съпруга си, другата сестра на Клаудио бе в манастир, а най-големият му брат се беше преместил за постоянно в Антверпен, така че групичката, която щеше да чуе завещанието, се състоеше единствено от тях тримата. Пиеро и Антония едва успяха да останат по местата си по време на пътуването. Въртяха се на седалките и с накъсани резки гласове се тревожеха за наследството, оставено от Клаудио. Какво щеше да стане, ако беше последвал обичайната практика и бе оставил на брат си, когото никой, освен Антония, не познаваше, да се разпорежда с тях?

В кабинета адвокатът извади дебел пергамент. Антония беше първата, която се споменаваше в него. Пиеро се успокои, когато чу, че жена му ще получава малка годишна издръжка, но лицето му помръкна, когато адвокатът продължи да чете. Никой, освен Антония, нямаше да може да тегли от парите, а изпълнителят на завещанието трябваше да следи парите да не отиват никъде другаде, освен за покриване на личните й нужди и за домакинството. Обидата беше повече от очевидна. На Пиеро не можеше да се вярва.

Затворената му в манастир сестра щеше да продължи да получава настоящата си годишна издръжка до смъртта си, но Клаудио бе добавил малка сума към нея. Сестра му щеше да прекара остатъка от живота си в добре обзаведена стая в манастира „Сан Закария“ и щеше да разполага с достатъчно пари, за да дава партита, да си купува парфюми и други луксозни стоки и да се облича модерно.

Клаудио не оставяше нищо на брат си, тъй като наследството им било разделено по равно от баща им и всеки можеше да се разпорежда със своя дял така, както пожелае. Решението му бе да остави всичко на семейството си. Киарета слушаше поразена, докато адвокатът четеше думите на мъжа й.

— „На моята обична съпруга, Киарета, която бе най-голямото удоволствие в живота ми, оставям цялото си богатство, да се разпорежда сама с него. Съветвам я да се погрижи децата ни да получат справедливи дялове от наследството, които да позволят на дъщерите ми, Доната и Бианка Мария, когато пораснат, сами да вземат решение дали да се омъжат, или да влязат в манастир. Синовете ми, Мафeo и Тома, ще получат достатъчно, за да се оженят, да продължат семейния бизнес, да започнат нови бизнес начинания, ако така решат, и да изпълняват задълженията си към републиката. Дано любимите ми

синове бъдат така щастливи като мен да си намерят обични и способни съпруги, които да са винаги до тях, а на дъщерите си, в случай че се омъжат, пожелавам същото.“

„Що се отнася до управлението на бизнеса ми от моята съпруга, силно ѝ препоръчвам да приеме помощта, която съм сигурен, че ще ѝ бъде предложена от Лука Барбериго и Андреа Корнер. Те са отлични бизнесмени, за които вярвам, че винаги ще действат в най-добър интерес на моята жена и деца.“

Адвокатът продължаваше да говори, но Киарета не можеше да възприеме нищо повече. Клаудио беше оставил всичко — къщите, дела си в театъра, ателието за картини, всичко! — на нея. И я беше подканил да задържи Андреа в живота си.

„Дали е знаел?“

Адвокатът продължи, но тя не чу нищо повече. Когато той сгъна завещанието и го остави на страна, Антония и съпругът ѝ се изправиха.

— Ще се върнеш ли с нас? — Гласът на Пиеро беше глух и напрегнат.

Адвокатът отвърна вместо нея.

— Трябва да поговорим за кратко насаме — рече той. — Ще се погрижа тя да се приbere у дома.

Когато двамата излязоха, адвокатът извади друг документ.

— Има и допълнение към завещанието. Не се отнасяше до никого другого, затова реших да го споделя с теб на четири очи. Има още една клауза, този път засягаща „Пиета“.

Той дълбоко си пое дъх, преди да продължи.

— Киарета, трудно ми е да го изрека. Съпругът ти има още едно дете, дъщеря, от известна куртизанка. Тя не искаше да отгледа момиченцето, затова Клаудио се погрижи да го приемат в „Пиета“. Грижеше се за дъщеря си възможно най-добре, но бащинството му се пазеше в тайна.

— На колко е години? — прошепна Киарета.

— Мисля, че е приблизително на същата възраст като по-голямата ти дъщеря, може би малко по-голяма. Страхувам се, че не разполагам със свободата да ти кажа името ѝ или нещо друго, освен че е здраво момиче, филя ди комун. — Усмихна се леко. — Очевидно не е надарена с музикален талант, но е достатъчно хубава. Във всеки случай допълнението към завещанието ѝ осигурява годишна

стипендия, която да се прибавя към зестрата ѝ и ти ще трява да се погрижиш сумата да се изплаща редовно, защото като изпълнител на завещанието единствена ти се разпореждаш със средствата.

Киарета седеше, загледана в нищото.

— Съжалявам, но мисля, че трябва да те уведомя. — Адвокатът зачака, но Киарета не продума. — Съпругът ти беше забележителен човек — рече той, — може би човек на бъдещето, що се отнася до доверието му в теб. — Взе добавката към завещанието, за да подчертава думите си. — Той те обичаше. Надявам се фактът, че има друго дете, не те е накарал да се съмняваш в това.

— Не — отвърна Киарета, връщайки се към действителността. — Не, не се съмнявам. Просто е странно да знам, че в „Пиета“ има момиче, което знае също толкова малко за произхода си, колкото и аз самата, а и не мога да ѝ кажа, нито дори да разбера коя е.

— Такова е желанието му. Съжалявам. Предполагам, ако настояваш да погледнеш в архивите...

Киарета го прекъсна.

— Имам намерение да уважа желанието на съпруга си. Той със сигурност е проявил уважение към мен.

Лицето на адвоката стана сериозно.

— В много отношения ще имаш нужда от помощ, не само сега, но и занапред. Не е лесно за човек да се нагърби с толкова много задачи, както Клаудио, а повечето от хората, с които ще тряба да работиш, не са свикнали да слушат жени. — Замълча, а сепак попита: — Ще помолиш ли Андреа да ти помогне?

Тя забеляза, че адвокатът спомена само Андреа, не и Лука. Опита да намери деликатен начин да попита за онова, което я вълнуваше.

— Знаеше ли съпругът ми за...

Забелязвайки неудобството ѝ, адвокатът я прекъсна:

— За връзката ти с Андреа?

— Да — кимна тя. — Искам да знам, преди да решава дали да приема помощта му, или не.

— Знаеше. И, доколкото един мъж може да одобри подобно нещо, Клаудио мислеше, че си направила добър избор. Мисля, че се е опитал да ти го каже и в завещанието си. Също така, разбира се, е знаел, че ти ще научиш трудна тайна за самия него.

Наведе се напред.

— Киарета, ако някога се запиташи дали си била добра съпруга или дали някоя друга жена се е състезавала с теб за сърцето на Клаудио, спомни си какво направи той за теб днес. Ти го промени. Мисля, че ако се беше оженил за някоя друга, брат му щеше да се разпорежда не само с наследството му, но и с живота на жена му и децата му. Вместо това от днес нататък ти се превръщаш в една от най-могъщите жени във Венеция.

Той замълча, за да й даде време да осъзнае думите му.

— Няма да ти е лесно, но ако имаш нужда от мен...

Тя зарови лице в дланите си и заоплаква съпруга си, сезона, времето, часа, момента, красивата природа и мястото, които й бяха донесли толкова много радост и толкова много болка.

---

[1] Хуморите са четирите течности в тялото (кръв, флегма, жълчка и черна жълч), по съотношението, на които в древността са определяли типовете личности и здравословното състояние на организма. — Бел.прев. ↑

[2] Sala doro — стая на пиано нobile, използвана като бизнес офис, богато украсена със злато, за да демонстрира богатството на семейството. — Бел.прев. ↑

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Независимо от влошаващото ѝ състояние, Мадалена направи всичко по силите си да стане от леглото и да помогне на Киарета, но дори и най-простите дейности, свързани с гледането на децата и управляването на домакинството ѝ идваха в повече. Костите я боляха невероятно силно и не можеше да пристъпи, без да изплаче, дори ѝ беше трудно да диша. Върна се обратно в леглото си, засрамена, че се превръща в допълнителен товар за сестра си. Искаше ѝ се смъртта да настъпи по-бързо, за да донесе облекчение и на двете им.

Киарета пък беше обезумяла от изтощение. Съдружниците на Клаудио минаваха през сала д'оро в почти постоянен поток и въпреки че беше помолила Лука да прекара голяма част от деня в срещи и разговори с тях, дори докладите му в края на деня изискваха повече внимание, отколкото можеше да отдели. Киарета трябваше да се справя не само с две деца, страдащи от загубата на баща им, но и с близнаците, които бяха на по-малко от година и за които бе твърдо решила, че ще ги превърне във фокус на живота си така, както беше направила с Доната и Мафeo. Като капак на всичко прекарваше последната седмица със сестра си, беше сигурна в това.

„Не мога да се справя“, помисли си Киарета.

Плачеше всяка нощ и сълзите ѝ попиваха във възглавницата. Но всяка сутрин ставаше и разговаряше учтиво, докато Зуана ѝ оправяше косата и ѝ помагаше да се облече. С течение на годините Киарета бе обикнала Зуана, която също бе започнала да дава признания, че оstarява. После отиваше да види сестра си. Когато Мадалена бе достатъчно добре, Киарета поръчваше лека закуска за двете и докато чакаха, сресваше косата на сестра си, наместваше възглавниците ѝ и ѝ помагаше да смени нощница.

След закуска отиваше в детската, където откриваше близнаците. Разговаряше и играеше с тях известно време, после влизаше в библиотеката, за да нагледа Доната и Мафeo, които работеха с частния си учител. Имаше време само колкото да ги потупа по рамото и да ги целуна по бузките, преди да прекара остатъка от деня в срещи с

инвеститорите в „Театро Сант Анджело“, управителите на ателието за картини и други хора, с които бе работил съпругът ѝ.

Вечерите бяха посветени на Доната и Мафeo и след като вечеряше с тях, всички се събраха в стаята на Мадалена да играят игри и да композират музика, а Мадалена ги гледаше. Киарета изпращаше гондола за Анна Мария поне веднъж седмично, но тя винаги идваше сама. Беше ѝ подхвърлила да доведе Бенедета и някои други момичета, но Мадалена бе отказала. Колкото да ѝ се искаше да се наслади на присъствието и музиката им за последен път, Мадалена предпочиташе да не ги натоварва с тъжни спомени, които да заглушат щастливите.

Киарета още не беше възстановила връзката си с Андреа. Мъката ѝ беше прекалено прясна. От време на време го канеше заедно с Лука на семейни вечери, за да изрази благодарността си за помощта, която ѝ оказваха, и защото искаше Мафeo да види как се държат истинските благородници. И двамата мъже бяха обещали да вземат момчето под крилото си, когато порасне още малко, и да го научат на онова, което не можеше да се научи у дома — как да ловува, как да печели на карти, как да се справя с жените, които със сигурност щяха да му се умилкват.

Като жена, Киарета нямаше право да стане член на Великия съвет.

„Още едно задължение, и направо ще умра“, мислеше си тя, осъзнавайки съвсем ясно колко трудна е била работата на Клаудио. Но тя имаше едно желание, което щеше да почете паметта му, както и тази на Мадалена: искаше да заеме мястото на Клаудио в Конгрегационе на „Пиета“. Първоначално приората се беше притеснила само при мисълта. Доста институции ежедневно се ръководеха от жени, но единствената жена, никога бе влизала в борда, беше самата приора, а и тя бе там по-скоро да получава наставления, отколкото да взема решения. Бавно обаче започна да омеква към тази, както самата тя нарече, забележителна идея — една филя ди коро, сега глава на една от най-старите благородни фамилии, се връщаше, за да осигури на борда своята уникална перспектива. Конгрегационе сигурно щяха да роптаят, но сега приората бе твърдо решена да се погрижи това да се случи. И така бе постигнат компромис. С поколения семейство Морозини беше дарявало огромни суми и бе участвало в управлението на институцията. Мафeo беше все още твърде млад, за да се нагърби с

тази длъжност, а Киарета щеше да служи като негов представител, докато синът ѝ навърши пълнолетие.

— А докато това се случи — рече веднъж приората по време на разговор на четири очи с Киарета, — кой може да каже какво ще се случи? — Държанието на венецианци се променяше невероятно бързо и тя можеше да бъде поканена да остане в Конгрегационе по право, а Мафeo да си намери друга кауза. — Стига само да не е „Мендиканти“ — добави приората с лукава усмивка.

Оставаше само едно недовършено нещо и докато Мадалена бавно отиваше към смъртта, Киарета знаеше, че не може повече да отлага. Изхаби много хартия, докато се чудеше как да напише писмото. Една сутрин на Мадалена ѝ беше трудно да се надигне и Киарета видя петно кръв върху възглавницата ѝ. Нямаше време за търсене на точните думи. Грабна перото и написа: „Елате бързо. Мадалена умира.“

Писмото завари Вивалди в Мантуа, където работеше върху нова опера. След няколко дни маестрото стоеше в портегото на Ка'Морозини.

— Твърде късно ли пристигам? — притесняващо се той.

— Не — отвърна Киарета, — но не ѝ остава много.

Вивалди изглеждаше изморен, повече от обикновеното за човек на средна възраст след неочеквано и неудобно пътуване. Киарета чу характерното свистене в гърдите му и попита:

— Взехте ли всичко необходимо, ако получите пристъп?

Той посочи към пътна чанта на пода, до кальфа на цигулката му.

— Паолина опакова всичко необходимо.

Забеляза хладното изражение на Киарета при споменаване на името на Паолина Джиро.

— Онова, което разправят за мен, не е вярно — каза горчиво той.

— Клюкари, всичките! Не мислят за нищо друго, освен как да съсишат човек.

Той пое дълбоко дъх и болезнено трепна.

— Аз съм болен. Имам нужда от болногледачка. Анна, от друга страна... — поклати глава и изсумтя. — Анна е грешка, от която, изглежда, не мога да се отърва.

Киарета го изгледа втренчено, искаше ѝ се да му каже колко малко я е грижа в момента за проблемите му, но не желаеше да си губи енергията напразно. Посегна да докосне ръката му.

— Благодаря, че дойдохте — изрече само.

— Дойдох направо тук от спирката на каретите. Ако сте загрижена за репутацията си, мога да отседна другаде.

Въпреки нотката на самосъжаление в гласа му, Киарета отново погледна към остаряващия, уязвим и нещастен мъж пред себе си и годините на гняв и раздразнение се вдигнаха от плещите ѝ при прилива на толкова силни спомени, погълнали всичко друго, което си мислеше за него.

— Оставете хората да приказват — рече тя. — Вие сте стар приятел. — Направи знак на слугата да вземе багажа му, хвана Вивалди под ръка и го поведе нагоре по стълбището.

Вивалди беше свещеник без паство, но от време на време беше давал последно причастие на умиращите. Независимо от това отскочи шокирано назад, когато видя Мадалена, силно смалила се в средата на огромното легло. Изглеждаше заспала, но когато той тръгна през стаята, тя усети чуждото присъствие и отвори очи.

Видя Вивалди като през гъста мъгла и промълви:

— Звънецът ли иззвъня? Да не съм закъсняла за урока си? — Помъчи се да се изправи. — Цигулката ми не е тук! Киарета!

Киарета се спусна към сестра си.

— Тук съм. Виж кой е дошъл да те види! — Помогна на Мадалена да се изправи и отмести косата от очите ѝ. — Дон Вивалди. Дошъл е от Мантуа.

— Сузана ми взе лъка. И съм прекалено болна, за да мога да свиря. — Гласът на Мадалена едва се чуваше в тихата стая.

— Не е дошъл за това. Тук е, за да те види.

Вивалди приближи до леглото.

— Мадалена? Мадалена Роса? Аз съм.

— Маestro — промълви тя, после отново затвори очи и сякаш заспа.

Киарета направи знак на Вивалди да седне в празния стол в ъгъла.

— Спи с часове заради лауданума. Ако искате да си починете, ще ви заведа в стаята ви и ще ви извикам по-късно.

— Ще ми изсвирите ли нещо? — Молбата откъм леглото беше толкова тиха, че първоначално никой от двамата не я чу. Мадалена извърна глава по посока на гласовете им. — Изсвирете нещо.

Киарета се спусна към вратата, за да поръча на слугата да донесе цигулката от стаята на Вивалди. Маестрото я измъкна от калъфа ѝ и засвири първите тонове, които някога бе писал за нея.

— Помниш ли това? — попита той. — Ти беше трета цигулка и другите бяха толкова ядосани.

Върху устните ѝ трепна усмивка.

— После дойде това — продължи и подхвана друга мелодия, композирана за нея, задържа се на високите тонове, преди да се спусне надолу към тъжните и ниските. — Помня ги всичките — рече с пътен задавен глас.

Мадалена отново затвори очи.

— Искаш ли да ти изсвиря още нещо? — попита я Вивалди.

— Не сега — промълви тя. — Трябва да спя.

Вивалди също беше уморен, затова и той, и Киарета също спаха до началото на следобеда. Събуди я сестрата, която дойде да ѝ каже, че дишането на Мадалена е почти недоловимо и сестра ѝ не реагирала, дори когато я разтърсила. Киарета изпрати да съобщят на Вивалди, който пристигна след минути с малка торбичка и молитвенник.

— Донесох всичко необходимо, за да ѝ дам последно причастие — рече той.

Киарета погледна към сестра си, неподвижна в леглото.

— По-добре веднага да започнете.

Вивалди се прекръсти и Киарета го последва.

— „*Pax huic domui*“ — промълви той.

— „Мир на този дом и на всичко, което е в него“ — повтори Киарета.

Вивалди прехвърли няколко страници, преди да продължи.

— „Господи, аз съм недостоен — започна той, — да дойдеш под покрива ми; но само каки думата и душата ми ще бъде изцелена.“ — Чувайки познатата фраза, Мадалена се размърда и отвори очи.

Вивалди приближи до нея.

— Достатъчно силна ли си за причастието? — Тя кимна и той сложи парче нафора между устните ѝ.

После измъкна малък съд с масло и намаза клепачите, ушите, ноздрите, устните и ръцете на умиращата, казвайки по една молитва при всяко движение. След като свърши, помоли Киарета да му помогне да издърпа одеялото изпод краката ѝ и намаза стъпалата ѝ.

— Какво е това? — попита, докато слагаше масло върху сребристия белег върху петата ѝ.

— Знакът на Пиета. — Гласът на Киарета трепереше. — Слагат го там, за да ни открият.

Той я изгледа за момент, без да разбира какво му казва.

— „*Kyrie eleison*“^[1] — започна, оставяйки маслото настрани, а Киарета се присъедини към молитвата. Подаде ѝ малко парче плат, за да попие излишното масло от лицето на Мадалена.

— Свърших — рече той.

Устните на Мадалена се разтвориха, очите ѝ бяха безизразни, но тя сякаш се опитваше да им каже нещо.

Киарета се наведе напред и различи само една дума.

„Пей.“

Погледна към Вивалди.

— „*Salve Regina*“. Последната част.

Вивалди взе цигулката си и засвири партията на Мадалена. Киарета се качи на леглото и облегна гръб на възглавниците.

— „*Et Jesum benedictum*^[2] — започна тя. Вдигна отпуснатото и почти безплътно тяло на Мадалена и го залюля в прегръдките си в такт с музиката. — *O, Clemens, O pia, O dulcis Virgo*^[3] — пееше тя. „Моята спокойна, свята, сладка сестра — девица“, мислеше си, докато сълзите пареха очите ѝ и задавяха гърлото ѝ.

Върху устните на Мадалена се появи лека усмивка, точно както когато сама свиреше мелодията, любимата ѝ сред всички, които бяха изпълнявали заедно. Може би точно това се опита да каже, когато промълви нещо, но Киарета не разбра. Вивалди свиреше последните ноти, когато раменете на Мадалена натежаха.

— Върви — прошепна Киарета, докато поклаща сестра си в такт с музиката.

[1] Господи помилуй (лат.). — Бел.прев. ↑

[2] Господи благослови (лат.). — Бел.прев. ↑

[3] О, милостива, о, любяща, о, мила Дево (лат.). — Бел.прев. ↑

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Това е исторически роман, базиран отчасти върху реално съществували личности. В архивите на „Оспедале дела Пиета“ е отбелязано закупуването на „лък за Мадалена Роса“ от Антонио Вивалди и въпреки че не бях в състояние да определя датата, бележката ми даде първата идея за сюжета на „Четирите годишни времена“. Фили ди коро са използвали само първите си имена и е твърде вероятно това да определя споменатото момиче като „червенокосата Мадалена“ по времето, когато в коро е имало повече от една фия с името Мадалена.

Киарета е име на известно сопрано в коро, но от по-късна епоха. Единият от трите елемента в книгата, в които съм проявила непоследователност, е фактът, че съм дала на Киарета ролята на Абра в „Джудита Триумфираща“ — роля, изпълнявана всъщност от девойка на име Силвия. Опитах да променя името Киарета на Силвия, но вече бях създала Силвия Плъха и нейният образ не спираше да ми се появява, докато пренаписвах съдържанието. Накрая реших, че Киарета сама ми е казала името си и така остана. За мое най-голямо удивление, по-късно научих, че в регистър на „Пиета“ се споменава как въпросната Силвия е била на около шейсет години, когато е пеела като Абра, така че името ѝ се оказа най-малкият от проблемите ми.

Анна Джиро е действителна личност и връзката ѝ с Вивалди е предизвикала голям скандал, макар характерът на връзката да не е бил известен. От времето, когато двамата са се срещнали в Мантуа, до смъртта на маестрото тя и сестра ѝ Паолина са били най-честите придружители на Вивалди, но той твърдял, че Паолина не е нищо повече от негова болногледачка, а Анна — просто една от звездите в неговите опери. Според отзивите на съвременниците гласът ѝ поставял под въпрос дали качеството на пеенето ѝ е достатъчна гаранция за подобно внимание.

Анна и Паолина са имали свой дом във Венеция, но според анекdotите, включително един, в който се споменава писателят Карло

Голдони, двете сестри в действителност живеели с Вивалди. Скандалът бил достатъчно голям, за да загуби маестрото важни поръчки, понеже поставял под въпрос порядъчността на свещеник, който, изглежда, имал сексуални взаимоотношения с едната или дори с двете сестри. Постарала съм се да не допускам намеки за подобна възможност, защото ако Вивалди все пак е спазвал положената клетва за въздържание, да се намекне, че се е държал непристойно, би било ужасно спрямо човек, който вече няма как да се защити.

Другата важна Анна, Анна Мария дела Пиета, също е действителна личност, приблизително на същата възраст като Киарета и Мадалена. Изоставена като дете, тя е в „Пиета“ през целия си живот, доживявайки до осемдесет години. Служила е като главна цигуларка от 1720 до 1737 година и Вивалди е композирал трийсет и седем концерта за нея. Един обожател е написал стихотворение, в което възхвалява уменията ѝ да свири на клавесин, цигулка, чело, виола, виола д'аморе, лютня, теорбо и мандолина. За свиренето ѝ на цигулка твърди:

*Умната Анна Мария,
истинско въплъщение на
доброта и красота
... свири на цигулката така,
че изпраща всеки, който я чуе
в рая, ако е вярно, че и там
ангелите свирят така.*

Вторият път, в който съм се отклонила от фактите, е когато съм нагласяvalа датите от живота на Анна Мария така, че да съответстват на историята в книгата. Тя е родена през 1694 година, две години след Мадалена, но понеже чувствах, че историята ѝ заслужава да бъде част от тази книга, изместих възрастта ѝ напред и я направих малко по-голяма от Мадалена, за да е по-голямата ѝ наставница, когато Мадалена пристига в „Пиета“.

Третият момент, когато леко съм се отклонила от фактите, е с изменяването датата на представлението на „Истината на изпитание“ („La verita in Cemento“) от есента на 1720 година, когато е истинската ѝ премиера, към есента на 1719 г. Направих го, за да пасне на

хронологията на раждането на децата на Киарета и премиерата на „Четирите годишни времена“ през 1726 г. До момента никой не е успял да определи за коя опера е написал Вивалди арията „*Di due rai languir costante*“, но тъй като е било практика да се преработва даден материал от една опера, за да подхожда на певците, не видях проблем да я използвам тук.

За самия Вивалди съществуват малко откъслечни сведения. Почти пълното мълчание пречи да се хвърли светлина върху богатството на музикалните среди на Венеция през осемнайсети век, когато дори човек от неговия калибър не е успявал да се открие ясно от останалите. Здравословните му проблеми (вероятно астма, макар някои да предполагат, че е страдал от ангина), са реални, но дали са били истинска причина или удобно оправдание, за да се откаже от воденето на църковни служби само година след ръкополагането му, вероятно никога няма да узнаем. Скептични негови съвременници се съмняват в истинската тежест на болестта му, отбелязвайки неизчерпаемата му енергия, когато се касаело за личните му проекти, в това число написването на стотици музикални композиции, функциите му на импресарио в „Театро Сант Анджело“ и годините на почти непрекъснати пътувания из Италия и Европа.

Той очевидно е бил пламенен католик, независимо от факта, че не е бил прикрепен към енория и е известен във Венеция като Ил Прете Роко, Червеният свещеник, заради необичайно червената му коса. Въпреки твърденията на свидетел как е композирал с молитвена броеница в ръка, религиозността му не го е спирала да е хитър и според някои — дори безскрупулен бизнесмен, изгарящ от желание да продава „оригинални“ композиции в леко изменена форма на различни купувачи. В действителност, това е честа практика сред зле платените композитори, притиснати да задоволят огромното търсене. Вивалди е бил параноик и изпадал в състояния на самосъжаление, но в наподобяващата на времето на Инквизицията обстановка във Венеция от осемнайсети век със стриктно определените социални роли и бесните колебания при приложението на законите, вероятно е разбираемо защо се е чувствал уплашен и му се е струвало, че с него се злоупотребява.

Вивалди достига върха на успеха си като оперен композитор през същия период, през който написва „Четирите годишни времена“. Но

стилът му вече е засенчен от този на немските композитори, най-вече Хендел и Бах. Той продължава да композира за своите патрони и след един последен опит да възстанови репутацията си във Венеция, потегля за Виена с надежди за по-зелени пасбища в двора на император Карл VI. Късметът му изневерява, когато Карл внезапно умира, оставяйки Вивалди без перспективи в чуждия град. Маестрото умира там през 1741 година, без пукната пара, на шайсет и три годишна възраст и като трагично предизвестие за онова, което ще се случи след петдесет години с Моцарт в същия този град, е погребан в неупоменат гроб на просяк. Анна Джиро, която заминава за Виена с него, през 1748 година се завръща в Италия и се омъжва за благородник.

„Пиета“ просъществува до края на века. През 1797 година Венецианската република е превзета от Наполеон и редица женски манастири са разпуснати и институциите от рода на оспедале са обхванати от същия реформистки плам. Сградите на „Пиета“ са разрушени. Днес на мястото на оригиналната църква се издига хотел „Метропол“. В лобито на хотела са запазени няколко от оригиналните мраморни колони. Иначе в сградата има малко на брой останки, включително спираловидно стълбище, вероятно използвано от филите, и каменен кладенец в двора, около който са прекарвали по-голямата част от часовете си за почивка. От массивната сграда, някога дом на една от великите венециански институции, не е останало нищо друго. В построената наново църква в съседство, на Рива дели Скиавони, гравирана плоча отбелязва връзката на Вивалди с „Пиета“, а от скоро на горния етаж е отворен малък музей, посветен на коро.

Творчеството на Вивалди потъва в мрак за близо двеста години. До средата на двайсети век никой, освен учените, занимаващи се с периода, не е чувал за него. През 1930 година в Торино е открита огромна частна колекция от партитури и до 1950 г. първият запис на „Четирите годишни времена“ вече е широко разпространен. Но дори след намесата на специалистите, дезорганизираният и почти случаен начин на съхранение на част от мелодиите създава проблеми да се разбере със сигурност къде, кога и за кого е изпълнена тази творба за първи път. Много от композициите на Вивалди са събрани и професионално публикувани, но други са поставени в контекст единствено по хартията, върху която са написани, според

предположението, че една поръчана партида хартия е използвана, преди да е закупена друга. Независимо от това, бележките, запазени в „Пиета“, и драсканиците по някои оцелели разнородни партитури потвърждават, че композициите, за които съм писала, са изпълнявани в църквата и наистина са били в репертоара на фили ди коро. До момента никой не е определил точно ранната история на изпълнението на „Четирите годишни времена“, но характерът на музиката кара мнозина да предполагат, че е поръчана от частно лице. Тъй като фили ди коро са изнасяли доста представления пред частна публика, струва ми се разумно да се заключи, че са изпълнявали творбата при условия, подобни на описаните от мен.

Днес Вивалди е заел мястото си на един от най-великите композитори на всички времена, макар масовото познание за него да се ограничава едва с няколко творби, като „Четирите годишни времена“ и известната „Гlorия“. Музиката, която е писал за жени вокалистки, е неизвестно съкровище, а редица от другите му инструментални композиции, от които едва няколко са включени тук, вероятно са дори още по-поразителни от „Четирите годишни времена“.

Вивалди може и да е допринесъл много за развитието на музикантките и певиците от „Пиета“, но те също са помогнали за неговото развитие. Преди да започне да работи като учител по цигулка в „Пиета“, Вивалди се е занимавал повърхностно с композиране и е бил известен предимно като изключителен цигулар. Може би в дисциплината, надеждността и постоянното високо качество на музикантките в коро е видял ценен извор, но светът на „Пиета“ се е отличавал с допълнителното предимство на ведрината на всяка затворена институция — сцена, на която личностите и политиката рядко са отклонявали вниманието от музиката. И наистина въпреки огромния му интерес към композирането на опери нито една от неговите опери не е намерила място в репертоара на съвременните компании, което ясно показва, че музикалната репутация на Вивалди се основава на музиката, писана за „Пиета“. Той е писал и за други църкви, дворове и личности, но именно музиката му за камерен оркестър и по-малко известните му религиозни творби за хорове и женски гласове носят белега на неговото величие.

Възкресението на Вивалди води до нарастване на интереса към фили ди коро в четирите венециански ospedale. Сред техните стени

жените са имали възможност да разцъфтят като музиканти, (и — както наскоро се установи — като композитори), докато венецианското общество като цяло не проявява подобен интерес към развитието на изключителен талант у своите собствени дъщери. За жалост за вековете съществуване на „Пиета“ не е открит нито един дневник на някоя възпитаничка. Оцелели са предимно детайли от архиви и други административни книги, които разказват за хилядите животи, прекарани там. Може би Мадалена, Киарета, Анна Мария и останалите героини от „Четирите годишни времена“ ще помогнат да заговорим вместо тях.

МУЗИКАТА, ИЗПОЛЗВАНА В РОМАНА „ЧЕТИРИТЕ ГОДИШНИ ВРЕМЕНА“

Освен „Четирите годишни времена“, в тази книга се споменават и следните произведения:

L'Estro Armonico N.7 във фа Мажор

Вивалди пише малка част за трета цигулка за Мадалена.

Nisi Dominus, RV 6-8

Вивалди набързо пренаписва едно от произведенията си, за да чуе кралят на Дания и нещо друго, освен музиката на Гаспарини:

Laudate pueri Dominum в C Minor, RV 292

Първото произведение, което Вивалди композира за Мадалена и Киарета.

Salve Regina във фа Мажор, RV 617

Второто произведение за сестрите. Филите „танцуват“ и Клаудио Морозини чува гласа на бъдещата си съпруга. Киарета пее същата мелодия, когато сестра ѝ умира в ръцете ѝ.

Трета част и Каденца, Concerto Fatto per la Solennita della Santa Langua, RV 212

Изпълнената от Вивалди каденца се превръща в основна тема за разговор във Венеция.

Juditha Triumphans

Прощалното изпълнение на Киарета в „Пиета“, където тя изпълнява ролята на прислужничката Абра и се чувства подценена.

La Verita in Cemento

Преоблечена, Киарета взема участие в новата опера на Вивалди.

„*Aurea placida e serene*“ (квартет)

Омаяни от красотата на музиката, Киарета и Андреа се озовават в прегръдките си.

„*Amato, bent u sei la mia speranza*“ (ария)

Киарета се преборва със забраните и омайва публиката в операта.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.